fondată în 1895 bpt serie nouă

fenimore cooper

preria

★★

Ediţie electronică îngrijită de

Ilustraţia copertei: *Victor Feodorov*

fenimore cooper

preria

ROMAN

★★

TRADUCERE DE CONSTANŢA TĂNĂSESCU

ŞI KARIN REX

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI ● 1975

EDITURA MINERVA ● BUCUREŞTI

Cuprins

CAPITOLUL XVIII

Voi sta la pândă pe acoperişul casei lui Philemon; înăuntru e Jupiter.

(S h a k e s p e a r e)

Trapper-ul n-avusese de gând să-i facă nici un rău; îşi lăsă din nou carabina în jos şi începu să râdă, fericit că experienţa îi reuşise aşa de bine; apoi i se adresă naturalistului, care se uita uimit la sălbatic, şi rosti:

— Duhurile astea pot sta neclintite ceasuri întregi, ca nişte aligatori care dorm, gândindu-se la fel de fel de drăcovenii şi şiretlicuri; dar când îşi dau seama că-i ameninţă o primejdie adevărată, atunci încep să se gândească şi la ei, ca orice alţi muritori. Asta e o iscoadă şi s-a vopsit ca pentru război. Iar prin preajmă trebuie să se găsească şi alţi războinici din tribul lui. Să încercăm, poate c-aflăm ceva de la el; fiindcă o ciocnire nefericită cu sălbaticii ăştia ar fi mult mai primejdioasă decât vizita întregii familii a colonistului.

— Da, e o specie periculoasă, spuse doctorul, arătându-şi uimirea printr-un oftat atât de adânc, încât părea că şi-a golit plămânii de aer; o specie violentă, pe care mi-ar veni foarte greu s-o definesc sau s-o clasez cu ajutorul obişnuitelor limite ale definiţiilor. Vorbeşte-i, deci; dar vorbele tale să fie pline de prietenie.

Bătrânul aruncă o privire cercetătoare în jur, pentru a se asigura de un lucru de cea mai mare importanţă şi anume dacă străinul e singur sau însoţit, apoi făcu semnele obişnuite ale păcii, arătându-şi adică palmele mâinilor sale goale şi înaintă plin de curaj. În timpul acesta indianul nu trăda nici cel mai mic semn de nelinişte. Îl urmări pe *trapper* cum se apropie, iar atitudinea lui rămase plină de demnitate şi

îndrăzneală. Pesemne că războinicul ştia că, având în vedere diferenţa dintre armele lor, apropierea străinilor îl va pune într-o situaţie mult mai favorabilă.

Dacă descrierea unui singur individ ne poate da oarecare idee despre întreaga rasă, e bine să mai zăbovim puţin cu povestirea noastră, pentru a-l prezenta şi cititorului, în felul nostru grăbit şi superficial. Dacă Alston sau Leslie[1] şi-ar întoarce privirile măcar pentru câtva timp de la modelele antichităţii pentru a contempla acest popor modest şi nedreptăţit, ar rămâne prea puţine lucruri de spus unor artişti lipsiţi de talent ca noi.

Indianul de care vreau să vă vorbesc era un războinic cu o statură minunată şi cu nişte proporţii admirabile. După ce şi-a îndepărtat masca, formată din frunze diferit colorate, strânse la repezeală, figura lui apăru în toată gravitatea, demnitatea şi, aş putea adăuga, grozăvia ocupaţiei lui. Trăsăturile îi erau impresionant de nobile, apropiindu-se într-o oarecare măsură de cele ale unui roman, cu toate că unele amănunte ale feţei purtau pecetea obârşiei sale asiatice. Culoarea pielii, care sublinia şi ea aspectul marţial al întregii lui făpturi, căpătase o notă şi mai sălbatică, din pricina culorilor specific războinice cu care era pictat. Dar, ca şi cum ar fi dispreţuit artificiile la care ţinea atât de mult tribul său, nu purta nici unul din obiectele acelea stranii şi îngrozitoare cu care aceşti copii ai pădurilor obişnuiau, asemenea eroilor lumii civilizate ce-şi lasă mustăţi cât mai lungi, să-şi susţină reputaţia de oameni curajoşi; indianul nostru se mulţumise numai cu o umbră uşoară de negru care-i scotea cu multă dibăcie în relief strălucirea culorii lui naturale, ca bronzul aprins.

Capul îi era, aşa cum obişnuiau să-l poarte toţi bărbaţii din tribul său, ras până la creştet, de unde îi atârna o bogată şi

[1] Cunoscuţi pictori de scene istorice; s-au născut în Statele Unite, dar şi-au făcut studiile în Anglia. Primul s-a născut în 1779 şi a murit în 1834, al doilea s-a născut în 1794 şi a murit în 1859.

frumoasă coamă, ce părea că vrea să provoace, neînfricată, mânia duşmanilor. Podoabele care atârnau de obicei de sfârcul urechilor fuseseră îndepărtate cu totul. Trupul său, neţinând seamă de anotimpul destul de înaintat, era aproape gol, iar pe singura porţiune acoperită purta un veşmânt uşor, confecţionat din piele de căprioară, tăbăcită cu cea mai mare îndemânare şi acoperită cu nenumărate picturi ce reprezentau câteva episoade războinice, iar veşmântul acesta îl purta cu nepăsare, mai mult ca un obiect de lux decât ca unul de îmbrăcăminte. Jambierele îi fuseseră croite dintr-un fel de stofă purpurie, singura dovadă că avea legături şi cu negustorii Feţelor-palide. Dar, ca şi cum ar fi vrut să se supună unui fel de vanitate feminină, îşi împodobise jambierele cu nişte franjuri făcute din păr de scalpuri omeneşti, care atârnau de la genunchi până la vârful mocasinilor. Stătea drept, sprijinindu-şi una din mâini pe un arc scurt din lemn de hickory, iar cu cealaltă mai mult atingea decât strângea mânerul lung şi delicat al unei lănci de frasin. O tolbă făcută din piele de puma, împodobită doar cu coada animalului, ornament caracteristic tribului din care făcea parte, îi atârna pe spate, iar scutul de piele, minunat împodobit cu felurite scene inspirate din viaţa războinicilor, şi-l agăţase de gât cu ajutorul unei curele făcută dintr-un tendon.

În timp ce *trapper*-ul se apropia de el, războinicul îşi păstra atitudinea calmă şi semeaţă, fără a vădi nici un fel de curiozitate, dar nici vreo nemulţumire pentru faptul că era supus unor cercetări aşa de amănunţite. Ochii sălbaticului, mai închişi la culoare şi mai strălucitori decât ai cerbului, se mutau totuşi fără încetare de la *trapper* la naturalist, ca şi cum n-ar fi ştiut ce înseamnă odihna.

— Fratele meu se află departe de satul său? întrebă bătrânul în limba indienilor pawnee, după ce examinase picturile ca şi celelalte mici semne prin care un ochi exersat

poate recunoaşte tribul războinicilor întâlniţi prin pustiurile Americii cu aceiaşi uşurinţă şi în acelaşi fel misterios în care-şi dă şi marinarul seama de apropierea unei corăbii.

— Drumul până la aşezările cuţitelor-lungi e mult mai greu, veni răspunsul laconic.

— Şi de ce un pawnee-lup se află atât de departe de lunca fluviului său, fără cal de călărie şi într-un loc atât de deşert ca ăsta?

— Pot oare femeile şi copiii Feţelor-palide trăi fără carne de bizon? În coliba mea era foamete.

— Fratele meu e prea tânăr ca să stăpânească singur o colibă, răspunse *trapper*-ul uitându-se ţintă la faţa neclintită a tânărului războinic; îndrăznesc însă să spun că-i viteaz şi că mulţi şefi vor fi vrut să-i dea fata de nevastă. Numai c-a greşit, continuă bătrânul, arătând spre arcul tânărului, venind numai cu un arc uşor pentru a dobor*î* un bivol. Indienii pawnee doresc doar să-şi zgârie prada, nu să şi-o ucidă, nu-i aşa?

— E bine să fii pregătit şi pentru o întâlnire cu un trib de indieni sioux. Cu toate că nu se vede nici unul, poate să fie ascunşi prin tufişuri.

— Omul ăsta spune numai şi numai adevărul, mormăi *trapper*-ul în englezeşte; e un băiat arătos şi tare bine legat, dar e mult prea tânăr pentru un şef cu renume. Cel mai cuminte lucru e să-i vorbim deschis, fiindcă un singur braţ mai mult într-o tabără sau în alta, dacă va fi să ajungem la vreo încăierare cu neamul colonistului, poate fi hotărâtoare. Vezi, copiii mei sunt obosiţi, continuă el în dialectul preriilor, arătând către restul grupului care între timp se apropiase de ei. Am vrea să ne odihnim şi să mâncăm ceva. Oare fratele meu are oarecare drepturi asupra locurilor ăstora?

— Conducătorii poporului de pe malul Marelui Fluviu ne-au spus că naţia voastră a căzut la învoială cu feţele-negricioase care trăiesc dincolo de lacul-sărat, şi că preriile sunt acum

locul de vânătoare ale cuţitelor-lungi.

— E adevărat, fiindcă aşa am auzit şi eu de la vânătorii şi de la *trapper*-ii de pe fluviul La Plata. Numai că poporul meu a căzut la înţelegere cu francezii, şi nu cu cei care se cred stăpânitorii Mexicului.

— Şi războinicii merg oare de-a lungul Marelui Fluviu ca să vadă dacă n-au fost traşi pe sfoară când au încheiat târgul?

— Da, mă tem că asta-i adevărat; dacă nu tot, măcar în parte, şi nu va trece mult şi pe urmele acestora se va ivi banda blestemată a tăietorilor de lemne care-o să culce la pământ bogatele şi frumoasele păduri de pe malul apusean al fluviului Mississippi; apoi ţara se va preschimba într-un deşert populat, de la malurile mării celei mari până la poalele Munţilor Stâncoşi, un deşert plin de toate blestemăţiile şi vicleniile omului, şi văduvit de bucuriile şi frumuseţile primite din mâinile Domnului!

— Şi unde-au fost şefii tribului pawnee când s-a încheiat târgul ăsta? întrebă pe neaşteptate tânărul războinic, iar din ochii lui ţâşni un fulger de mânie. Un popor se vinde oare ca pielea unui castor?

— Asta aşa e, aşa e; şi, de asemenea, unde-au fost cinstea şi adevărul? Dar poate că aşa se obişnuieşte în lume, şi hotărârea luată de cel tare trebuie să fie numită de cel slab dreptate. Dacă legea lui Waheondah ar avea tot atâta tărie, tinere pawnee, ca şi legile cuţitelor-lungi, atunci dreptul vostru asupra preriilor ar fi la fel de mare ca şi dreptul celui mai temut şef din oraşe asupra casei care-i ţine loc de adăpost.

— Pielea călătorului e albă, spuse tânărul indian, punând un deget pe mâna bătătorită şi zbârcită a *trapper-u*lui. Oare inima lui simte un lucru şi limba spune altul?

— Wahcondah al omului alb are urechi, şi când omul alb spune minciuni, el şi le astupă. Uită-te la capul meu; e ca un pin nins, şi va trebui aşezat nu peste mult timp în pământ. Şi

de ce-aş vrea atunci să mă întâlnesc faţă în faţă cu Marele Spirit, ştiind că-i atât de supărat pe mine?

Tânărul pawnee îşi aruncă, plin de graţie, scutul peste umeri îşi puse mâinile pe piept şi-şi plecă fruntea, cinstind în felul acesta pletele argintii pe care i le arătase *trapper*-ul*;* după care privirea i se mai îmblânzi şi faţa deveni mai puţin sălbatică. Dar cu toate acestea, pe chipul lui se putea citi aceeaşi neîncredere, mai puţin vădită însă. După ce fură stabilite aceste îndoielnice legături de prietenie între războinicul preriilor şi încercatul *trapper,* bătrânul începu să-i dea lui Paul anumite îndrumări în legătură cu popasul pe care-l plănuiseră. În timp ce Inez şi Ellen descălecară, iar Middleton şi căutătorul de miere le dădură ajutorul cuvenit, discuţia continuă în limba indianului; dar când doctorul sau Paul se amestecau şi ei în vorbă, *trapper*-ul le tălmăcea şi lor ceea ce aflase de la tânăr.

Între războinicul pawnee şi *trapper* urmă un mic duel de o nemaipomenită subtilitate, căci fiecare încerca să afle scopul şi gândurile celuilalt, fără ca vreunul din ei să-şi trădeze interesul pe care-l punea în cercetările făcute. Dar, aşa cum se întâmplă întotdeauna când lupta e dusă de doi adversari cu forţe egale, rezultatul nu putea mulţumi pe nimeni. Bătrânul *trapper* îl iscodi în fel şi chip, punându-i toate întrebările dictate de agerimea şi experienţa sa, în legătură cu situaţia în care se găsea în clipa aceea tribul lupilor: îl cercetă în legătură cu recolta, cu proviziile strânse pentru iarna ce se apropia şi cu relaţiile dintre ei şi triburile războinice din vecinătate, dar nu putu să afle din ce pricină omul se găsea acolo. Pe de altă parte, întrebările indianului, puse cu ceva mai multă demnitate şi delicateţe, vădeau tot atâta dibăcie. Vorbi despre comerţul cu piei, despre izbânda sau încercările neizbutite ale diferiţilor vânători albi pe care-i întâlnise sau despre care auzise vorbindu-se, ba îşi îngădui şi unele aluzii cu privire la continua înaintare a naţiunii Marelui

Tată, aşa cum numeau ei, prudent, guvernământul Statelor, spre teritoriile unde vânează tribul său. Reieşea însă destul de limpede, din curiosul amestec de interes, dispreţ şi indignare, sentimente pe care războinicul nu şi le putea ascunde cu toată atitudinea sa plină de rezervă, că el cunoaşte acest straniu popor ce-i încălca drepturile fireşti mai mult din auzite decât datorită unor legături directe. Iar ignoranţa lui personală în ceea ce-i privea pe albi se vedea mai cu seamă prin felul în care se uita la femei, cu nişte căutături scurte, dar pline de energie.

În timp ce vorbea cu *trapper*-ul, îşi îngăduia să-şi arunce privirea, în care se citea cea mai desăvârşită uimire, spre frumuseţea ideală şi aproape copilărească a lui Inez. Şi era cât se poate de vădit că ochii lui se opreau pentru prima oară asupra uneia din femeile acelea albe, despre care bătrânii din tribul lui vorbeau destul de des, căci erau socotite, cu foarte rari excepţii, drept întruchiparea frumuseţii. Interesul lui faţă de Ellen era ceva mai slab însă. Admiraţia aceasta a lui era totuşi destul de potolită din pricina obiceiurilor şi oarecum ţinută în frâu de mândria războinicului, aşa că ceilalţi nu observară nimic; *trapper*-ul însă, care cunoştea prea bine deprinderile indienilor şi era mult prea priceput în ceea ce priveşte comportarea şi caracterul străinului, nu scăpă nici cea mai mică tresărire de pe faţa acestuia. Între timp, Ellen, care nu observase nici ea nimic, se învârtea în jurul lui Inez, plină de bunăvoinţă, ca de obicei.

Paul era într-o dispoziţie cu totul diferită; după ce câştigase cele două lucruri aşa de scumpe inimii lui: pe Ellen şi o victorie împotriva fiilor lui Ishmael, îşi îndeplinea însărcinările primite cu cel mai mare calm, ca şi cum ar fi fost pe cale să-şi conducă mireasa de la solemnitatea ceremoniei nupţiale, care ar fi avut loc în faţa unui judecător de la hotare, în siguranţa propriului său cămin. Rătăcise multă vreme în preajma convoiului lui Ishmael, în perioada anevoiosului lor

marş prin prerie, ziua ascunzându-se, iar noaptea căutând ocazii prielnice pentru a-şi vedea aleasa inimii în felul descris mai înainte, până ce norocul şi propriul lui curaj s-au unit făcându-l fericit tocmai în clipa când începuse să se simtă cuprins,de deznădejde; iar acuma nu-i mai păsa nici de distanţa pe care-o mai avea de străbătut şi nici de greutăţi. Pentru imaginaţia lui fierbinte şi pentru caracterul lui plin de hotărâre, restul era oarecum uşor. Aşa dorea, şi adevărul este că tot aşa şi credea. Cu boneta pusă pe-o parte şi fluierând un cântec vesel, umbla de colo până colo printre tufişuri, căutând un loc potrivit pentru culcuşul celor două femei; iar din când în când arunca câte o privire furişă către Ellen, care se îndeletnicea şi ea, neobosită, cu diferite treburi.

— Cu alte cuvinte, lupii pawnee au îngropat securea în ceea ce-i priveşte pe vecinii lor konza, spuse *trapper*-ul, continuându-şi discuţia pe care n-o lăsa decât rareori să lâncezească, adică numai când era nevoit s-o întrerupă din pricina îndrumărilor ce trebuia să le dea. (Cititorul îşi aminteşte, desigur, că în timp ce cu războinicul băştinaş vorbea în limba acestuia, tovarăşilor săi albi li se adresa în englezeşte.) Lupii şi pieile roşii cu feţele deschise sunt iarăşi prieteni. Acesta este un trib, doctore, despre care aş putea pune rămăşag că ai citit foarte mult, şi despre care s-au şoptit multe minciuni gogonate la urechile oamenilor neştiutori de prin oraşe şi sate. Există o legendă: se spune că prin părţile astea ar fi existat un grup de welshers (gali), naţiune ce ar fi trăit în prerie şi ar fi venit în ţara asta mai înainte ca omul acela slab de minte să fi îngăduit creştinilor să le prade câmpiile moştenite din moşi-strămoşi, câmpii despre care nici nu visau că alcătuiesc o ţară atât de întinsă; şi cum că aceşti Welshers ar fi cunoscut drumul albilor, c-ar fi vorbit limbile lor şi multe alte prostii şi nerozii.

— Dacă am auzit despre ei? exclamă naturalistul scăpând din mână o bucată de carne uscată de bizon, cu care se lupta

crunt chiar în clipa aceea. Ar fi trebuit să fiu un mare ignorant dacă n-aş fi zăbovit adesea, şi cu cea mai mare încântare încă, asupra unei teorii atât de frumoase, şi mai ales asupra uneia ce întăreşte într-un chip atât de strălucit două poziţii despre care am spus în repetate rânduri că nu se pot cu nici un chip contesta, chiar dacă nu sunt susţinute de-o mărturie prea vie: că acest continent poate pretinde o mult mai veche legătură cu civilizaţia decât epoca lui Columb, iar culoarea locuitorilor lui nu-i decât efectul climei şi al condiţiilor de viaţă, şi nu una din regulile prestabilite de natură. Înfăţişează-i problema asta din urmă şi indianului, venerabile vânător; are şi el o culoare care bate în roşu, şi părerea lui ne-ar putea lămuri asupra ambelor laturi ale unei probleme atât de disputate.

— Crezi că un pawnee citeşte cărţi şi crede în toate minciunile acelea tipărite, ca trândavii de prin târguri? răspunse bătrânul râzând. Ce crede oare fratele meu? Toţi oamenii pe care îi vede aici au pielea palidă, numai războinicul pawnee e roşu; crede el oare că pielea oamenilor se schimbă din pricina timpului, şi că fiul nu seamănă cu tatăl?

Tânărul războinic se uită câtva timp la bătrân, cu o căutătură fermă şi dispreţuitoare, apoi, ridicându-şi semeţ degetul, răspunse demn:

— Wahcondah toarnă ploaia din norii Lui; când vorbeşte se cutremură munţii; iar focul care mistuie copacii e scânteia ochilor Lui mâniaţi; dar El şi-a plăsmuit copiii cu grijă şi cu judecată. Ceea ce a făcut El nu-şi schimbă forma niciodată.

— Ehei, asta-i înţelepciunea firii, doctore, continuă *trapper*-ul după ce tălmăci răspunsul şi naturalistului, care rămase foarte dezamăgit. Indienii pawnee sunt un popor mare şi înţelept şi m-aş prinde că au multe obiceiuri folositoare şi cinstite. Vânătorii şi *trapper-ii* pe care-i întâlnesc uneori vorbesc despre un mare războinic al neamului vostru.

— Tribul meu nu-i alcătuit din femei. Un viteaz nu-i lucru prea rar în satul meu.

— Da, dar ăştia mi-au vorbit de un şef mult mai vestit decât războinicii obişnuiţi, unul care-ar fi adus la mare cinstire poporul acela atât de puternic odinioară, dar care acuma a început să decadă, indienii delaware din munţi.

— Un asemenea războinic ar trebui să aibă şi un nume.

— I se spune Inimă-Tare, căci e un om deosebit de curajos; şi bine i se spune, dacă tot ceea ce am auzit despre faptele lui e adevărat.

Străinul aruncă asupra bătrânului o privire pătrunzătoare, ca şi cum ar fi vrut să citească în sufletul lui, apoi întrebă:

— A văzut oare faţa-palidă vreun luptător din tribul meu?

— Niciodată.

Neastâmpăratul Paul scoase însă un strigăt puternic şi-l întrerupse, iar în momentul următor apăru din partea cealaltă a desişului, trăgând după el un cal de luptă indian.

— Iată unul din animalele pieilor roşii cu care zic şi eu că te poţi făli, strigă el, în timp ce-i făcea loc să treacă prin potecile înguste şi sălbatice. Nu se află în tot ţinutul Kentucky un brigadier care să se poată lăuda că are un căluţ atât de bine legat şi cu un păr atât de strălucitor. Şaua-i spaniolă, ca a unui *grande* din Mexic; şi uită-te la coamă şi la coadă, împletite şi împodobite cu mici mărgele de argint, de parc-ar fi Ellen când îşi potriveşte părul strălucitor pentru vreun bal sau pentru vreo petrecere. Crezi, bătrâne *trapper,* că e într-adevăr o gloabă ieşită din ieslea unui sălbatic?

— Mai încet, băiete, mai încet! Lupii pawnee sunt vestiţi pentru caii lor şi adesea se întâmplă să vezi un războinic din prerie mult mai bine echipat decât un om de-al guvernământului din oraşe. Dar ăsta e un animal pe care-l poate călări numai un şef puternic. Şaua, precum bine ai gândit, trebuie să-i fi folosit cândva vreunei mari căpetenii spaniole, care şi-a pierdut-o odată cu viaţa în cine ştie ce

bătălie. Pot să vă asigur, pot să vă asigur că tânărul e fiul unui şef renumit, poate chiar al puternicului Inimă-Tare.

În timpul acestei întreruperi neaşteptate, tânărul pawnee nu dădu nici semne de nerăbdare şi nici de neplăcere; dar când găsi de cuviinţă că s-a discutat îndeajuns despre calul său, luă căpăstrul din mâna lui Paul cu cel mai mare calm şi cu aerul unui om obişnuit să i se respecte toate dorinţele; apoi sări în spatele animalului cu uşurinţa unui profesor de călărie. Nimic nu putea fi mai frumos şi mai sigur decât ţinuta acestui sălbatic. Şaua, greoaie şi acoperită aproape toată de podoabe, era menită mai degrabă să încânte ochii decât să-i fie de folos călăreţului. Adevărul era că mai mult îl împiedica să se mişte, iar picioarele lui nu voiau să primească ajutorul unor născociri pe care le foloseau doar femeile, aşa cum erau scările. Calul, care începu să se ridice numaidecât în două picioare, era, ca şi călăreţul, sălbatic şi nestăpânit în mişcări; şi cu toate că nu putea fi vorba de nici un artificiu, felul în care se mişca vădea o graţie neobişnuită. Animalul trebuie să se fi tras din vreun pursânge arab, încrucişat, într-un lung şir de urmaşi, cu vreun armăsar mexican, cu vreunul spaniol şi cu vreun cal de luptă maur. Călăreţul, care şi-l dobândise, pesemne, din provinciile Americii Centrale, îşi însuşise curajul şi graţia de a-l stăpâni, calităţi proprii celui mai neînfricat şi priceput călăreţ din lume.

Tânărul pawnee nu-şi trăda prin nici un semn dorinţa de plecare. Se simţea însă mult mai în largul său decât înainte şi, după cum se vedea, şi mai liber, căci se putea retrage oricând. Începu să călărească încoace şi încolo, uitându-se mai nestingherit la albii din grup. Dar ori de câte ori ajungea la un anumit punct, şi tocmai în clipa în care înţeleptul *trapper* se aştepta să-l vadă luându-şi zborul, el îşi întorcea calul şi revenea pe acelaşi drum, uneori cu iuţeala unei căprioare hăituite, alteori mai domol, cu o ţinută dintre cele mai demne. Nerăbdător să lămurească unele lucruri de care

ţineau hotărârile lui viitoare, bătrânul îşi luă inima în dinţi şi-l pofti iarăşi la vorbă; pentru asta făcu un gest limpede, prin care-i dădu să înţeleagă c-ar dori să continue discuţia şi că are cele mai paşnice gânduri în ceea ce-l priveşte. Ochiul ager al străinului prinse numaidecât gestul, dar lăsă să treacă oarecare timp până să se apropie din nou de grup, căci acesta era îndeajuns de numeros ca să-i poată îngrădi, în orice clipă, libertatea. Când se apropie totuşi destul pentru a putea vorbi cu uşurinţă, făcu lucrul acesta cu un amestec curios de trufie şi neîncredere.

— E drum lung până în satul lupilor, spuse el, şi-şi întinse braţele, dar nu într-acolo unde *trapper*-ul ştia că trăieşte tribul său, — şi drumul face tot felul de cotituri. Ce vrea să-mi spună cuţitul-lung?

— Da, tot felul de cotituri, mormăi în englezeşte bătrânul, dacă ai de gând să porneşti la drum pe poteca asta, dar mult mai puţine decât cuprinde o minte vicleană de indian. Să spună fratele meu dacă şefilor pawnee le place să vadă feţe străine în locuinţele lor?

Tânărul războinic îşi plecă trupul plin de graţie peste scara şeii, dar nu prea mult, răspunzând cu o gravă demnitate:

— Când a uitat oare poporul meu să dăruiască cele de trebuinţă străinului?

— Dacă voi conduce pe fiicele mele la porţile lupilor, oare femeile lor le vor lua de mână? Şi războinicii lor vor fuma cu tinerii mei?

— Ţara feţelor-palide a rămas în urmă; de ce călătoresc ei atât de departe spre soare-apune? Au pierdut poteca, sau poate că femeile acestea aparţin războinicilor albi despre care am auzit c-au pornit în susul fluviului ca să-i tulbure apele?

— Nici una, nici alta. Cei care-au pornit în susul fluviului Missouri sunt luptătorii Marelui Tată, pe care acesta i-a trimis cu felurite treburi, dar noi suntem călători paşnici. Oamenii

albi şi cei roşii sunt vecini, şi oamenii albi doresc să le fie prieteni. Oare cei din tribul omaha nu-i vizitează pe lupi după ce şi-au îngropat *tomahawk*-ul pe poteca dintre cele două naţiuni?

— Indienii omaha sunt bineveniţi.

— Şi indienii yankron şi tetonii lemn-ars, care trăiesc la cotitura fluviului cu „apa lâncedă”, nu vin ei oare în colibele lupilor să fumeze împreună cu aceştia?

— Tetonii sunt nişte mincinoşi, exclamă tânărul; nici nu îndrăznesc să închidă ochii în timpul nopţii; nu, ei dorm numai pe soare. Priveşte, adăugă el, arătând cu un sălbatic triumf spre podoabele jambierelor sale, scalpurile lor sunt în număr atât de mare, încât indienii pawnee fac negoţ cu ele. Lasă-i pe indienii sioux să trăiască prin zăpezi; câmpiile şi bizonii sunt pentru bărbaţi.

— Ah, am aflat taina, spuse *trapper*-ul lui Middleton, care stătea în preajma bătrânului. Indianul ăsta tânăr şi frumos e o iscoadă trimisă pe urmele tribului sioux; poţi vedea asta după vârful săgeţilor şi după felul în care e vopsit, da, o poţi vedea şi după ochii lui, căci făptura unei piei roşii e totdeauna potrivită cu ceea ce are de îndeplinit. Linişte, Hector, linişte! N-ai adulmecat niciodată până acum un pawnee, căţelule? Jos, căţelule, jos! Fratele meu are dreptate, tribul sioux e un trib de hoţi. Oameni de toate culorile şi de toate neamurile spun lucrul ăsta despre ei, şi spun adevărul adevărat. Dar oamenii de la soare-răsare nu fac parte din tribul sioux şi ar dori să viziteze colibele lupilor.

— Capul fratelui meu e alb, răspunse războinicul, aruncându-i una din acele căutături ce spun multe, în care se putea citi neîncredere, inteligenţă şi mândrie; apoi continuă, arătând spre răsărit: — şi ochii lui au văzut multe lucruri, dar ar putea să-mi spună ce vede el acolo? Un bizon poate?

— Seamănă mai curând cu un nor care pluteşte la marginea câmpiei şi pe care-l luminează soarele. E fumul

cerurilor.

— E o înălţime a pământului şi pe culmea ei se află colibele feţelor-palide.

— Ochii tânărului pawnee sunt foarte buni dacă pot vedea un om cu pielea albă la o asemenea depărtare.

Indianul se întoarse încet către bătrânul *trapper* şi după un scurt răstimp de tăcere, întrebă cu severitate:

— Fratele meu poate vâna?

— Vai! Nu poate face decât ceea ce face un *trapper* nenorocit.

— Când câmpia e acoperită cu bivoli, îi poate vedea?

— Sigur că da, sigur că da, e mult mai uşor să vezi, decât să dobori un taur care goneşte prin prerie.

— Şi când păsările îşi iau zborul din pricina frigului, şi când nourii devin negri din pricina aripilor lor, le poate vedea?

— Ei, ei, nu-i greu să găseşti o gâscă sau o raţă atunci când milioane de raţe şi de gâşte întunecă cerul.

— Când ninge şi zăpada acoperă colibele cuţitelor-lungi, poate vedea străinul fulgii pe cer?

— Acuma ochii mei nu mai sunt aşa de buni, răspunse bătrânul cu puţină mânie în glas, dar pe vremuri eram vestit pentru agerimea ochilor.

— Pieile roşii dau peste cuţitele-lungi, aşa cum descoperă străinii bivolii sau păsările călătoare, sau zăpada care cade pe pământ. Luptătorii voştri cred că Stăpânul vieţii a făcut tot pământul pentru albi. Dar se înşeală. Sunt palizi şi îşi văd propriile lor feţe. Du-te! Un pawnee nu-i orb ca să-i trebuiască mult timp până să dea de urma semenilor tăi!

Războinicul se opri însă brusc şi-şi lăsă, încordat, capul într-o parte, ca un om care ascultă. Apoi porni călare până la capătul cel mai apropiat al desişului, privind cu multă luare-aminte peste preria pustie. *Trapper-ul,* însă, nu înţelese nimic. Tânărul indian se întoarse uitându-se fix la Inez, mai făcu de câteva ori drumul înainte şi înapoi, de astă dată la

pas, având aerul unui om în sufletul căruia se dă o luptă puternică. Îşi struni armăsarul care dădea semne de mare nerăbdare, şi păru că se pregăteşte să spună ceva; când îşi plecă din nou capul în piept, era la fel de încordat ca şi mai înainte. Galopând ca un cerb speriat, călări cu repeziciune timp de-o clipă, în cercuri scurte, ca şi cum n-ar fi ştiut încotro s-o apuce, asemenea unei păsări înainte de-a porni în călătoria cea lungă, când se mai roteşte de câteva ori în jurul cuibului. Iar după ce alergă puţin de-a curmezişul câmpiei, călătorii noştri îl pierdură din ochi după prima ridicătură.

Cîinii, care dăduseră şi ei semne de mare nelinişte de la un timp încoace, îl urmară o bună bucată de timp, apoi se opriră, se aşezară jos şi începură să chelălăie încet şi jalnic, prevestind cine ştie ce nenorocire.

CAPITOLUL XIX

Cum, dacă nu s-o ţine pe picioare?
(S h a k e s p e a r e)

Numeroasele întâmplări relatate mai sus s-au petrecut într-un răstimp foarte scurt, încât bătrânul, care observase chiar şi cel mai neînsemnat amănunt, nu mai avu când să-şi exprime părerile în legătură cu ceea ce-i făcuse pe străin să se poarte atât de ciudat. După dispariţia tânărului pawnee clătină din cap şi, pe când pornea spre marginea desişului pe care-l părăsise tocmai atunci indianul, bombăni:

— În aer sunt mirosuri şi sunete, cu toate că simţurile mele nu mai sunt bune de nimic, aşa că nici nu le simt, nici nu le aud.

— Nu se vede nimic, strigă Middleton, care se ţinea tot timpul după el. Ochii şi urechile mele sunt cât se poate de bune, şi-ţi garantez că nu se vede şi nu se aude nimic.

— Ochii tăi sunt buni, şi nici surd nu eşti, răspunse *trapper*-ul, cu o umbră de dispreţ; nu, băiete, nu. Ei pot fi buni pentru a vedea ce se petrece într-o biserică sau pentru a auzi cum bat clopotele; dar înainte de-a petrece un an de zile în prerie, poţi lua un curcan drept un bivol şi mugetul unui bivol drept tunet. Pe câmpiile astea pustii natura te înşeală, căci aerul îţi aşterne în faţa ochilor o pânză aidoma unei ape, şi cu greu poţi deosebi preriile de marea cea adevărată. Dar acolo, departe, se află un semn asupra căruia un vânător nu se înşeală niciodată.

Trapper-ul arătă spre un pâlc de vulturi care pluteau deasupra câmpiei, la o distanţă nu prea mare de ei, acolo unde se părea că-şi aţintise privirile şi războinicul pawnee. În primul moment, Middleton nu putu desluşi micile puncte negre care umbreau faţa întunecată a norilor, dar cum păsările se apropiau cu repeziciune, le putu distinge mai întâi

formele, apoi auzi şi fâlfâitul aripilor lor grele.

— Ascultă! spuse *trapper*-ul, după ce izbuti să-l facă şi pe Middleton să deslușească şiragul jucăuş al păsărilor. Acum se pot auzi şi bivolii, sau bizonii, după cum găseşte de cuviinţă să le spună doctorul, cu toate că vânătorii de prin partea locului le spun bivoli. Şi eu cred că un vânător *e* mai în măsură să-şi dea cu părerea asupra unui animal sau asupra numelui acestuia, adăugă el, uitându-se cu înţeles la Middleton, decât unul care a răsfoit paginile unei cărţi, în loc să străbată faţa pământului pentru a afla numele şi firea vieţuitoarelor ce-l locuiesc.

— Despre obiceiurile acestora vă pot vorbi eu, strigă naturalistul, care numai rareori scăpase prilejul să nu aducă în discuţie punctul aşa de disputat al studiilor lui favorite. Numai că trebuie să avem cea mai mare grijă în ceea ce priveşte utilizarea corectă a definiţiilor, pe care trebuie să le privim din punct de vedere ştiinţific.

Dar privirile tuturor fură atrase de o privelişte nemaipomenită, care li se desfăşura chiar în faţa ochilor. Până şi sfioasa Inez se grăbi să vină lângă Middleton pentru a putea vedea mai bine, iar Paul o chemă şi pe Ellen, prinsă de îndatoririle ei domestice, ca să fie martoră la scena aceea atât de plină de viaţă.

În decursul tulburătoarelor întâmplări pe care am fost datori să vi le povestim, preria rămăsese într-o singurătate deplină. Cerul se întunecase, e drept, de mulţimea stolurilor de păsări călătoare, dar în afară de cei doi câini şi de măgarul doctorului, nici un singur patruped nu însufleţise nemărginitele întinderi ale câmpiei. Şi iată că acum o neaşteptată invazie de animale schimbă scena ca prin farmec.

Întâi fură văzuţi câţiva tauri enormi, gonind peste ridicăturile cele mai îndepărtate ale preriilor, după aceea urmară şiruri nesfârşite de câte un singur animal, apoi năvăli

o masă aşa de compactă de trupuri strânse unele într-altele, încât culoarea cafenie a ierburilor preriei fu acoperită cu totul de nuanţa ceva mai închisă a blănurilor lor miţoase. Ciurda, pe măsură ce coloana se lungea şi se îngroşa, semăna tot mai mult cu stolurile acelea fără număr de păsări mai mici, ce se văd deseori apărând în lungi şiraguri din înaltul cerului şi sunt tot atât de numeroase ca şi frunzele pădurilor peste care trec. Nori de praf, ca nişte mici coloane, se ridicau chiar din mijlocul ciurdei, ori de câte ori vreun animal, mai furios decât celălalt, scurma pământul cu coarnele; iar din când în când se auzea, purtat de vânt, câte un muget prelung.

Peste cei ce urmăreau spectacolul acesta sălbatic şi aşa de măreţ, se aşternu o lungă şi apăsătoare tăcere care fu, în cele din urmă, întreruptă de *trapper;* acesta, fiind mult mai obişnuit cu asemenea privelişti, era şi mult mai puţin copleşit de ea, sau poate că se lăsase mai puţin copleşit decât ceilalţi, fiindcă pentru ei scena era de o uluitoare noutate.

— Iată, pe-acolo trec zece mii de animale, fără nici un paznic sau proprietar, în afară de Cel care le-a dat viaţă şi le-a dăruit aceste largi câmpii drept păşune. Nici cel mai fălos guvernator al tuturor Statelor n-ar putea vâna pe pământurile sale un taur mai semeţ decât unul dintr-ăştia, aflaţi la îndemâna celor mai umili; şi nici după ce i-a scos muşchiul sau fleica n-ar putea-o mânca cu aceeaşi poftă ca cel care şi-a îndulcit hrana cu osteneală şi şi-a câştigat-o potrivit legilor naturii, stăpânind în mod cinstit ceea ce i-a scos Domnul în cale!

— Dacă pe platourile preriilor fumegă vreo cocoaşă de bivol, sunt de aceeaşi părere cu *trapper*-ul, îl întrerupse, plin de voie bună, căutătorul de miere.

— Da, băiete, căci tu ai gustat şi ţi-ai dat seama de adevăratul înţeles al lucrurilor. Dar ciurda cârmeşte spre noi şi s-ar cuveni să ne pregătim a o primi după cum se cuvine. Dacă ne-am ascunde, bestiile astea cornute ar da buzna

peste noi şi ne-ar călca în picioare ca pe nişte viermi; aşa că-i vom pune la adăpost pe cei mai slabi, iar ceilalţi se vor aşeza la posturi, ca o adevărată avangardă, aşa cum trebuie să facă nişte bărbaţi şi nişte vânători.

Şi cum timpul care le rămăsese era foarte scurt, porniră cu cea mai mare seriozitate să aducă la îndeplinire ceea ce se cerea făcut. Inez şi Ellen fură aşezate la una din marginile desişului, cât mai departe de ciurda care se apropia. Asinus fu postat la mijloc, ţinându-se seama de nervozitatea lui obişnuită: iar bătrânul şi cei trei tovarăşi ai săi se împărţiră aşa încât să poată abate capul coloanei de animale în caz că acestea s-ar apropia prea mult de ei. După mişcările nehotărâte ale celor cincizeci sau o sută de tauri care conduceau ciurda, direcţia pe care urmau s-o apuce era însă neclară. Dar un muget îngrozitor porni din spatele coloanei de praf, iscată chiar atunci în mijlocul ciurdei; îi răspunseră printr-un fel de croncănit înfiorător toate stolurile de păsări de pradă ce zburau pe deasupra, ceea ce dădu animalelor un nou imbold şi orice urmă de nehotărâre, în ceea ce priveşte direcţia, pieri. Şi, ca şi cum ar fi fost fericite c-au descoperit semnele destul de îndoielnice ale unei păduri, toată grămada aceea uriaşă de animale porni spre o ţintă sigură, începând să alerge în linie dreaptă spre micul refugiu de tufişuri pe care l-am pomenit atât de des până acum.

În clipa aceea, primejdia deveni aşa de vădită, încât ar fi pus la grea încercare chiar şi nervii cei mai tari. Flancurile masei aceleia întunecate de trupuri înaintau în aşa fel, încât formară o linie de front concavă, şi fiece ochi ce scânteia cu atâta ferocitate din părul stufos şi încâlcit care acoperea capetele taurilor era aţintit asupra desişului. Părea că fiecare animal caută să-şi întreacă vecinul pentru a ajunge mai repede în desişul mult dorit; şi cum asupra celor din faţă se împingeau cele câteva mii de animale din spate, se părea că animalele care conduceau ciurda se vor repezi asupra

grupului ascuns în tufiş, aşa că pieirea acestuia era un fapt mai mult decât sigur. Fiecare dintre oamenii noştri trăia dramaticul moment al pericolului în felul lui propriu, potrivit caracterului şi împrejurărilor în care se găsea.

Middleton şovăia. Simţea câteodată îndemnul de-a o lua pe Inez lângă el şi de-a încerca să scape prin fugă. Dar, dându-şi seama că e cu neputinţă să alerge mai repede ca un bizon aţâţat, puse mâna pe armă, hotărât să ţină piept acestei ciurde fără număr. Facultăţile doctorului Battius atinseră foarte repede culmea unei tulburări mintale. Formele întunecate ale animalelor din ciurdă îşi pierdură preciziunea liniilor, iar naturalistul începu să-şi imagineze că vede sălbatica adunare a tuturor creaturilor lumii alergând asupra lui ca un singur trup, vrând parcă să răzbune feluritele injurii pe care, în decursul vieţii lui de muncă neobosită, închinată ştiinţelor naturii, le pricinuise câtorva genuri. Aşa că sistemul lui nervos fu atins de paralizia aceea pe care-o simţim cu toţii când suntem prada unui coşmar. Incapabil de-a fugi sau de-a face un singur pas înainte, rămase ţintuit locului; dar în curând dragostea lui înflăcărată pentru ştiinţă îl făcu să uite de orice, şi vrednicul naturalist începu, printr-un deznădăjduit efort, să claseze câteva din animalele care se apropiau. În timpul acesta, Paul o chema pe Ellen să vină lângă el, ca să-l ajute să strige cât mai tare, dar glasul lor se pierdu în mugetele şi tropăiturile ciurdei. Era foarte furios, cu toate că se simţea, aţâţat de încăpăţânarea bestiilor şi de sălbăticia priveliştii, şi aproape înnebunit din pricina interesului ce i-l stârneau şi a unui fel de teamă inconştientă, în care drepturile naturii se amestecau destul de ciudat cu grija pentru Ellen; şi aproape că-şi scuipă plămânii strigându-l pe bătrânul său prieten ca să facă ceva pentru a opri animalele.

— Hai, bătrâne *trapper,* răcni el, dă drumul uneia din vicleniile cu care te-a învăţat preria, căci altfel vom fi striviţi sub un munte de cocoaşe de bivol!

Bătrânul, care stătuse tot timpul rezemat de carabina lui, uitându-se cum îşi schimbă ciurda direcţia, hotărî c-a sosit momentul să dea semnalul de pornire. Îşi ridică arma spre taurul din fruntea hoardei şi cu o vioiciune care făcea mare cinste tinereţii sale apuse, trase. Glontele nimeri animalul drept în cap, între firele de păr încâlcite dintre coarne, şi animalul căzu în genunchi; apoi începu să-şi scuture cu iuţeală capul şi se ridică pe neaşteptate, ca şi cum lovitura i-ar fi dat un nou imbold. Nu mai era timp de şovăială. Şi atunci *trapper*-ul îşi aruncă carabina la pământ, îşi desfăcu braţele şi porni cu mâinile goale, drept spre masa tălăzuitoare a animalelor.

Faţa unui singur om, susţinut de hotărârea şi de forţa aceea pe care numai inteligenţa le poate dărui, reuşeşte mai întotdeauna să impună respect animalelor. Taurii din fruntea coloanei dădură înapoi, iar pentru o secundă înaintarea fu frântă pe neaşteptate şi o masă densă de animale se înghesui până în faţă de tot, în timp ce alte sute din spate fură date peste cap. Apoi, din spate, se auzi un nou şi înfiorător muget şi turma se puse iarăşi în mişcare. Capul coloanei se răzleţi însă de rest şi *trapper*-ul, încremenit ca o statuie, despărţi masa de animale în două curente vii. Middleton şi Paul urmară numaidecât pilda bătrânului şi înfruntară şi ei primejdia, alcătuind un fel de stavilă.

Opreliştea pusă animalelor din faţă apără pentru câteva clipe desişul. Dar cum grosul ciurdei presa din ce în ce mai puternic linia descoperită a apărătorilor, şi cum praful se îngroşase în aşa măsură încât aceştia nu se mai vedeau aproape deloc, pericolul năvălirii animalelor asupra desişului creştea cu fiecare clipă. Iar *trapper*-ul şi tovarăşii lui începură să se teamă; şi, încet-încet, prinseră să dea înapoi din faţa mulţimii aceleia furioase de animale, când un taur ţâşni atât de aproape de Middleton, încât îl şi atinse: iar în clipa următoare străbătea desişul cu iuţeala vântului.

— Apropiaţi-vă, strigă bătrânul, sau de nu, îl vor urma o mie de alţi diavoli!

Dar sforţările lor ar fi rămas fără nici un fel de rezultat, căci n-ar fi putut înfrunta torentul acela viu, dacă Asinus, care-şi văzuse păşunea încălcată cu atâta sălbăticie, n-ar fi scos un zbierat îngrozitor. Până şi cel mai puternic şi furios taur se cutremură auzind strigătul acela necunoscut şi ameninţător; iar după asta, fiecare animal începu, înnebunit, să dea înapoi din faţa desişului, deşi numai cu o clipă înainte dorea să ajungă la el cu aceiaşi nerăbdare cu care doreşte ucigaşul să atingă poarta sanctuarului.

Aşa că fluviul acela viu se despărţi, iar locul se goli pe dată; cele două coloane începură să se depărteze în unghi drept de lângă desiş, ca să se reîntâlnească apoi de partea cealaltă, la depărtare de o milă. În clipa când bătrânul văzu ce urmări neaşteptate avusese vocea măgarului începu să-şi reîncarce cu cel mai mare calm arma, bucurându-se din cale afară de cele întâmplate.

— Aleargă ca nişte câini cu tinichelele prinse de coadă, aşa că nu trebuie să ne temem că se vor întoarce înapoi; ceea ce animalele din urmă n-au auzit cu propriile lor urechi, îşi pot închipui cu multă uşurinţă; şi dacă-şi schimbă totuşi hotărârea, nu ne va fi greu să-l facem pe Jeck să cânte şi restul melodiei.

— Măgarul a vorbit, dar Balaam tace, strigă căutătorul de miere, care abia mai era în stare să răsufle; căci, deşi începuse să râdă când îl auzise pe Asinus, încercase o adevărată panică. Omului i s-a tăiat în aşa fel vorba, de parcă i s-ar fi aşezat pe vârful limbii un roi de albine tinere şi din pricina înţepăturii lor îi e teamă să vorbească!

— Ei, ce mai e nou, prietene? continuă *trapper*-ul, uitându-se către naturalist, care stătea tot nemişcat şi tot în extaz. Cum te mai simţi, prietene, tu care-ţi petreci viaţa trecând în catastif numele şi firea animalelor de pe câmpii şi a păsărilor

din aer, şi care te-ai speriat de o hoardă de bivoli în goană? Cu toate c-ai fi în stare să-mi iei până şi dreptul de-a le spune pe numele acela care e-n gura fiecărui vânător şi negustor de lângă frontiere.

Dar bătrânul se înşela imaginându-şi că-l poate provoca pe doctor la o discuţie. Începând din clipa aceea, doctorul n-a mai fost auzit nicicând, în afară de o singură data, pronunţând vreun cuvânt prin care să indice specia sau genul vreunui animal. Refuză cu încăpăţânare să mai consume carne de vită, şi chiar în clipa de faţă, când se află într-un oraş de pe malul mării, înconjurat de cinstea ce i se cuvine unui savant, întoarce spatele, scuturat de un fior, ori de câte ori vede acele delicioase cărnuri servite atât de des la ospeţele de pe nave şi care întrec cu mult în calitate mâncărurile cunoscute sub acelaşi nume în renumitele restaurante de la Londra sau în nu mai puţin vestitele restaurante pariziene. Pe scurt, dezgustul vrednicului nostru naturalist pentru carnea de vită se aseamănă întru totul cu cel al unui câine căruia ciobanul îi pune botniţă şi-l leagă fedeleş, în aşa fel, ca să poată trece peste el toată turma de oi înainte de-a intra în ţarcul lor; se spune că procedeul acesta iscă în bietul animal o mare scârbă pentru carnea de oaie, şi asta pentru toată viaţa. Între timp, Paul şi, *trapper*-ul izbutiră să-şi stăpânească hohotele de râs pe care starea de absenţă mintală a învăţatului lor tovarăş le aţâţase din nou; apoi doctorul începu să respire din ce în ce mai tare, ca şi când plămânii lui ar fi fost acţionaţi de-o pereche de foaie, şi în cele din urmă fu auzit folosind anumiţi termeni, în acea unică împrejurare amintită mai sus.

— *Boves Americani horridi* !exclamă doctorul, punând un deosebit accent pe cel din urmă cuvânt; după care amuţi din nou, ca un om căruia nu-i pot ieşi din minte anumite întâmplări stranii.

— Ei, ochii-s destul de oribili, recunosc şi eu, răspunse

trapper-ul; creatura asta e destul de groaznică la vedere pentru cineva neobişnuit cu înfăţişarea şi tumultul vieţii adevărate; dar curajul animalului ăstuia nu-i nici pe departe atât de mare pe cât s-ar părea. Doamne, omule! dacă ai fi vreodată atacat de o familie întreagă de urşi cenuşii, aşa cum mi s-a întâmplat mie şi lui Hector la marile cascade de pe Miss... Ah! Iată că vine şi restul ciurdei, iar la urmă o haită de lupi flămânzi, gata să înhaţe animalele bolnave sau pe cele care şi-au frânt gâtul când s-au dat peste cap. Ah! dar după ăştia aleargă şi-un grup de oameni călare, sau dacă nu, n-am făptuit în viaţa mea un singur păcat. Aici, băiete, căci îi poţi vedea foarte bine din partea asta, chiar în locul acela unde-a împrăştiat vântul colbul. Roiesc în jurul unui bivol rănit, şi-i vin de hac bietei fiare cu săgeţile lor.

Middleton şi Paul zăriră şi ei, nu după mult timp, grupul acela întunecat, pe care privirea ageră a bătrânului îl descoperise mult mai înainte. Erau, într-adevăr, vreo cincisprezece sau douăzeci de oameni călări, care se roteau în jurul unui taur deosebit de vânjos, încolţit din toate părţile; acesta era prea grav rănit pentru a încerca să fugă, dar şi prea mândru pentru a se lăsa doborât, cu toate că puternicul lui trup slujise drept ţintă la zeci de săgeţi. Dar lancea unui indian voinic curmă rezistenţa animalului, şi bivolul îşi luă rămas bun de la viaţă printr-un muget care, trecând peste locul unde se afla grupul călătorilor noştri, ajunse până la urechile ciurdei speriate şi o sili să-şi iuţească pasul.

— Cât de bine cunoaşte un pawnee rostul unei vânători de bivoli, spuse bătrânul, după ce privi câtva timp scena, plin de-o vădită mulţumire. Aţi văzut şi voi cum a plecat ca dus de vânt înainte de ivirea ciurdei. A făcut asta ca să nu lase urme în aer, ca să poată abate turma din urmă şi ca să... Ah! dar ce-i asta? Indienii aceia de colo nu-s pawnee! Penele de pe capul lor sunt aripi şi cozi de bufniţă... Ah! aşa precum sunt un nenorocit de *trapper* cu vederea scurtă, tot aşa şi aceia

de-acolo sunt o bandă de indieni sioux, fie ei blestemaţi să fie ! În desiş băieţi, în desiş! O singură dată de-şi mai aruncă ochii spre noi şi rămânem goi până la piele, şi asta tot aşa de sigur pe cât e de sigur că fulgerul arde crengile, deşi s-ar putea întâmpla ca şi propria noastră viaţă să ne fie pusă în pericol.

Middleton îşi întoarse faţa de la priveliştea aceasta sălbatică pentru a privi ceva care-i făcea mult mai multă plăcere: tânăra şi frumoasa lui mireasă. Paul îl apucă pe doctor de braţ şi, cum *trapper*-ul îl urmă şi el numaidecât, întregul grup se adună laolaltă în desiş. După câteva explicaţii scurte, în legătură cu noul pericol ce-i ameninţa, bătrânul, de la care aşteptau cu toată încrederea îndrumările necesare, ţinând seama de marea lui experienţă, vorbi astfel:

— Asta este o regiune, şi trebuie să ştiţi lucrul ăsta cu toţii, unde un braţ puternic e mult mai folositor decât dreptatea şi unde legea oamenilor albi e aproape necunoscută. Aşa că totul ţine de înţelepciune şi de forţă. Dacă, urmă el, pipăindu-şi faţa asemenea omului care cântăreşte cu chibzuială toate dedesubturile unei situaţii încurcate, dacă s-ar putea găsi ceva care să-i silească pe indienii sioux să se ia la harţă cu Ishmael şi cu tot neamul lui, atunci noi am putea ieşi la iveală, asemenea corbilor după încleştarea fiarelor, culegând rămăşiţele de pe jos; dar mai sunt şi indieni pawnee în preajmă. Şi ăsta e un lucru cât se poate de sigur, fiindcă tânărul acela n-ar fi îndrăznit să călărească aşa de departe de satul lui fără un scop anume. Aici se află, deci, patru tabere, la o depărtare de-o bătaie de tun, şi nici una din ele nu poate avea deplină încredere în cealaltă. Şi lucrurile astea ne îngreuiază puţin mişcările, mai ales într-o regiune unde ascunzişurile se găsesc aşa de rar. Dar suntem trei oameni bine înarmaţi şi cred că pot spune trei bărbaţi cu inima tare...

— Patru, îl întrerupse Paul.

— Ce? spuse bătrânul, uitându-se pentru prima dată la tovarăşii lui.

— Patru, repetă căutătorul de miere, arătând spre naturalist.

— Fiecare pădure îşi are uscăturile ei, urmă, plin de duritate, omul de la hotare. Prietene, va fi nevoie să-ţi ucidem măgarul!

— Să-l ucidem pe Asinus? Ar fi un act de cruzime fără rost.

— Nu înţeleg nimic din cuvintele astea care-şi ascund înţelesul în sunete; cruzime e să jertfeşti un creştin în locul unui animal. Ar fi tot atât de înţelept să suflăm într-o trompetă sau să lăsăm animalul să zbiere din nou, ceea ce ar însemna să-i aţâţi pe indienii sioux.

— Voi răspunde eu însumi pentru tăcerea lui Asinus, care foarte rar glăsuieşte fără motiv.

— Se spune că poţi cunoaşte un om după cei cu care se adună, răspunse bătrânul, şi de ce nu şi un animal? Am fost nevoit să fac odată un marş forţat, în timpul căruia am înfruntat nenumărate primejdii, iar tovarăşul ce-l aveam nu-şi deschidea gura decât ca să cânte; şi multe griji şi încurcături mi-a mai făcut acel ins. Asta s-a întâmplat pe vremea poveştii aceleia cu bunicul dumitale, căpitane! Avea însă un gâtlej omenesc şi ştia să şi-l întrebuinţeze foarte cuminte în anumite împrejurări, cu toate că nu-şi prea bătea capul să ţină întotdeauna seama dacă e locul şi timpul potrivit unor asemenea lucruri. Vai mie! Dac-aş mai fi şi acum ca pe vremea aceea, nu ni-ar scoate prea uşor din tufiş o bandă de indieni sioux! Dar la ce foloseşte lauda când vederea şi forţa s-au dus? Războinicului pe care indienii delaware îl numeau odinioară Şoim, din pricina ochilor lui ageri, acuma i s-ar potrivi mai bine numele de cârtiţă. De aceea, cred că ar fi mult mai cuminte să ucidem animalul.

— Da, se află oarecare adevăr în toate astea, spuse Paul, muzica e muzică, şi e totdeauna zgomotoasă fie că e scoasă

de o vioară, fie că e făcută de un măgar. Aşa că sunt de aceiaşi părere cu bătrânul şi spun că trebuie să ucidem animalul.

— Prieteni, rosti naturalistul, privind cu ochii îndureraţi spre tovarăşii ce puneau la cale planuri atât de sângeroase; nu-l ucideţi pe Asinus; e un specimen dintr-o rasă despre care se pot spune multe lucruri bune şi puţine rele. Curajos şi docil pentru al său *genus,* modest şi răbdător chiar pentru umila lui specie. Am făcut multe drumuri împreună şi moartea lui mă va umple de întristare. Cum s-ar simţi sufletul tău, venerabile vânător, dacă ar trebui să te desparţi într-un fel tot atât de prematur de credinciosul tău câine?

— Animalul nu va muri, spuse bătrânul, dregându-şi glasul pe neaşteptate şi într-un fel care vădea destul de limpede cât de mult îl impresionase apelul doctorului. Dar glasul lui va trebui sugrumat. Leagă-i botul cu frânghia asta, şi să lăsăm restul în grija Providenţei.

Încredinţat astfel de două ori în ceea ce priveşte tăcerea lui Asinus, căci Paul legă numaidecât botul măgarului aşa cum i se ceruse, *trapper*-ul păru mulţumit.

Apoi se îndreptă spre marginea desişului pentru a face unele recunoaşteri.

Vacarmul care însoţise trecerea ciurdei pierise şi el : mai bine zis se auzea încă rostogolindu-se peste prerie la o depărtare de o milă. Norii de praf se împrăştiau în bătaia vântului, şi acolo unde cu zece minute înainte fusese o învălmăşeală atât de sălbatică, acum era un loc pustiu.

Indienii sioux puseseră mâna pe o pradă bogată şi păreau atât de mulţumiţi, încât nu se mai interesau de restul ciurdei. Doisprezece din ei rămăseseră însă în jurul taurului doborât, deasupra căruia se roteau, cu aripile nemişcate şi privind cu ochi lacomi, câteva păsări de pradă, pe când ceilalţi indieni cercetau, călare, împrejurimile ca şi cum s-ar fi aşteptat să le iasă în cale şi altfel de pradă. *Trapper-ul,* plin de curiozitate,

cântărea forţa şi examina echipamentul celor care se apropiau mai mult de desiş. Până la urmă, arătă lui Middleton pe unul din ei, spunându-i că-i Weucha.

— De astă dată nu numai c-am aflat cine sunt, dar ştiu şi ce vor, continuă îngândurat bătrânul şi-şi clătină capul.; Au pierdut urma lui Ishmael şi acum îl caută. Bivolii ăştia le-au ieşit în cale întâmplător şi, pornind să-i vâneze, nenorocul a scos la iveală şi ridicătura pe care s-a aşezat neamul colonistului. Vezi păsările acelea care pândesc rămăşiţele animalului doborât de indieni? În asta stă toată morala vieţii din prerie. O bandă de indieni pawnee călătoresc departe de aşezările lor pe urma acestor sioux, aşa după cum păsările acelea îşi pândesc hrana, iar noi, care am intrat destul de adânc în acest joc, trebuie să-i privim şi pe unii şi pe alţii. Ah! dar ce fac acolo târâtoarele acelea? Pe viaţa mea, sunt sigur c-au găsit locul unde şi-a dat sfârşitul nenorocitul acela de băiat!

Bătrânul nu se înşelase. Weucha şi cu unul din sălbaticii care-l însoţeau ajunseră la locul pomenit, unde se mai vedeau încă urmele luptei şi ale vărsării de sânge. Stăteau călare şi cercetau semnele acelea bine cunoscute cu priceperea şi înţelegerea obişnuită a indianului. Lucrul acesta ţinu destul de mult şi dădu, după cum se părea, roade bune. În cele din urmă scoaseră amândoi odată un strigăt tot atât de înfiorător şi sinistru ca şi cel pe care-l scoseseră câinii cu câtva timp înainte, când văzuseră urmele acelea de moarte, strigăt ce aduse în scurt timp toată banda lângă ei, întocmai cum lătratul pătrunzător al şacalului adună, aşa cum se spune, toată haita în jurul prăzii.

CAPITOLUL XX

Bine-ai venit, bătrâne Pistol!
(Shakespeare)

Nu trecu mult şi *trapper*-ul îşi dădu seama că Mahtoree e căpetenia indienilor sioux. Acesta răspunsese la chemarea lui Weucha printre cei din urmă şi, în clipa când ajunse la locul în care se strânsese întreaga bandă, se aruncă jos de pe cal şi începu să cerceteze semnele acelei lupte nemaipomenite, cu toată demnitatea şi atenţia cuvenite rangului şi răspunderii ce le avea. Războinicii, căci era cât se poate de limpede că făceau parte din acea tagmă de oameni cruzi şi neînfricaţi, se ţineau cu răbdare deoparte; şi atâta timp cât căpetenia lor fu absorbită de o îndeletnicire atât de gravă, nu scoase nici unul o vorbă. Trecură mai multe minute înainte ca Mahtoree să dea semne de oarecare mulţumire. Îşi plimbă atunci privirea pe pământ şi şi-o aţinti asupra semnelor la care se oprise şi Ishmael, semne mai mult decât vădite, şi tot atât de revoltătoare, ale unei lupte sângeroase; apoi făcu semn oamenilor să-l urmeze.

Şi întreaga bandă se îndreptă într-un suflet spre desiş, oprindu-se numai la câţiva iarzi depărtare de locul din care Esther îşi îndemnase fiii să pătrundă înăuntrul lui. Cititorul îşi poate cu uşurinţă imagina că *trapper*-ul şi tovarăşii lui priveau cu groază manevra lor ameninţătoare. Bătrânul îi adună pe toţi cei în stare să poarte arma lângă el şi-i întrebă, de-a dreptul, cu glas scăzut însă, ca nu cumva vorbele lui să ajungă la urechile indienilor, dacă sunt pregătiţi să se bată pentru libertatea lor, sau poate că au de gând să urmeze un drum ceva mai blând, drumul înţelegerii adică. Şi cum lucrul acesta îi privea în aceeaşi măsură pe toţi, el puse întrebarea ca şi cum ar fi fost vorba de un consiliu de război şi într-un fel care mai amintea urmele unei vechi trufii militare. Paul şi

doctorul îşi aveau fiecare părerea lui, deosebită de a celuilalt; cel dintâi voia să se pună numaidecât mâna pe arme, iar al doilea susţinea cu toată căldura o politică ceva mai paşnică. Middleton, care-şi dădu seama că între cei doi bărbaţi, mânaţi de sentimente atât de diferite, s-ar putea isca o discuţie cât se poate de înfierbântată, ceea ce ar fi fost deosebit de primejdios, găsi nimerit să joace rolul de arbitru; sau, mai bine zis, să rezolve problema singur. Înclina şi el de partea soluţiei paşnice, fiindcă era limpede că duşmanii, mult mai numeroşi, i-ar nimici în mod sigur.

Trapperul ascultă argumentele tânărului soldat cu cea mai mare atenţie; şi cum acesta vorbea cu siguranţa omului care nu se lasă orbit de frică, îl convinse şi pe bătrân.

— Asta-i drept, spuse *trapper*-ul, după ce Middleton termină de vorbit; e foarte adevărat că ceea ce omul nu poate săvârşi cu forţa, trebuie să dobândească prin înţelepciune. Căci înţelepciunea îl face mai puternic decât bivolul şi mai iute decât gazela. Rămâneţi pe loc acum şi ţineţi-vă cât mai aproape unul de altul. Viaţa mea şi capcanele mele nu preţuiesc mare lucru când se află în joc fericirea atâtor suflete omeneşti, mai cu seamă că eu cunosc toate ascunzişurile vicleniei indienilor. Aşa că mă voi duce în prerie singur. Şi nădăjduiesc să pot abate privirea tribului sioux de la tufişul ăsta, dându-vă prilej şi timp pentru fugă.

Apoi, ca şi cum ar fi fost hotărât să nu-şi plece urechea la nici o împotrivire, bătrânul îşi puse liniştit carabina pe umăr şi, străbătând netulburat desişul ieşi în prerie; dar făcu în aşa fel, încât indienii nu-l văzură apărând din desiş.

Când în faţa indienilor sioux se ivi silueta unui bărbat îmbrăcat în haine de vânătoare şi purtând o binecunoscută şi temută armă, aceştia fură cuprinşi de o mare mirare, deşi se fereau să şi-o arate. Viclenia *trapper*-ului reuşi în aşa măsură, încât nici unul din ei nu-şi putu da seama dacă bătrânul venise din prerie sau din desiş, cu toate că se uitau tot

timpul, plini de neîncredere, spre tufiş. Apoi se opriră la o aruncătură de săgeată de tufiş: dar când bătrânul se apropie destul de mult pentru ca aceştia să-şi poată da seama că nuanţa aceea roşcată, pe care timpul şi soarele o aşternuseră pe figura acestuia, acoperea o faţă palidă, începură să se dea încetul cu încetul înapoi, până ajunseră la o distanţă ce-i punea în afara primejdiei unei arme de foc.

În timpul acesta, bătrânul continua să înainteze, până când ajunse destul de aproape ca să poată fi auzit cu uşurinţă. Apoi se opri şi, aruncându-şi carabina la pământ, ridică mâinile cu palma întoarsă spre ei, în semn de pace. Şi după ce-şi linişti câinele prin câteva cuvinte mustrătoare, căci animalul supraveghea grupul de sălbatici într-un fel ce lăsa să se vadă că-şi dădea foarte bine seama că e vorba de oamenii care-i capturaseră cu puţin înainte stăpânul, începu să vorbească în limba indienilor sioux:

— Fraţii mei sînt bineveniţi, spuse el, luându-şi, din viclenie, rolul de stăpân al acelor locuri şi purtându-se după toate regulile ospitalităţii. Sunt departe de satele lor şi sunt flămânzi. N-ar vrea să mă urmeze în lăcaşul meu pentru a mânca şi a dormi?

De îndată ce-i auziră vocea, strigătul de bucurie care izbucni din douăsprezece gâtlejuri îl încredinţă pe înţeleptul *trapper* că aceştia îl recunoscuseră. Dar, dându-şi seama că e prea târziu ca, să mai dea înapoi, profită de uluiala care pusese stăpânire pe ei, în timp ce Weucha îi lămurea cu cine au de-a face, şi porni să înainteze din nou, până ce ajunse în faţa temutului Mahtoree. A doua convorbire dintre cei doi bărbaţi atât de remarcabili începu prin obişnuitele semne de neîncredere ale oamenilor de la frontieră. Preţ de o clipă rămaseră fără să scoată o vorbă, în care timp se cercetară unul pe altul.

— Unde sunt tinerii tăi? întrebă cu multă asprime şeful teton, după ce se convinse că faţa încremenită a *trapper*-ului

refuză să trădeze tainele stăpânului său, cu toată căutătura lui înfiorătoare.

— Cuţitele-lungi nu umblă în bandă ca să prindă castorii. Sunt singur.

— Capul tău e alb, dar ai limba înspicată. Mahtoree a fost în tabăra ta. Şi el ştie că nu eşti singur. Unde e tânăra ta soţie şi războinicul pe care l-am găsit cu tine în prerie?

— N-am soţie. I-am spus doar fratelui meu că femeia şi prietenul ei sunt nişte străini. Cuvintele unui om bătrân ca mine trebuie crezute, nu uitate. Indienii dakota i-au găsit pe călători dormind şi şi-au închipuit că aceştia nu mai au nevoie de cai. Femeile şi copiii feţelor-palide nu-s obişnuiţi să meargă pe jos cale lungă. Caută-i acolo unde i-ai lăsat.

Ochii tetonului aruncară scântei când răspunse:

— Au plecat; dar Mahtoree e un şef înţelept, iar ochii lui pot să vadă până foarte departe.

— Vede oare şeful tetonilor vreun om pe câmpiile astea goale? răspunse *trapper*-ul cu aceeaşi expresie neclintită. Sunt foarte bătrân şi vederea mi-a mai slăbit. Unde sunt?

Şeful ramase tăcut o clipă, ca şi cum n-ar fi găsit că e de demnitatea lui să tăgăduiască un fapt de care nu se îndoia. Apoi, arătând urmele de pe jos, spuse, îndulcindu-şi vocea şi căutătura într-un chip cu totul neaşteptat:

— Tatăl meu şi-a agonisit înţelepciunea în multe ierni; mi-ar putea spune atunci ai cui mocasini au lăsat urmele acestea?

— Au fost lupi şi bivoli prin prerie, şi poate c-au fost chiar şi pume.

Mahtoree îşi aruncă privirea spre desiş, ca şi cum presupunerea aceasta din urmă ar fi putut avea oarecare temei. Şi arătând într-acolo, porunci tinerilor lui războinici să facă o recunoaştere mai temeinică; dar în acelaşi timp le atrase atenţia, uitându-se cu asprime spre *trapper,* c-ar putea fi atraşi în cursă de cuţitele-lungi. Trei sau patru tineri, pe

jumătate goi şi cu privirea ageră, îşi biciuiră caii ca la comandă şi ţâşniră înainte pentru a-i executa ordinul. Bătrânul tremură puţin când văzu manevra sălbaticilor, gândindu-se la firea năvalnică a lui Paul. Tetonii dădură roată desişului de vreo câteva ori, apropiindu-se de el din ce în ce mai mult, apoi se întoarseră în galop înaintea căpeteniei lor şi-i raportară că desişul pare cu adevărat deşert. Cu toate acestea, *trapper*-ul supraveghea fără încetare ochii lui Mahtoree pentru a dibui ce gânduri îi trec prin minte şi, dacă i-ar fi fost cu putinţă, pentru a-i abate în vreun fel oarecare neîncrederea; dar, deşi era deprins să cerceteze felul de-a reacţiona al indienilor nu-şi putu da seama numai după ceea ce citea pe chipul şefului teton dacă acesta credea sau nu vorbele propriilor săi războinici. În loc să răspundă la ceea ce-i aduseseră la cunoştinţă iscoadele, începu să vorbească, plin de gingăşie, cu calul său; apoi, făcând semn unui tânăr să ţină frâul, sau mai curând căpăstrul prin care-şi stăpânea animalul, îl luă pe *trapper* de braţ şi-l duse puţin mai la o parte de restul bandei.

— Fratele meu a fost oare războinic? întrebă vicleanul indian pe un ton care voia să pară împăciuitor.

— Oare frunzele nu acoperă copacii în anotimpul roadelor? Haide: indienii dakota n-au văzut în viaţa lor atâţia războinici câţi am văzut eu dându-şi sufletul. Dar ce însemnătate pot avea aducerile aminte, adăugă el în englezeşte, când membrele înţepenesc şi vederea scade?

Şeful teton îl privi cu asprime câteva clipe, ca şi cum ar fi vrut să dea în vileag prefăcătoria cuvintelor pe care le auzise; dar limpezimea ochilor şi faţa neclintită *a trapper*-ului îi întăreau cuvintele, vădind că spusese adevărul-adevărat; luă deci mâna bătrânului şi şi-o aşeză foarte curtenitor pe cap, în semn de respect, aşa cum se cuvenea anilor şi experienţei acestuia.

— De ce spun atunci cuţitele-lungi fraţilor lor roşii să-şi

îngroape *tomahawk*-ul, spuse el, deşi tinerii lor nu-şi uită niciodată vitejia, întâlnindu-se atât de des unii cu alţii şi pătându-şi mâinile de sânge?

— Naţiunea mea e mult mai numeroasă decât bivolii preriilor şi porumbeii văzduhurilor. Certurile lor sunt dese, cu toate că războinicii lor sunt puţini la număr. Nu toţi ies pe câmpul de luptă, ci numai cei înzestraţi cu darul vitejiei, şi de aceea ei văd atâtea bătălii.

— Nu-i aşa: tatăl meu greşeşte, răspunse Mahtoree, zâmbindu-i în acelaşi timp cu multă căldură, ca şi cum ar fi vrut să-şi ceară iertare c-a fost nevoit să contrazică un om atât de bătrân, un om pentru a cărui existenţă şi vârstă, avea tot respectul. Cuţitele-lungi sunt plini de înţelepciune şi de vitejie; şi toţi bărbaţii lor ar vrea să fie războinici. Şi ar lăsa pieilor roşii sarcina de-a săpa rădăcinile şi de-a plivi grânele; dar un dakota nu se naşte pentru a trăi ca o femeie; căci el trebuie să lovească în triburile pawnee şi omaha dacă nu vrea să se piardă numele strămoşilor săi.

— Stăpânul Vieţii priveşte cu ochi binevoitori spre copiii Săi care mor în lupta dusă pentru dreptate; dar El rămâne orb şi urechile Lui sunt surde la strigătele unui indian care-şi găseşte moartea în timp ce jefuieşte sau îşi vatămă semenii.

— Tatăl meu e bătrân, spuse Mahtoree, uitându-se la tovarăşul său copleşit de ani cu o privire plină de ironie, care arăta îndeajuns că face parte dintre cei ce trec cu uşurinţă peste stavilele puse de vârstă. E foarte bătrân; a făcut vreo călătorie în ţara cea îndepărtată? Şi şi-a dat el oare osteneala să se întoarcă înapoi şi să povestească celor tineri ceea ce-a văzut?

— Tetonule! răspunse traperr-ul lovind mânios cu patul carabinei în pământ, deşi îşi privea tovarăşul cu obişnuita lui seninătate. Am auzit că în poporul meu se găsesc bărbaţi care se îndeletnicesc cu meşteşugul de-a vindeca bolile şi că până la urmă ajung să-şi închipuie că sunt ei înşişi zei; şi râd

de credinţă, crezând numai în deşertăciunile lor. Asta poate fi adevărat; şi e adevărat, fiindcă i-am văzut cu ochii mei. Dar un războinic care-şi duce zilele într-un lăcaş ce are drept acoperiş norii, un lăcaş de unde poate privi în fiecare clipă şi cerul şi pământul, şi care vede în fiecare zi atotputernicia Marelui Spirit, ar trebui să fie mai umil. Şi o căpetenie tetonă ar trebui să fie mult prea înţeleaptă ca să râdă atunci când e vorba de dreptate.

Vicleanul Mahtoree, care văzuse că purtarea lui îngăduitoare nu făcuse cine ştie ce impresie asupra bătrânului, schimbă pe loc tactica şi începu să vorbească despre ceva care-l interesa în mult mai mare măsură. Îşi puse curtenitor mâna pe umărul *trapper*-ului şi-l conduse puţin mai departe, până ajunseră la o depărtare de aproape cincizeci de paşi de marginea desişului. Îşi aţinti căutătura-i pătrunzătoare pe faţa cinstită a bătrânului şi urmă:

— Dacă tatăl meu şi-a ascuns tinerii în desişul acesta; să le spună să iasă afară. Poţi vedea bine că unui dakota nu-i e frică; Mahtoree e o căpetenie mare; un războinic cu capul alb şi pe cale de-a pleca în ţara Spiritelor nu poate avea limba înspicată, asemenea şarpelui.

— N-am spus minciuni. De când Marele Spirit mi-a dăruit viaţă, am trăit tot timpul prin păduri şi pe câmpiile goale, fără casă şi fără familie. Sunt un vânător şi umblu pe poteca mea singur.

— Tatăl meu are o carabină bună. S-o îndrepte spre desiş şi să tragă.

Bătrânul şovăi o clipă, pe urmă începu să se pregătească, încet, pentru a da toată greutatea cuvenită cuvintelor pe care tocmai le spusese, căci înţelese numaidecât că altfel nu putea adormi bănuiala vicleanului său tovarăş. Apoi, în timp ce-şi apropia arma de ochii lui tulburaţi şi slăbiţi de vârstă, aceştia trecură peste diferitele obiecte ce se găseau printre frunzele multicolore ale desişului până când izbutiră să se fixeze

asupra tulpinii cafenii a unui copac subţire. Şi, având în faţa ochilor numai obiectul acesta, ridică arma şi trase. Dar abia ieşi glontele din ţeavă, că mâna *trapper*-ului şi fu cuprinsă de tremur, lucru care, dacă i s-ar fi întâmplat cu o secundă mai devreme, l-ar fi făcut cu totul incapabil de o asemenea încercare îndrăzneaţă. Urmară câteva clipe de linişte înspăimântătoare; bătrânul se aştepta să audă ţipetele femeilor; dar în timp ce fumul se destrăma în vânt, privirea lui descoperi copacul acela subţire, a cărui coajă fusese jupuită de glonte, şi se simţi fericit că vechea-i măiestrie nu-l părăsise încă. Lăsă arma în jos şi se întoarse din nou către tovarăşul său, cu un aer plin de siguranţă:

— Fratele meu e mulţumit?

— Mahtoree e una din căpeteniile indienilor dakota, răspunse vicleanul teton şi-şi puse mâna pe piept, dându-i astfel toate asigurările că-l crede. El ştie că un războinic care a fumat în consiliile de război până i-a albit părul cu totul nu poate umbla într-o tovărăşie îndoielnică. Dar oare tatăl meu n-a călărit, mai demult, asemenea unui şef bogat al feţelor-palide, în loc să meargă pe jos ca un konza flămând?

— Niciodată! Wahcondah mi-a dăruit picioare şi totodată hotărârea de-a mă folosi de ele. Şaizeci de veri şi de ierni am călătorit în pădurile Americii, şi zece ani grei am trăit pe câmpiile astea nesfârşite, fără să fi avut prea des nevoia de-a mă folosi de celelalte creaturi ale Domnului pentru a merge dintr-un loc într-altul.

— Dacă tatăl meu a trăit aşa de mult în umbra pădurilor, atunci de ce-a venit în prerie? Soarele îl va arde cu totul.

Bătrânul se uită câtva timp cu tristeţe de jur împrejur, apoi se întoarse cu un aer aproape încrezător spre tovarăşul său şi-i spuse:

— Am petrecut primăvara, vara şi toamna vieţii mele printre copaci. Şi iată că iarna zilelor mele a sosit şi ea, şi m-a găsit acolo unde mi-a plăcut să trăiesc, în liniştea pădurilor!

Tetonule, eu n-am dormit fericit decât acolo unde ochii mei puteau privi printre crengile brazilor şi ale fagilor spre lăcaşul Spiritului cel Bun al poporului meu. Iar dacă simţeam nevoia să-mi deschid inima Lui, în timp ce focurile Sale ardeau deasupra capului meu, poarta era deschisă şi se afla drept în faţa ochilor mei. Dar topoarele şi tăietorii de lemne m-au trezit. Şi timp foarte îndelungat, urechile mele n-au auzit decât zgomotul topoarelor care doborau copacii. Am răbdat zgomotul ăsta ca un războinic şi ca un bărbat; căci am ştiut eu de ce rabd; dar când temeiurile astea au pierit, m-am hotărât să fug de zgomotele acelea blestemate. Si asta a însemnat o grea încercare pentru curajul şi deprinderile mele; dar auzisem vorbindu-se de întinderile astea pustii şi am venit aici, ca să nu mai văd cu câtă patimă nimicesc pădurile semenii mei. Spune-mi, oare n-am făcut bine?

Îndată ce termină de vorbit, *trapper*-ul îşi puse degetul său lung şi slab pe umărul indianului părând că aşteaptă să fie firitisit pentru înţelepciunea sa; apoi pe faţa lui apăru un zâmbet stins, în care triumful se amesteca în chip foarte ciudat cu părerile de rău. Tovarăşul său, care-l ascultase cu interes, îi răspunse la întrebare în felul acela scurt, atât de caracteristic rasei sale:

— Capul tatălui meu e aproape alb; a trăit tot timpul printre oameni şi-a văzut multe. Ceea ce face e bine, iar ceea ce spune e înţelept. Să-mi spună mie atunci: e adevărat că n-ai nici o legătură cu cuţitele-lungi care-şi caută animalele de-a lungul şi de-a latul preriilor şi nu le găsesc?

— Ceea ce am spus e adevărat. Trăiesc singur şi nu m-am amestecat niciodată cu semenii cu pielea albă, dacă...

Gura i se închise brusc şi cuvintele i se opriră pe buze din pricina unei întâmplări, pe cât de neaşteptate, pe atât de supărătoare. Vorbele îi mai stăteau încă pe limbă, când tufişurile din apropiere fură date la o parte şi toţi cei pe care-i părăsise cu puţin mai înainte şi de dragul cărora încerca să

împace dragostea lui de adevăr cu minciuna pentru a le înlesni fuga, apărură drept înaintea lor. Faptul era atât de neaşteptat, încât urmară câteva clipe de uimire desăvârşită. Atunci Mahtoree, pe a cărui faţă nu se clinti nici un singur muşchi care să-i trădeze mirarea şi surpriza, arătă spre grupul de prieteni ai *trapper*-ului cu un aer de dispreţuitoare politeţe şi cu un zâmbet ce-i lumină doar o singură clipă faţa întunecată şi crudă, aşa precum razele soarelui în asfinţit descoperă vederii imensitatea norului primejdios, încărcat cu electricitate, gata în orice clipă să se descarce. Se stăpâni totuşi şi nu scoase o vorbă, nici nu făcu vreun semn care să-i dea gândurile pe faţă, ci-şi chemă războinicii, aşezaţi ceva mai la o parte; aceştia înaintară cu repeziciune până în spatele şefului, arătându-se gata să-i dea ascultare.

În timpul acesta, prietenii bătrânului continuau să înainteze spre ei. În frunte venea Middleton însuşi, sprijinind făptura firavă a lui Inez şi uitându-se din când în când la faţa speriată a fetei cu căutătura plină de dragoste şi duioşie cu care cată, în împrejurări asemănătoare, părintele la copilul său. Paul, care-o conducea pe Ellen, venea imediat după ei. Dar cu toate că privirea căutătorului de miere n-o ocolea pe înfloritoarea lui tovarăşă, faţa ei era foarte întunecată, iar el aducea mai curând cu un urs morocănos, gata s-o ia din loc, decât cu un însoţitor blajin, înţelept şi fericit. Obed şi Asinus veneau la urmă: doctorul îşi mâna măgarul cu o afecţiune aproape tot atât de mare ca şi cea de care dădeau dovadă ceilalţi bărbaţi din grup. Naturalistul mergea mult mai anevoie decât animalul. Picioarele lui păreau la fel de încăpăţânate şi când era vorba să înainteze şi când trebuia să rămână pe loc; şi era o mare asemănare între poziţia lui şi cea a sicriului lui Mahomed, cu toate că pe el îl împiedica să meargă mai repede doar dezgustul. Şi cum ochii naturalistului priveau necontenit într-o direcţie complet opusă grupului de care, vrând-nevrând, se apropia, serviră drept punct de reper

celor care observau toate aceste mişcări; şi *trapper*-ul şi tetonii descoperiră atunci numaidecât cheia misterului neaşteptatei lor apariţii.

La o distanţă nu prea mare, văzură cu toţii un alt grup de bărbaţi, puternici şi bine înarmaţi care ocoleau tocmai atunci marginea desişului; porniră apoi de-a dreptul, cu toate că păreau a fi destul de prevăzători, spre locul unde se afla banda indienilor sioux. Cu alte cuvinte, ochii *trapper*-ului şi ai şefului indian căzură peste toţi membrii familiei colonistului, care erau în stare să poarte arma şi care veneau, după cum se părea, să răzbune cele întâmplate.

Mahtoree şi războinicii lui începură să se retragă încetişor de lângă marginea desişului chiar din clipa când îi zăriră, oprindu-se pe o ridicătură care le dădea putinţa de a îmbrăţişa o bună porţiune din câmpiile acelea pustii în mijlocul cărora se aflau. Abia acolo se opri căpetenia tribului sioux, pentru a chibzui ce hotărâre să ia. Cu toate că indienii se retrăseseră, iar *trapper*-ul fu silit să-i întovărăşească, Middleton continuă totuşi să înainteze, oprindu-se tot pe aceeaşi ridicătură, la o depărtare bunicică de războinicii indieni. La rândul ei, familia colonistului ocupă o poziţie ceva mai favorabilă, cu toate că la o distanţă mult prea mare. Cele trei grupuri semănau acum cu nişte flotile în plin ocean, ce se străduiau să-şi dea seama care dintre străini pot fi consideraţi prieteni şi care duşmani.

În răstimpul acesta, când nu mai avu loc nici o acţiune propriu-zisă, ochii întunecaţi şi ameninţători ai lui Mahtoree se rostogoleau de la un grup la altul, cercetându-i pe toţi cu multă repeziciune dar şi cu pătrundere, ca după aceea să-şi întoarcă privirile spre bătrân şi să-i spună, foarte supărat:

— Cuţitele-lungi dau dovadă de multă nebunie. E mai uşor să prinzi o puma în timp ce doarme, decât să întâlneşti un dakota orb. Capul alb a vrut să călărească pe calul unui sioux?

Între timp *trapper*-ul se liniştise şi-şi recăpătase întreaga lui stăpânire de sine; îşi dădu numaidecât seama că Middleton, care văzuse că Ishmael le-a luat urma, a preferat pentru el şi ceilalţi ospitalitatea unor sălbatici, decât tratamentul ce l-ar fi avut de suferit cu toţii după ce-ar fi încăput pe mâna colonistului. Aşa că bătrânul se grăbi să netezească el însuşi calea pentru ca prietenii lui să se bucure de o primire binevoitoare, de îndată ce pricepuse că era neapărată nevoie să se încheie această nefirească alianţă între ei şi indienii sioux, pentru a apăra libertatea, dacă nu chiar şi viaţa întregului grup.

— Fratele meu a luat vreodată parte la un război împotriva poporului meu? îl întrebă el cu cea mai mare linişte pe Mahtoree, care-i aştepta, supărat, răspunsul.

Ameninţătoarea figură a războinicului teton se schimbă pe dată, luminându-se de bucuria triumfului, aşa că orice urmă de cruzime dispăru; şi în timp ce făcu un gest circular cu braţul, răspunse:

— Care trib sau naţiune n-a simţit loviturile războinicilor dakota? Mahtoree e căpetenia lor!

— Şi cum i s-au părut cuţitele-lungi? Luptători adevăraţi sau nişte bieţi fricoşi?

La auzul unei asemenea întrebări, pe faţa întunecată a indianului păru că se ciocnesc şi se luptă, ca într-un adevărat tumult, felurite sentimente. Şi pentru o clipă păru că-l stăpâneşte o ură neîmpăcată; curând însă îi luă locul o expresie mai nobilă, ceva mai potrivită cu ţinuta unui războinic viteaz, expresie ce deveni din ce în ce mai vădită şi mai stăruitoare; apoi, dându-şi la o parte uşoara lui haină din piele de căprioară, căută o cicatrice făcută de vârful unei baionete chiar pe piept, după care răspunse:

— Am dat-o întocmai cum am primit-o: adică faţă în faţă!

— Ajunge! Fratele meu e un şef viteaz, şi în acelaşi timp unul înţelept. Să privească bine atunci: e oare acela un

războinic al feţelor-palide? Unul ca acela l-a rănit oare pe marele dakota?

Ochii lui Mahtoree se întoarseră acolo unde arăta mâna bătrânului, până se opriră pe făptura istovită a lui Inez. Tetonul cătă la fată îndelung, înmărmurit aproape, dar plin de admiraţie. Şi, la fel ca şi aceea a tânărului pawnee, căutătura căpeteniei tetone semăna mai curând cu privirea unui muritor care contemplă o apariţie cerească, decât cu aceea a unui bărbat ce-şi desfată ochii cu frumuseţea unei femei. Dar, scuturându-se ca şi cum şi-ar fi dat singur seama că şi-a uitat cu totul de sine, şeful teten îşi întoarse privirea către Ellen, asupra căreia nu zăbovi mai mult de-o secundă, într-un fel de admiraţie mult mai nemijlocită; apoi începu să cerceteze, rând pe rând, pe fiecare bărbat din grup.

— Fratele meu vede acum că limba mea nu-i despicată, continuă *trapper*-ul, pândind faţa tetonului pentru a descifra sentimentele pe care le încerca acesta. Cuţitele-lungi nu-şi trimit femeile la război. Eu ştiu că şeful dakota are să fumeze cu străinii.

— Mahtoree e un şef mare. Cuţitele-lungi sunt binevenite, spuse tetonul, punându-şi mâna pe piept cu un aer de mare respect, într-un fel care ar fi făcut onoare unui om din orice clasă socială. Săgeţile tinerilor mei se află în tolbele lor.

Trapper-ul făcu semn lui Middleton să se apropie şi, după câteva clipe, cele două grupuri se contopiră, apoi bărbaţii schimbară saluturi pline de prietenie, aşa cum e obiceiul războinicilor din prerii. Dar nici pe când se schimbau aceste semne de prietenie, aşa cum cereau legile ospitalităţii, şeful teton nu scăpă din vedere celălalt grup al bărbaţilor albi, ca şi cum s-ar fi temut de cine ştie ce vicleşug; iar între timp aştepta să i se dea explicaţiile de cuviinţă. Bătrânul pricepu şi el că e nevoie să vorbească ceva mai limpede dacă vrea să păstreze acele slabe şi nesigure avantaje pe care le câştigase până atunci. Prefăcându-se că cercetează grupul celorlalţi

albi, care rămăseseră pe loc, pentru a descoperi, chipurile, ce fel de oameni sunt, *trapper*-ul pricepu că Ishmael are de gând să înceapă numaidecât ostilităţile. Rezultatul unei lupte ce s-ar fi dat pe acele câmpii deschise între o duzină de locuitori de la frontieră plini de hotărâre, şi nişte indieni abia pe jumătate înarmaţi, cu tot ajutorul pe care l-ar fi primit din partea aliaţilor lor albi, era, potrivit judecăţii şi experienţei sale, un mare semn de întrebare; şi cu toate că, în ceea ce-l privea, nu şovăia câtuşi de puţin să se arunce în, luptă, bătrânul *trapper* găsi că e mult mai potrivit pentru anii şi firea lui să ocolească ciocnirea. Simţămintele sale erau, şi pe bună dreptate, în deplină armonie cu cele ale lui Paul şi Middleton, care aveau în paza şi sub ocrotirea lor vieţi mult mai preţioase decât a lui. Şi fiindcă alegerea era atât de chinuitoare, cei trei bărbaţi începură să se sfătuiască, doar-doar vor putea găsi o cale ca să poată scăpa de urmările îngrozitoare la care ar fi dus cel mai mic semn de ostilitate al indienilor; bătrânul avu toată grija ca în ochii celor ce le supravegheau şi cea mai neînsemnată tresărire a feţei, discuţia lor să pară că n-ar avea alt scop decât acela de-a explica de ce grupul acela de călători se găsea în inima preriei.

— Ştiu că indienii dakota sunt un popor mare şi înţelept, începu în cele din urmă *trapper*-ul, adresându-se din nou căpeteniei acestora; dar şeful lor n-are cunoştinţă de nici un frate ticălos?

Ochii lui Mahtoree se opriră cu trufie asupra războinicilor indieni, zăbovind, fără să vrea, doar o singură secundă asupra lui Weucha, înainte de-a răspunde:

— Stăpânul Vieţii a creat şefi, războinici şi femei, spuse, fiind convins că acele categorii cuprind toată scara virtuţilor umane, începând de la cele mai înalte şi mergând până la cele mai umile.

— Şi tot el a creat şi mizerabile feţe-palide. Aşa cum sunt

acelea pe care le vede fratele meu nu departe de-aici.

— Ei merg pe jos pentru a face rău? întrebă tetonul, iar în ochi i se aprinse o scânteie sălbatică, ceea ce trăda îndeajuns faptul că-şi dădea foarte bine seama de pricina care-i silise pe albi să folosească nişte mijloace atât de modeste.

— Animalele le-au fost luate, dar praful de puşcă, plumbul şi aşternuturile mai sunt încă în stăpânirea lor.

— Şi-şi duc bogăţiile în mână ca nişte konza nenorociţi, ori sunt viteji şi le lasă în grija femeilor, asemenea bărbaţilor care ştiu unde să caute ceea ce au pierdut?

— Fratele meu vede pata aceea albăstruie, acolo departe, peste câmpie? Soarele a atins-o astăzi pentru cea din urmă oară.

— Mahtoree nu-i cârtiţă.

— E o stâncă şi pe ea se află bunurile cuţitelor-lungi!

Peste faţa tetonului trecu o undă de bucurie sălbatică în timp ce asculta; apoi, întorcându-se spre bătrân, păru că vrea să-i citească în suflet pentru a se convinge că acesta n-are de gând să-l păcălească; după care îşi întoarse privirea spre grupul lui Ishmael şi începu să numere.

— Lipseşte un războinic, spuse el.

— Vede fratele meu corbii aceia? Acolo e mormântul lui. A văzut fratele meu sânge în prerie? Era sângele lui.

— Ajunge! Mahtoree e un şef înţelept. Puneţi-vă femeile pe caii războinicilor dakota; vom vedea, fiindcă ochii noştri văd foarte departe.

Trapper-ul nu mai făcu risipă de alte cuvinte, pentru noi explicaţii. Ştia că băştinaşii au obiceiul să treacă numaidecât la fapte; împărtăşi deci rezultatul celor discutate şi tovarăşilor săi. Paul se ridică numaidecât şi-o luă pe Ellen de mână. Dar fură nevoie de câteva momente până ce izbuti să-l convingă şi pe Middleton că Inez nu trebuie să se teamă de nimic. Şi, în timp ce *trapper*-ul era ocupat cu aceste lucruri, Mahtoree se apropie de calul pe care-l destinase femeilor, de propriul lui

cal adică, cu vădita intenţie de-a încăleca. Tânărul soldat, însă, luă frâul şi cei doi războinici se uitară unul la altul cu furie şi cu o neîmpăcată trufie.

— Nici un bărbat nu va ocupa locul acela în afară de mine, spuse Middleton tare, în englezeşte.

— Mahtoree e un şef mare, i-o întoarse sălbaticul; dar nici unul dintre ei nu înţelese cuvintele celuilalt.

— Dacă-i aşa, tetonul va întârzia, şopti bătrânul, care era foarte aproape de acesta; priveşte, cuţitele-lungi s-au speriat şi peste puţină vreme or să fugă.

Şeful dakota îşi părăsi numaidecât planul şi, aruncându-se pe un alt cal, ordonă unuia dintre războinici să-i facă rost şi bătrânului *trapper* de unul. Câţiva tineri indieni descălecară, urcându-se apoi pe alţi cai, la spatele tovarăşilor lor. Doctorul Battius încalecă pe Asinus, şi cu toate schimbările acestea, trupa fu gata de plecare într-un răstimp ce dură numai jumătate din timpul pe care l-am folosit noi povestind toate astea.

Când Mahtoree văzu că totul e, într-adevăr, gata, dădu semnalul de plecare. Cei mai bine echipaţi dintre războinici, puţini la număr însă, printre care şi căpetenia lor, porniră ceva mai înainte, făcând o demonstraţie ameninţătoare, ca şi cum ar fi fost gata să atace grupul emigranţilor. Colonistul care începuse să dea cu adevărat înapoi, îşi opri numaidecât oamenii şi se aşezară cu toţii în front, iar asta cât ai clipi din ochi. Dar sălbaticii, şireţi, în loc să se apropie şi să ajungă în bătaia carabinelor din vest, despre care ştiau bine cât sunt de primejdioase, le dădeau într-una roată, până când alcătuiră un fel de semicerc, ţinându-şi adversarii sub continua ameninţare a unui atac. Pe urmă, cu desăvârşire stăpâni pe situaţie, scoaseră un strigăt asurzitor şi ţâşniră peste prerie, către stâncă, gonind în linie dreaptă, şi cu iuţeala unei săgeţi abia slobozită din arc.

CAPITOLUL XXI

Cu zeii nu îţi pierde vremea, lasă-i, Signor Battista; pot să-ţi arăt eu drumul.

(Shakespeare)

De îndată ce Mahtoree făcu semnalul care dezvălui adevăratul lui scop, locuitorii de la hotare traseră o salvă ce arătă că-i înţeleseseră gândul cum nu se poate mai bine. Viteza cu care goneau sălbaticii îi puse însă în afară de orice primejdie, aşa că focurile de armă nu-i putură vătăma cu nimic. Iar ca dovadă că atacul dat de familia colonistului nu i-a speriat deloc, căpetenia tetonilor răspunse răpăitului carabinelor printr-un chiot; apoi îşi vântură arma pe deasupra capului, şi descrise împreună cu suita lui un larg cerc în prerie, bătându-şi astfel joc de neputinciosul atac al duşmanilor. Şi cum grosul bandei îşi continua drumul, Mahtoree şi micul grup al celor aleşi renunţară la manifestaţiile acelea de sălbatic dispreţ şi-şi reluară locul în ariergardă, cu o repeziciune şi o siguranţă care arătau că manevra fusese pusă la cale din timp.

Salvă după salvă răsună în urma lor până când colonistul, în culmea mâniei, fu silit să renunţe la ideea de a-i vătăma în vreun fel cu armele pe care le avea la îndemână. Porni apoi, într-un marş rapid, descărcându-şi din când în când arma mai mult pentru a da alarma în fortăreaţa care fusese lăsată, din prevedere, în grija nefericitei Esther. Urmărirea continuă în felul acesta timp de câteva minute; distanţa dintre călăreţi şi urmăritori era din ce în ce mai mare, deşi aceştia mărşăluiau cu o neobişnuită repeziciune.

Şi ori de câte ori mica înălţime albastră se ivea proiectată pe cer asemenea unei insule care se ridică din adâncuri, sălbaticii scoteau câte un strigăt de bucurie. Dar ceaţa

înserării împânzise toată partea dinspre răsărit a preriilor, şi înainte ca grupul tetonilor să fi străbătut jumătate din drum, silueta întunecată a stâncii se contopi cu aburii care se îngrămădeau în zare. Nepăsător faţă de asemenea împrejurare, care-i venea mai curând în ajutor, Mahtoree îşi struni puţin calul şi-l sili să meargă mai încet, pentru ca animalele războinicilor să-şi poată trage puţin răsuflarea. În momentul acela, bătrânul îşi mână calul alături de cel pe care călărea Middleton, şi-i spuse în englezeşte:

— Aici e vorba de una din afacerile acelea necurate, la care n-am chef să fiu părtaş.

— Şi ce poţi face? Soarta ne-ar fi ca şi pecetluită dacă ne-am încredinţa criminalilor care vin în urma noastră.

— Dacă-i vorba de criminali, fie că-s albi sau roşii, tot un drac e! Priveşte înainte, băiete, ca şi când ai vorbi ceva în legătură cu doctorul nostru, sau ai lăuda animalele tetonilor, fiindcă păcătoşii ăştia sunt tare mândri când le laudă cineva caii, întocmai ca mamele acelea nebune de prin sate şi oraşe, care se topesc de bucurie când le laudă cineva plozii lor obraznici. Aşa, mângâie animalul şi pune mâna pe fleacurile acelea cu care i-au împodobit coama; aţinteşte-ţi ochii asupra unui lucru, iar mintea asupra altuia. Şi acum ascultă: dacă suntem oameni cu judecată, i-am putea părăsi pe tetoni îndată după căderea nopţii.

— Binecuvântat gând! exclamă Middleton; îşi amintea cu multă durere de privirea plină de admiraţie cu care-o învăluise Mahtoree pe frumoasa Inez, după care-şi dăduse pe faţă dorinţa aceea cutezătoare de a o lua sub oblăduirea lui.

— Doamne, Dumnezeule! ce slabă creatură e omul atunci când darurile naturii sunt înecate în învăţătura pe care ţi-o dăruiesc cărţile şi în fel de fel de obiceiuri femeieşti. Încă o mişcare şi diavolii ăştia de lângă noi ar afla numaidecât că punem la cale ceva împotriva lor, ca şi cum le-ar şopti cineva la ureche în propria lor limbă. A-a, da, îi cunosc bine pe

diavolii ăştia; par la fel de nevinovaţi ca şi-o căprioară zglobie, dar nu se găseşte printre ei unul singur care să nu ne supravegheze chiar şi cele mai neînsemnate mişcări. Aşa că ceea ce avem de făcut trebuie făcut cu cap, căci trebuie să le dejucăm viclenia. Aşa e bine; mângâie-i coama şi zâmbeşte, ca şi cum ai lăuda calul, dar aţinteşte-ţi urechea la cuvintele mele. Ai grijă şi nu-ţi hărţui animalul, căci, deşi nu mă prea pricep la cai, judecata mă face să cred că e nevoie de suflu când porneşti în viteză şi că un picior obosit merge tare anevoie. Semnalul va fi dat de bătrânul Hector, aşa că ai grijă. Primul chelălăit, înseamnă că trebuie să-te pregăteşti, al doilea să ieşi din învălmăşeală şi al treilea că e timpul să porneşti la drum. Ai înţeles?

— Cât se poate de bine, spuse Middleton tremurând de nerăbdare şi vrând să treacă numaidecât la fapte. Mângâie braţul lui Inez, care-i cuprindea trupul în dreptul inimii şi adăugă:

— Cât se poate de bine. Dar grăbeşte-te, grăbeşte-te

— Ei, animalul nu-i leneş, rosti *trapper*-ul în limba tetonilor, ca şi când ar fi continuat discuţia, şi-şi făcu loc, precaut, prin mulţime, până ajunse lângă calul lui Paul. Îi împărtăşi şi lui planurile în acelaşi fel ca mai înainte. Vioiul şi neînfricatul căutător de miere primi vestea fericit, arătându-se gata să înfrunte toată banda sălbaticilor, dacă asta le-ar putea aduce salvarea. Iar când bătrânul se îndepărtă şi de lângă perechea aceasta, îşi aruncă privirea în jur pentru a vedea unde e naturalistul.

Printr-o continuă sforţare, atât a lui cât şi a lui Asinus, doctorul îşi menţinuse locul chiar în centrul grupului de indieni, atâta timp cât întrevăzuse fie şi cea mai vagă posibilitate ca unul din proiectilele lui Ishmael să poată atinge persoana lui.

Dar după ce primejdia se îndepărtă, sau, mai bine zis, dispăru cu totul, curajul începu să-i reînvie, în schimb curajul

„armăsarului” său începuse să scadă. Aşa că măgarul şi stăpânul său se aflau printre tetonii care alcătuiau un fel de ariergardă. *Trapper*-ul reuşi să-i întoarcă animalul într-acolo, fără să trezească nici un fel de bănuială.

— Prietene, începu bătrânul, de îndată ce-i fu cu putinţă să vorbească, ţi-ar face plăcere să petreci vreo doisprezece ani printre sălbatici, cu capul ras şi cu faţa vopsită, şi, poate, alături de-o pereche de neveste şi de vreo cinci-şase plozi care să-ţi spună tată?

— Cu neputinţă! exclamă speriat naturalistul. Sunt împotriva căsătoriei în general!

— Da, da, ai destule pricini să te temi de o asemenea viaţă, dar dacă indienii ăştia izbutesc să te ducă până la aşezările lor, soarta ţi-e ca şi pecetluită, şi asta tot aşa de sigur după cum soarele răsare şi apune.

— Să mă însoare pe mine c-o femeie care nu mi-e pe plac?! răspunse doctorul. De ce crime m-am făcut, vinovat ca să merit o pedeapsă aşa de groaznică? Să însori un bărbat împotriva voinţei sale asta înseamnă să răneşti însăşi natura umană!

— Fiindcă veni vorba despre natură, nădăjduiesc că nu ţi-ai pierdut cu totul darul judecăţii, răspunse bătrânul cu o expresie de nepătruns, deşi în ochii lui adânciţi în orbite sclipi un zâmbet, ceea ce arăta că nu era cu desăvârşire lipsit de umor. Ba mai mult chiar, când oamenii ăştia vor să-ţi arate cât îţi preţuiesc prietenia, te pot însura chiar şi cu cinci-şase femei. Căci eu am cunoscut în zilele mele şefi veneraţi care aveau o droaie de neveste.

— Dar de ce să pună la cale asemenea răzbunare? întrebă doctorul, în timp ce părul începuse să i se zbârlească, ca şi cum fiecare fir ar fi tremurat de atâta supărare. Ce rău am săvârşit?

— Asta e dovada prieteniei lor. Când vor afla că eşti un mare vraci, tribul te va înfia numaidecât şi cine ştie ce

căpetenie puternică îţi va da numele; şi poate c-o să ţi-o dea şi pe fiica sau pe soţia lui, dacă nu chiar pe amândouă; şi asta fiindcă au trăit sub acoperişul lui şi el a avut destule prilejuri să-şi dea seama cât de vrednice sunt.

— Cârmuitorul şi Fondatorul armoniei naturale să mă apere! exclamă doctorul. Nu mă trage inima nici măcar spre o singură nevastă, cu atât mai puţin către duplicatele sau triplicatele acestei rase! Voi încerca, şi de asta sunt sigur, să evadez din aşezămintele lor ceva mai înainte de-a mă găsi într-o situaţie atât de primejdioasă.

— Cuvintele tale ascund multă judecată; dar de ce n-ai încerca să faci lucrul ăsta de pe acum?

Naturalistul privi cu groază în jur, ca şi cum ar fi simţit îndemnul să-şi pună numaidecât în aplicare planul său deznădăjduit; dar indienii care călăreau împrejur i se părură, deodată, de trei ori mai numeroşi, iar întunericul ce începuse să se îndesească deasupra preriei căpătă în ochii lui strălucirea amiezii.

— Ar fi prematur, şi raţiunea interzice asemenea lucruri, răspunse el. Lasă-mă, venerabile vânător, să mă sfătuiesc cu mine însumi, şi atunci când planurile mele vor deveni îndeajuns de limpezi, te voi înştiinţa asupra rezoluţiilor luate!

— Rezoluţii! repetă bătrânul, scuturându-şi capul cu oarecare dispreţ; apoi slobozi puţin frâul, îngăduind calului să se amestece printre animalele indienilor. Rezoluţia e un cuvânt care se întrebuinţează în oraş, dar care n-are nici un fel de valoare lângă frontiere. Oare fratele meu cunoaşte animalul pe care-l călăreşte Faţa-palidă? continuă el în limba tribului sioux, adresându-i-se unui războinic cu privirea întunecată şi arătând, în acelaşi timp, spre naturalist şi spre blândul Asinus.

Tetonul îşi întoarse privirea pentru câtva timp spre animal, dar nu găsi de cuviinţă să-şi dea pe faţă nici măcar o parte din uimirea care-l cuprinse, ca şi pe ceilalţi tovarăşi ai

săi, de altfel, când văzură un patruped atât de rar. *Trapper*-ul ştia foarte bine că în timp ce măgarii şi catârii începuseră să fie destul de cunoscuţi de triburile care locuiau în imediata apropiere a Mexicului; mai la nord de fluviul La Plata aceste animale se întâlneau numai când şi când. Aşa că imediat ce putu citi pe faţa întunecată a sălbaticului adânca şi muta uimire pe care-o încerca în clipa aceea, făcu aşa cum găsi el că e mai nimerit.

-— Crede oare, fratele meu, că acela e unul din războinicii Feţelor-palide? întrebă, când crezu c-a trecut destul timp de când acesta cerceta, amănunţit, chipul paşnic al naturalistului.

Fulgerul de mânie care ţâşni în clipa aceea din ochii tetonului se putu vedea chiar şi în lumina sumbră a stelelor.

— Un dakota e totuna cu un nebun, oare? fu răspunsul, — Un dakota face parte dintr-un popor înţelept, cu ochii veşnic treji; mă miră foarte mult însă că ei nu l-au văzut încă pe marele vraci al cuţitelor-lungi.

— Uff! exclamă tetonul, şi uimirea lui izbucni dintr-o dată din fiinţa-i rigidă şi întunecată, asemenea unui fulger scânteietor care iluminează bezna nopţii.

— Un dakota ştie că limba mea nu-i despicată. Aşa că să-şi deschidă ochii cum trebuie. Nu are în faţa lui un vraci foarte mare?

Nu era nevoie de lumină ca sălbaticul să-şi reamintească fiecare trăsătură, costumul şi echipamentul într-adevăr neobişnuit al doctorului Battius. La fel ca şi restul bandei, de altfel, şi după obiceiul tuturor indienilor, acest războinic, care nu-şi îngăduia să arunce nici o singură privire fără rost asupra cuiva, căci asta ar fi însemnat să se înjosească, nu trecuse cu vederea vreun amănunt din îmbrăcămintea şi purtarea străinilor. Cunoştea până şi culoarea ochilor şi a părului fiecăruia dintre aceste cuţite-lungi, pe care îi întâlnise în împrejurări atât de ciudate; şi chibzuise îndelung doar o

descoperi ce oare îi silise pe toţi aceşti oameni, ce alcătuiau un grup atât de curios, să ajungă până la colibele asprilor locuitori de pe câmpiile lui natale. El se oprise asupra feluritelor însuşiri fizice ale albilor, cîntărise ceea ce sunt în stare să facă şi ceea ce credea el că şi-au pus în gând. Războinici nu erau, deoarece cuţitele-lungi, la fel ca şi indienii sioux, îşi lăsau femeile acasă când porneau la luptă. Acelaşi lucru se putea spune şi despre vânători, ba chiar şi despre neguţători,vânătoarea şi negustoria fiind aproape singurele îndeletniciri pe care le aveau albii când apăreau prin satele indienilor. Auzise despre un mare consiliu la care Manahashah, sau cuţitele-lungi, şi Washheomantiqua, sau spaniolii, fumaseră împreună; cu acest prilej cei din urmă au vândut celor dintâi drepturile asupra acelor întinse regiuni pe unde rătăcise poporul său, în libertate, timp de multe sute de ani — lucru pe care mintea lui numai cu greu putea să-l înţeleagă. Mintea lui simplă nu pricepea pe ce temei poate un popor să ridice pretenţii la bunurile altui popor; şi e uşor de înţeles că, după ce *trapper*-ul îi atrase atenţia asupra doctorului, sălbaticul fu gata să-şi închipuie că în timpul acelui consiliu cuţitele-lungi folosiseră cine ştie ce băuturi magice, în care sălbaticul-credea cu toată tăria, pentru a câştiga ceea ce doreau. Şi, îmboldit de neputinţa pe care ţi-o insuflă ignoranţa, încetă să se arate demn şi reţinut ca mai înainte, şi se întoarse către bătrân, cu braţele întinse în faţă, ceea ce voia să spună că se află întru totul la bunul lui plac.

— Tatăl meu, zise, să se uite la mine. Sunt un locuitor sălbatic al preriilor; trupul meu e gol, iar mâinile fără nimic în ele; pielea mea e roşie. M-am luptat cu triburile de indieni pawnee, konza, omaha, cu osagii şi cu cuţitele-lungi. Sunt bărbat printre războinici, dar o femeie printre vrăjitori. Tatăl meu poate vorbi, urechile tetonului sunt deschise. El ascultă aşa cum ascultă căprioara paşii pumei.

— Acestea sunt căile înţelepte şi de nepătruns ale Aceluia

care El singur poate deosebi binele de rău, exclamă *trapper*-ul în englezeşte. Unora le dă viclenie, altora darul bărbăţiei. E uimitor şi trist totodată să vezi cum o făptură atât de trufaşă, care a luat parte la atâtea ciocniri sângeroase, târându-se în faţa propriilor ei superstiţii, întocmai ca un cerşetor ce se roagă pentru osul aruncat câinelui. Domnul mă va ierta că mă joc astfel cu neştiinţa sălbaticului, pentru că El ştie că nu fac asta din dorinţa de a-mi bate joc de el, sau dintr-o deşartă lăudăroşenie, ci pentru a apăra viaţa câtorva muritori şi pentru a face dreptate celor nedreptăţiţi; iar în acelaşi timp nimicesc şi uneltirile celui rău! Tetonule, începu *trapper*-ul iarăşi în limba acestuia, te întreb doar atât: nu-i un vraci minunat? Dacă indienii dakota sunt înţelepţi, nu vor înghiţi aerul pe care-l înghite el şi nici nu se vor atinge de hainele sale. Ei ştiu că Wahconshocheh[1] îşi iubeşte copiii şi nu-i va întoarce spatele dacă acesta are de gând să vă facă vreun rău.

Bătrânul, care vorbise cu multă gravitate şi pe un ton prevestitor de rele, continuă să călărească mai departe, ca şi cum ar fi vorbit îndeajuns. Războinicul cu care stătuse de vorbă nu întârzie să împărtăşească şi celorlalţi tovarăşi ai lui ceea ce aflase, şi adevărul este că nu trecu mult până ce naturalistul ajunse ţinta admiraţiei şi curiozităţii tuturor. *Trapper*-ul înţelesese că băştinaşii aduceau deseori ofrande spiritului celui rău, pentru a-i dobândi bunăvoinţa; aşteptă deci roadele vicleniei sale cu nepăsarea unui om care nu are nimic de-a face cu povestea aceea. Şi nu după mult timp văzu cum făpturile acelea întunecate îşi biciuiesc rând pe rând caii şi galopează spre centrul grupului, până ce lângă el şi lângă Obed nu mai rămase decât Weucha. Acest sălbatic cu mintea nemaipomenit de înceată, care se uita mai departe la presupusul vrăjitor cu un fel de admiraţie tâmpă, era singura stavilă ce mai rămăsese în calea planului său.

[1] Spiritul cel rău

Ca unul care înţelegea cum nu se poate mai bine firea acestui indian, bătrânul scăpă curând şi de el. Îşi apropie calul de războinic şi spuse, prefăcându-se că se sileşte să-i vorbească în şoaptă:

— A băut oare Weucha, noaptea trecută, din laptele cuţitelor-lungi?

— Uff! exclamă sălbaticul, care nu se aştepta la asemenea întrebare; într-o clipă ea îl readuse iarăşi pe pământ, aşa că toate gândurile sumbre, care-l bântuiseră cu puţin mai înainte, îl năpădiră din nou.

— Fiindcă marele căpitan al tribului meu, care călăreşte în faţă, are o vacă al cărui uger e tot timpul plin. Ştiu că nu va trece mult şi va întreba: se află oare printre fraţii mei roşii vreun om însemnat?

Abia pronunţă cuvintele acestea, când Weucha îşi îndemnă la rândul său calul şi curând se contopi cu restul grupului, care călărea, nu chiar atât de grăbit, puţin mai în faţă. *Trapper*-ul, care ştia cât de uşor şi ce brusc îşi pot schimba sălbaticii hotărârile, nu pierdu nici o singură secundă pentru a se folosi de această împrejurare. Slăbi frâiele nerăbdătorului său armăsar şi numaidecât fu iarăşi lângă Obed.

— Vezi steaua aceea sclipitoare care se află cam la o depărtare de patru bătăi de carabină deasupra preriei, colo, spre miazănoapte?

— Da, face parte din constelaţia...

— Nu-mi pasă de constelaţia ta, omule; te întreb, vezi steaua? Răspunde-mi în englezeasca ţării noastre, da sau ba?

— Da!

— În clipa când îţi voi întoarce spatele, dă pinteni măgarului până vei pierde urma tuturor sălbaticilor ăstora. După aceea, ia-l pe Dumnezeu ca sprijin şi steaua drept călăuză. Nu te abate nici spre dreapta, nici spre stânga, ci foloseşte-ţi bine fiece secundă, căci animalul tău nu-i tocmai

iute de picior şi orice palmă de prerie pe care-o câştigi înseamnă o zi adăugată la libertatea sau la viaţa ta.

Şi, fără a mai sta să asculte întrebările pe care ar fi putut să i le pună naturalistul, bătrânul slobozi din nou frâiele calului, pierzându-se şi el printre călăreţii grupului din faţă.

Obed rămase singur. Asinus ascultă, plin de supunere, îndemnul pe care i-l dădu nu după mult timp stăpânul său, şi asta mai curând din deznădejde decât ca urmare a faptului c-ar fi înţeles însemnătatea ordinelor primite, aşa că începu să se grăbească. Cum tetonii, pe de altă parte, călăreau în galop, nu trecură mai mult de câteva minute că naturalistul îi şi pierdu din ochi. Fără vreun plan, fără sorţi de izbândă sau altă speranţă în afară de aceea că va scăpa de primejdioşii lui vecini, doctorul căută mai întâi să se convingă că pachetele care conţineau jalnicele rămăşiţe ale diferitelor specimene de plante şi notiţele sale se află în deplină siguranţă pe crupa animalului; apoi îşi îndreptă măgarul într-acolo unde i se arătase şi, turbat de furie, începu să-l îmboldească fără milă, până ce animalul o porni la trap. Abia avu timp să coboare o vale şi să urce creasta uneia din movilele ce acopereau preria, că şi auzi, sau îşi imagină că-şi aude numele strigat în cea mai curată limbă engleză, din gâtlejul a douăzeci de tetoni. Faptul îi insuflă şi mai multă râvnă şi nici un campion la sărituri n-a izbutit să realizeze vreodată o performanţă mai lăudabilă decât naturalistul nostru, care-şi exersa călcâiele pe coastele lui Asinus. Conflictul dură mai multe minute în şir şi ar fi continuat până în momentul de faţă, dacă n-ar fi fost aţâţată la culme până şi blânda fire a măgarului. Imitând felul în care stăpânu său îşi dădea în vileag neliniştea, Asinus îşi schimbă tactica şi aplică sistemul la propriile lui copite; începu să şi le ridice în aer năvalnic şi plin de indignare, iar măsura îi dădu numaidecât câştig de cauză. Căci Obed, care nu se mai putea ţine în şa, se văzu silit s-o părăsească, fiind aruncat înainte; în timpul acesta, măgarul luă în stăpânire

câmpul de luptă şi începu să pască ierburile uscate ale preriei.

Când doctorul Battius îşi simţi iarăşi picioarele şi fu din nou stăpân pe sine, deşi fiinţa-i era tare răvăşită datorită felului grăbit în care-şi părăsise şaua, porni să-şi caute mostrele de plante şi măgarul. Asinus era un animal mărinimos, aşa că întâlnirea dintre ei avu un caracter destul de paşnic; dar din momentul acela naturalistul îşi urmă drumul pe care i-l indicase *trapper*-ul, tot în mare grabă, dar mult mai reţinut în ceea ce privea comportarea lui personală.

Între timp bătrânul *trapper* nu pierdu nici o clipă din vedere lucrurile pe care-şi pusese în gând să le supravegheze îndeaproape. Obed nu greşise când îşi închipuise că imediat ce sălbaticii îşi dăduseră seama că nu se mai află printre ei începuseră să-i caute, cu toate că imaginaţia lui deformase strigătele acestora, înlocuindu-le cu binecunoscutele sunete care compuneau versiunea latină a numelui său. Adevărul era însă mult mai simplu. Războinicii din ariergardă nu întârziaseră să-i înştiinţeze şi pe cei din frunte despre misteriosul caracter cu care *trapper*-ul găsise de cuviinţă să-l investească pe nevinovatul naturalist. Şi aceeaşi nestăvilită admiraţie care, la auzul acestei ştiri, îi mânase pe războinicii din ariergardă să galopeze către cei din faţă ca să le-o împărtăşească şi acestora, îi sili acum pe mulţi din călăreţii din fruntea grupului să se întoarcă în spate. Doctorul fu, bineînţeles, de negăsit, şi strigătul pe care-l auzise nu era decât chiotul sălbatic al războinicilor, ce izbucnise din pricina dezamăgirii încercate, atunci când îi observaseră lipsa.

Dar autoritatea lui Mahtoree veni numaidecât în ajutorul *trapper*-ului şi puse capăt primejdioaselor strigăte. Când ordinea începu să domnească din nou, iar şeful teton află ce-i făcuse pe tinerii săi războinici să se poarte cu atâta lipsă de tact, bătrânul, care se găsea în preajma lui, văzu, îngrozit,cum o scânteie de adâncă neîncredere străfulgeră pe

chipu-i întunecat.

— Unde se află vrăjitorul vostru? întrebă căpetenia indiană şi se întoarse brusc către *trapper;* părea că-i porunceşte să-l aducă numaidecât înapoi pe doctor.

— Aş putea oare să-i spun fratelui meu numărul stelelor? Căile unui mare vraci nu-s niciodată la fel cu acelea ale celorlalţi oameni.

— Ascultă, cap alb, şi rumegă bine cuvintele mele, continuă Mathoree şi ridică tonul, cum fac îndeobşte cei puternici, în timp ce se rezema de oblâncul său grosolan ca un adevărat cavaler, indienii dakota nu şi-au ales drept şef o femeie; când Mathoree simte puterea unui mare vraci, tremură; dar până atunci va cerceta cu proprii lui ochi, fără să împrumute privirea unei feţe-palide. Dacă vrăjitorul vostru nu va fi până mâine dimineaţă în mijlocul prietenilor săi, atunci tinerii mei vor porni să-l caute. Urechile tale sunt deschise. Şi cu asta, am terminat!

Trapper-ul nu se supără deloc auzind că i se dă un răgaz atât de lung. Înţelesese mai demult că şeful teton e unul din acele spirite îndrăzneţe care, fără să ţină seama de locul lor în societate şi de educaţia primită, gândesc neîngrădite; acum văzu însă limpede de tot că va fi nevoit să născocească alt şiretlic pentru a-l păcăli, cu totul altul decât cel folosit faţă de tinerii războinici tetoni. Dar apariţia neaşteptată a stâncii, care se ivi din întuneric asemenea unei mase abrupte şi colţuroase, puse capăt oricăror discuţii; căci de astă dată Mahtoree nu dorea nimic altceva decât să-şi ducă la bun sfârşit planul — să pună adică mâna şi pe ceea ce mai rămăsese din bunurile lui Ishmael. Un murmur se ridică din rândul indienilor de îndată ce văzură cu proprii lor ochi raiul făgăduit; acum nici cea mai iscusită ureche n-ar mai fi fost în stare să prindă un sunet mai puternic decât cel care-l făceau picioarele animalelor ce înaintau prin iarba înaltă a preriei.

Dar Esther veghea şi nu era uşor ca cineva să-i poată

abate atenţia. Ascultă îndelung, cu îngrijorare, zgomotele acelea pline de ameninţări ce veneau, apropiindu-se de stâncă, de pe întinsul preriei pustii; şi nici chiar chiotul indienilor nu trecu neobservat de vajnica apărătoare a stâncii. Sălbaticii, care descălecară prin preajma locului, nu avură nici măcar timpul să ocolească stânca în felul lor tăcut şi viclean, când vocea neînfricată a femeii se şi ridică în liniştea nopţii:

— Cine-i acolo jos? Răspundeţi singuri pentru vieţile voastre! Indieni sioux sau diavoli, aflaţi că nu mi-e frică de voi!

Nu răspunse nimeni la asemenea provocare, căci fiecare războinic rămase pe loc, acolo unde se găsea, învăluit de umbrele întunecate ale nopţii. Acesta fu momentul pe care-l alese *trapper*-ul pentru fugă. Bătrânul fusese lăsat, laolaltă cu prietenii săi, sub supravegherea indienilor puşi să păzească animalele, dar cum albii rămaseră călare, momentul i se păru cât se poate de prielnic pentru a-şi pune în aplicare planul. Atenţia paznicilor era îndreptată asupra stâncii, şi norul gros care trecu deasupra lor chiar în clipa aceea îi lipsi până şi de slaba lumină a stelelor. Aplecându-se peste gâtul calului, bătrânul mormăi:

— Unde mi-e căţelul? Unde-i Hector, unde mi-e câinele?

Câinele prinse înţelesul acestor cuvinte şi răspunse printr-un scheunat plin de prietenie, care ameninţa să se transforme într-un urlet pătrunzător. *Trapper*-ul era aproape sigur că încercarea va izbuti, când simţi că mâna lui Weucha îi strânge gâtul, ca şi cum acesta ar fi luat hotărârea să-l facă să tacă printr-un gest care nu mai lăsa loc îndoielii — strangulare! Bătrânul mai scoase încă un sunet, slab, ca şi cum s-ar fi străduit în chip firesc să respire, dar urmarea fu că Hector chelălăi din nou. Weucha îl slobozi numaidecât pe stăpân, pentru a se răzbuna pe câine. Dar vocea lui Esther se ridică iar şi Weucha îi părăsi pentru a auzi ce spune femeia.

— Da, da, scheunaţi şi schimonosiţi-vă glasurile cum

puteţi mai bine, diavoli ai întunericului, spuse ea cu un râs forţat, dar plin de dispreţ; vă cunosc eu, aşteptaţi şi veţi făptui nelegiuirile voastre pe lumină. Dă foc, Phoebe, dă foc; aşa ca tatăl şi fraţii voştri să priceapă că e nevoie să vină acasă să-şi primească oaspeţii.

Şi chiar în timp ce vorbea, o lumină puternică, asemenea unei stele strălucitoare, apăru pe vârful stâncii; pe urmă se înălţară dintr-un rug imens de crengi uscate două limbi de foc ce se contopiră într-o singură vâlvătaie tremurătoare, legănată când şi când de vânt, prinzând în conul ei de lumină toate obiectele din apropiere. De sus se auzi un hohot batjocoritor; hohot în care se desluşeau voci de toate vârstele, ca şi cum s-ar fi bucurat de faptul că izbutiseră să dejoace gândurile trădătoare ale tetonilor.

Trapper-ul privi împrejur pentru a vedea unde se află prietenii săi. Credincioşi semnalului, Middleton şi Paul se traseră puţin mai la o parte, iar acum stăteau gata să pornească la drum de îndată ce vor auzi al treilea chelălăit. Hector scăpase de sălbaticul său urmăritor şi se încolăcise din nou lângă copitele calului pe care-l călărea stăpânul său. Dar cercul de lumină se lărgea necontenit, şi odată cu aceasta strălucea mai tare; iar bătrânul, ai cărui ochi şi judecată dăduseră atât de rar greş, aşteptă cu răbdare o clipă mai prielnică.

— Acum, Ishmael, dacă privirea şi mâna îţi sunt la fel de sigure ca altădată, e timpul să te repezi asupra acestor sălbatici, care vor să pună mâna pe toate bunurile tale, până şi pe nevasta şi pe copiii tăi. Acum e timpul potrivit, omule, să le dovedeşti puterea!

Din depărtare, dinspre grupul care se apropia de stâncă, se auzi un strigăt, încredinţând garnizoana stâncii, alcătuită numai din femei, că ajutorul e pe drum. Esther răspunse acelor plăcute semnale cu vocea ei spartă; şi din pricina asta înaintă atât de mult spre marginea stâncii, încât putu fi

văzută de toţi cei de jos. Fără să se mulţumească doar cu faptul că ieşise astfel, cu totul descoperită; în faţa primejdiei, se pregătea să-şi arunce braţele în sus, în semn de triumf, când făptura întunecată a lui Mahtoree sări în cercul de lumină şi i le ţintui de-a lungul trupului. Apoi siluetele altor trei războinici se furişară pe creastă, asemenea unor demoni goi alunecând printre nori. Aerul se umplu de scânteile ce săreau din rugul de vreascuri, apoi se lăsă un întuneric de nepătruns. De data aceasta strigătul de triumf izbucni din piepturile sălbaticilor, acompaniat de Hector, care scoase un scheunat puternic şi prelung.

Într-o clipă, bătrânul fu lângă caii lui Middleton şi Paul şi-şi întinse braţele spre frâiele amândoura pentru a stăpâni nerăbdarea călăreţilor.

— Domol, domol, şopti el; ochii lor sunt orbi de-a binelea în clipa asta, ca şi cum însuşi Dumnezeu le-ar fi luat vederea, dar de auzit aud. Domol, domol; vreo cincizeci de paşi trebuie să ne mişcăm ca la plimbare.

Urmară cinci minute de nesiguranţă, minute cât un secol, pentru toţi, în afară de *trapper.* Cum ochii lor începură să se obişnuiască treptat-treptat cu întunericul, li se păru că bezna care se lăsase asupra lor după stingerea rugului fusese înlocuită cu o lumină tot atât de pătrunzătoare ca şi cea din miezul zilei. Bătrânul începu să îmboldească animalele încetul cu încetul, până când ajunseră în mijlocul unei văi din prerie. Şi atunci, cu hohotul lui bine-ştiut, slobozi frâiele şi spuse:

— Să-i lăsăm acum să alerge în voie; dar mergeţi tot prin ceaţă, căci ceaţa înăbuşă zgomotul.

Nu mai trebuie să spunem cu câtă bucurie fu ascultat., în câteva clipe urcară şi coborâră movilele care acopereau preria, apoi goniră neostoiţi mai departe; călăuză le era steaua hotărâtă din timp, iar ei îşi urmau drumul precum barca ce se îndreaptă spre lumina salvatoare din port.

CAPITOLUL XXII

În veci pe ochii lui s-au pogorât
Scântei de soare, negură din care
Cândva luciri şi umbre-au izvorât
Şi s-au pierdut sub neclintita zare.
(Montgomery)

O linişte aidoma cu cea care domnea peste întunecatele pustietăţi din faţa lor stăruia şi împrejurul stâncii abia părăsită de fugari. *Trapper*-ul se străduia în zadar să desluşească vreun semn care să le fi dat de veste că între sălbatici şi Ishmael a început încăierarea; apoi caii îi duseră la o depărtare unde urechea n-ar mai fi putut prinde nici un zgomot care să-i îndreptăţească a crede, măcar cât de cât, că s-a întâmplat un asemenea lucru. Bătrânul, nemulţumit, mormăia din când în când, dar nu-şi dădea pe faţă neliniştea; numai că îndemna caii să meargă tot mai repede. Arătă, în trecere, valea aceea pustie unde-şi ridicase tabăra familia colonistului în noaptea când a făcut şi cititorul cunoştinţă cu ea, ca după aceea să păstreze o tăcere tulburătoare: iar ceilalţi, care-l cunoşteau îndeajuns de bine, îşi dădeau seama că treceau într-adevăr printr-o împrejurare grea, dacă scosese din fire un om îndeobşte atât de cumpănit ca bătrânul *trapper.*

— N-am mers oare destul? întrebă Middleton, care se gândea, plin de duioşie, la Inez şi Ellen, neobişnuite să îndure atâtea ceasuri obositoare; am călărit din greu şi am străbătut o bună bucată de prerie. E timpul să găsim un loc pentru odihnă.

— Atunci va trebui s-o căutaţi în ceruri; dacă nu sunteți în stare să mai mergeţi, bombăni bătrânul. Dacă tetonii şi familia colonistului ar fi ajuns să se încaiere, aşa cum ar fi fost firesc să se întâmple, am fi avut tot dreptul să ne îngrijim şi

de noi; dar aşa cum stau lucrurile în clipa de faţă, ar însemna moarte sigură sau robie fără sfârşit, dac-am îngădui ochilor noştri să doarmă înainte de-a ne găsi un ascunziş mai de Doamne-ajută,

— Nu ştiu, răspunse nerăbdător tânărul, gândindu-se mai mult la suferinţele făpturii aceleia gingaşe pe care dorea s-o ocrotească, decât la experienţa *trapper*-ului. Nu ştiu; am călărit câteva leghe şi nu văd nici un fel de primejdie. Dacă te temi pentru dumneata, bunul meu prieten, atunci greşeşti; pentru că...

— Dacă bunicul tău ar trăi şi s-ar afla acum aici, îl întrerupse bătrânul — îşi întinse una din mâini şi-şi puse degetul, plin de înţeles, pe braţul lui Middleton —, n-ar fi rostit asemenea cuvinte. Căci ar fi ştiut că pe când mă aflam în floarea vârstei şi ochiul meu era mai ager ca al şoimului, iar picioarele mele tot atât de iuţi ca şi ale căprioarei, n-am ţinut niciodată prea mult la viaţă; aşa că de ce m-ar cuprinde, în clipa asta, o dragoste copilărească pentru un lucru despre care ştiu că e trecător şi însoţit de durere şi tristeţe? Să-i lăsăm pe tetoni să facă tot ce poate fi mai rău; căci nu vor găsi un *trapper* nenorocit şi sleit de puteri care să se roage şi să se tânguiască.

— Iartă-mi cuvintele, cinstitul şi nepreţuitul meu prieten, exclamă tânărul, pradă remuşcărilor, şi apucă plin de dragoste mâna pe care bătrânul se pregătea să şi-o retragă; nu mi-am dat seama ce spun; sau mai bine zis, m-am gândit numai la acele fiinţe de a căror gingăşie, trebuie să ţinem seama.

— Acuma, gata! E un lucru firesc şi ai dreptate. Într-o împrejurare ca asta şi bunicul tău ar fi făcut la fel. Vai mie! câte anotimpuri, calde şi reci, umede şi secetoase, au trecut peste bietul meu cap de-atunci, de când am hărţuit, împreună cu bunicul tău, huronii roşii ai Lacurilor, după care ne-am întors înapoi în munţii stâncoşi ai bătrânului York! Şi câţi cerbi

falnici n-a doborât atunci mâna mea! Spune-mi, băiete, oare generalul, fiindcă ştiu că general trebuia să ajungă, ţi-a povestit vreodată despre căprioara pe care am prins-o în noaptea când mincinoşii din tribul acela ne-au gonit spre peşterile insulei, şi despre felul cum am benchetuit şi-am băut nesupăraţi de nimeni?

— L-am auzit de multe ori amintindu-şi până în cele mai mici amănunte de noaptea despre care vorbeşti; dar...

— Şi cântăreţul; şi gâtlejul lui; şi strigătele pe care le scotea în timpul luptelor! continuă bătrânul, hohotind vesel, căci îşi retrăia trecutul cu toată puterea.

— Tot, tot; n-a uitat nimic; până şi întâmplările cele mai neînsemnate. M-ai...

— Cum! Ţi-a spus şi despre diavolul acela din dosul buturugii? Despre nefericitul acela care s-a prăvălit peste cascadă şi despre ticălosul acela din copac?

— Despre fiecare şi despre toţi; ca şi despre ceea ce era în jurul lor. Aş crede că...

— Ei da, urmă bătrânul, cu o voce care trăda cât de adânc i se întipăriseră în minte amănuntele acelei întâmplări; am trăit prin păduri şi pustietăţi şapte decenii, şi dacă se află vreun om în stare să spună că ştie ce-i lumea sau c-a văzut lucruri de groază, apoi acela sunt eu. Dar nici de atunci şi nici până atunci n-am văzut făptură omenească atât de deznădăjduită ca sălbaticul acela, şi totuşi n-a scos o vorbă, nici n-a strigat şi nici n-a vrut să recunoască faptul că e pierdut. Ăsta e unul din darurile lor, şi l-a păstrat cu toată cinstea!

— Ascultă, bătrâne *trapper!* îl întrerupse Paul care, mulţumit că frumoasele braţe ale lui Ellen îi înlănţuiau mijlocul, călătorise până în momentul acela fără să scoată un singur cuvânt; ceea ce era cu totul neobişnuit pentru un om ca el. Ochii mei sunt tot atât de ageri şi de simţitori ca şi ai unui colibri, dar numai ziua; la lumina stelelor nu-s buni de

nimic. Oare mogâldeaţa aceea de colo, care se târăşte la poalele colinei, e vreun bivol sau vreo vită rătăcită?

Urmarea fu că se întoarseră cu toţii spre obiectul pe care-l arătase Paul. Până atunci, călătoriseră mai mult în micile depresiuni ale preriei, căutând umbrele proteguitoare ale acestora, dar în momentul de faţă se urcaseră pe culmea unei coline, pregătindu-se să străbată distanţa care-i despărţea de locul unde se vedea acea făptură necunoscută.

— Să coborâm, spuse Middleton, căci, fie că-i vorba de un animal sau de un om, suntem prea puternici ca să ne temem de el.

— Dacă lucrul ăsta n-ar fi cu neputinţă de imaginat din punct de vedere moral, strigă *trapper*-ul — căci aşa cum trebuie să-şi fi dat seama cititorul, acesta nu întrebuinţa chiar totdeauna termenii cei mai potriviţi — dacă lucrul ăsta n-ar fi cu neputinţă de imaginat din punct de vedere moral, aş spune că-i vorba de omul care călătoreşte căutând târâtoare şi gângănii; adică tovarăşul nostru de drum, doctorul.

— Cum cu neputinţă?! Nu i-ai spus oare chiar dumneata să meargă în direcţia asta ca să ne întâlnească?

— Da, însă nu i-am spus să silească un biet măgar să galopeze ca un cal; dar ai dreptate, ai dreptate, spuse *trapper*-ul întrerupându-se, căci distanţa se micşorase într-atâta, încât se putu încredinţa cu proprii săi ochi că ceea ce se afla în faţa lor era într-adevăr Obed şi măgarul său, ai dreptate, şi asta e tot atât de sigur pe cât e de sigur că lucrul ăsta e o adevărată minune. Dumnezeule, ce mai e şi frica! Cum de-ai fost în stare, prietene, să ajungi aşa de departe într-un timp aşa de scurt? Viteza măgarului mă umple de uimire!

— Asinus s-a întrecut pe sine însuşi, răspunse naturalistul morocănos. Din clipa în care ne-am despărţit, a fost cât se poate de harnic, dar acuma nu mă mai ia în seamă când îl îmbărbătez şi-l rog să-şi urmeze drumul. Sper că nu ne

ameninţă nici o primejdie din partea sălbaticilor.

— N-aş putea spune asta, n-aş putea-o spune; lucrurile nu stau aşa cum ar trebui să stea, şi nu s-a întâmplat nimic din ceea ce ar fi trebuit să se întâmple între colonist şi tetoni, aşa că n-aş putea răspunde de scalpul nici unuia dintre noi. Măgarul e la capătul puterilor, căci l-ai îndemnat să meargă mult mai repede decât poate, şi e ca un câine hărţuit. Ar trebui să se afle milă şi înţelegere în toate împrejurările, chiar dacă un om călăreşte pentru ca să scape cu viaţă.

— Dumneata eşti cel care mi-a indicat steaua, răspunse doctorul, şi am crezut necesar să depunem cea mai mare râvnă în a o urma.

— Te aşteptai să ne-ajungi din urmă călărind pe-un măgar? Vorbeşti cu prea mare îndrăzneală despre creaturile Domnului, cu toate că-mi dau seama destul de limpede că, în ceea ce priveşte virtuţile şi firea acestora, eşti nepriceput ca un copil. Ce-ai face acuma, dacă ar fi nevoie să pornim iarăşi la drum?

— Viciul există în însăşi conformaţia patrupedelor, spuse Obed, a cărui fire placidă începu totuşi să se revolte în urma atâtor imputări scandaloase. Dacă ar exista la două din membre pârghii rotative, atunci jumătate din oboseală ar fi fost economisită, pentru ca *item*...

— Ajunge cu jumătăţile şi rotativele şi itemurile dumitale, omule! Un măgar vlăguit, e un măgar vlăguit, şi acela care nu recunoaşte aşa ceva nu-i decât fratele animalului. Acuma, căpitane, trebuie să alegem dintre două rele. Ori să-l părăsim pe omul ăsta, care a stat atâta timp alături de noi şi la bine şi la rău, aşa că n-am putea să ne descotorosim de el cu atâta uşurinţă, ori să ne găsim un adăpost, pentru a îngădui animalului să se odihnească.

— Venerabile vânător! exclamă Obed, speriat. Te conjur în numele tainicei noastre simpatii şi a naturii noastre comune, în numele tuturor...

— Ah, frica l-a făcut să vorbească ceva mai pe înţelesul tuturor. Nu-i firesc, asta-i drept, să-ţi părăseşti fratele în nenorocire; şi Domnul ştie că n-am făcut niciodată până acum o faptă atât de ruşinoasă. Ai dreptate, prietene, ai dreptate; trebuie să găsim un adăpost, şi asta cât se poate mai repede. Dar ce să facem cu măgarul!? Prietene, ţii într-adevăr aşa de mult la viaţa acestei creaturi?

— E un vechi şi credincios servitor, răspunse neconsolat Obed, şi aş fi foarte îndurerat dacă i s-ar întâmpla vreun rău. Leagă-i membrele din spate şi lasă-l să se odihnească printre ierburile acelea înalte. Şi garantez că mâine dimineaţă îl vom găsi exact acolo unde l-am lăsat.

— Şi indienii? Ce-o să se întâmple cu animalul dacă vreunul din diavolii aceia îşi aruncă privirea spre urechile lui care se ridică din iarbă asemenea buruienilor? strigă căutătorul de miere. O să-l acopere de săgeţi şi-o să arate întocmai ca o perniţă de ace, crezând că şi-au făcut datoria faţă de tatăl tuturor iepurilor. Pe cinstea mea, or să-şi dea seama de greşeala făcută chiar după prima înghiţitură.

Odată ajunşi aici, Middleton, care începuse să dea semne de nerăbdare încă mai demult, îşi spuse şi el părerea şi, ţinând seama de gradul său înalt, izbuti destul de repede să-i împace oarecum pe toţi. Umilul Asinus, prea blând şi prea obosit ca să se împotrivească fie şi cât de puţin, fu legat fedeleş şi culcat pe un culcuş de ierburi uscate: stăpânul său era pe deplin încredinţat că-l va găsi în acelaşi loc după câteva ore. Paul se opuse cu îndărătnicie acestui plan şi le atrase de mai multe ori atenţia că un cuţit e un lucru mult mai sigur decât nişte frânghii; dar Obed se rugă de ei, ajutat şi de *trapper,* căruia îi era silă să ia viaţa animalului, astfel că izbutiră să-l salveze. După ce Asinus fu pus, astfel, în siguranţă, aşa cum îşi închipuia stăpânul său, grupul albilor începu să-şi caute un loc pentru a petrece ceea ce mai rămăsese din noapte şi pentru a da animalului timpul să se

odihnească.

După socotelile *trapper*-ului călăriseră, din clipa în care se despărţiseră de indieni, douăzeci de mile. Făptura delicată a lui Inez începuse să se resimtă de-atâta drum, cu toate că şi pe Ellen, care era mult mai robustă, o costase efortul acela neobişnuit. Nici pe Middleton nu-l supăra gândul că se va putea odihni puţin, şi nici chiar vigurosul şi curajosul Paul nu se dădu în lături să mărturisească că nu are nimic împotriva unui răgaz cât de scurt. Numai bătrânul părea nepăsător faţă de aceste cerinţe ale firii omeneşti. Cu toate că nu prea era obişnuit să umble călare, s-ar fi zis că desfide toate atacurile acestea ale slăbiciunii omeneşti. Şi deşi era, după toate probabilităţile, foarte aproape de sfârşitul vieţii, trupul lui vlăguit mai rezista încă, asemenea unui trunchi de stejar uscat şi gol pe dinăuntru, dar pe care furtunile nu-l pot îngenunchea, căci scoarţa îi e tare ca piatra. Cu prilejul acesta, bătrânul conduse el însuşi cercetările pentru găsirea unui loc de odihnă; şi făcu acest lucru cu vioiciunea unui om tânăr, vioiciune temperată doar de înţelepciunea şi experienţa vârstei lui înaintate.

Culcuşul de iarbă unde-l găsiseră pe doctor, şi în care lăsaseră măgarul, rămase în urma lor; la un moment dat îşi dădură seama că valurile preriei s-au contopit într-un şes lin şi acoperit, pe o distanţă de mai multe mile, cu acelaşi fel de iarbă.

— Aici n-ar fi rău, n-ar fi rău, spuse bătrânul, când sosiră la malul mării de ierburi uscate. Cunosc locul şi am stat de multe ori, şi încă zile întregi, în ascunzişurile lui, în timp ce sălbaticii vânau bivoli în prerie. Trebuie să mergem prin iarbă cu multă băgare de seamă, fiindcă rămân urme, iar curiozitatea indienilor e întocmai ca un vecin primejdios.

Şi, arătându-le el însuşi drumul, alese un loc unde iarba, înaltă şi ţeapănă, părea ceva mai dreaptă şi aducea cu o întindere de stuf. Intră mai întâi singur, făcându-le apoi semn

celorlalţi să-l urmeze şi să se ţină cât mai aproape de el. După ce înaintară vreo sută sau două sute de paşi în împărăţia aceea a ierburilor, dădu toate îndrumările de cuviinţă lui Middleton şi Paul, care-şi continuară drumul; iar el descălecă şi se întoarse către marginea câmpiei, unde rămase un timp, îndreptând iarba călcată de picioarele cailor şi ştergând, atât cât îi era în putere, orice urmă a trecerii lor pe acolo.

În timpul acesta, restul grupului continuă să înainteze, deşi nu fără greutăţi, ceea ce însemna că nu tocmai repede, până când ajunse la o depărtare de vreo milă. Acolo găsiră un loc potrivit, aşa că descălecară şi începură să se pregătească pentru a-şi petrece restul nopţii. Între timp *trapper*-ul îi ajunse şi el din urmă, luând din nou comanda.

Bărbaţii smulseră, de pe o porţiune destul de mare, ierburi şi buruieni şi făcură în mare grabă un pat pentru Inez şi Ellen, culcuş care, în ceea ce privea moliciunea, ar fi putut să se ia la întrecere cu unul de puf. După ce se înfruptară un pic din proviziile aduse de Paul şi de bătrân, femeile, peste măsură de obosite, nu-şi mai doriră decât puţin răgaz ca să se odihnească; aşa că-şi părăsiră tovarăşii, mai rezistenţi decât ele, lăsîndu-i să-şi vadă de treabă. Middleton şi Paul le urmară însă pilda aproape numaidecât, în timp ce *trapper*-ul şi naturalistul stăteau lângă o gustoasă bucată de carne de bizon friptă în timpul unui alt popas, şi care, ca de obicei, se mânca rece.

O anumită idee, care rătăcea de mai multă vreme prin mintea lui Obed, îi alungase pentru moment somnul; iar în ceea ce îl privea pe bătrânul *trapper,* dorinţele lui deveniseră, din obişnuinţă şi nevoie, întru totul supuse voinţei lui; aşa că îşi alese, ca şi tovarăşul său, starea de veghe în locul somnului.

— Dacă copiii de şcoală, ce trăiesc în siguranţă şi linişte, ar cunoaşte greutăţile şi primejdiile pe care le întâmpină un

cercetător al naturii pentru a le veni lor în ajutor, spuse Obed, după o clipă de tăcere, de îndată ce plecă la culcare şi Middleton, coloane de argint şi statui de bronz ar fi ridicate întru gloria lor veşnică.

— Nu ştiu, nu mă pricep la asta, răspunse tovarăşul său, argint nu se prea găseşte, cel puţin prin pustietăţile astea, iar idolii aceia ai tăi de bronz sunt opriţi prin poruncile Domnului.

— Asta a fost, într-adevăr, părerea marelui legislator al evreilor, dar egiptenii şi caldeenii, grecii şi romanii obişnuiau să-şi arate recunoştinţa exact în felul acesta. Adevărul este că mulţi dintre marii artişti ai antichităţii au întrecut, cu ajutorul ştiinţei şi al îndemânării, până şi operele naturii, realizând forme de-o perfecţiune şi frumuseţe greu de găsit, chiar şi la cele mai izbutite exemplare din *genus homo.*

— Idolii ăştia ai tăi pot să umble şi să vorbească? Au ei oare cerescul dar al gândirii? întrebă *trapper-ul,* cu oarecare indignare în glas. Cu toate că m-am ferit cât am putut de larma şi de palavrele celor din aşezăminte, am fost şi eu în câteva oraşe la vremea mea, pentru a-mi schimba pieile pe plumbi şi praf de puşcă şi am văzut de nenumărate ori păpuşi din astea de ceară, cu ochi de sticlă şi împopoţonate cu fel de fel de rochii şi zorzoane.

— Păpuşi de ceară! îl întrerupse Obed; profanezi arta când asemuieşti acele nefericite obiecte modelate în ceară cu divinele opere ale antichităţii.

Nu este necesar, pentru bunul mers al povestirii noastre, să redăm întreaga discuţie care urmă. Bătrânul ocoli loviturile nimicitoare ale inamicului, întocmai cum un soldat uşor înarmat izbuteşte să zădărnicească mişcările unui
războinic deprins cu meşteşugul armelor; trecu o oră şi nu ajunseră să se înţeleagă asupra niciunuia din subiectele pe care le atacaseră. Argumentele îşi dovediră însă puterea şi asupra sistemului nervos al doctorului, aidoma unor dulci somnifere, şi pe când *trapper*-ul se pregătea să-şi culce capul

pe legătura lui, Obed, refăcut cum nu se poate mai bine în urma acestui duel mintal, era în măsură să-şi găsească odihna fără să mai îndure chinurile unui coşmar în care mişunau războinici tetoni şi *tomahawk*-uri însângerate.

CAPITOLUL XXIII

Salvaţi-vă, Sir!
(S h a k e s p e a r e)

Somnul fugarilor ţinu câteva ceasuri. *Trapper*-ul se desprinse cel dintâi din mrejele lui, după cum fusese cel din urmă care-i căutase mângâierea. Se trezi tocmai în clipa când lumina cenuşie a zilei începuse să se răspândească peste marginea de răsărit a câmpiei; apoi îşi strigă tovarăşii, care mai zăboveau încă în culcuşurile lor calde, dându-le a înţelege că trebuie să se grăbească. În timp ce Middleton le ajuta pe Inez şi pe Ellen să-şi adune cele de trebuinţă pentru a îndura mai uşor călătoria cea lungă şi obositoare pe care-o aveau de făcut, bătrânul *trapper* şi Paul începură să prepare masa, căci luaseră hotărârea să mănânce înainte de-a porni la drum. Îndeletnicirile acestea atât de diferite nu ţinură prea mult; micul grup se aşeză deci destul de repede în jurul mesei care, cu toate că nu era tocmai elegantă, aşa cum era obişnuită mireasa lui Middleton, era plină de bucate foarte gustoase şi hrănitoare.

— Când vom ajunge pe terenul de vânătoare al indienilor pawnee, spuse *trapper*-ul punând dinaintea lui Inez un taler mic, lucrat cu destulă măiestrie din corn, şi pe care se afla o bucată de vânat deosebit de gustoasă, vom găsi bivoli mai graşi, cu carnea mai dulce, căprioare mai multe şi toate darurile ce ni le-a pus dinainte Domnul pentru împlinirea nevoilor noastre. Poate că vom putea nimeri chiar şi un castor, şi-atunci vom îmbuca o porţie din coada lui, care e un fel cât se poate de rar şi de gustos.

— În ce direcţie vrei să apucăm după ce vom abate indienii de pe urmele noastre? întrebă Middleton.

— Dacă îmi daţi voie să-mi spun şi eu părerea, strigă Paul, ar trebui să urmăm firul vreunei ape şi să coborâm pe cursul

ei cât mai repede cu putinţă. Daţi-mi un plop şi voi face o barcă în stare să ne ducă pe toţi, în afară de măgar, şi asta în cursul unei singure zile şi a unei nopţi. Ellen, care e o fată destul de vioaie, nu se prea pricepe la călărit; şi ar fi mult mai uşor să vâslim şase ori opt sute de mile decât să mergem şi să măsurăm preria săltând ca nişte elani; şi în afară de asta, apa nu lasă nici urme..

— N-aş jura pentru asta, răspunse *trapper*-ul, căci de multe ori am fost silit să cred că ochii unei piei roşii sunt în stare să găsească urme şi-n aer.

— Priveşte, Middleton! exclamă Inez într-o neaşteptată izbucnire tinerească, uitând pentru moment situaţia în care se găsea. Cât de minunat e cerul ! Prevesteşte, cu siguranţă, timpuri mai fericite.

— De-o nemaipomenită grandoare! răspunse soţul ei. Măreaţă şi cu adevărat cerească e porţiunea aceea colorată în roşu aprins, iar dincolo, în roşul acela ceva mai luminos; rar mi-a fost dat să văd un răsărit de soare aşa de măreţ!

— Răsărit de soare? repetă încetişor bătrânul ridicându-se de jos cu un aer îngândurat şi pierdut, în timp ce-şi fixa privirea pe nuanţele acelea schimbătoare şi atât de frumoase ce împodobeau bolta cerească. Răsărit de soare? Nu-mi plac asemenea răsărituri de soare. Vai mie! diavolii ne-au luat pe nepregătite cu răzbunarea lor. Preria e în flăcări!

— Apără-ne! strigă Middleton, strângând-o pe Inez la piept. Nu-i timp de pierdut, bătrâne; fiecare clipă e cât o zi; să fugim!

— Încotro? întrebă bătrânul, făcându-i semn, cu calm şi demnitate, să se oprească. În sălbăticia asta de ierburi şi buruieni eşti asemenea unui vas fără busolă, pierdut în noianul apelor. Un singur pas greşit poate aduce pieirea tuturor. Rareori întâlneşti primejdie care să nu-ţi lase nici un moment de gândire, tinere ofiţer; aşa că aştept să vă daţi cu părerea.

— Din partea mea, spuse Paul Hover, uitându-se în jurul său cu vădită nelinişte, pot să vă aduc la cunoştinţă că dacă stratul ăsta de buruieni ia foc, o albină ar trebui să zboare mult mai sus decât zboară de obicei ca să nu-şi pârlească aripile. De aceea bătrâne *trapper,* sunt de aceeaşi părere cu căpitanul: să încălecăm adică şi să pornim la drum!

— N-ai dreptate, n-ai dreptate; că doar omul nu-i un biet animal neajutorat care se lasă pradă pornirilor, adulmecă aerul şi numai după cine ştie ce undă de miros sau după cine ştie ce zgomot se hotărăşte în vreun fel oarecare; omul trebuie să vadă şi să judece şi numai după aceea să hotărască. Aşa că haideţi pe ridicătura aceea micuţă, care se zăreşte puţin mai la stânga, să vedem ce s-a întâmplat.

Bătrânul făcu un semn autoritar cu mâna, apoi se îndreptă, fără să mai adauge nimic, spre locul de care pomenise; îl urmară numaidecât şi tovarăşii săi, peste măsură de neliniştiţi. Un ochi mai puţin experimentat decât al *trapper*-ului nici n-ar fi putut desluşi ridicătura aceea care arăta pe faţa preriei doar un pâlc de ierburi ceva mai înalte ca de obicei. Când ajunseră acolo, îşi dădură seama că iarba ce-o acoperea nu era jilavă ca restul ierburilor din câmpie, ceea ce-l ajutase pe bătrân să-şi dea seama că solul pe care se aflau era ceva mai înalt. Pierdură câteva minute rupând vârfurile ierburilor care crescuseră ceva mai mari decât Middleton şi Paul; apoi putură privi nestingheriţi marea de flăcări ce-i înconjura. Priveliştea, înspăimântătoare, nu insuflă noi speranţe călătorilor noştri, lipsiţi de orice adăpost. Cu toate că lumina zilei era tot mai puternică, culorile vii ale cerului se întunecau din ce în ce, ca şi când focul, acest element înfricoşător, ar fi putut rivaliza cu răsăritul soarelui. Limbi uriaşe de flăcări ţâşneau ici şi colo de-a lungul zării, asemenea fulgerelor iuţi din miazănoapte, dar cu mai multă furie. Neliniştea începu să se citească cât se poate de limpede pe faţa împietrită a *trapper*-ului, imediat ce măsură

cu proprii lui ochi întinderea incendiului, care se răspândise ca un cordon lat şi cuprinsese tot orizontul.

Se întoarse apoi iarăşi cu faţa spre locul din care părea că primejdia se apropie în mod sigur, clătină din cap şi zise:

— Ne-am păcălit cumplit când am crezut că tetonii ne-au pierdut urma; acum suntem siguri nu numai că ştiu unde ne aflăm, dar şi că au de gând să ne hăituiască, prin fum, ca pe nişte animale fugărite. Uitaţi-vă! Au aprins focul în mai multe locuri deodată şi suntem încercuiţi de diavolii ăştia ca o insulă de apele mării!

— Să încălecăm şi să fugim! strigă Middleton. Oare nu merită să lupţi pentru viaţă?

— Încotro să mergem? Credeţi că un cal teton e ca o salamandră ce trece nevătămată prin flăcări, sau poate credeţi că Domnul îşi va arăta puterea ca în vremurile de demult şi vă va călăuzi prin cuptorul acela pe care-l vedeţi arzând sub cerul îndepărtat şi roşu? Iar lângă brâul acela înflăcărat se găsesc şi indieni sioux, cu săgeţi şi cuţite; ne înconjoară din toate părţile, sau de nu, atunci nu mă pricep deloc la uneltirile lor ucigătoare şi diavoleşti!

— Vom călări prin mijlocul întregului trib, răspunse tânărul cu mândrie, şi le vom pune bărbăţia la încercare.

— Da, cuvintele sunt frumoase, dar să vedem faptele! Printre noi se află un om care se pricepe la albine şi care ne-ar putea învăţa ceva în privinţa asta.

— În privinţa asta, bătrâne *trapper,* spuse Paul îndreptându-şi făptura lui atletică asemenea unui câine uriaş; care-şi cunoaşte forţa, sunt de partea căpitanului; am hotărât, adică, să pornesc în întâmpinarea focului, chiar dacă ar fi să mă trezesc în *wigwam*[1]-ul unui teton. Aici e şi Ellen, care...

— Oh, la ce folosesc, la ce folosesc inimile voastre pline de curaj, când focul nu poate fi cucerit tot aşa de uşor ca şi o

[1] Colibă.

fiinţă omenească? Priviţi în jur, prieteni; cercul acela de fum care se ridică din văgăunile preriei vă spune cât se poate de limpede că nu mai există nici o ieşire din locul ăsta fără să treci printr-un cordon de flăcări. Căutaţi singuri, oameni buni; căutaţi singuri; dacă veţi putea găsi o singură ieşire, mă oblig să vă urmez.

Tovarăşii săi cercetară numaidecât zarea şi cu multă râvnă, dar asta nu făcu decât să-i încredinţeze odată mai mult că situaţia era, într-adevăr, deznădăjduită. Uriaşe coloane de fum se rostogoleau peste câmpie, îngroşându-se apoi în mase întunecate spre linia orizontului, iar vâlvătaia roşie îşi vântura limbile deasupra întinderii uriaşe de pară: uneori ilumina totul cu puterea unui incendiu, alteori ţâşnea ca un fulger ce-şi aruncă flacăra şi apoi lasă în urma lui un întuneric înfricoşător; iar vâlvora aceasta arăta mult mai grăitor decât cuvintele iuţeala nemaipomenită cu care se apropia primejdia.

— E îngrozitor! exclamă Middleton, strângând-o pe Inez, care tremura toată, la pieptul lui. La vârsta asta şi în felul acesta!

— Porţile cerului sunt deschise pentru toţi cei care cred cu adevărat, murmură Inez, plină de pioşenie.

— Resemnarea asta mă scoate din minţi! Suntem însă bărbaţi şi vom lupta pentru vieţile noastre! Ce vom face, adică, viteazul şi înţeleptul meu prieten? Vom încăleca şi ne vom croi drum printre flăcări, sau vom rămâne pe loc privind cum pier înghiţiţi de flăcări, şi fără să fi făcut nimic pentru salvarea lor, cei pe care-i iubim cel mai mult?

— Eu sunt pentru roire şi evadare înainte ca stupul să se înfierbânte în aşa măsură, încât să nu ne mai poată da nici un fel de garanţie, spuse căutătorul de miere, căci acestuia i se adresase Middleton. Hai, bătrâne *trapper,* recunoaşte că asta e o cale destul de puţin sigură pentru a scăpa de pericol. Dar dacă mai întârziem mult pe aici, vom face întocmai ca

albinele acelea care mai rămân în jurul paiului chiar şi după ce stupul a fost afumat, pentru a putea primi mierea. Şi-o să putem auzi numaidecât pâlpâirea focului, căci ştiu din experienţă că dacă flacăra muşcă din iarba preriei, nu există, trântor care să scape neatins.

— Crezi oare, răspunse bătrânul, arătând înciudat spre ierburile încâlcite şi uscate din jur, că se află picior de muritor care-ar putea întrece viteza focului într-un loc ca ăsta? Dac-aş şti măcar în ce parte sunt nemernicii aceia...

— Dumneata ce spui, prietene doctor, strigă Paul înspăimântat, şi se întoarse către naturalist, cu aerul acela de neajutorare cu care deseori cată cei tari către cei mai slabi, atunci când puterea omului e stăvilită de o mână mai puternică, dumneata ce spui? Nu ne poţi da nici un sfat, acum, când e vorba de viaţă sau de moarte?

Naturalistul stătea cu carnetele în mână şi privea şi el spectacolul acela îngrozitor, dar cu atâta linişte, de parcă focul ar fi fost pus numai pentru a-i rezolva lui greutăţile iscate de cine ştie ce problemă ştiinţifică. Trezit de cuvintele tovarăşului său, se întoarse spre el la fel de liniştit ca şi *trapper-ul,* deşi calmul lui avea cu totul altă obârşie; întrebă cu o nepăsare care, dată fiind situaţia lor, suna a provocare:

— Venerabile vânător, dumneata ai asistat de multe ori la asemenea experimente?

Fu întrerupt însă cu multă bruscheţe, de Paul, care-i smulse caietele cu violenţă, ceea ce dovedea că tânărul căutător de miere îşi ieşise din fire. Bătrânul nu apucase încă să scoată o vorbă, fie ea chiar de dojana, ci stătuse tot timpul în cumpănă, ca omul care nu ştie deocamdată ce are de făcut, sau pare mai curând nedumerit decât speriat; luă numaidecât un aer hotărât, ca şi cum din clipa aceea n-ar mai fi avut nici un pic de îndoială în privinţa drumului ce-l avea de urmat.

— E timpul să trecem la fapte, spuse, punând în felul

acesta capăt discuţiei care era gata să izbucnească din nou între naturalist şi căutătorul de miere; e timpul să lăsăm la o parte cărţile şi bănuielile şi să ne-apucăm de treabă.

— Ai ajuns la hotărârea asta mult prea târziu, nefericit bătrân, strigă Middleton; flăcările sunt la un sfert de milă de noi, şi vântul le mână încoace cu o iuţeală înfiorătoare.

— Ce? Flăcări? Ce-mi pasă mie de flăcări? Dacă m-aş pricepe să înşel viclenia tetonilor aşa cum mă pricep să păcălesc focul, nu ne-ar mai rămâne altceva de făcut decât să-i mulţumim lui Dumnezeu că ne-a scăpat. Numeşti ăsta incendiu? Dacă ai fi văzut ceea ce am văzut eu în regiunea muntoasă din est, când munţii aceia falnici păreau nişte cuptoare de fierar, aţi şti şi voi ce înseamnă să-ţi fie frică de foc şi-apoi să-i fii recunoscător că te-a cruţat. Haideţi, băieţi; a venit vremea să ne apucăm de treabă; aşadar, gata cu vorba; căci sulul acela de flăcări se îndreaptă spre noi iute ca o antilopă hăituită. Puneţi mâna pe iarba asta scurtă şi uscată pe care stăm şi smulgeţi-o!

— Crezi că-i poţi răpi focului victimele în felul acesta copilăresc? exclamă Middleton.

Un zâmbet slab dar plin de gravitate trecu peste faţa bătrânului, când răspunse:

— Bunicul dumitale ar fi spus că atunci când duşmanul se află aproape, soldatul trebuie să se supună.

Căpitanul simţi mustrarea şi urmă numaidecât pilda sârguinciosului Paul, care smulgea ierburile ofilite cu un zel deznădăjduit, ascultând întru totul de sfatul *trapper*-ului. Chiar şi Ellen începu să le dea o mână de ajutor; şi nu trecu mult până fu văzută şi Inez făcând acelaşi lucru. Când răsplata muncii pare a fi însăşi viaţa, oamenii se obişnuiesc să dea dovadă de o râvnă neobişnuită. Trebui destul de puţin timp pentru ca buruienile să fie smulse de pe o porţiune cu un diametru de douăzeci de picioare. La una din marginile acestui loc, *trapper*-ul le aşeză pe cele două femei; apoi îi

sfătui pe Middleton şi pe Paul să le acopere rochiile, care se puteau aprinde mult mai uşor, cu păturile. După ce băieţii aduseră la îndeplinire toate acestea, bătrânul se apropie de marginea opusă punctului în care se găseau femeile; ajuns acolo, bătrânul alese o mână de iarbă foarte uscată şi o aşeză peste tigăiţa carabinei. Apoi trase, şi combustibilul acesta aşa de uşor se aprinse numaidecât; luă pe urmă şomoiogul de iarbă aprinsă şi-l puse sub un strat de ierburi încâlcite, după care se retrase spre mijlocul porţiunii de pământ văduvit de ierburi, şi aşteptă cu răbdare.

Focul, elementul acesta subtil, se repezi cu lăcomie asupra prăzii celei noi, şi din ierburi începură să se salte numaidecât mici flăcări bifurcate, întocmite ca limbile unei turme de rumegătoare care-şi caută hrana, alegându-şi, parcă, tulpinile cele mai dulci.

— Acum, spuse bătrânul; îşi ridică un deget, şi râse în felul lui aparte, neauzit aproape, — acum veţi vedea focul luptând împotriva focului. Vai mie! mult timp a mai trecut de când mi-am croit un drum în felul acesta; dar din lene, ca să nu mai ocolesc o vale.

— Nu-i primejdios? strigă, uimit, Middleton. Şi în loc să-l îndepărtezi, aduci inamicul mai aproape?

— Te pârleşti oare aşa de uşor? Bunicul tău a avut o piele mai răbdătoare. Dar vom trăi şi vom vedea; vom trăi cu toţii şi vom vedea.

În cele din urmă *trapper*-ul izbuti. Focul prinse putere şi se încinse, începu să se întindă în trei direcţii, dar se stinse într-a patra, din lipsă de combustibil. În timp ce flăcările creşteau şi pârâitul lor arăta cât de mare le e puterea, focul curăţa totul în calea lui; solul rămânea negru şi fumegând încă, mult mai lipsit de vegetaţie decât dac-ar fi trecut pe-acolo un ins cu coasa. Situaţia fugarilor ar fi fost însă destul de nesigură dacă aria pe care stăteau n-ar fi început să se lărgească, pe măsură ce flăcările îi înconjurau. Dar înaintând către locul

unde *trapper*-ul aprinsese iarba, călătorii ocoliră dogoarea şi câteva secunde mai târziu flăcările din apropierea lor începură să se domolească după care îi lăsară învăluiţi într-un nor de fum; scăpaseră însă cu desăvârşire de para ce se rostogolea cu furia unui torent spre mijlocul preriei.

Spectatorii priveau această simplă manevră a *trapper*-ului ca şi cum nici nu le-ar fi venit să-şi creadă ochilor, tot atât de uluiţi cum se spune c-au fost şi curtenii lui Ferdinand[1], atunci când au văzut în ce fel a izbutit Columb să aşeze oul drept; dar aceştia erau plini de recunoştinţă, nu de invidie.

— Minunea minunilor! grăi Middleton când îşi dădu seama că prin mijlocul acesta scăpaseră dintr-o primejdie de moarte. A fost o idee cerească, iar mâna care-a adus-o la îndeplinire ar trebui imortalizată.

— Bătrâne *trapper,* strigă Paul, trecându-şi degetele prin cârlionţii lui rebeli, am urmărit multe albine care-şi cărau sarcina de polen până la scorbura lor, şi cunosc şi eu câte ceva din obiceiurile pădurilor. Dar asta a fost ca şi cum i-ai fura unei viespi acul, fără să i-l atingi măcar.

— Gata, gata! răspunse bătrânul, care, de îndată ce-şi dădu seama că isprava îi reuşise pe deplin, părea că nici nu se mai gândeşte la ea; acum pregătiţi-vă caii. Să lăsăm flăcările să pârjolească preria încă vreo jumătate de oră, şi pe urmă încălecăm. În timpul ăsta se răceşte şi pământul, căci caii tetonilor care nu-s potcoviţi, sunt tot aşa de simţitori la căldură ca şi talpa unei fete ce umblă desculţă.

Middleton şi Paul, care socoteau scăparea aceasta neaşteptată de la moarte ca un fel de înviere, aşteptară să treacă jumătatea de oră de care pomenise *trapper*-ul, cu o încredere deplină în judecata lui fără greş. Doctorul îşi regăsi şi el caietul cu notiţe, cam ponosite însă, deoarece căzuseră în ierburile mistuite de flăcări; dar se mângâie singur pentru

[1] *Ferdinand al V-lea Catolicul* (1452—1516), rege al Spaniei, în timpul domniei lui, Cristofor Columb a descoperit America (1492).

această pierdere neînsemnată, căci acum umbra şi lumina se urmau una pe alta, iar el, care lua aceste treceri drept simple fenomene naturale, era numai ochi.

În timpul acesta, bătrânul, a cărui ispravă salvase atâtea vieţi, se uită cu atenţie prin spărturile întâmplătoare făcute de vânt în sulurile dese de fum care se întinseseră în momentul acela în toate direcţiile.

— Ia priviţi acolo, băieţi, spuse el, după o cercetare îndelungată şi amănunţită, ochii voştri sunt tineri şi mult mai siguri decât vederea mea care începe să mă lase; cu toate că au fost timpuri când un popor înţelept şi viteaz fusese foarte îndreptăţit să creadă că am ochii ageri; dar timpurile acelea s-au dus, şi mulţi prieteni credincioşi şi încercaţi s-au petrecut odată cu ele. Vai mie! dacă aş putea face o schimbare în rânduiala lăsată de Providenţă, dacă ar fi să pot schimba ceva, aş spune că cei care au trăit mult timp laolaltă în prietenie şi înţelegere, şi care s-au dovedit a fi atât de potriviţi în toate împrejurările şi atât de uniţi în suferinţă şi în curaj, să aibă îngăduinţa de a părăsi viaţa împreună; căci atunci când unul din ei moare, celuilalt îi mai rămân foarte puţine temeiuri să-şi ducă zilele mai departe.

— Insul acela de-acolo e indian? întrebă plin de nerăbdare Middleton.

— Piele roşie sau piele albă, e acelaşi lucru. Prietenia şi obişnuinţa pot lega oamenii tot aşa de strâns între ei în păduri ca şi în oraşe şi, la drept vorbind, poate chiar şi mai tare. Aşa se întâmplă şi cu tinerii războinici ai preriilor. Se însoţesc adesea doi câte doi, iar chezăşia prieteniei lor e însăşi viaţa; şi-şi ţin făgăduiala într-un fel; cât se poate de frumos şi de cinstit. Când unul din ei primeşte o lovitură de moarte, asta îl atinge de obicei şi pe celălalt. Eu am trăit multă vreme ca un singuratic, dacă un om care a trăit timp de şaptezeci de ani în sânul naturii poate fi numit singuratic, cu toate că în fiecare clipă îşi putea deschide inima fără a fi

nevoit s-o cureţe de grijile şi fărădelegile aşezămintelor; dar, deşi mi s-a îngăduit asemenea lucru, am rămas toată viaţa un singuratic; şi am găsit totuşi întotdeauna întâlnirea cu semenii mei plăcută, iar despărţirea dureroasă, când celălalt era viteaz şi cinstit. Viteaz, pentru că un tovarăş laş în păduri, — şi bătrânul îşi lăsă privirea să zăbovească o clipă, deşi fără nici un fel de intenţie, asupra distinsului naturalist, — e în stare să facă dintr-o trecătoare scurtă una lungă; şi cinstit, deoarece şiretenia însoţeşte mai curând instinctul animalelor decât mintea unei fiinţe omeneşti.

— Dar ceea ce ai văzut acolo, în depărtare, era un sioux?

— Ce va deveni pământul Americii şi unde vor duce până la sfârşit maşinăriile şi născocirile poporului său, numai unul Dumnezeu poate şti. L-am văzut, în tinereţile mele, pe cel dintâi creştin care-a pus piciorul său nelegiuit pe meleagurile York-ului. Cât de mult au pălit frumuseţile acelor regiuni sălbatice în răstimpul a numai două scurte vieţi omeneşti ! Ochii mei s-au deschis prima oară pe malurile mării dinspre răsărit şi-mi amintesc foarte bine c-am pus la încercare virtutea celei dintâi arme de foc pe care-am purtat-o, după un drum făcut de la poarta tatălui meu până în pădure, aşa cum poate să-l facă un băieţaş; şi asta fără a încălca drepturile cuiva, sau a păgubi pe cel ce-ar fi putut ridica pretenţii de proprietate asupra animalelor sau pământului. Pe vremea aceea, natura strălucea în toată frumuseţea ei de-a lungul întregii coaste, căci pentru lăcomia oamenilor nu lăsase decât o fâșie îngustă de pământ, între ocean şi pădure. Şi acum unde mă aflu? Dacă aş fi avut aripi de vultur, acestea ar fi obosit mult mai înainte de-a fi străbătut a zecea parte din distanţa care mă desparte de locurile acelea; dar acuma, de-a latul şi de-a lungul întregului ţinut sunt împrăştiate oraşe şi sate, ferme şi şosele, biserici şi şcoli, adică toate născocirile şi drăcoveniile omului.

— Că ai văzut nenumăraţi tăietori de lemne luând

smântâna de pe faţa pământului şi atâţia colonişti adevărata miere a naturii, spuse Paul, nici un om în toată firea nu se poate îndoi de asta. Uită-te însă la Ellen cât este de neliniştită din pricina indienilor sioux, şi acum, după ce ţi-ai lăsat mintea să cutreiere nestingherită, dacă ne-ai da semnalul cuvenit, roiul s-ar pune iarăşi în mişcare.

— Ce?

— Spun că Ellen e neliniştită, iar fumul se ridică de pe câmpie şi poate c-ar fi înţelept să ne luăm din nou zborul.

— Băiatul are dreptate. Am uitat că suntem în mijlocul unei câmpii pârjolite, că focul arde cu furie şi că indienii sioux stau de jur împrejurul nostru ca o haită de lupi flămânzi, care pândesc o cireada de bivoli. Dar când mintea mea bătrână începe să-şi aducă aminte de vremurile trecute, se întâmplă să-i scape din vedere întâmplările din clipa aceea. Aveţi dreptate, copiii mei; e timpul să ne mişcăm, şi abia de acum încolo urmează să dăm piept cu adevăratele greutăţi ale călătoriei noastre. E uşor să păcăleşti focul, pentru că nu-i decât o furie dezlănţuită, şi nu-i întotdeauna greu să dai de urma unui urs cenuşiu luându-te doar după miros, pentru că animalul e mânat numai de instinct; dar să închizi ochii unui teton treaz, ăsta e un lucru pentru care e nevoie de foarte multă judecată, pentru că iscusinţa lui se sprijină pe viclenia minţii.

Şi, cu toate că bătrânul părea să-şi dea foarte bine seama de greutatea lucrurilor pe care trebuia să le întreprindă, porni la înfăptuirea lor cu multă hotărâre şi vioiciune. După ce termină de cercetat zarea, în care timp mintea lui se întoarse, cum am văzut, spre timpuri de mult apuse, făcu semn să încalece cu toţii. Caii, care stătuseră până atunci în aşteptare, fremătând însă din pricina flăcărilor ce se întinseseră cu atâta furie, îşi primiră călăreţii cu o uşurare vădită. *Trapper*-ul îl invită pe doctor să ia armăsarul său, sub cuvânt că are de gând să meargă pe jos.

— Nu prea sunt învăţat să călătoresc cu picioarele altora, adăugă el, ca şi cum s-ar fi dezvinovăţit, iar picioarele mele au obosit nefăcând nimic. Şi, în afară de asta, dac-ar fi să ajungem la vreo încăierare neaşteptată, ceea ce nu-i deloc cu neputinţă, calul o să fugă mult mai repede cu un singur om în spinare. Căci, în ceea ce mă priveşte, ce însemnătate mai poate avea dac-am să trăiesc o zi mai mult sau mai puţin? Să-i lăsăm pe tetoni să-mi ia scalpul, dacă aşa e voia Domnului; îl vor găsi acoperit de păr cenuşiu, şi e peste puterea omului să-mi răpească toate câte le-am învăţat şi le cunosc, şi care l-au albit.

Şi cum nici unul din tovarăşii săi, nerăbdători să plece cât mai repede, nu-l contrazise, propunerea *trapper*-ului rămase în picioare. Doctorul, cu toate că bombăni ceva, cum că-l pierduse pe blândul Asinus, se simţi foarte mulţumit când îşi dădu seama că va străbate preria mult mai repede decât dacă ar fi mers pe jos, aşa că nu se mai plânse de nimic; iar peste câteva clipe căutătorul de miere, care găsea întotdeauna de cuviinţă să ia cuvântul în asemenea împrejurări, anunţă că sunt gata de plecare.

— Uitaţi-vă acum spre răsărit, spuse bătrânul imediat ce porniră la drum, peste câmpia întunecată şi încă fumegândă; uitaţi-vă acum spre răsărit, şi de veţi vedea o panglică albă şi strălucitoare scânteind ca o tavă de argint prin spărturile pe care le face vântul în perdeaua de fum, să ştiţi că-i vorba de-o apă. Pe-aici, prin apropiere, curge un fluviu măreţ şi am credinţa că l-am zărit mai adineauri, dar în mintea mea au năvălit alte gânduri şi l-am pierdut din vedere. E un fluviu larg şi iute. Fiindcă aici se găsesc de toate, în afară de arbori. Copacii sunt pentru pământ ceea ce sunt poamele pentru o livadă. Acum însă, pândiţi cu ochii larg deschişi panglica aceea scânteietoare de apă, căci numai atunci putem socoti c-am scăpat de primejdie când între noi şi tetonii cei cu ochii ageri vor curge valurile ei.

Aceste ultime cuvinte fură de ajuns pentru ca toate privirile călătorilor noştri să se îndrepte, cercetând zarea, spre fluviul mult dorit. Apoi porniră cu toţii într-o linişte deplină, căci bătrânul le atrăsese atenţia că nu trebuie să facă nici cel mai mic zgomot când vor intra în norii groşi de fum care se rostogoleau de-a lungul câmpiei ca nişte tăvălugi uriaşi de ceaţă, şi mai ales când vor trece pe acolo pe unde focul a întâlnit în cale mlaştini.

Călătoriră în felul acesta aproape o leghe, fără ca ochii lor să zărească oglinda mult dorită a râului. Focul ardea în depărtare cu aceeaşi furie, iar cum vântul mătura cele dintâi valuri de fum ale incendiului, se ridicară alte şi alte vâlvătăi, rostogolindu-se de-a lungul preriei şi întunecând vederea. În cele din urmă, bătrânul, care începuse să dea semne de uşoară nelinişte, le dădu a înţelege că până şi simţurile lui ascuţite începuseră să se tulbure în labirintul acela de fum; se opri însă brusc şi, trântindu-şi carabina la pământ, rămase locului, părând că cercetează un obiect de la picioarele lui. Middleton şi ceilalţi călăriră până aproape de el şi-l întrebară de ce s-a oprit.

— Uitaţi-vă aici, răspunse *trapper*-ul, arătând hoitul mutilat al unui cal care zăcea într-o mică scobitură de pământ, şi aveţi să vă daţi seama câtă putere are focul în prerie. Pământul e reavăn prin locurile astea şi ierburile cresc mai înalte ca de obicei. Animalul ăsta nenorocit şi-a găsit moartea dormind. Îi vedeţi oasele, pielea crăpată şi arsă, dinţii care rânjesc parcă; nici o mie de ierni n-ar fi putut usca animalul aşa de temeinic cum a făcut focul într-un singur minut.

— Asta ar fi putut fi şi soarta noastră, spuse Middleton, dacă flăcările ne-ar fi surprins în timpul somnului.

— Nu, nu asta vreau să vă spun. Nu că omul n-ar arde şi el ca un fitil; ci numai că, fiind mai înţelept decât un cal, se va pricepe ceva mai bine să ocolească primejdia.

— Pesemne că ceea ce vedem noi acum n-a fost decât un hoit, căci altfel s-ar fi putut salva şi el.

— Vezi urmele astea lăsate în pământul jilav? Aici au fost copitele lui, iar dincoace urmele unui mocasin, îmi pun capul pentru asta. Stăpânul animalului a făcut tot ce-a putut ca să-l urnească din loc, dar creaturile astea sunt fricoase şi încăpăţânate când se află în faţa focului.

— E un lucru pe care-l ştie toată lumea; dar dacă animalul a avut şi călăreţ, unde-i?

— Ei, aici e-o taină mare, răspunse *trapper*-ul, plecându-se să cerceteze mai îndeaproape urmele lăsate pe pământ. Da, da; e cât se poate de limpede că aici a avut loc o luptă destul de aprigă între cei doi. Stăpânul a încercat din toate puterile să salveze animalul, dar flăcările trebuie să fi fost foarte puternice, căci altfel ar fi izbutit.

— Priveşte, bătrâne *trapper!* îl întrerupse Paul, arătând către un loc nu prea îndepărtat, acoperit cu iarbă ceva mai sărăcăcioasă, căci terenul era mai puţin umed; adevărul este c-au fost doi cai. Iar dincolo zace şi celălalt!

— Băiatul are dreptate! Cine ştie, poate că tetonii au căzut în propria lor cursă! Căci se întâmplă şi asemenea lucruri, iar asta stă drept pildă pentru toţi răufăcătorii. Ei, ia priviţi aici, asta e din fier. Hamurile animalului au fost fabricate de albi; asta e! asta e! O parte din ei s-au târât după noi prin iarbă, în timp ce prietenii lor dădeau foc preriei, şi acum, priviţi: şi-au pierdut animalele, şi trebuie să se socotească oameni norocoşi dacă sufletele lor nu se târăsc şi ele de-a lungul potecii ce duce spre raiul indienilor.

— Au avut totuşi aceleaşi mijloace de-a se salva ca şi noi, intră în vorbă şi Middleton, în timp ce grupul înainta încet, apropiindu-se de cel de al doilea stârv, care zăcea chiar în drumul lor.

— Nu ştiu dacă-i chiar aşa. Nu fiecare sălbatic îşi poartă după el amnarul şi cremenea, sau vreo scăpărătoare de

carabină tot aşa de bună ca şi-a mea. E cam greu să aprinzi focul frecând două beţe şi n-au avut prea mult timp să se gândească sau să născocească ceva pe loc; uitaţi-vă la şuvoiul acela de flăcări care aleargă înaintea vântului, ca şi cum ar fi o dâră de praf de puşcă, şi atunci aveţi să-mi daţi dreptate. Nu e mult de când au trecut pe aici, aşa c-ar fi bine să ne controlăm muniţiile. Nu c-aş vrea cu tot dinadinsul să mă bat cu tetonii, departe de mine gândul ăsta! Dar dacă trebuie să ne luptăm, e mai înţelept să tragi tu cel dintâi foc!

— Ăsta a fost un animal ciudat, moşule, spuse Paul, care-şi oprise calul lângă cel de-al doilea stârv, pe când ceilalţi, grăbiţi să ajungă cât mai repede la liman, se pregăteau să treacă mai departe. Ciudat animal, repet; căci; n-are nici cap, nici copite.

— N-a fost un foc slab; răspunse *trapper-ul,* aţintindu-şi ochii cu luare-aminte în zare, prin spărturile făcute de vânt în perdeaua groasă de fum. Ar fi fost în stare să-ţi frigă un bivol întreg, iar ca să poată face lucrul ăsta cum se cuvine, trebuie să-i prefacă mai întâi coarnele şi copitele în cenuşă albă. Ruşine, ruşine, bătrâne Hector! Dac-ar fi vorba de căţelul căpitanului, nu-i de mirare că se poartă ca un ageamiu, dar pentru un câine ca tine, care-a trăit atâta timp în pădure înainte de-a fi ajuns pe câmpiile astea, e cât se poate de urât să-şi arate dinţii şi să mârâie în faţa hoitului unui cal fript, ca şi cum ar vrea să spună stăpânului său c-a dat de urmele unui urs cenuşiu.

— Îţi spun, bătrâne *trapper,* ăsta nu-i cal; căci nici copitele, nici capul şi nici pielea nu-s de cal.

— Ce? Nu-i cal? Ochii tăi sunt buni pentru albine şi pentru scorburile copacilor, băiete, dar, să mă trăsnească Dumnezeu dacă băiatul n-are dreptate! Cum de m-am putut înşela în halul ăsta luând pielea unui bivol, arsă şi încreţită, drept un hoit de cal? Vai mie! Au fost timpuri, dragii mei, când am putut spune fără greş numele unui animal de la mare

depărtare; până şi culoarea, vârsta şi dacă-i de parte bărbătească sau femeiască!

— Te-ai bucurat de un dar nepreţuit venerabile vânător, rosti naturalistul, care privea totul cu atenţie; când un om poate face asemenea distincţii în plin deşert îşi cruţă picioarele de multe drumuri obositoare, şi deseori chiar şi de unele cercetări care se dovedesc, până la urmă, cu totul inutile. Spune-mi, te rog, excepţionala calitate a ochilor dumitale mergea până acolo încât erai în stare să deosebeşti chiar ordinul şi genul?

— Nu ştiu ce înţelegi prin ordinele geniului dumitale! Ei nu! îl întrerupse căutătorul de miere, cu un ton oarecum dispreţuitor: asta, bătrâne *trapper,* dovedeşte neştiinţa dumitale în ceea ce priveşte limba engleză, lucru la care nu m-aş fi aşteptat din partea unui om cu înţelegerea şi experienţa dumitale. Prin ordin, tovarăşul nostru înţelege felul în care merg animalele; ca o cireada zăpăcită, ca un roi ce-şi urmează regina sau unul câte unul, aşa cum străbat deseori bivolii preria. În ceea ce priveşte geniul, sunt sigur că ăsta-i un cuvânt pe care-l înţelege foarte bine oricine. Gândeşte-te la omul din districtul nostru, care ia parte la congres şi la omuleţul acela limbut, care scoate ziarul din ţinutul nostru; cuvântul rostit de doctor se potriveşte şi unuia şi altuia, căci sunt amândoi puternici: şi numai rareori rosteşte doctorul câte un cuvânt care să nu aibă un înţeles adânc.

Când Paul sfârşi această explicaţie atât de savantă, privi în jurul lui cu un aer care, tălmăcit cum trebuie, ar fi vrut să spună cam aşa: „Vezi, cu toate că nu-mi bat prea mult capul cu asemenea lucruri, nu-s prost deloc!”

Ellen îl admira pe Paul pentru foarte multe lucruri; dar pentru învăţătura lui aproape deloc. Căci era înzestrat cu destule calităţi care-o puteau atrage; ca, de pildă, caracterul său deschis şi neînfricat, bărbăţia, sau acela al farmecului lui, încât nu mai simţea nevoia să-i pună la încercare şi

cunoştinţele intelectuale. Biata fată se roşi ca un trandafir, iar frumoasele ei degete începură să se joace cu cureaua de care se ţinea; apoi se grăbi să spună, ca şi cum ar fi vrut să abată atenţia celorlalţi de la această greşeală a lui Paul, asupra căreia nici ea singură nu zăbovea prea mult:

— Aşa că ăsta nu-i cal, după cât se pare?

— Nu e, nici mai mult nici mai puţin, decât pielea unui bivol, continuă *trapper*-ul, care se simţea tot atât de ameţit de explicaţiile lui Paul ca şi de vocabularul doctorului. Părul e înăuntru; focul a trecut peste ea, precum vedeţi; dar fiind proaspătă, flăcările n-au putut-o mistui. Animalul a fost ucis de foarte puţină vreme, şi s-ar putea să mai, găsim prin preajmă ceva resturi din carnea lui.

— Ridică marginea pielii, moşule, spuse Paul, pe tonul omului încredinţat c-a dobândit dreptul să-şi spună cuvântul în orice împrejurare; dac-a mai rămas vreo bucată din cocoaşă, trebuie să fie bine friptă, şi ne-ar prinde de minune!

Bătrânul începu să râdă din toată inima auzind ce gânduri pot trece prin mintea lui Paul. Vâr*î* apoi piciorul sub pielea de bivol, dar aceasta începu să se mişte. Pe urmă fu aruncată numaidecât la o parte şi de sub ea sări drept în picioare, cu o repeziciune ce dovedea că-şi dăduse seama de pericolul în care se afla, un războinic indian.

CAPITOLUL XXIV

Cred, Hal, că-i timpul să dormim. Cu bine!

(Shakespeare)

De îndată ce-şi aruncară ochii asupra acelei apariţii neaşteptate, călătorii noştri se convinseră, deşi erau înmărmuriţi în adevăratul înţeles al cuvântului, că tânărul pawnee, pe care-l întâlniseră nu de mult, stătea acum din nou în faţa lor. Uimiţi din cale-afară, amuţiră cu toţii şi, mai bine de un minut, albii şi indianul se cercetară cu multă atenţie, dacă nu cu neîncredere. Războinicul pawnee avea, cu toate acestea, o ţinută mult mai demnă decât a prietenilor săi creştini. În timp ce Middleton şi Paul simţeau cum îi cuprinde şi pe ei emoţia ce pusese stăpânire pe tovarăşele lor, ochii scânteietori ai indianului se roteau de la unul la celălalt, ceea ce vădea că e un om care nu şi-ar pierde curajul nici chiar în cele mai neaşteptate împrejurări. După ce-şi plimbă privirea pe feţele uimite ale albilor, căutătura lui mândră şi sigură de totdeauna se opri pe figura *trapper*-ului tot aşa de neclintită ca şi a lui. În cele din urmă doctorul Battius rupse tăcerea şi rosti:

— Ordinul primatelor; genul *homo;* specia preriilor.

— Da, da, taina a fost dezlegată, spuse bătrânul *trapper,* scuturându-şi capul, ca şi cum s-ar fi felicitat singur c-a dat pe faţă un lucru foarte greu de dovedit. Băiatul se ascunsese în iarbă; focul l-a găsit dormind şi, văzând că şi-a pierdut calul, i-a dat prin gând să-şi scape viaţa, acoperindu-se cu pielea asta proaspătă de bivol, Nu-i o născocire de lepădat atunci când n-ai nici praf de puşcă şi nici cremene, pentru a da foc ierburilor din jur. Garantez că-i un tânăr deştept, şi cred c-ar fi bine să pornim la drum împreună. Am să-i vorbesc prieteneşte, căci mânia nu ne-ar folosi la nimic. Fratele meu e

binevenit din nou printre noi, spuse el, de data asta în limba pe care-o înţelegea şi celălalt; tetonii l-au afumat aşa cum ar fi făcut c-un urs.

Tânărul pawnee începu să-şi joace ochii de jur împrejur, ca şi cum ar fi vrut să ia cunoştinţă de groaznicul pericol din care scăpase, dar nu găsea de demnitatea lui să-şi arate îngrijorarea. Când răspunse la întrebarea pusă de *trapper* însă, sprâncenele i se adunară.

— Un teton e un duşman. Când strigătul de război al indienilor pawnee umple văzduhul, toată mulţimea lor urlă.

— Asta-i adevărat. Diavolii ăştia sunt pe urmele noastre, şi sunt fericit că întâlnesc un războinic care nu-i iubeşte, cu *tomahawk*-ul în mână. Vrea oare fratele meu să-mi călăuzească copiii până în satul lui? Dacă indienii sioux ne urmăresc, tinerii mei îl vor ajuta să-i lovească.

Tânărul războinic pawnee se uită iarăşi la chipurile străinilor din faţa lui,, scormonindu-i cu privirea înainte de-a răspunde la o întrebare atât de însemnată. Pe bărbaţi îi cercetă mai mult în treacăt şi păru mulţumit. Dar căutătura lui zăbovi îndelung şi cu multă admiraţie, ca şi la prima lor întâlnire, asupra frumoasei Inez, căci ochii lui nu mai întâlniseră niciodată un chip atât de gingaş. Şi, cu toate că privirea lui se oprea din când în când şi la chipul plin de farmec al lui Ellen, se întorcea numaidecât la Inez; ea însemna, pentru ochii lui nedeprinşi cu asemenea făpturi, ca şi pentru imaginaţia lui înflăcărată, întruchiparea frumuseţii feminine, căci pe întinsul preriilor nu se întâlnise nimic la fel de frumos şi de preţios, care să poată răsplăti devotamentul şi vitejia unui războinic; şi părea că tânărul pawnee e cât se poate de simţitor la farmecul unei femei atât de desăvârşite. Dându-şi însă seama că privirile lui o stânjenesc pe Inez, îşi întoarse capul de la ea şi; punându-şi mâna pe piept, în felul lui solemn şi respectuos, spuse plin de modestie:

— Tatăl meu va fi binevenit. Tinerii poporului meu vor

vâna cu fiii lui, iar şefii vor fuma cu capul cenuşiu. Fetele pawnee vor cînta pentru urechile fiicelor lui.

— Şi dacă ne întâlnim cu tetonii? întrebă *trapper-ul,* care dorea să hotărască condiţiile acestei alianţe atât de importante în toate amănuntele.

— Duşmanii cuţitelor-lungi vor simţi lovitura indienilor pawnee.

— Atunci e bine. Acum fratele meu şi cu mine trebuie să ţină sfat, ca nu cumva să pornim pe-un drum greşit şi ca drumul nostru până în satul său să fie asemenea zborului porumbeilor.

Tânărul pawnee făcu semn că e şi el de aceeaşi părere, după care îl urmă pe bătrân puţin mai la o parte, căci *trapper*-ul nu vroia ca neastâmpăratul Paul, sau distratul naturalist să-i tulbure în vreun fel.. Convorbirea lor fu scurtă, dar cuprinzătoare, aşa cum obişnuiau băştinaşii, dar se lămuriră şi unul şi celălalt despre ce e vorba. Când se întoarseră lângă tovarăşii lor, bătrânul le împărtăşi şi acestora o parte din cele discutate cu tânărul indian, grăind după cum urmează:

— Ei da, nu m-am înşelat; acest războinic chipeş, pentru că e şi chipeş şi nobil la înfăţişare, cu toate că te înfricoşează puţin, dar asta din pricină că-i vopsit, acest tânăr mi-a spus că are sarcina să-i iscodească pe tetoni. Tribul lui n-a fost destul de puternic pentru a-i înfrânge pe diavolii ăştia care şi-au părăsit satele şi-au pornit la vânătoare de bivoli; şi pentru asta tribul lui a trimis soli spre celelalte sate locuite de indieni pawnee, pentru ajutor. Se pare că flăcăul ăsta e un băiat care nu ştie ce-i frica, fiindcă, deşi e singur, s-a ţinut tot prin preajma lor, până când a fost silit să se ascundă, ca şi noi, printre ierburi. Dar mi-a spus chiar mai mult decât atâta, dragii mei, şi asta mă supără din cale-afară de mult; mi-a spus că vicleanul Mahtoree, în loc să se încaiere cu familia colonistului, s-a împrietenit cu el; că şi albii şi roşii sunt pe urmele noastre şi că aşteaptă la marginea acestei câmpii

aprinse, ca să ne încolţească şi să ne distrugă.

— De unde ştie el toate astea? întrebă Middleton.

— Cum?

— În ce chip a putut el să afle că lucrurile s-au petrecut întocmai?

— În ce chip? Crezi oare c-o iscoadă din prerie are nevoie de ziare şi de crainici, aşa cum se întâmplă în inima Statelor? Nici o femeie clevetitoare, care aleargă de la casă la casă pentru a răspândi vorbe de ocară pe socoteala vecinilor ei nu împrăştie noutăţile cu repeziciunea indienilor, atunci când îşi dau în vileag planurile; căci au fel de fel de semne şi sunete, înţelese numai de ei. În asta stă toată învăţătura lor, şi ceea ce găsesc eu că-i minunat în ea, e c-au învăţat-o în aer liber, nu între zidurile unei şcoli, îmi pun capul, căpitane, că ceea ce spune tânărul ăsta e adevărat.

— Pentru asta, spuse Paul, sunt gata să jur şi eu. E un lucru posibil, şi de aceea trebuie să fie adevărat.

— Şi ai putea, tinere; ai putea jura. Mi-a mai spus apoi că bătrânii mei ochi mi-au fost din nou credincioşi, şi că fluviul de care v-am pomenit trece la o depărtare de vreo jumătate de leghe de-aici. Vedeţi, focul a mistuit mare parte din ceea ce trebuia să mistuie în regiunea asta, şi drumul nostru e învăluit în fum. Zice şi el că trebuie să ne pierdem urmele şi să facem restul călătoriei pe apă. Da, trebuie să aşezăm râul ăsta între noi şi ochii indienilor sioux, şi pe urmă, cu ajutorul Celui de Sus, deşi nu trebuie să uităm că vom avea şi noi partea noastră de oboseală, vom ajunge în satul lupilor.

— Cuvintele nu ne vor face să înaintăm nici măcar c-un pas, spuse Middleton, aşa că s-o pornim!

Bătrânul fu şi el de aceeaşi părere, astfel că tot grupul se pregăti să purceadă iarăşi la drum. Tânărul pawnee îşi azvârli pielea de bivol pe umăr şi porni în frunte, după ce aruncă în urmă câteva priviri furişe, pentru, a-şi mai odihni o dată căutătura pe faţa neasemuit de frumoasă a nevinovatei Inez.

După o oră de drum, fugarii ajunseră pe malul apei; era unul'dintre cele o sută de râuri care slujeau să care, între puternicele artere ale fluviilor Missouri şi Mississippi, apele din regiunile acestea întinse şi nelocuite, către ocean. Râul nu era adânc, dar cursul îi era iute, iar apele tulburi. Flăcările mistuiseră tot ce se aflase pe malurile lui; aburii calzi de pe suprafaţa apei se ridicau în aerul rece al dimineţii, se amestecau cu fumul care se înălţa în urma pojarului ce mai bântuia încă, iar pe o mare porţiune din suprafaţa râului suluri de ceaţă se rostogoleau în toate părţile. *Trapper*-ul observă toate astea cu deosebită plăcere; apoi spuse, în timp. ce-o ajuta pe Inez să descalece la marginea apei:

— Nemernicii s-au păcălit singuri! Mai că-mi vine să cred c-aş fi dat eu singur foc preriei, ca să ne putem mişca în voie la adăpostul fumului, dacă diavolii ăştia nelegiuiţi nu ne-ar fi scutit de oboseală. Am făcut şi eu asemenea lucruri la viaţa mea, şi mi-au fost de folos întotdeauna. Hai, doamnă, pune-ţi gingaşul picior pe pământ, fiindcă toate astea au fost o grea încercare pentru cineva de obârşia şi cu însuşirile dumitale. Vai mie! câte n-au trebuit să îndure femeile tinere, delicate, virtuoase şi modeste pe vremea mea, din pricina grozăviilor şi vicleniilor războaielor purtate cu indienii! Să mergem, e numai un sfert de milă până la malul celălalt şi atunci urma noastră va fi pierdută măcar pentru o vreme.

În timpul acesta Paul o ajuta pe Ellen să descalece, uitându-se cu groază spre malurile sterpe ale râului. Nici un singur copac şi nici un singur pâlc de arbuşti nu creştea de-a lungul malurilor, în afară de câteva tufişuri singuratice, rare şi pipernicite, dintre acestea n-ar fi fost prea uşor să alegi o duzină de ramuri din care să-ţi faci un baston obişnuit de plimbare.

— Ascultă, bătrâne *trapper,* rosti căutătorul de miere cu un aer sumbru; e foarte bine să vorbeşti despre malul celălalt al izvorului sau râului sau cum vrei să-i spui, dar, după

judecata mea, numai o carabină pricepută ar putea să-şi azvârle plumbul până acolo, spre paguba vreunui indian sau a vreunei căprioare.

— Se va întâmpla şi asta, se va întâmpla şi asta; căci am cu mine o carabină care pe timpuri şi-a făcut datoria chiar şi de la o asemenea depărtare.

— Ai de gând s-o arunci pe Ellen şi pe doamna căpitanului peste apă cu ajutorul carabinei, sau crezi că-i mai bine să treacă, asemenea păstrăvilor, cu gura sub apă?

— E aşa de adâncă încât să nu poată fi trecută prin vad? întrebă Middleton care, ca şi Paul, nu vedea în ce chip ar putea trece pe celălalt mal, şi în toată siguranţa, fiinţa pe care o socotea mai presus decât propria lui persoană.

— Când munţii aceia din depărtare îl hrănesc cu torentele lor, râul are, precum vezi, unda iute şi puternică. Cu toate c-am trecut de multe ori prin vadul lui nisipos, fără să-îmi ud măcar genunchii. Dar avem cu noi caii indienilor sioux; şi mă pun chezaş că diavolii ăştia nărăvaşi înoată ca nişte căprioare.

— Bătrâne *trapper,* spuse Paul, trecându-si degetele prin claia de păr de pe cap, aşa cum îi era obiceiul când se afla în cine ştie ce încurcătură, am înotat întotdeauna ca un peşte, şi aş putea face asta din nou, dacă-i nevoie; nici de vreme nu-mi pasă prea mult, dar mă întreb cum o s-o poţi face pe Nelly să stea liniştită pe spatele unui cal, când apa râului se învolburează înaintea ochilor ei, ca-n scocul morii; ca să nu mai punem la socoteală că nimeni n-o să ajungă la celălalt mal cu picioarele uscate,

— Ah, tânărul are dreptate! Trebuie să născocim totuşi ceva, căci altfel nu vom putea trece râul.

Şi, încheind scurt discuţia, bătrânul se întoarse către războinicul pawnee explicându-i ce greutăţi se iviseră din pricina femeilor. Tânărul indian ascultă cu luare-aminte, apoi îşi aruncă pielea de bivol de pe umeri, după care se puse

numaidecât pe lucru. *Trapper*-ul, care pricepuse imediat ce are de gând să facă, se pregăti să-l ajute.

Strânseră pielea de bivol cu ajutorul unor curele din piele de căprioară, din care aveau din belşug, şi unul şi celălalt, în aşa fel, încât luă forma unei umbrele sau a unei paraşute întoarse. Iar cu câteva beţe subţiri şi uşoare izbutiră să-i întărească marginile, ca să nu se mai lase în jos. Când barca aceasta, atât de simplă, fu complet gata, indianul o puse pe apă şi făcu un semn, prin care le dădu de înţeles că e pregătit să treacă pe malul celălalt. Atât Inez cât şi Ellen şovăiră să-şi încredinţeze viaţa unei bărci atât de şubrede; iar Middleton şi Paul nu vroiră nici ei să consimtă la aşa ceva, până nu se convinseră singuri că mica ambarcaţie poate suporta o încărcătură mult mai mare decât cea care-i fusese destinată. Şi numai atunci trecură peste orice temere, iar indianul pregăti pielea de bivol să-şi primească preţioasa povară.

— Lăsaţi-l acum pe tânărul pawnee să le fie cârmaci, spuse *trapper*-ul, căci mâna mea nu mai e atât de sigură ca pe vremuri, pe când a lui e ca lemnul de hickory. Lăsaţi totul pe seama tânărului pawnee, şi aveţi încredere în iscusinţa lui.

Cei doi tineri bărbaţi albi nu avură nimic împotrivă, mulţumindu-se numai cu rolul de spectatori, profund interesaţi, e drept, dar cu totul pasivi. Războinicul pawnee alese, dintre cei trei cai, armăsarul lui Mahtoree, ceea ce dovedea că se pricepe foarte bine în a judeca virtuţile acestui nobil animal; se aruncă apoi pe spinarea lui şi călări până la malul apei. Înfipse capătul suliţei în pielea bivolului, trase uşoara ambarcaţie până deasupra apei şi, slobozind frâul armăsarului, se aruncă, plin de curaj, în mijlocul şuvoiului. Middleton şi Paul îl urmară la scurtă distanţă, apropiindu-se de barcă atât cât le îngăduia prudenţa. Şi tânărul războinic purtă preţioasa încărcătură până la malul celălalt, în deplină siguranţă şi fără ca pasagerii să aibă vreo cât de mică neplăcere: făcu drumul acesta cu atâta repeziciune, încât

oricine-şi putea da seama că nici calul, nici călăreţul nu erau la prima ispravă de felul acesta. După ce ajunseră la mal, tânărul indian demontă ambarcaţia, îşi aruncă pielea de bivol pe umăr, îşi puse beţele la subsuoară şi se întoarse, fără să scoată o singură vorbă pentru a-i trece pe malul celălalt şi pe ceilalţi albi.

— Acuma, prietene doctor, spuse bătrânul când îl văzu pe indian aruncându-se în râu pentru a două oară, ştiu că pielea asta roşie e un om cinstit, nu glumă. E un tânăr frumos la înfăţişare, asta-i drept, iar cuvântul lui e cuvânt, cu toate că nici vânturile cerului nu sunt mai înşelătoare decât sălbaticii ăştia atunci când intră diavolul în ei. Dacă în locul lui ar fi fost vreun teton sau vreun mingo, dintr-aceia vârtoşi la inimă, care dădeau târcoale prin pădurile York-ului cu vreo şaizeci de ani în urmă, i-am fi văzut acum spatele şi nu faţa. Inima mea s-a strâns puţin de teamă când l-am văzut că-şi alege calul cel mai bun; fiindcă odată călare pe calul acesta, i-ar fi fost tot atât de uşor să ne părăsească ca şi unui porumbel zglobiu, care şi-ar lua zborul din mijlocul unui cârd de ciori gălăgioase şi cu aripile greoaie. Vezi însă că în băiatul ăsta e numai adevăr, şi dacă ai câştigat cândva prietenia unei piei-roşii, poţi să ai toată încrederea în el atâta vreme cât joci cinstit.

— Ce distanţă ar putea fi până la izvoarele râului acestuia? întrebă doctorul Battius, care-şi rotea ochii neîncrezători peste coamele înspumate ale curentului. La ce distanţă s-ar putea găsi izvorul subteran al acestui râu?

— Asta depinde de vreme. Sunt sigur că picioarele tale ar obosi mult înainte de-a ajunge în Munţii Stâncoşi; dar în unele anotimpuri ai putea face drumul ăsta fără să-ţi uzi un singur picior.

— Şi în care diviziune specială a anului cade acest sezon periodic?

— Călătorul care va trece pe-aici peste câteva luni va

găsi, în locul acestui curs spumegând, un deşert acoperit de nisip zgrunţuros.

Naturalistul rămase adâncit în gânduri. Ca cea mai mare parte din oamenii neînzestraţi cu o mare forţă fizică, doctorul Battius vedea, pe măsură ce se apropia clipa trecerii râului, cum creşte şi primejdia; aşa că în clipa aceea concepu planul deznădăjduit de-a merge mai curând până la izvoarele lui, pentru a nu mai fi nevoit să-l treacă. N-are rost să mai zăbovim asupra iscusinţei de necrezut cu care frica poate susţine întotdeauna un argument lipsit de orice fundament logic. Onorabilul Obed alunecă peste subiect cu un zel demn de toată lauda; el ajunse numaidecât la concluzia mângâietoare că e tot atâta glorie în a descoperi izvoarele subterane ale unui râu uriaş, cât şi în a adăuga numele unei plante sau unei insecte într-un catalog ştiinţific; ajunse la concluzia aceasta tocmai în clipa când tânărul pawnee atinse malul pentru a doua oară. Bătrânul se aşeză cu cea mai mare băgare de seamă în mica ambarcaţiune de piele (după ce tânărul războinic o montă la loc), şi-l aşeză apoi pe Hector la picioare, după care îi făcu şi lui Obed semn să-şi ocupe locul.

Naturalistul puse un picior pe fragila ambarcaţie, în felul în care ar încerca, de pildă, un elefant soliditatea unui pod, sau aşa cum fac de obicei caii înainte de-a se lăsa cu toată greutatea trupului lor pe o suprafaţă atât de nesigură; dar naturalistul îşi retrase piciorul tocmai când bătrânul începuse să creadă că se va aşeza jos.

— Venerabile vânător, spuse doctorul morocănos, aceasta e o barcă foarte neştiinţifică. Există ceva în mine care mă îndeamnă să n-am încredere în soliditatea ei.

— Ce? spuse bătrânul, care îşi ciupea câinele de urechi, aşa cum s-ar fi jucat un părinte cu urechile copilului său favorit.

— Nu înclin pentru această neobişnuită experimentare pe suprafaţa lichidelor. Vasul nu are nici forma, nici proporţiile

cerute.

— Nu-i tot atât de frumos alcătuit, cum ar fi, de pildă, un canoe din coajă de mesteacăn, dar poţi trăi tot atât de bine într-un *wigwam* ca şi într-un palat.

— E cu neputinţă ca o ambarcaţiune, construită după principii atât de neştiinţifice, să poată prezenta vreo siguranţă. Albia aceasta, venerabile vânător, nu va atinge niciodată malul celălalt în deplină siguranţă.

— Ai văzut cu ochii dumitale doar c-a ajuns la mal în cea mai deplină siguranţă.

— Da; dar asta a fost una din anomaliile norocului. Dacă excepţiile ar fi luate drept legi în ceea ce priveşte ordinea lucrurilor, rasa omenească s-ar prăbuşi cu repeziciune în abisul ignoranţei. Venerabile *trapper,* acest expedient căruia vrei să-i încredinţezi propria dumitale securitate este, în analele invenţiilor obişnuite, ceea ce s-ar putea denumi un *lusus naturae* în domeniul ştiinţelor naturale, adică un monstru.

Cât de mult ar mai fi vrut să-şi prelungească discursul, doctorul Battius e greu de spus; pentru că, la puternicele consideraţii personale care-l sileau să amâne o experienţă destul de primejdioasă, se mai adăugă şi orgoliul raţiunii, ce-l îndemna să ducă discuţia mai departe. Dar, din fericire pentru reputaţia bătrânului în privinţa răbdării sale, tocmai când naturalistul rosti cel din urmă cuvânt, în văzduh se ridică un glas, care părea un fel de ecou supranatural al acestuia. Tânărul pawnee, care aşteptase sfârşitul acestei convorbiri, lipsită de orice înţeles pentru el, cu acea răbdare plină de gravitate ce-i stătea în fire, îşi ridică fruntea şi ascultă încordat strigătul necunoscut; părea un cerb ale cărui misterioase virtuţi adulmecă paşii îndepărtaţi ai câinilor aflaţi pe urmele vânatului. *Trapper*-ul şi doctorul cunoşteau destul de bine însă obârşia acestor zgomote neobişnuite. Doctorul, emoţionat, recunoscu în ele vocea bine cunoscută a propriului

său măgar şi era gata s-o ia la goană după micul taluz ce mărginea cursul apei pentru a-i ieşi în întâmpinare, când în faţa lor apăru în galop chiar Asinus, mânat spre taluz de către nerăbdătorul Weucha, care-l încălecase.

Ochii tetonului şi cei ai fugarilor se întâlniră. Cel dintâi scoase un chiot prelung, ascuţit şi puternic, prin care sălbaticul vestea şi pe ceilalţi c-a dat de urma fugarilor. Semnalul acesta puse capăt discuţiei care se încinsese între *trapper* şi doctor cu privire la calităţile ambarcaţiei, căci naturalistul se apropie cu atâta repeziciune de bătrân, încât puteai crede că ceaţa ce-i învăluise până atunci mintea se împrăştiase ca prin minune. În clipa următoare armăsarul tânărului pawnee se lupta din răsputeri cu torentul.

Şi numai repeziciunea cu care se depărta de mal calul acesta feri fugarii de săgeţile ce veneau şuierând în urma lor. Strigătul lui Weucha adusese pe mal încă cincizeci de războinici tetoni, dar niciunul din ei nu avea un rang destul de mare ca să aibă dreptul de a purta o puşcă. Fugarii nu ajunseră încă la jumătatea apei, când îşi făcu apariţia Mahtoree însuşi; dar şi focurile de armă trase de acesta rămaseră, din fericire, fără rezultat. De nenumărate ori îşi ridică *trapper*-ul carabina pentru a-i încerca puterea asupra duşmanilor; dar tot de atâtea ori o şi lăsă în jos fără să tragă. Ochii războinicului pawnee scânteiară ca ochii unei pume la vederea atâtor duşmani adunaţi laolaltă; îşi dădu seama că şeful teton îşi risipeşte gloanţele în zadar şi, drept răspuns, îşi vântură mâna în semn de dispreţ şi scoase strigătul de război al propriului său trib. Provocarea era prea batjocoritoare pentru a putea fi trecută cu vederea. Tetonii se aruncară în apă numaidecât şi faţa râului se întunecă de trupurile animalelor şi ale călăreţilor.

În clipa aceea începu o luptă deznădăjduită pentru a se ajunge la malul prieten. Caii tetonilor erau odihniţi, nu ca armăsarul tânărului pawnee, care-şi cheltuise parte din forţă

când trecuse torentul prima oară, aşa că viteza urmăritorilor o întrecu repede de tot pe a fugarilor. *Trapper*-ul îşi dădu numaidecât seama de primejdia în care se aflau şi-şi întoarse privirea de la tetoni la tânărul lui prieten indian, pentru a înţelege dacă hotărârea acestuia nu începuse să se clatine văzând cu câtă repeziciune se apropie duşmanii. Dar în loc să vădească frică sau orice alt sentiment pe care i l-ar fi putut trezi o asemenea împrejurare, faţa tânărului războinic arăta o duşmănie de moarte.

— Ţii foarte mult la viaţă, prietene doctor? întrebă bătrânul cu un soi de calm filozofic, care făcu ca întrebarea să sune şi mai înspăimântător în urechile tovarăşului său.

— Nu pentru ea însăşi, răspunse naturalistul, luând apă în palmă şi sorbind din ea pentru a-şi drege glasul. Nu pentru ea însăşi în mod exclusiv, ci numai în măsura în care istoria ştiinţelor naturale a mizat aşa de mult pe existenţa mea. Aşa că de aceea...

— Da ! reluă celălalt, mult prea adâncit în gânduri pentru a tălmăci ideile doctorului cu obişnuita lui înţelepciune; cu adevărat istoria naturii, deşi frica e un simţământ josnic şi laş. Viaţa acestui tânăr pawnee preţuieşte cât a oricărui guvernator din State, şi ar putea să şi-o salveze sau cel puţin ar avea mulţi sorţi să şi-o salveze dacă ne-ar lăsa în voia curentului; şi cu toate astea îşi ţine cuvântul dat ca un adevărat bărbat, ca un războinic indian. În ceea ce mă priveşte pe mine, eu sunt bătrân şi primesc cu multă smerenie soarta pe care crede Dumnezeu de cuviinţă să mi-o hărăzească, şi departe de mine gândul de-a crede că ştiinţa ta ar putea fi de vreun folos omenirii; aşa că e o ruşine nemaipomenită dacă nu chiar un păcat, ca un tânăr atât de desăvârşit ca acesta să-şi piardă scalpul pentru două fiinţe nefolositoare ca noi. De aceea eu sunt gata, dacă vrei şi tu, bineînţeles, să-i spun băiatului să pornească singur mai departe, iar pe noi să ne lase la bunul plac al tetonilor.

— Resping această propunere ca fiind total în contradicţie cu legile naturii, socotind-o în acelaşi timp drept trădare faţă de ştiinţă, exclamă naturalistul înfricoşat. Viteza cu care înaintăm e miraculoasă şi născocirea asta minunată se mişcă atât de uşor, că în câteva clipe vom ajunge la mal.

Bătrânul îl privi o clipă stăruitor, clătină apoi din cap şi zise:

— Doamne, că mare lucru mai e şi frica! Preface creaturile lumii şi iscusinţa omului, scoţând la iveală tot ce e josnic şi urâţind tot ceea ce înseamnă frumuseţe! Doamne, Doamne, că mare lucru mai e şi frica!

Discuţia se opri aici, căci caii, tetonilor, care ajunseseră între timp la mijlocul curentului, umplură văzduhul cu nechezatul lor victorios. În momentul acela Middleton şi Paul, care ascunseseră femeile într-un tufiş, apărură din nou pe malul râului, ameninţându-şi duşmanii cu carabinele.

— Încălecaţi! încălecaţi! strigă *trapper-ul,* chiar în clipa când îi zări. Încălecaţi şi fugiţi, dacă ţineţi la fiinţele acelea care se bizuie numai pe ajutorul vostru! Încălecaţi, dar pe noi lăsaţi-ne în mâna Celui de Sus!

— Lasă-ţi capul în jos, bătrâne *trapper!* răspunse vocea lui Paul. Ascundeţi-vă capul în barcă. Diavolul teton e în spatele vostru; plecaţi-vă capetele şi lăsaţi cale liberă unui glonte din Kentucky!

Bătrânul se întoarse şi-l văzu pe zelosul Mahtoree, care se depărtase puţin de grosul războinicilor şi ajunsese în aceeaşi linie cu barca şi cu căutătorul de miere; acesta se pregătea tocmai să-şi traducă ameninţarea în fapt. Îşi încorda bine trupul şi în clipa aceea carabina se şi descărcă, iar plumbul porni numaidecât spre ţintă. Dar ochiul şefului teton era tot atât de ager ca şi al duşmanului său. Mahtoree se aruncă de pe cal chiar în aceeaşi secundă şi se lăsă în apă. Animalul începu să sforăie înfricoşat, pradă durerii, şi ieşi pe jumătate din apă, într-un fel de zvâcnet deznădăjduit. Pe urmă fu luat

la vale de torent, iar apele tulburi se înroşiră de sângele lui.

Şeful teton reapăru curând la suprafaţă şi, văzând că şi-a pierdut calul, începu să înoate voiniceşte spre cel mai apropiat războinic teton, care descălecă numaidecât şi dădu calul şefului. Incidentul acesta iscă oarecare zăpăceală printre tetoni, care păreau să aştepte un semn din partea conducătorului lor înainte de-a porni iarăşi către mal. În timpul acesta, mica ambarcaţie de piele atinse pământul, iar fugarii se găsiră din nou laolaltă pe malul râului.

Sălbaticii mai înotau încă, dar nehotărâţi, întocmai ca un stol de porumbei ce zboară în neorânduială după ce-a fost atins de-o salvă puternică, şovăind parcă să atace un mal atât de bine apărat. Pus în gardă de proaspăta lui păţanie şi precaut ca un adevărat războinic indian, Mahtoree îşi conduse războinicii la malul de pe care porniseră; apoi îşi sloboziră numaidecât animalele ce începuseră a da semne de oboseală.

— Încălecaţi acum împreună cu făpturile acelea gingaşe şi călăriţi până la movilita aceea, spuse *trapper*-ul, dincolo de ea veţi da de altă apă; intraţi în ea şi, întorcându-vă cu faţa spre soare-răsare, urmaţi-i cursul cale de-o milă, până ajungeţi la o înălţime acoperită de nisip; acolo mă voi întâlni şi eu cu voi. Hai, încălecaţi; împreună cu acest tânăr pawnee şi cu bravul meu prieten, doctorul, care-i un războinic înverşunat, vom apăra malul cu vrednicie, căci tetonii trebuie să creadă că suntem la posturile noastre cu toţii.

Middleton şi Paul socotiră că n-are nici un rost să-şi irosească vremea împotrivindu-se. Mulţumiţi de faptul că retragerea le e acoperită cât de cât, îşi îndemnară numaidecât caii la drum şi dispărură foarte repede în direcţia indicată. Trecură vreo douăzeci sau treizeci de minute până să dea tetonii semn că-s gata să-şi încerce norocul din nou.

Mahtoree putea fi văzut cu uşurinţă în mijlocul războinicilor; dădea felurite ordine şi-şi agita din când în când

braţul într-acolo unde se aflau fugarii; dar nu fu luată nici o măsură care să arate că au de gând să reînceapă urmărirea. Apoi din mijlocul sălbaticilor se ridică un strigăt şi în clipa aceea apărură Ishmael şi băieţii lui, după care porniră cu toţii, unindu-şi forţele, spre malul râului. Colonistul începu să cerceteze poziţia duşmanilor cu răceala lui obişnuită; apoi, ca şi când ar fi vrut să-şi încerce carabina, trimise un glonte drept în mijlocul lor, dând dovadă de-o forţă capabilă să-şi atingă ţinta chiar şi la distanţa aceea la care se găsea.

— Să plecăm de-aici, strigă Obed, încercând să arunce o privire furişă spre plumbul pe care, în imaginaţia sa, îl auzise şuierându-i pe lângă ureche; am menţinut malul într-un fel cât se poate de cavaleresc şi pentru un timp destul de îndelungat. Căci e nevoie de aproape tot atâta dibăcie militară pentru o retragere ca şi pentru o înaintare.

Bătrânul aruncă o privire în urmă şi văzându-şi prietenii bine adăpostiţi în dosul movilei, nu se împotrivi câtuşi de puţin. Apoi îşi încredinţă calul doctorului şi-i spuse să-l ajungă din urmă pe Paul şi Middleton. După ce naturalistul încalecă şi porni la drum, *trapper*-ul şi tânărul pawnee părăsiră malul în aşa fel, încât duşmanul să nu-şi poată da seama ce fac şi încotro merg. Pentru că, în loc să pornească de-a curmezişul câmpiei şi să se îndrepte spre movilă, ei apucară pe un drum mai scurt şi mai ferit; trecură apoi peste firavul curs de apă care-i fusese indicat lui Middleton drept punct de reper, şi după puţin se întâlniră şi cu restul grupului. Doctorul pusese atâta zel în retragerea aceasta, încât era gata-gata să-şi întreacă prietenii; oricum, fugarii se găsiră adunaţi din nou laolaltă.

Trapper-ul privi de jur împrejur, spunând că vrea să caute un loc potrivit pentru un popas de vreo cinci sau şase ore.

— Popas? rosti doctorul, după ce înţelese ce vrea bătrânul. Venerabile vânător, mie mi se pare că, dimpotrivă, ar trebui să fugim câteva zile la rând, fără oprire.

Middleton şi Paul erau şi ei de aceeaşi părere, pe care şi-o arătară fiecare în parte.

Bătrânul îi ascultă cu răbdare, dar scutură de mai multe ori din cap; apoi le răspunse, plin de convingere:

— De ce să fugim? Credeţi că picioarele unui om muritor pot întrece iuţeala cailor? Credeţi că tetonii au de gând să se culce şi să doarmă? Sau că vor trece pe malul nostru şi ne vor lua urma? Mulţumesc lui Dumnezeu c-am făcut aşa încât ni s-au pierdut urmele în apa asta şi, dacă plecăm şi de-aici cu băgare de seamă, i-am putea înşela cu totul. Numai că preria nu-i pădure. Un om poate călători prin pădure timp îndelungat şi să nu-i pese decât de urmele propriilor lui mocasini, dar pe meleagurile astea deschise, o iscoadă aşezată pe înălţimea de colo, de pildă, poate supraveghea câmpia din jur pe o distanţă destul de mare, asemenea unui şoim care-şi pune ochii pe pradă din zbor. Nu, nu, trebuie să aşteptăm noaptea, iar întunericul să cadă din plin înainte de-a părăsi locurile astea. Ascultaţi însă cuvintele pline de înţelepciune ale acestui pawnee; e un tânăr ager la minte şi-mi pun capul c-a avut multe ciocniri, şi încă destul de grele, cu banda indienilor sioux. Crede oare fratele meu că drumul pe care l-am făcut până acum e destul de lung?

— Tetonul e oare peşte ca să poată vedea urmele paşilor şi în apă?

— Tinerii mei cred însă c-ar trebui să-l mai lungim încă, până vom ajunge la marginea preriei.

— Mahtoree are ochi; şi atunci îi va vedea.

— Ce sfat ne poate da fratele meu?

Tânărul războinic se uită o clipă spre cer şi păru că şovăie. Rămase câtva timp pe gânduri, apoi răspunse, ca şi cum şi-ar fi făcut o părere de neclintit:

— Indienii dakota nu-s adormiţi, spuse, trebuie să stăm ascunşi în iarbă.

— Ah, tânărul ăsta gândeşte ca şi mine, spuse bătrânul,

explicând cât mai pe scurt şi prietenilor săi albi părerea acestuia.

Middleton fu obligat să-şi dea şi el consimţământul; şi, fiindcă se spusese că e foarte primejdios să rămână cineva în picioare, se aşeză fiecare pe unde putu, luându-se toate măsurile de precauţie. Inez şi Ellen îşi găsiră adăpost sub învelişul călduros, deşi nu prea comod, al pielii de bivol, care formă un fel de cort; iarba înaltă a preriei fu aşezată la loc, încât chiar şi un ochi obişnuit cu astfel de lucruri ar fi putut aluneca peste ei. Paul şi tânărul pawnee se ocupară în timpul acesta de animale, şi, după ce le dădură să mănânce, le lăsară ascunse în ceaţa preriilor. Toate lucrurile astea se făcură în cea mai mare grabă şi după ce totul fu pus la punct, fiecare din ei îşi găsi câte un ascunziş, iar câmpia păru din nou pustie, aşa cum era de obicei.

Bătrânul îşi sfătui prietenii să rămână fiecare în ascunzişul lui timp de mai multe ceasuri, lucru de care era neapărată nevoie. Căci toată nădejdea lor stătea în reuşita acestui plan. Dacă vor izbuti să dejoace priceperea urmăritorilor prin acest simplu, şi de aceea mai puţin suspect, mijloc de apărare, îşi vor putea continua drumul îndată după căderea serii; atunci îşi vor schimba şi direcţia, aşa că sorţii de izbândă vor fi deosebit de mari. Călătorii noştri rămaseră multă vreme pe gânduri, meditând asupra situaţiei în care se aflau; dar, în cele din urmă osteniră până şi gândurile, iar somnul puse stăpânire pe toată lumea.

După ceasuri întregi de linişte adâncă, urechile deosebit de simţitoare ale *trapper-ului* şi ale tânărului pawnee prinseră un slab strigăt de mirare pe care-l scoase Inez. Sărind în picioare ca nişte bărbaţi gata să-şi apere cât mai scump vieţile, văzură tot câmpul acela imens, nesfârşitele valuri ale preriilor, movila aceea micuţă, ca şi toate tufişurile răzleţe din jur acoperite de o pătură scânteietoare de zăpadă.

— Aibă-ne Dumnezeu în marea lui grijă! exclamă bătrânul

privind cu ochi întristaţi peisajul. Abia acum înţeleg, tinere pawnee, de ce te-ai uitat cu atâta băgare de seamă la nori; dar acuma e prea târziu, e mult prea târziu! Până şi o veveriţă şi-ar lăsa urma pe mantia asta uşoară care acoperă pământul. Ah! Iată că vin şi diavolii, nu mai încape nici o îndoială! La pământ cu voi toţi, jos cu voi! Soarta ne e ca şi pecetluită, dar nu trebuie să fim nesocotiţi!

Şi călătorii noştri se făcură numaidecât nevăzuţi, cu toate că se uitară de nenumărate ori printre vârfurile ierburilor, pentru a spiona mişcările inamicului. Banda tetonilor se vedea călărind, la o distanţă de vreo jumătate de milă, într-un semicerc care se strângea din ce în ce mai mult în jurul fugarilor. Tactica aceasta era simplă de tot. Zăpada căzuse tocmai la timp pentru a da tetonilor toată siguranţa că cei pe care-i caută n-au putut ajunge prea departe; iar acuma, cu perseverenţa şi răbdarea ce stau în firea războinicilor indieni, erau pe cale de-a încercui locurile unde s-ar fi putut ascunde fugarii.

Pentru călătorii noştri, primejdia sporea clipă de clipă. Paul şi Middleton, precauţi, îşi pregăteau armele, iar când Mahtoree ajunse la vreo cincizeci de picioare de ei, uitându-se cu băgare de seamă la iarba peste care călca, cei doi tineri îşi ridicară carabinele în acelaşi timp şi traseră piedica.

— Destul! spuse bătrânul şi se sculă demn. Eu mi-am aruncat muniţiile; fiindcă purtarea voastră nechibzuită ne duce la moarte sigură. Să ne primim soarta ca nişte adevăraţi bărbaţi. Strigătele şi plânsetele nu găsesc nici un fel de îndurare în ochii indienilor.

Apariţia bătrânului fu primită cu un strigăt puternic care se răspândi până departe, peste prerie; şi într-o clipă sute de sălbatici începură să călărească într-acolo,furioşi la culme. Mahtoree îşi luă în primire prizonierii cu cea mai mare stăpânire de sine, cu toate că prin ochii lui înnouraţi străfulgera o sclipire de mare bucurie; iar inima lui Middleton

îngheţă când surprinse privirea pe care o aruncă şeful teton asupra încântătoarei Inez, mai mult moartă decât vie.

Bucuria cu care-şi primiră tetonii prizonierii fu atât de mare, încât silueta nemişcată şi întunecată a tânărului războinic pawnee rămase câtva timp neobservată. Acesta stătea deoparte, dispreţuindu-şi prea mult duşmanii ca să le arunce măcar o privire; şi nu făcu nici o singură mişcare, ca şi cum ar fi încremenit în atitudinea aceea demnă şi cumpătată. Dar după o vreme, atenţia tetonilor fu atrasă şi de chipul acestuia. Şi abia atunci, urletul triumfător şi chiotul prelung de fericire care izbucni în acelaşi timp din sute de gâtlejuri îl făcu pe *trapper* să afle că tânărul său prieten nu e altul decât temutul şi neînvinsul, până în clipa aceea, Inimă-Tare.

CAPITOLUL XXV

Cum, bătrânul Pistol e încă Prietenul dumneavoastră?
(Shakespeare)

Cortina va trebui să cadă peste drama aceasta neconsumată încă, pentru a se ridica deasupra alteia. Trecuseră câteva zile, în care răstimp situaţia eroilor noştri suferise schimbări importante. E timpul amiezii, iar locul acţiunii un teren ceva mai ridicat ce se înalţă destul de brusc din mijlocul fâşiei de pământ roditor, care se întinde de-a lungul unuia din nenumăratele cursuri de apă ce împânzesc regiunea. Râul izvora de la poalele Munţilor Stâncoşi, iar după ce scălda o bună parte din prerie, îşi amesteca apele cu cele ale unui râu şi mai lat, ca până la urmă să se piardă în valurile tulburi ale fluviului Missouri.

În ceea ce priveşte vegetaţia, priveliştea era mult mai înviorătoare; căci mâna care împrăştiase atâtea leghe de deşert de jur împrejur nu mai avea nici o putere asupra acestui loc. Aşa că vegetaţia era mai bogată decât în restul preriei. La distanţe destul de mici se vedeau pâlcuri-pâlcuri de copaci, iar spre nord se desluşea destul de clar o dungă mai întunecată, care nu era altceva decât marginea unei păduri sărăcăcioase. Când şi când se putea zări şi câte un petic de pământ cultivat în grabă şi cu mijloace rudimentare pe care indienii semănaseră plante ce se dezvoltau cu repeziciune şi fără să ceară îngrijiri deosebit de mari. La marginea a ceea ce am putea numi un platou, se ridicau vreo sută de colibe ale indienilor sioux, veşnic rătăcitori. Aceste şubrede adăposturi erau aşezate fără nici un fel de noimă. Se părea că locul fusese ales numai fiindcă se găsea în apropierea unei ape. Dar nici de faptul acesta nu se ţinuse seama întotdeauna. Căci, în timp ce majoritatea colibelor se

înălţau chiar la marginea câmpiei, unde terenul atingea înălţimea cea mai mare, celelalte erau aşezate mult mai departe de apă, potrivit fanteziei celor care le stăpâneau. Tabăra n-avea nici pe departe înfăţişarea unei aşezări de războinici, iar poziţia în care se afla nu însemna nici cea mai slabă chezăşie împotriva unui atac dat prin, surprindere. Era deschisă din toate părţile, aşa că se putea intra în ea din toate direcţiile, ca în orice altă regiune a preriei; în privinţa asta nu exista decât o singură excepţie, râul. Pe scurt, aşezarea indienilor sioux arăta ca şi cum aceştia ar fi zăbovit acolo mult mai mult decât au avut de gând la început, iar în momentul acela se vedea cât se poate de limpede că se pregătesc s-o părăsească în mare grabă.

Aşa arăta vremelnica tabără a tribului sioux, care se îndeletnicise câtva timp cu vânătoarea pe întinderile de pământ ce despărţeau locuinţele stabile ale tribului de cele ale războinicilor din triburile pawnee. Adăposturile erau alcătuite din nişte corturi de piele, înalte şi de formă conică, şi din alte câteva construcţii mult mai simple şi mai primitive. Scutul, tolba, lancea şi arcul stăpânului stăteau agăţate de un par în faţa uşii colibei sau deschizăturii fiecărui cort. Iar obiectele casnice ale nevestei sau ale celor două sau trei neveste (după faima, mai mică sau mai mare, a războinicului) erau aruncate care încotro, de jur împrejurul locuinţei. Când şi când se putea vedea şi figura rotundă şi paşnică a câte unui prunc ce clipea alene; era înfăşurat în nişte scutece de coajă de copac şi suspendat, cu ajutorul unei curele din piele de căprioară, de acelaşi par din faţa colibei sau a cortului. Copii ceva mai mari se jucau de-a valma, îngrămădindu-se unii peste alţii; băieţaşii, chiar când erau foarte mici, se deosebeau de fetiţe prin purtarea lor trufaşă şi aerul lor de stăpân, purtare ce avea să însemne şi mai târziu graniţa dintre cele două sexe. Băieţii mai răsăriţi erau pe câmpie, încercând să călărească sălbaticii cai ai părinţilor, iar uneori

se zărea chiar şi câte o fetişcană, care-şi părăsise îndatoririle pentru a admira îndrăzneala băieţilor.

Aşa arăta zi de zi o tabără de felul acesta, pe deplin încredinţată că n-o ameninţă nici o primejdie. Dar zarva din imediata apropiere a locuinţelor prevestea că se pun la cale lucruri cu totul neobişnuite. Câteva din bătrânele tribului, uscate şi neînduratoare, se strânseseră laolaltă în mare grabă şi se pregăteau să-i îndemne pe războinici, cu glasurile lor sălbatice, să ducă până la capăt o ispravă la care râvneau să ia parte şi ele; se ştie doar că şi unele făpturi cu firea mai blândă şi mai omenoasă sunt mistuite de dorinţa de a-şi desfăta privirile cu vreo privelişte înfricoşătoare. Bărbaţii erau adunaţi în grupuri, potrivit faptelor săvârşite şi faimei de care se bucurau.

Cei încă tineri, cărora vârsta le îngăduia să ia parte numai la vânătoare, deoarece înţelepciunea lor nu se dezvoltase îndeajuns pentru a putea merge şi la război, se aflau mai către marginea adunării; dar sălbaticii mai vârstnici din faţa lor îi înrâureau în aşa măsură; încât căpătaseră şi ei ceva din gravitatea ţinutei şi din măsura gesturilor, calităţi pe care, cu timpul, aveau să şi le însuşească pe deplin. Câţiva, care făceau parte dintr-o categorie ceva mai apropiată de maturitate, îndrăzniră să-şi facă loc până în apropierea şefilor, dar nu merseră chiar aşa de departe încât să se amestece în sfatul acestora, căci socoteau că e destulă cinste pentru ei că li se îngăduia să soarbă înţelepciunea ce se prelingea de pe nişte buze atât de venerate. Războinicii erau mai puţin sfioşi şi nu se dădeau în lături să se amestece printre căpeteniile de mai mică însemnătate, cu toate că nici ei nu-şi luau libertatea de-a tălmăci vorbele vreunui viteaz cu faimă, sau de a-şi da cu părerea în privinţa măsurilor de apărare propuse de sfetnicii cei mai înzestraţi.

Până şi în ceea ce-i privea pe şefi existau anumite legi, destul de ciudate de altfel. Căpeteniile indienilor sioux erau

împărţite în două grupuri: pe de o parte războinicii, care-şi arătaseră virtuţile pe câmpul de luptă săvârşind nenumărate şi glorioase fapte de arme, iar pe de alta cei ce-şi câştigaseră faima datorită înţelepciunii; primii alcătuiau grupul cel mai important şi mai numeros. Aceştia erau nişte bărbaţi cu o statură impunătoare, iar înfăţişarea lor semeaţă câştiga şi mai mult din pricina semnelor acelora făcute chiar de mâna duşmanilor lor, a cicatricelor care le brăzdau adânc faţa. A doua categorie însă, care-şi câştigase importanţa prin darurile minţii lor, era foarte restrânsă. Aceştia se deosebeau vădit de cei dintâi prin vioiciunea şi agerimea ochilor, prin sfiala cu care se mişcau, iar uneori prin violenţa limbajului, folosit ori de câte ori interveneau cu ceva în timpul convorbirilor.

În mijlocul cercului format de sfetnicii aceştia deosebit de importanţi, se vedea şi chipul îngrijorat, deşi calm în aparenţă, al lui Mahtoree. În persoana şi caracterul lui se găseau, întrunite, mare parte din calităţile atât de deosebite ale celor din jur. Căci la făurirea autorităţii lui contribuiseră atât mintea cât şi forţa trupului. Cicatricele lui erau tot aşa de numeroase şi de adânci ca şi ale celor mai bătrâni războinici; membrele îi erau în plină vigoare; iar curajul lui devenise legendar. Fiind înzestrat cu această rară îmbinare de calităţi morale şi fizice, până şi ochiul cel mai neînfricat din adunare era silit să se plece în faţa privirii lui ameninţătoare. Cele două însuşiri care-i întăriseră autoritatea fuseseră curajul şi dibăcia; iar cu trecerea timpului, autoritatea lui Mahtoree crescuse. Avea atâta pricepere în a-şi îmbina darurile cu care fusese înzestrat, încât într-o orânduire socială care i-ar fi îngăduit să-şi desfăşoare energia pe plan mai vast, ar fi devenit un cuceritor şi un despot.

La oarecare depărtare de adunarea propriu-zisă, se putea vedea un grup de oameni cu totul diferiţi. Erau mai înalţi şi mult mai musculoşi decât indienii, iar feţele lor mai purtau încă peceta originii lor saxone şi normande, cu toate că

fuseseră arse de soarele Americii. Grupul despre care am pomenit era alcătuit din familia colonistului. Stăteau cu toţii nepăsători, apatici şi aproape nemişcaţi, ca ori de câte ori nu aveau de făcut ceva anume; erau strânşi în faţa a vreo patru sau cinci corturi de piele, cu care-i îndatorase simţul de ospitalitate al aliaţilor lor tetoni. Condiţiile unei alianţe atât de neaşteptate erau destul de limpezi, dacă aveai în vedere prezenţa cailor şi a tuturor animalelor domestice ale lui Ishmael, care păşteau liniştite sub supravegherea neobosită a vioaiei Hetty. Căruţele lor fuseseră trase în apropierea corturilor, formând un fel de barieră, ceea ce dovedea că n-aveau deplină încredere în noii lor prieteni, deşi prudenţa sau nepăsarea, poate, îi oprea să-şi arate prea făţiş neîncrederea. Pe chipurile lor apatice se putea desluşi un curios amestec de bucurie pasivă şi de greoaie dorinţă de cunoaştere, aşa cum stăteau rezemaţi în carabine şi supravegheau felul în care se desfăşura consfătuirea indienilor. Dar nici cei mai tineri dintre ei nu dădeau vreun semn de interes sau de nerăbdare; grupul lor se putea lua la întrecere, în ceea ce privea şi lăudabilul dar al răbdării, cu cei mai nepăsători dintre sălbaticii lor aliaţi. Rar se întâmpla să schimbe câte un cuvânt între ei; iar atunci când făceau aşa ceva, era numai pentru a arăta o dată mai mult, prin observaţii dispreţuitoare, superioritatea fizică a albilor faţă de războinicii indieni. Pe scurt, familia lui Ishmael părea să se bucure din plin de faptul că nu avea nimic de făcut, deşi era ameninţată în orice moment de o grosolană trădare din partea tetonilor.

Numai Abiuram se abătea întrucâtva de la starea aceasta de îndoielnic repaus.

După o viaţă întreagă pusă în slujba a sute şi sute de infracţiuni fără prea mare însemnătate, mintea acestui hoţ de copii devenise destul de cutezătoare pentru a porni în nemaipomenita aventură care a fost înfăţişată cititorului în cursul povestirii noastre. Influenţa acestuia asupra lui

Ishmael, om îndrăzneţ dar mai puţin activ, nu era peste măsură de mare, şi dacă acesta din urmă n-ar fi fost izgonit de pe bucata de pământ, pe care pusese mâna fără să ţină seama de cerinţele legii, Abiram nu l-ar fi putut convinge niciodată pe bărbatul surorii sale să pornească într-o acţiune care cerea atâta hotărâre şi atâtea precauţii. Succesul lor de la început şi apoi dezamăgirea care-a urmat, după cum bine ştim, îl sileau pe Abiram să stea la o parte şi să se gândească cum ar putea intra din nou în stăpânirea nevinovatei sale victime, cu toate că-şi dădea seama că are prea puţini sorţi de izbândă, deoarece Mahtoree îi arăta lui Inez o admiraţie făţişă. Îl vom lăsa însă pradă gândurilor şi îndoielilor lui, pentru a trece şi la descrierea celorlalte personaje ale dramei.

În pictura noastră a rămas un colţ de care n-am pomenit până acum nimic. Pe o mică ridicătură de pământ de la marginea taberei, spre dreapta, zăceau Middleton şi Paul. Aveau mâinile şi picioarele legate cu nişte curele tăiate dintr-o piele de bizon, care le pricinuiau nişte dureri cumplite şi erau aşezaţi în aşa fel, şi asta dintr-un anume rafinament al cruzimii, ca văzându-se unul pe altul să-şi poată da seama fiecare de propria lui nenorocire. La o depărtare de vreo doisprezece iarzi se afla un stâlp bine înfipt în pământ, iar de stâlpul acesta era legată făptura frumoasă şi zveltă a lui Inimă-Tare. *Trapper*-ul stătea la mijloc; i se luase carabina, tolba şi cornul cu praf de puşcă, deşi i se îngăduise, ca un fel de bătaie de joc însă, toată libertatea. Vreo cinci sau şase războinici tineri, cu tolbele doldora de săgeţi şi cu arcurile lor lungi şi elastice atârnate de umeri, stăteau să-l păzească la o distanţă nu prea mare, ca şi cum ar fi vrut să-l prevină că un om atât de bătrân şi de slab ca el n-are nici o şansă de evadare. Spre deosebire de indienii care luau parte la importanta consfătuire amintită mai sus, prizonierii erau prinşi într-o convorbire ce-i privea numai pe ei.

— Căpitane, spuse căutătorul de miere cu un fel de

amărăciune comică, deoarece nenorocirile nu puteau dobor*î* prea uşor o fire aşa de veselă ca a lui, simţi că legătura aceea păcătoasă de piele netăbăcită îţi taie cu adevărat umărul, sau ceea ce simt eu la braţ e numai un fel de gâdilătură?

— Când sufletul ţi-e cufundat într-o durere atât de mare, trupul devine nesimţitor la suferinţă, răspunse Middleton într-un fel mult mai rafinat, dar cu mult mai puţină vioiciune. Facă cerul ca unul din credincioşii mei artilerişti să nimerească în tabăra asta blestemată!

— Mai bine-ai dori ca locuinţele tetonilor să se prefacă în stup de viespi, şi ca gâzele să pornească la luptă împotriva tribului ăstuia de sălbatici pe jumătate goi... Apoi, căutătorul de miere începu să chicotească, înveselit de propria lui născocire; îşi întoarse faţa de la tovarăşul său şi, uitând pentru o clipă durerile, încercă să-şi imagineze ce s-ar întâmpla dacă năstruşnica idee ce-i trecuse prin gând ar prinde viaţă; ba până la urmă găsi şi mijloacele prin care atacul acesta ar putea surpa din temelie bine cunoscuta răbdare a indienilor.

Middleton fu bucuros să se întoarcă iarăşi la gândurile lui, dar bătrânul, care auzise tot ce vorbiseră, se dădu puţin mai aproape de ei şi spuse:

— Pare-se c-aici e vorba de un lucru drăcesc si fără nici un fel de îndurare! Apoi îşi scutură capul, ca şi cum ar fi vrut să le dea de înţeles că nici măcar experienţa lui nu găsea leac împotriva situaţiei grele în care se găseau. Tânărul pawnee, prietenul nostru, e în primejdie de-a fi condamnat la chinuri; văd asta după ochii şi purtarea căpeteniei celei mari a tetonilor, care-şi împinge supuşii spre noi cruzimi!

— Ascultă, bătrâne *trapper,* spuse Paul, străduindu-se să se mişte puţin din legături, pentru a putea zări măcar o singură clipă figura abătută a prietenului său mai vârstnic; cunoşti destul de bine vorbirea indienilor şi ştii şi-o bună parte din şiretlicurile lor. Du-te la sfat şi spune şefilor din

partea mea, adică din partea lui Paul Hover, cetăţean al statului Kentucky, că dacă-mi garantează că Ellen Wade va ajunge în State vie şi nevătămată, îmi pot lua scalpul oricând şi aşa cum doresc: iar dacă nu vor s-audă de tratative în asemenea condiţii, îndulceşte târgul spunându-le că pot începe tortura cu o oră sau două mai devreme.

— Ah, băiete, nu prea cred c-ar primi asemenea târg când tu eşti ca un urs într-o capcană, şi că nu poţi nici evada, nici lupta. Dar nu-ţi pierde curajul, fiindcă la triburile astea îndepărtate de sălbatici culoarea unui alb înseamnă uneori propria lui condamnare la moarte, iar alteori cea mai bună pavăză. Cu toate că nu ne iubesc, viclenia le leagă de multe ori mâinile. Dacă triburile astea de piei roşii ar putea face numai ceea ce au chef, pe holdele Americii ar creşte iarăşi copaci, şi asta în cel mai scurt timp, iar pădurile ar fi albe de osemintele coloniştilor. Cine-i cunoaşte nu se poate îndoi de gândurile pe care le nutreşte o piele roşie pentru un alb; dar îşi au şi ei socotelile lor. Şi din pricina asta soarta nu ne-a fost hotărâtă încă; dar mă tem că pentru tânărul pawnee nu mai e nici o nădejde.

Şi, după ce termină, bătrânul porni spre Inimă-Tare. Se opri la oarecare distanţă de el şi rămase puţin pe loc, păstrând o clipă de tăcere şi luându-şi ţinuta cuvenită pentru a se putea înfăţişa dinaintea unei căpetenii atât de faimoase. Dar ochii lui Inimă-Tare erau aţintiţi undeva departe, şi întreaga-i înfăţişare arăta că gândurile lui călătoreau la mare distanţă de locul în care se afla.

— Tetonii ţin sfat pentru fratele meu, spuse în cele din urmă *trapper*-ul, care îşi dădu seama că numai prin vorbă i-ar putea atrage atenţia asupra lui.

Tânărul războinic îşi întoarse capul spre el, zâmbi cu seninătate şi răspunse:

— Numără scalpurile de pe locuinţa lui Inimă-Tare!

— Fără îndoială; fără îndoială; iar furia lor începe să

crească atunci când îşi aduc aminte câţi tetoni ai doborât. Ar fi mult mai bine pentru tine dacă ţi-ai fi petrecut vreme mai îndelungată vânând căprioare şi ceva mai puţină pe câmpul de luptă. Mamele tetone care şi-au pierdut copiii te-ar putea lua în locul vreunuia din ei şi-atunci zilele tale s-ar scurge în pace!

— Crede oare tatăl meu că un războinic poate muri vreodată? Stăpânul vieţii nu-şi întinde mâna pentru a-şi lua darurile înapoi. Când vrea să-şi aibă tinerii aproape, îi cheamă la El; şi ei se duc. Iar pielea roşie peste care-a suflat El o dată trăieşte în veci.

— Da, asta e o credinţă mult mai mângâietoare şi mai plină de umilinţă decât a tetonului aceluia fără inimă de colo. Există în lupii ăştia ceva care mă face să-mi deschid până şi cele mai tainice porţi ale inimii când stau de vorbă cu ei, căci se pare că au curajul, ba chiar şi cinstea indienilor delaware, a indienilor din munţi. Iar băiatul ăsta, băiatul ăsta e minunat, e într-adevăr minunat; dar vârsta, ochii şi trupul lui sunt ca şi cum ar fi fraţi! Spune-mi, frate pawnee, ai auzit vreodată vorbindu-se, în legendele voastre, despre un popor puternic care-a trăit odinioară pe malurile Lacului-Sărat, departe spre soare-răsare?

— Pământul e alb de-atâtea popoare care au culoarea tatălui meu!

— Nu, nu, eu nu vorbesc despre haimanalele acelea care s-au strecurat în ţară pentru a şterpeli de la proprietarii lor de drept ceea ce li se cuvine acestora prin naştere, ci despre un popor care este, sau mai curând a fost, ajutat şi de anumite vopsele, însă, tot atât de roşu ca şi bobiţele care cresc în tufişurile astea.

— Am auzit pe cei bătrâni povestind c-ar fi trăit unele triburi care se ascundeau prin pădurile dinspre soare-răsare, pentru că nu îndrăzneau să dea ochii cu locuitorii preriilor.

— Oare poveştile voastre nu vorbesc despre cel mai mare,

cel mai viteaz şi cel mai înţelept trib de piei roşii peste care-a suflat vreodată Wahcondah?

Inimă-Tare îşi înălţă fruntea cu o mândrie şi o demnitate pe care nu i le putuseră îngenunchea nici curelele care-l legau aşa de strâns; apoi răspunse:

— Vârsta să-l fi orbit oare într-atât pe tatăl meu? Sau poate că văzând atâţia tetoni laolaltă crede că nu mai există nici un pawnee?

— Ah, aşa arată zădărnicia şi trufia muritorilor! exclamă bătrânul dezamăgit, în englezeşte. Natura e tot atât de puternică într-un om cu piele roşie ca şi în pieptul unuia alb. Şi dacă un delaware se socoteşte mult mai presus decât un pawnee, atunci un pawnee crede că-i prinţul pământului. Căci tot aşa s-a întâmplat şi între francezii din Canada şi englezii aceia îmbrăcaţi în tunici roşii, pe care obişnuia să-i trimită regele în State, cu toate că pe atunci Statele nici nu existau, căci nu erau decât nişte biete provincii, nu ştiau decât să facă reclamaţii şi să ceară; au luptat şi au luptat, şi câte n-au trâmbiţat apoi prin lume despre vitejia şi victoriile lor, în timp ce şi unii şi alţii au uitat numele acelui soldat al ţării care *le-a* adus atâtea foloase, dar care, pentru că n-a avut norocul de-a fuma la marele foc al consiliului naţiei sale, rareori a mai avut prilejul de-a auzi câte ceva despre propriile lui fapte de arme.

Dar chiar în clipa în care bătrânul pomeni de isprăvile lui din trecut, căzând fără să-şi dea seama tocmai în păcatul pe care voia să-l ocolească, ochii săi, ce începuseră să clipească şi să scânteieze aproape ca în vremea tinereţii sale se îndulciră şi se întoarseră cu îngrijorare spre nefericitul prizonier; Inimă-Tare îşi reluase însă înfăţişarea de mai înainte şi avea iarăşi privirea aceea absentă şi grea de gânduri.

— Tinere războinic, continuă bătrânul, cu o voce tremurătoare, eu n-am fost niciodată tată, şi nici frate n-am avut. Wahcondah mi-a dăruit soarta, unui om singuratic. Căci

niciodată nu mi-a legat inima de casă sau de pământ prin firele acelea cu care bărbaţii din neamul meu sunt ţinuţi lângă locuinţele lor; căci dacă m-ar fi legat şi pe mine, n-aş fi călătorit la depărtări aşa de mari şi n-aş fi văzut aşa de multe lucruri. Dar am zăbovit timp îndelungat în mijlocul unui popor care trăia prin pădurile de care-ai pomenit, şi am luat de multe ori pildă de la curajul lor şi le-am îndrăgit cinstea. Eu n-am fost niciodată tată, dar ştiu foarte bine ce înseamnă dragostea de tată. Iar tu semeni cu un tânăr pe care l-am preţuit, şi începusem chiar să cred că s-ar putea ca prin vinele tale să curgă şi puţin sânge de-al meu. Dar ce însemnătate pot avea toate astea? Eşti un bărbat adevărat, căci am văzut că ştii să-ţi ţii cuvântul; şi cinstea e o virtute prea rară ca să fie dată uitării. Inima mea îţi aparţine, băiete, şi-aş fi tare fericit să-ţi pot fi de vreun folos.

Tânărul războinic ascultă cuvintele care se rostogoleau de pe buzele bătrânului cu o forţă şi o simplitate ce le întăreau sinceritatea, apoi îşi înclină capul pe pieptul gol, drept mărturie a respectului cu care-i primise darul. După aceea, ridicându-şi ochii lui negri, îmbrăţişă din nou orizontul cu privirea, în felul acela ciudat, lipsit de orice emoţie personală. *Trapper*-ul ştia foarte bine ce sprijin poate da mândria în asemenea clipe, care ar fi putut fi cele de pe urmă, unui războinic ca Inimă-Tare; aşteptă deci ca acesta să-i adreseze cuvântul atunci când va dori; şi aşteptă cu o blândeţe şi o răbdare pe care şi le însuşise de pe când trăia în tovărăşia indienilor delaware. În cele din urmă, căutătura tânărului pavvnee începu să şovăie, şi priviri iuţi ca fulgerul trecură de la bătrân la punctul acela din zare asupra căruia se înverşunase să zăbovească până atunci, apoi de la punctul acela din zare înapoi spre bătrân, ca şi cum spiritul care-l ţinuse atât de dârz ar fi început să se tulbure.

— Tată, răspunse în sfârşit viteazul tânăr, cu o voce plină de încredere şi blândeţe, am auzit cuvintele tale. Au intrat pe

urechile mele, iar acum sălăşluiesc înlăuntrul meu. Cuţitul-lung cu capul alb n-are fiu; iar Inimă-Tare din neamul pawnee e tânăr, dar cu toate astea e cel mai bătrân bărbat din familia lui. El a găsit osemintele tatălui său pe tărâmul de vânătoare al osagilor şi le-a trimis apoi în preriile Spiritelor Bune. Şi fără îndoială că marele şef, tatăl meu, le-a văzut şi ştie că sunt ale lui. Dar Wahcondah ne va chema în curând pe amândoi; pe tine pentru că ai văzut tot ce se putea vedea în ţara asta, şi pe Inimă-Tare fiindcă are nevoie de un războinic tânăr. Aşa că războinicul pawnee nu mai are timp să-i arate feţei-palide cinstea pe care-o datorează fiul tatălui său.

— Bătrân cum sunt, nenorocit şi neajutorat cum mă vezi, şi aşa de deosebit de cel ce-am fost altădată, mai pot totuşi trăi să văd apunând soarele peste prerie. Fiul meu crede că va mai vedea coborând încă o dată întunericul?

— Tetonii numără scalpurile de pe locuinţa mea, răspunse tânărul şef cu un zâmbet trist, peste care trecu o ciudată străfulgerare de triumf.

— Şi găsesc că-s multe, prea multe pentru ca cel ce le-a luat să se simtă în siguranţă, mai ales că se află în mâinile lor răzbunătoare. Fiul meu nu-i femeie, şi priveşte drumul pe care va fi nevoit să meargă fără să şovăie. Iar înainte de a pleca nu vrea să şoptească nimic în urechile tribului său? Picioarele astea sunt bătrâne, dar până la râul Lup tot mă mai pot duce.

— Spune-le că Inimă-Tare şi-a făcut pe *wampum* câte un nod pentru fiecare teton, răspunse prizonierul cu înflăcărarea cu care izbucneşte întotdeauna pasiunea ţinută multă vreme în frâu de felurite oprelişti. Şi dacă va întâlni pe vreunul din ei prin preriile Stăpânului Vieţii, inima lui se va preface în sioux!

-— Ah, credinţa asta ar fi un tovarăş primejdios pentru un om înzestrat cu însuşirile unui alb, mai ales când e vorba de-o călătorie de felul ăsta! bombăni bătrânul în englezeşte. E o credinţă care nu seamănă deloc cu ceea ce li se spune albilor

în oraşele lor. Mi-eşti drag, tinere pawnee; dar fiind creştin, nu pot purta asemenea solie...

— Dacă tatălui meu i-e teamă că-l vor auzi tetonii, să şoptească bătrânilor noştri încet de tot.

— În ceea ce priveşte teama, tinere războinic, e un lucru tot aşa de ruşinos pentru feţele palide ca şi pentru pieile roşii. Wahcondah ne învaţă să iubim viaţa; dar aşa cum ne iubim colibele, câinii şi carabinele, nu cu slăbiciunea,cu care-şi priveşte o mamă pruncul. Stăpânul Vieţii nu va fi nevoit să-mi strige numele de două ori. Sunt tot atât de pregătit să-i răspund la chemare în clipa asta, aşa cum am să fiu şi mîine, sau oricând va voi El. Dar ce e un războinic fără credinţă? Iar credinţa mea mă opreşte să spun bătrânilor tăi cuvintele pe care le-ai rostit.

Tânăra căpetenie încuviinţă totul printr-un semn plin de demnitate, însă odată cu asta se ivi pericolul ca încrederea pe care-o avusese în *trapper* să dispară la fel de repede. Dar inima bătrânului fusese prea adânc răscolită de amintirile tinereţii lui, pentru a tăia aşa de brusc orice punte de înţelegere între ei. Se gândi puţin, apoi îşi plecă privirea îngândurată spre tânărul său tovarăş şi urmă:

— Fiecare războinic trebuie judecat potrivit darurilor cu care-a fost înzestrat. I-am spus fiului meu ceea ce nu pot să fac, dar să-şi deschidă urechile şi va auzi ceea ce pot să fac. Nici un elan n-ar putea măsura preriile cu mai mare iuţeală decât picioarele astea bătrâne ale mele, dacă tânărul pawnee îmi va încredinţa o solie pe care o poate auzi un alb.

— Să asculte atunci faţa palidă, răspunse celălalt, şovăind totuşi o clipă, căci dezamăgirea pe care-o suferise cu puţin mai înainte îl tulbura încă. Va sta pe loc până când tetonii vor termina numărătoarea scalpurilor războinicilor lor ucişi. Şi va aştepta până când vor încerca să acopere capetele a optsprezece tetoni cu pielea unui singur pawnee; apoi îşi va deschide larg ochii pentru a vedea locul unde vor ascunde

oasele războinicului.

— Astea sunt lucruri pe care pot şi pe care vreau să le fac, băiatul meu!

— Şi apoi va însemna locul pentru a-l putea recunoaşte!

— Nu-ţi fie teamă, nu-ţi fie teamă că voi uita locul, îl întrerupse bătrânul, al cărui curaj începu să se înmoaie văzând atâta calm şi atâta resemnare.

— Atunci ştiu că tatăl meu se va duce la ai mei. Capul lui e sur, şi cuvintele lui nu se vor risipi în vânt ca fumul. Să se ducă la locuinţa mea şi să strige cu glas puternic numele lui Inimă-Tare. Şi nici un pawnee nu va rămâne surd. Atunci tatăl meu să ceară mânzul acela care n-a fost călărit niciodată, dar care-i mai lucios ca un cerb şi mai iute ca elanul.

— Te înţeleg, băiete, te înţeleg, îl întrerupse bătrânul, care-l asculta cu atenţie; şi ceea ce spui se va face întocmai. Căci ştiu care-s dorinţele unui indian ajuns în pragul morţii.

— Şi când tinerii mei îi vor încredinţa tatălui meu căpăstrul mânzului de care-am vorbit, îl va duce el oare pe-o potecă ferită la mormântul lui Inimă-Tare?

— Dacă voi face asta? Da, o voi face, viteazule; cu toate că iarna acoperă câmpiile cu valuri de zăpadă, şi cu toate că soarele stă ascuns între nori şi ziua şi noaptea. Dar voi aduce animalul pe locul acela sfânt şi-l voi întoarce cu ochii spre soare-apune !

— Şi tatăl meu îi va vorbi şi îi va spune că stăpânul care l-a hrănit de când a fost adus pe lume are nevoie de el?

— Da, voi face şi asta; cu toate că Dumnezeu ştie că voi vorbi cu un cal, iar eu voi avea credinţa că vorbele mele nu pot fi înţelese, voi face asta numai pentru a fi pe placul unui indian superstiţios. Hector, căţelule, ce crezi tu, câine, despre obiceiul de-a sta de vorbă cu un cal?

— Dar barbă sură să-i vorbească în limba pe care-o foloseşte neamul pawnee, îl întrerupse Inimă-Tare, băgând de seamă că tovarăşul său vorbise într-o limbă necunoscută.

— Voinţa fiului meu va fi îndeplinită, şi cu aceste mâini bătrâne, care crezuseră c-au isprăvit cu vărsarea de sânge, fie că e vorba de sânge de om sau de animal, voi omorî mânzul pe mormântul tău.

— Atunci e bine, răspunse celălalt, şi un fulger de mulţumire îi lumină trăsăturile grave şi demne. Inimă-Tare îşi va călări calul pe câmpiile binecuvântate şi se va înfăţişa înaintea Stăpânului Vieţii ca un adevărat şef!

Apoi pe faţa indianului se produse o schimbare bruscă, ceea ce-l făcu pe *trapper* să se uite înapoi; văzu atunci că sfatul tetonilor luase sfârşit şi că Mahtoree, urmat de unul sau doi din cei mai de frunte războinici ai săi, se apropia îngândurat de viitoarea lui victimă.

CAPITOLUL XXVI

Nu ştiu să plâng cum plâng de obicei
Femeile, dar nobila durere
Duratu-şi-a în mine cuib şi arde
Mai crâncen decât lacrimile.

(Shakespeare)

Ajungând la vreo douăzeci de paşi de prizonieri, tetonii se opriră, iar Mahtoree făcu semn bătrânului să se apropie. *Trapper*-ul se supuse şi-l părăsi pe tânărul pawnee cu o privire plină de tâlc, pe care acesta o răstălmăci aşa cum trebuia, ca o chezăşie în plus că bătrânul nu-şi va uita niciodată făgăduiala. Şi de îndată ce Mahtoree îl văzu pe bătrân lângă el, îşi întinse braţul şi, punându-şi o mână pe umărul acestuia, îl privi câtva timp drept în ochi, ca şi cum ar fi vrut să-i pătrundă până şi cele mai tainice gânduri.

— Am în faţa mea o faţă palidă înzestrată cu două limbi? întrebă el; dar îşi dădu seama chiar din clipa în care începu să vorbească că e puţin intimidat de privirea întunecată a bătrânului şi oarecum neliniştit de unele presimţiri în ceea ce privea viitorul.

— Cinstea nu se vede pe piele.

— Asta aşa-i. Iar acum tatăl meu să mă asculte: Mahtoree n-are decât o singură limbă; dar capul cenuşiu are mai multe. Ar putea fi toate drepte, şi nici una înspicată. Un sioux nu-i nimic altceva decât un sioux, dar o faţă palidă e de toate. El poate vorbi ca un pawnee, ca un konza, ca un omaha şi poate vorbi şi ca propriul lui popor.

— Da, în aşezăminte se află oameni care pot vorbi chiar şi mai multe limbi ca mine. Dar la ce folosesc toate astea? Stăpânul Vieţii are o singură ureche pentru toate limbile.

— Capul cenuşiu greşeşte. A spus un lucru, dar a gândit

altul. Cu ochii a privit înainte, dar cu mintea înapoi. A călărit mult prea repede pe calul tetonilor; a fost prietenul unui pawnee şi duşmanul tribului meu!

— Sunt prizonierul tău, tetonule! Cu toate că vorbele mele sunt albe, nu se vor plânge. Fă aşa cum ţi-e voia!

— Nu, Mahtoree nu va înroşi un cap alb. Tatăl meu e liber. Preriile sunt deschise pentru el din toate părţile. Dar înainte ca tatăl meu să-şi întoarcă faţa de la indienii sioux, să se uite bine la ei, ca să poată spune şefului său cât e de mare un dakota!

— N-am nici o grabă să pornesc la drum! Ai în faţa ta un bărbat cu capul alb, şi nu o femeie, tetonule; aşa că n-am de gând să alerg până-mi voi pierde răsuflarea pentru a spune şi celorlalte naţiuni din prerie ceea ce fac letonii.

— Atunci e bine. Tatăl meu a fumat cu şefii multor sfaturi, reluă Mahtoree, care se simţea destul de sigur de bunăvoinţa celuilalt pentru a trece în mod nemijlocit la subiect. Mahtoree va vorbi cu limba iubitului său prieten şi tată. O tânără Faţă-palidă va asculta atunci când îşi deschide gura un om bătrân din neamul ei. Hai; tatăl meu va spune ceea ce un biet indian găseşte că e potrivit pentru o ureche albă.

— Vorbeşte tare! spuse *trapper*-ul, care înţelese numaidecât că metafora exprima dorinţa tetonului de a-i deveni interpret; vorbeşte, şi tinerii mei bărbaţi vor asculta. Ei, căpitane, şi tu, prietene căutător de miere, pregătiţi-vă să înfruntaţi vicleniile acestui sălbatic cu inima împietrită, aşa cum se cuvine unor războinici albi. Dacă simţiţi că voinţa vi se clatină din pricina ameninţărilor, uitaţi-vă la vrednicul pawnee: timpul lui e măsurat cu o mână tot atât de zgârcită ca şi a neguţătorilor din oraşe care vând fructele Domnului bucată cu bucată, pentru a-şi îndestula lăcomia. O singură privire asupra băiatului aceluia va fi de ajuns ca să vă oţetească hotărârea.

— Fratele meu şi-a întors ochii spre o cale greşită, îl

întrerupse Mahtoree cu o bunăvoinţă care arăta cât de puţin ar fi vrut să-şi jignească viitorul tălmaci.

— Şeful dakota vrea să le vorbească tinerilor mei?

— După ce va cînta în urechea florii feţelor palide.

— Dumnezeu să-l ierte pe netrebnicul acela! exclamă bătrânul în englezeşte. Nimeni, oricât ar fi de firav, de tânăr ori de nevinovat, nu poate scăpa dorinţelor lui lacome. Dar cuvintele grele şi privirile crâncene nu pot folosi la nimic; va fi nevoie, de aceea, să vorbesc deschis. Mahtoree să-şi deschidă gura!

— Vrea oare tatăl meu să strige în aşa fel încât toate femeile şi toţi copiii să audă înţelepciunea şefilor? Vom intra în locuinţa mea şi vom vorbi în şoaptă.

Şi, de îndată ce termină de vorbit, tetonul făcu un gest grăitor spre unul din corturi, împodobit cât se poate de bătător la ochi cu trofeele câştigate într-una din luptele cele mai grele; cortul acesta era aşezat puţin mai la o parte, ca şi cum ar fi vrut să dea de înţeles că e vorba de reşedinţa uneia din căpeteniile de vază ale tribului. Scutul şi tolba, puse chiar la intrare, erau mult mai bogate decât ale unui războinic obişnuit, ceea ce vădea că proprietarul e un om însemnat. Amănuntele celelalte însă dovedeau mai curând sărăcia acestuia. Ustensilele casnice se găseau în număr mai mic şi erau mai simple decât cele care se vedeau până şi în locuinţele mai modeste; şi nici măcar un singur obiect din cele folosite zi de zi de oamenii civilizaţi şi pe care naivii băştinaşi le pot cumpăra din când în când pe la bâlciuri, nu se afla în cortul lui Mahtoree. Erau lucruri pe care şeful, generos, le dăruia supuşilor săi de îndată ce le cumpăra; el îşi întărea astfel autoritatea şi devenea stăpânul vieţii şi al destinelor lor, ceea ce însemna o comoară mult mai preţioasă în sine şi mult mai folositoare ambiţiilor sale.

Bătrânul ştia că asta e locuinţa lui Mahtoree, şi, în semn de supunere faţă de dorinţa şefului, porni spre ea cu paşi rari

şi zăbavnici. Dar *trapper*-ul şi şeful teton nu erau singurii oameni pe care-i interesa consfătuirea ce urma să aibă loc în cortul lui Mahtoree. Middleton, cu privirea lui mereu trează şi cu urechile veşnic la pândă, se simţea chinuit de cele mai groaznice presimţiri. Reuşi, cu un efort nemaipomenit, să se scoale în picioare şi să strige în urma *trapper*-ului care se îndepărta:

— Te rog din suflet, moşule, dacă dragostea pe care ai purtat-o rudelor mele a fost ceva mai mult decât nişte vorbe goale, sau dacă dragostea pe care o porţi Dumnezeului tău e cea a unui creştin, nu rosti nici o singură silabă ce-ar putea răni urechea acelei nevinovate...

Apoi, cu totul sleit sufleteşte şi cu membrele încătuşate, căzu ca o buturugă la pământ şi rămase nemişcat.

Paul prinse însă firul şi completă îndemnul în felul lui propriu:

— Ascultă, bătrâne *trapper,* strigă el şi încercă, fără a reuşi, însă, să facă un gest semeţ cu mâna, dacă vrei să faci pe tălmaciul, vorbeşte sălbaticului aceluia blestemat aşa cum trebuie să vorbească un alb cu un păgân. Spune-i din partea mea că dacă va face sau va spune ceva necuviincios faţă de Nelly Wade, îl voi blestema cu ultima mea suflare; şi că mă voi ruga de toţi creştinii din Kentucky să-l blesteme, fie că mănâncă sau beau, că se luptă, se roagă sau că sunt la vreo cursă de cai; fie că se află în locuinţele lor, sau sub cerul liber, fie că e vară, iarnă sau luna martie; şi-l voi urmări, da, şi nu glumesc deloc, şi-l voi urmări sub chip de strigoi, dacă strigoiul unei feţe palide se poate ridica dintr-un mormânt săpat de mâinile unei piei roşii.

Şi, după ce rosti aceste ameninţări — căci altele mai groaznice nu-şi putea imagina — cinstitul căutător de miere rămase să aştepte roadele lor cu tot calmul şi resemnarea ce stau în firea unui om de la hotarele dinspre soare-apune şi care, în afară de toate astea mai are şi norocul de-a fi

prizonier şi legat fedeleş. Nu vom ţine povestirea noastră în loc oprindu-ne asupra ciudatelor superstiţii amintite de Paul pe când încerca să înviorեze moralul tovarăşului său de suferinţă; şi nici asupra straniilor binecuvântări cu care blagoslovi toate triburile indienilor dakota, începând cu cei de pe malurile îndepărtatului Mississippi învinuiţi de furt şi de omor şi terminând, la fel de energic, cu tribul tetonilor. Tribul acesta din urmă fu onorat însă cu blesteme mult mai complicate şi mai expresive. Dar cum Middleton îşi reveni din starea de sfârşeală în care căzuse, încercă să domolească furia tovarăşului său; îi arătă că ameninţările nu foloseau la nimic, ba dimpotrivă, puteau grăbi nenorocirea de care se temeau atâta, pentru că aţâţau ura unui trib îndeajuns de crud chiar şi atunci când erau însufleţiţi de sentimente mai paşnice.

În timpul acesta *trapper*-ul şi căpetenia tetonilor îşi continuau drumul spre cort. Bătrânul, plin de îndurerare, îl spionă tot timpul acesta pe Mahtoree, dar şeful tetonilor era un om mult prea stăpânit pentru a îngădui să i se citească pe faţă vreun gând care să-i trădeze starea sufletească. Îşi fixase privirea asupra micului cort de care se apropiau, iar gândurile păreau că, pentru moment, i se învârtesc numai în jurul acelei vizite neobişnuite.

Interiorul locuinţei se potrivea întru totul cu exteriorul ei. Era mai încăpătoare ca celelalte, mai îngrijit lucrată şi din materiale mai bune, dar superioritatea ei se oprea aici. Nimic nu putea fi mai simplu şi mai pe placul mulţimii decât felul de viaţă ales de acest şef ambiţios şi puternic, pe care-l putea controla oricare supus. O aleasă colecţie de arme pentru vânătoare, vreo trei sau patru medalii dăruite de negustori sau de agenţii politici ai Canadei în semn de omagiu, sau mai curând ca o recunoaştere a rangului său, alături de câteva obiecte strict necesare, alcătuiau tot mobilierul. Nu se aflau nici măcar provizii de vânat, deoarece Mahtoree, viclean cum

era, ştia prea bine că mărinimia lui va fi răsplătită din plin de darurile zilnice ale întregului trib. Căci, deşi era tot atât de dibaci la vânătoare ca şi la război, nimeni n-a văzut intrând vreodată în locuinţa lui o căprioară sau un bivol întreg. În schimb, rareori se aducea în tabără vreun animal din care să nu fie dăruită o parte şi familiei lui Mahtoree. Dar politica şefului nu îngăduia să se păstreze în locuinţa sa mai multă hrană decât era nevoie în ziua aceea, fiind de părere că toată lumea trebuie să sufere la un moment dat de foame, această plagă a vieţii sălbaticilor.

Chiar lângă arcul favorit al şefului era agăţat misteriosul şi sfântul sac cu leacuri, înconjurat de un fel de cerc magic alcătuit din lăncile, pavezele şi săgeţile care-i aduseseră mari servicii în trecut. Era un sac lucrat cu multă măiestrie şi împodobit din belşug cu mărgele şi cu ţepi de arici, după cele mai artistice desene născocite de spiritul inventiv al indienilor. Libertatea lui Mahtoree în privinţa credinţelor sale religioase îi fusese din nou îngrădită şi părea, printr-o ciudată contradicţie, că-şi concentrase toată atenţia asupra acelei embleme a unei puteri supranaturale, în care nu credea deloc. Căci acest şef teton imitase la perfecţie metoda aşa de cunoscută a fariseilor care fac totul aşa ca „să poată fi văzuţi şi de ceilalţi”.

Cu toate acestea, Mahtoree nu mai pusese piciorul înăuntrul cortului din clipa în care se întorsese din ultima lui expediţie. Aşa după cum trebuie să-şi fi închipuit mai dinainte cititorul, cortul acesta servea drept închisoare pentru Inez şi Ellen. Mireasa lui Middleton stătea pe un culcuş simplu, făcut din ierburi parfumate şi acoperit cu piei. Suferise aşa de mult şi fusese martora unor fapte atât de crude şi de neaşteptate în scurtul timp al captivităţii ei, încât fiecare nouă nenorocire ce se abătea asupra-i îi înrâurea tot mai puţin moralul. Obrajii îi erau livizi, ochii, negri şi ele obicei atât de vii, şi adânciseră într-o calmă mâhnire, iar trupul ei părea închircit şi peste

măsură de simţitor la suferinţele fizice. Dar, în ciuda acestor semne de vădită slăbiciune fizică, din când în când dădea dovadă de o resemnare religioasă de-a dreptul impresionantă; faţa îi era atunci iluminată de o speranţă atât de mare, că se putea pune întrebarea dacă trebuia privită cu milă sau mai curând cu admiraţie. Toate învăţăturile părintelui Ignatius se fixaseră în memoria ei credincioasă, iar mare parte din viziunile despre care auzise povestindu-se pluteau acum în imaginaţia ei înfierbântată. Sprijinită de credinţa ei, această fată blândă, răbdătoare şi plină de viaţă, îşi pleca fruntea în faţa noii lovituri a Providenţei cu toată seninătatea, aşa cum s-ar fi supus oricărei alte pedepse, deşi erau clipe când natura se împotrivea aprig unei constrângeri atât de umilitoare.

Ellen însă, care avea o înfăţişare mult mai obişnuită, încerca, cum era şi normal, sentimente ceva mai fireşti. Plânsese aşa de mult, că ochii i se înroşiseră şi i se umflaseră. Pe chip i se citea o mânie cumplită şi,întreaga ei înfăţişare vădea că e mistuită de nişte sentimente deosebit de puternice, care nu însemnau numai teama de viitor. Pe scurt, în ochii şi în purtarea logodnicii lui Paul era ceva care spunea că, dacă vor apuca zile mai fericite, căutătorul de miere va avea o tovarăşă de viaţă cât se poate de potrivită cu temperamentul lui clocotitor.

Dar lângă aceste două femei se mai vedea încă o făptură, Era cea mai tânără, cea mai plină de virtuţi şi, până atunci, cea mai iubită dintre nevestele şefului teton. Farmecul ei se bucurase de nespusă trecere în ochii lui Mahtoree până când aceştia se opriseră asupra frumuseţii atât de neobişnuite a lui Inez. Şi din clipa aceea nenorocită, graţia, afecţiunea şi fidelitatea tinerei indiene îşi pierduseră orice putere. Cu toate acestea, faţa lui Tachechana[1], deşi mai puţin strălucitoare decât a rivalei sale, era luminoasă şi plină de sănătate. Ochii

---

[1] Ciuta (n.a.),

ei căprui erau la fel de jucăuşi şi de dulci ca şi ochii unei gazele, glasul ei cald şi zglobiu amintea de cântecul sfredeluşului, iar râsul ei fericit era însăşi muzica pădurii. Dintre toate fetele indienilor sioux, Tachechana era cea mai veselă, iar soarta ei cea mai râvnită. Tatăl ei fusese un războinic de frunte, iar fraţii ei îşi lăsaseră oasele pe un câmp de luptă îndepărtat şi pustiu. Mulţi războinici îşi trimiseseră darurile în locuinţa părinţilor ei, dar nici unul nu fusese primit, până nu se înfăţişă un sol din partea marelui Mahtoree. Era a treia lui nevastă, e drept, dar cea mai iubită din toate. Fericirea lor ţinuse numai două anotimpuri, iar fructul ei dormea în momentul acela la picioarele tinerei indiene, înfăşurat în felurite bucăţi de piele şi de coajă de copac, materiale din care se fac de obicei scutecele unui mic indian.

În clipa când Mahtoree şi *trapper*-ul ajunseră înaintea deschizăturii cortului, Tachechana stătea pe un scaun simplu şi-şi plimba ochii ei dulci, cu o căutătură în care se citea când dragostea când mirarea, de la nevinovatul, ei prunc la cele două fiinţe ciudate care umpluseră mintea ei tânără şi naivă de o uimire şi admiraţie fără margini. Cu toate că Ellen şi Inez petrecuseră o zi încheiată în faţa ochilor ei, curiozitatea tinerei indiene părea a creşte cu fiecare nouă privire pe care le-o arunca. Le socotea cu totul deosebite de femeile care trăiau în prerie. Chiar şi tăietura complicată a hainelor pe care le purtau o influenţă într-o oarecare măsură, deşi ceea ce o atrăgea mai mult era graţia şi farmecul celor două femei albe. Căci firea ei generoasă recunoştea din toată inima că străinele sunt mult mai frumoase decât fetele din tribul dakotanilor şi nu vedea nici un motiv să le micşoreze meritele. Vizita pe care tocmai se pregătea s-o primească era cea dintâi ce i-o făcea soţul după întoarcerea lui din ultima expediţie; ea îl vedea întotdeauna sub chipul unui războinic acoperit de glorie, deşi în răstimpuri de pace Mahtoree nu se dădea în lături să mărturisească şi sentimente ceva mai

duioase, de soţ şi de tată.

Până în clipa aceasta ne-am dat toată silinţa să arătăm că, deşi Mahtoree era un adevărat războinic al preriei, deprinderile lui, care vesteau zorii civilizaţiei, îl ridicau cu mult deasupra celorlalţi membri ai tribului. Venise de foarte multe ori în legătură cu negustorii şi cu trupele canadiene, ceea ce îi schimbase mare parte din credinţele cu care se naşte orice sălbatic, deşi nu-i fură înlocuite cu nimic altceva, cu toate că era în stare să înveţe foarte multe lucruri. Gândirea lui era mai curând vicleană decât sinceră, iar filozofia mai mult îndrăzneaţă decât profundă. Ca mii din oamenii aceştia care-şi închipuie că pot înfrunta încercările existenţei umane fără alt ajutor în afară de propria lor voinţă, morala lui lăsa oarecum de dorit, iar pricina acestei lipse nu era alta decât egoismul. Şi ori de câte ori îl vom întâlni pe Mahtoree în cine ştie ce situaţie grea, trebuie să avem în vedere toate amănuntele acestea, căci oamenii cu o fire ca a lui, care-ar putea fi schimbată dacă împrejurările le-ar fi prielnice, au întotdeauna nevoie ca cineva să le ia apărarea, fie şi printr-un cuvânt cât de mic.

Deşi erau de faţă şi cele două femei albe, intrarea războinicului teton în locuinţa soţiei sale favorite fu făcută cu tot ceremonialul unui stăpân. Zgomotul mocasinilor săi abia se auzea, dar zăngănitul brăţărilor şi al podoabelor de argint care-i atârnau de jambiere îi vesti apropierea cu mult mai înainte de-a da la o parte perdeaua de piele din faţa deschizăturii cortului şi de a păşi înăuntru. Un uşor strigăt de bucurie se desprinse de pe buzele tinerei Tachechana, dar îşi stăpâni numaidecât emoţia şi-şi luă o ţinută plină de reţinere, aşa cum se cuvenea unei femei de vază din tribul ei, în loc de-a răspunde la privirea furişă a soţiei sale, care se bucura atât de mult că-l vede, Mahtoree se îndreptă spre culcuşul unde se aflau prizonierele şi se opri în faţa lor cu aerul plin de semeţie al unui şef indian. Bătrânul *trapper* se strecură în

spatele şefului, aşa cum fac de obicei tâlmacii.

Surpriza le amuţi pentru moment pe cele două femei albe şi aproape că le tăie răsuflarea. Deşi erau obişnuite cu înfăţişarea luptătorilor din prerie, pe care-i văzuseră îmbrăcaţi în groaznicele lor veşminte de război, li se păru că intrarea lui Mahtoree prevestea lucruri atât de rele, iar privirea de nepătruns a învingătorului era atât de îndrăzneaţă, că-şi plecară amândouă ochii în pământ, copleşite de teamă şi, poate, de sfială. După aceea Inez îşi reveni şi, adresându-i-se *trapper*ului, îl întrebă, cu demnitatea unei nobile jignite, deşi cu obişnuita ei graţie, cărei împrejurări trebuie să-i mulţumească pentru cinstea unei vizite atât de neaşteptate. Bătrânul şovăi, apoi îşi drese vocea, ca şi cum vorbele pe care trebuia să le rostească l-ar fi costat mari sforţări.

— *Lady,* spuse, el, un sălbatic nu-i decât un sălbatic şi nu trebuie să vă aşteptaţi, în mijlocul acestei prerii bătute de furtuni, la obiceiurile şi purtările alese din oraşe. Căci, după cum ar spune indienii ăştia, politeţea şi curtenia sunt lucruri atât de uşoare, că le-ar putea sufla până şi vântul. În tinereţea mea am fost om de serviciu; nu unul dintr-aceia ce se învârtesc toată vremea în preajma unei gospodării, ci un bărbat care-şi face serviciul aşa cum trebuie, străbătând pădurile alături de ofiţerul lui; aşa că ştiu foarte bine cum trebuie să mă port cu soţia unui căpitan. Iată, dac-ar fi fost să mă înfăţişez singur în faţa dumneavoastră, întâi aş fi tuşit cât se poate de tare în faţa intrării, pentru a vă da de veste că vine cineva străin, pe urmă...

— Da, purtările se deosebesc, îl întrerupse Inez, mult prea nerăbdătoare ca să mai poată aştepta sfârşitul unor explicaţii care lua lucrurile pe departe; dar care-i scopul acestei vizite?

— Despre asta va vorbi chiar sălbaticul. Fiicele feţelor palide doresc să ştie pentru ce-a venit marele teton în locuinţa lor.

Mahtoree se uită la bătrân cu uimire, ceea ce arătă cât de

nemaipomenită i se păruse lui acea întrebare. Apoi, luându-şi un aer plin de bunăvoinţă, răspunse după un scurt răstimp de tăcere:

— Cântă în urechea celei cu părul negru. Spune-i că locuinţa lui Mahtoree e foarte încăpătoare şi că nu-i încă plină. Şi că Păr-negru îşi va găsi loc în locuinţa lui, şi că nimeni nu va fi mai presus de ea. Spune-i celei cu păr luminos că şi ea-şi poate găsi un loc în locuinţa unui viteaz şi că poate să mănânce din vânatul lui. Mahtoree e un şef mare; mâna lui nu rămâne niciodată închisă.

— Tetonule, răspunse *trapper*-ul, scuturându-şi capul în semn de dezaprobare la auzul acestor cuvinte, limba unei piei roşii ar trebui să capete o culoare albă înainte de a putea cânta în urechea unea feţe palide. Dac-aş tălmăci vorbele tale, fiicele mele şi-ar închide urechile, iar Mahtoree n-ar preţui în ochii lor mai mult decât un negustor. Iar acum ia seama la cuvintele pe care ţi le spune un om cu capul sur, şi pe urmă potriveşte-ţi cuvintele pe măsura lor. Poporul meu e un popor puternic. Soarele răsare la hotarele lui dinspre răsărit şi apune la cele dinspre apus. Ţara e plină de fete cu ochi strălucitori şi de fete care râd, întocmai ca cele din faţa ta; da, tetonule, nu-i nici o minciună în asta, întări el, văzând că Mahtoree îl priveşte neîncrezător, fete cu ochi strălucitori şi plăcute la vedere, întocmai ca cele din faţa ta.

— Tatăl meu are o sută de neveste? îl întrerupse sălbaticul punându-şi degetul pe umărul bătrânului; şi aşteptă apoi plin de interes şi de curiozitate, răspunsul.

— Nu, tinere dakota, Stăpânul Vieţii mi-a spus: „Trăieşte singur; locuinţa ta să fie pădurea, iar acoperişul *wigwam*-ului tău norii”. Dar cu toate că nu m-am împărtăşit niciodată din credinţa aceea tainică care leagă bărbaţii şi femeile din neamul meu pentru toată viaţa, am văzut de multe ori cât sunt de puternice simţămintele ce unesc două fiinţe omeneşti. Du-te în ţinuturile în care locuieşte poporul meu;

vei vedea fiicele ţării mele alergând prin oraş ca tot atâtea păsări vesele şi cu penele frumos colorate din anotimpul când se deschid mugurii. Le vei întâlni cântând şi veselindu-se de-a lungul marilor drumuri ale ţării, şi vei auzi pădurile răsunând de râsetele lor. Sunt minunate la vedere şi tinerii se bucură nespus de mult când le pot privi.

— Ah! exclamă Mahtoree care asculta totul cu cea mai mare atenţie.

— Da. Poţi avea toată încrederea în ceea ce auzi, pentru că ceea ce spun nu-i minciună. Dar când un tânăr găseşte fata care-i place, îi vorbeşte cu un glas atât de duios, că nimeni altul nu poate auzi ceea ce-i şopteşte. Căci nu spune: „Locuinţa mea e goală şi mai e loc în ea şi pentru altcineva,” ci: „Voi clădi o casă nouă, vrea oare să-mi arate fecioara lângă care izvor ar vrea să locuiască?” Glasul lui e mai dulce decât mierea pe care o fac albinele, şi cântă în urechi ca trilurile unui sfredeluş. Aşa că, dacă fratele meu doreşte ca vorbele lui să fie ascultate, trebuie să vorbească în felul oamenilor albi.

Mahtoree stătu şi chibzui câtva timp; şi era aşa de mirat, că nici măcar nu încercă să se ascundă. Ceea ce-i spusese bătrânul, cum că trebuie să se umilească în faţa unei femei, însemna răsturnarea întregii orânduiri sociale a tribului şi, având în vedere regulile după care se călăuziseră întotdeauna, punea în primejdie însăşi demnitatea unui şef de războinici. Inez stătea în faţa lui cu aerul ei rezervat şi impunător; nu avea nici cea mai slabă bănuială despre soarta ce i se pregătea şi adevăratul scop al unei vizite atât de neobişnuite; sălbaticul suferea totuşi înrâurirea acestei comportări pe care n-o mai întâlnise nicicând până atunci. Plecându-şi capul, ca şi cum şi-ar fi recunoscut vina, făcu un pas înapoi şi-şi luă o ţinută plină de demnitate, potrivit rangului, apoi începu să vorbească, însufleţit de încrederea aceea a omului care strălucea la fel de mult prin darul de a-şi

subjuga ascultătorii datorită cuvintelor lui meşteşugite, ca şi prin faptele sale de vitejie. Aţintindu-şi ochii asupra neştiutoarei mirese a lui Middleton, începu după cum urmează:

— Sunt un bărbat cu pielea roşie, dar ochii mei sunt negri. Şi au văzut căzând multe rânduri de zăpezi. S-au oprit asupra multor lucruri; ştiu să deosebească un viteaz de un laş. Pe când eram băiat n-am cunoscut decât bizoni şi căprioare. M-am dus apoi la vânătoare şi am văzut pume şi urşi. Iar asta a făcut din Mahtoree un bărbat. Şi de atunci n-a mai stat de vorbă cu maică-sa. Urechile lui s-au deschis la înţelepciunea bătrânilor. Aceştia i-au vorbit despre toate, i-au vorbit despre Cuţitele-lungi. Apoi s-a dus la război; pe atunci era cel din urmă, acum e în fruntea tuturor. Care dakota ar îndrăzni să spună că-i ia înainte lui Mahtoree când e vorba să vâneze pe pământurile indienilor pawnee? Şefii i-au ieşit în întâmpinare în faţa porţilor şi i-au spus: „Fiul meu e lipsit de cămin ” Şi i-au dăruit locuinţele lor, şi i-au dăruit avuţiile, şi i-au dăruit fiicele. Atunci Mahtoree a ajuns o căpetenie, aşa cum au fost şi strămoşii lui. A lovit în războinicii tuturor triburilor duşmane, şi şi-ar fi putut lua neveste dintre fiicele tribului pawnee, omaha şi konza; dar el iubea mai mult vânătoarea. Credea că un cal e mai plăcut decât o fată de dakota. Dar a găsit în prerie o floare, a cules-o şi a adus-o în locuinţa lui. Şi uită că e stăpânul unui singur cal. Îi dăruieşte pe toţi ceilalţi străinului, pentru că Mahtoree nu-i un hoţ; vrea să-şi păstreze numai floarea pe care a găsit-o în prerie. Picioarele ei sunt foarte firave. Şi nu va putea merge până la poarta părintelui ei; va rămâne în locuinţa unui războinic pentru totdeauna.

Şi, după ce termină de vorbit, tetonul aşteptă să-i fie tălmăcite cuvintele, cu aerul unui avocat care nu se îndoieşte aproape deloc de succes. *Trapper*-ul nu pierduse nici o silabă din ceea ce spusese Mahtoree şi tocmai se pregătea să traducă totul în englezeşte, dar aşa încât ideea principală să

apară şi mai obscură decât în original. Dar chiar în clipa în care buzele lui şovăielnice stăteau gata să se deschidă, Ellen ridică un deget, aruncă o privire ageră spre Inez, care stătea în aşteptare şi-l întrerupse :

— Păstrează-ţi vorbele, spuse ea.

Inez tresări, roşi şi dădu din cap cu un aer rezervat, ca şi când ar fi vrut să-i mulţumească bătrânului pentru intenţiile sale, cu destulă răceală însă, după care îi spuse că ar dori să rămână singură..

— Fiicele mele n-au nevoie de urechi pentru a înţelege ceea ce spune un mare dakota, rosti *trapper*-ul, întorcându-se spre Mahtoree, care stătea în aşteptare. Privirea lui şi semnele pe care le-a făcut au fost deajuns. L-au înţeles; ele doresc să se mai gândească la cuvintele rostite de el, pentru că mlădiţele unor mari viteji, aşa cum sunt părinţii lor, nu fac nimic fără să se gândească mult.

Explicaţia aceasta, atât de măgulitoare pentru forţa elocvenţei lui Mahtoree şi atât de promiţătoare în ceea ce privea speranţele lui, îl mulţumi pe deplin. Scoţând apoi obişnuita exclamaţie de încuviinţare, se pregăti să se retragă. Salutând femeile în felul rece dar plin de demnitate al poporului său, îşi strânse veşmântul în jurul trupului gata să părăsească cortul.

Dar vorbele lui fuseseră auzite şi de altcineva, o făptură care rămăsese tot timpul nemişcată şi pe care n-o băgase nimeni în seamă, deşi fusese rănită de moarte. O singură silabă nu se desprinsese de pe buzele soţului atât de mult dorit, care să nu fi lovit drept în inima nevinovatei sale soţii. Tot aşa o peţise şi pe ea din locuinţa părintească; iar ea, ascultând cum îi erau descrise faptele celui mai de frunte dintre vitejii tribului, rămăsese surdă la cuvintele pline de duioşie ale celorlalţi tineri sioux.

În clipa când Mathoree se întoarse pregătindu-se să părăsească încăperea, se pomeni faţă în faţă cu această

făptură pe jumătate uitată şi pe care nici nu se aştepta măcar s-o vadă. Stătea aproape tăindu-i calea, plină de umilinţă şi speriată ca orice indiană, ţinând în braţe fructul trecutei lor iubiri. Şeful teton tresări, dar numai o secundă, apoi îşi recapătă nepăsarea lui de piatră, aşa cum îi stătea în fire, şi-i făcu semn, cu multă autoritate, să-i lase drumul liber.

— Tachechana nu-i oare şi ea fata unui şef? întrebă soţia cu glas stins, în care mândria se lupta, deznădăjduită, cu teama; iar fraţii ei n-au fost nişte adevăraţi viteji?

— Pleacă, bărbaţii strigă după căpetenia lor! Iar el n-are urechi pentru o femeie.

— Nu, răspunse rugător femeia, ceea ce auzi nu-i glasul Tachechanei, ci al băiatului care vorbeşte limba mamei lui. El e fiul unui şef, iar cuvintele lui se vor sui până la urechile tatălui. Ascultă ceea ce spune. Când i-a fost lui Mahtoree foame şi Tachechana n-a avut ce să-i dea de mâncare? Când a plecat el pe cărarea care duce spre tribul pawnee şi, găsind-o goală, mama mea n-a izbucnit în plâns? Şi când s-a întors el cu trupul acoperit de răni şi ea n-a început să cânte? Ce fată din tribul sioux i-a dăruit vreunui viteaz un asemenea fiu? Uită-te bine la mine, aşa ca să mă poţi cunoaşte. Ochii mei sunt ca, ochii vulturului. Mă uit la soare şi râd. Şi nu va trece mult şi indienii dakota mă vor urma la vânătoare şi pe câmpul de luptă. De ce-şi întoarce atunci tatăl meu ochii de la femeia care mă hrăneşte cu laptele ei? De ce a uitat-o atât de repede pe fiica unui sioux atât de puternic?

Timp de o secundă, privirea rece a fericitului tată se plimbă pe faţa zâmbitoare a băieţelului şi firea aspră a tetonului păru că se îmblânzeşte. Dar se scutură numaidecât de sentimentul acesta de recunoştinţă, ca orice om care vrea să ocolească durerea şi orice alt sentiment neplăcut, aşa că-şi puse mâna, cu calmul lui obişnuit, pe braţul soţiei sale şi o duse în faţa lui Inez. Şi, arătând spre dulcea făptură ce se uita la el cu nespusă milă, tăcu câtva timp pentru a îngădui soţiei

sale să contemple frumuseţea aceea pe care mintea simplă a tinerei indiene o socotea mai presus de orice, dar care se dovedise primejdioasă pentru firea nestatornică a soţului ei. Când crezu c-a trecut timp destul, smulse pe neaşteptate mica oglindă ce atârna pe pieptul soţiei sale, podoabă pe care i-o dăruise chiar el, într-o clipă de mare pasiune, ca un omagiu adus frumuseţii acesteia, şi o puse în faţa obrazului ei întunecat. Apoi, strângându-și din nou veşmântul în jurul său, tetonul făcu semn *trapper*-ului să-l urmeze şi părăsi încăperea plin de semeţie, mormăind din mers: — Mahtoree e foarte înţelept! Care trib are un şef aşa de mare ca tetonii?

Tachechana rămase o clipă încremenită, asemenea unei statui a umilinţei. Apoi, pe faţa ei blândă şi de obicei atât de veselă, se iviră semnele unei mari lupte lăuntrice. Inez şi Ellen nu pricepuseră ceea ce-i spusese Mahtoree tinerei lui soţii, cu toate că mintea ageră şi ascuţită a lui Ellen începuse să aibă oarecari bănuieli; Inez însă, în inocenţa ei fără margini, nu-şi dădea seama de nimic. Dar erau, şi una şi alta, gata să-i arate toată simpatia, când îşi dădură seama că nu mai era nevoie de aşa ceva. Convulsiunile care diformaseră trăsăturile tinerei indiene dispărură, iar înfăţişarea îi deveni rece şi rigidă, ca şi cum ar fi fost o piatră şlefuită. Pe figura ei nu mai stăruia decât o durere înăbuşită, pe care-o trăda doar linia sprâncenelor. Şi această durere nu se mai şterse niciodată de pe faţa ei, cu toate schimbările aduse de anotimpuri, de întâmplări şi de ani, şi cu toate variaţiile care caracterizează viaţa pe care e obligată s-o ducă o femeie indiană. Atunci când planta se ofileşte prea de timpuriu, ea poate să-şi revină, dar pecetea nimicitoarei atingeri rămâne pentru totdeauna.

Tachechana se despuie, în primul rând, de toate podoabele acelea primitive, dar atât de preţuite, cu care obişnuia s-o copleşească dărnicia soţului; apoi i le prezentă lui Inez, plină de blândeţe şi fără să murmure măcar, ca o

ofrandă adusă frumuseţii neîntrecute a acesteia. Îşi scoase brăţările de la încheieturi, bogatele broderii de mărgele de la pantaloni şi banda lată de argint de deasupra sprâncenelor. Apoi se opri câtva timp; s-ar fi zis că în sufletul ei se dă o luptă dureroasă. Dar păru că hotărârea pe care o luase nu mai putea fi schimbată de sentimentele care mai zăboveau încă în inima ei, aşa cum era de altfel şi firesc. În cele din urmă îşi depuse şi copilul la picioarele presupusei ei rivale; şi soţia tetonului, care se umilise într-atâta, avea tot dreptul să creadă că paharul jertfei de sine se umpluse.

În timp ce Inez şi Ellen priveau purtarea aceasta stranie, cu ochi plini de uimire, se auzi o voce scăzută şi melodioasă ce vorbea într-o limbă din care ele nu putură înţelege nici un singur cuvânt:

— Băiatului meu i se va spune cum să devină bărbat într-o limbă străină. Va auzi sunete cu totul noi pentru el; dar le va învăţa şi va uita glasul mamei lui. Asta e voinţa lui Wahcondah şi o fată sioux nu trebuie să se plângă. Vorbeşte-i cu blândeţe, pentru că urechile lui sunt foarte mici; când va fi mare, cuvintele tale pot fi ceva mai grele. Nu-l lăsa să capete deprinderi de fată, fiindcă viaţa unei femei e tare tristă. Învaţă-l să-şi ţină ochii aţintiţi asupra bărbaţilor. Arată-i cum să-i lovească aşa ca să-i doară, şi nu-l lăsa să uite vreodată că trebuie să plătească lovitură pentru lovitură. Iar când se va duce la vânătoare, Floarea feţelor palide, încheie Tachechana, întrebuinţând, plină de amărăciune, metafora creată de imaginaţia trădătorului ei soţ, să-i şoptească blând că pielea mamei lui a fost roşie şi că era numită Ciuta tetonilor.

Tachechana sărută buzele copilului, apoi se retrase în colţul cel mai îndepărtat al încăperii. Îşi trase peste cap veşmântul ei uşor de pânză şi se aşeză, în semn de umilinţă, de-a dreptul pe pământ. Toate eforturile făcute de Inez şi de Ellen pentru a-i atrage atenţia asupra lor rămaseră fără

rezultat. Ea nu auzi nici chemările lor îmbietoare şi nu simţi nici atingerile lor prietenoase. Vocea i se ridică o dată sau de două ori într-un fel de melodie jalnică, dar nu atinse nici o clipă intensitatea aceea caracteristică muzicii sălbaticilor. Şi rămase aşa ore în şir, în timp ce în afara cortului se petreceau fapte care schimbară nu numai cursul vieţii ei, dar înrâuriră adânc şi pentru totdeauna însăşi soarta tribului rătăcitor al tetonilor.

CAPITOLUL XXVII

Nu-s hoţ: cu cinstea şi cu binele duc casă bună. Închide uşa să nu intre hoţii: n-am trăit cu hoţii şi nici n-am pungăşit pe cineva vreodată: închide uşa, rogu-te.

(Shakespeare)

Mahtoree se întâlni chiar în uşa locuinţei sale cu Ishmael, Abiram şi Esther. Şi, din prima privire aruncată pe faţa gravă şi ameninţătoare a colonistului, vicleanul teton îşi dădu seama că perfidul armistiţiu, pe care-l încheiase cu nerozii aceştia numai datorită inteligenţei lui superioare, e în primejdie de a lua sfârşit.

— Ascultă, bătrână barbă-sură, spuse Ishmael punând mâna pe *trapper* şi învârtindu-l ca pe-o jucărie, am obosit să tot vorbesc cu degetele în loc de limbă; aşa c-o să-mi ţii loc de tălmaci şi-o să-mi treci cuvintele în indiana asta fără cap şi fără coadă şi asta fără să-ţi pese prea mult dacă stomacul acestei piei roşii le va putea mistui ori ba.

— Dă-i drumul, prietene, răspunse liniştit *trapper*-ul, le voi preda aşa cum le voi primi.

— Prietene! repetă colonistul, uitându-se la bătrân într-un fel care nu se putea defini. Nu mai mult decât un cuvânt. Spune-i hoţului ăstuia de indian c-am venit să-mi cer drepturile căpătate când am încheiat târgul la picioarele stâncii.

După ce *trapper*-ul traduse cuvintele acestea în limba indienilor sioux, Mahtoree întrebă cu un aer plin de nedumerire:

— Fratelui meu i-e frig? Piei de bivoli se găsesc din belşug. I-e foame? Îmi voi trimite tinerii să-i care vânatul în locuinţa lui.

Colonistul îşi ridică pumnul în semn de ameninţare şi izbi cu violenţă în palma-i deschisă, întărind în felul acesta hotărârile luate, apoi răspunse:

— Spune-i mincinosului ăstuia netrebnic că n-am venit aici ca un cerşetor ca să culeg oasele aruncate de el, ci ca un cetăţean liber, care-şi cere drepturile; şi le va căpăta. Şi, mai mult decât atâta, spune-i că cer, de asemenea, ca şi tu, păcătos nenorocit, să fii judecat. Căci nu-i nici un fel de înşelăciune la mijloc. Prizoniera mea, nepoata mea şi cu tine: vă cer pe toţi trei din mâinile lui, ca urmare a jurământului schimbat între noi.

Bătrânul rămase neclintit, apoi zâmbi într-un fel cât se poate de ciudat. În cele din urmă răspunse;

— Prietene colonist, ceri ceea ce puţini oameni ar îndrăzni să ceară. Căci mai înainte de asta ar trebui să smulgi limba din gura tetonului, iar apoi inima din piept.

— Puţin îl priveşte pe Ishmael Bush cine şi de ce va fi păgubit atunci când îşi cere ceea ce i se cuvine. Dar spune lucrurile astea în limba lor, iar când vei pomeni de tine, fă un semn aşa ca să-l poată înţelege şi-un alb, şi-atunci o să fiu sigur că nu-i nici o păcăleală la mijloc.

Trapper-ul râse în felul lui ciudat, neauzit aproape, rosti câteva cuvinte pentru sine, apoi i se adresă căpeteniei tetone:

— Mahtoree să-şi deschidă bine urechile, spuse, căci or să intre în ele cuvinte mari. Prietenul său, cuţitul-lung, vine cu mâna goală şi spune că tetonul trebuie să i-o umple.

— Uff! Mahtoree e un şef bogat. El e stăpânitorul preriilor.

— Trebuie să i-o dea pe Păr-negru!

Sprâncenele căpeteniei indiene se încruntară înspăimântător, dar aducându-şi aminte de planurile pe care le urmărea în momentul acela, răspunse cu dibăcie, zâmbind prefăcut:

— O fată e ceva prea uşor pentru mâna unui om aşa de

viteaz. I-o voi umple cu bivoli.

— El spune că are nevoie şi de Păr-luminos, căci în vinele acesteia curge sânge din sângele lui.

— Ea va fi soţia lui Mahtoree; şi cuţitul-lung va fi atunci tatăl unui şef.

— Şi de mine, de asemenea, continuă *trapper-ul* făcând unul din semnele acelea grăitoare prin care băştinaşii îşi împărtăşesc ideile la fel de uşor ca şi prin viu grai; în acelaşi timp se întoarse şi către Ishmael, ca acesta să vadă că s-a purtat cât se poate de cinstit cu el. — Cere un *trapper* nefericit şi lipsit de vlagă.

Tetonul înlănţui grumazul bătrânului cu un aer de mare afecţiune înainte de-a răspunde la cea de a treia şi ultima cerere.

— Prietenul meu e bătrân, spuse el, şi nu poate călători departe. El va rămâne cu tetonii, ca aceştia să deprindă înţelepciunea din vorbele sale. Care sioux vorbeşte aşa cum vorbeşte tatăl meu? Nu, cuvintele sale să fie foarte blânde, dar cât se poate de limpezi. Mahtoree va da piei şi bivoli. Va da tinerilor feţelor-palide neveste, dar nu poate da pe nimeni care trăieşte chiar în locuinţa lui.

Şi, mulţumit de răspunsul dat lui Ishmael, şeful teton porni spre sfetnicii săi, care îl aşteptau; apoi se întoarse pe neaşteptate, îl întrerupse pe *trapper,* căci acesta începuse să-i traducă spusele colonistului, şi adăugă:

— Spune-i Marelui-Buffalo (unul din numele cu care îl şi botezaseră tetonii pe Ishmael) că Mahtoree are mâinile veşnic deschise. Iată, continuă el, arătând spre faţa aspră şi plină de zbârcituri a lui Esther, care asculta cu atenţie, soţia lui e prea bătrână pentru un şef aşa de mare. S-o dea afară din casa lui. Mahtoree îl iubeşte ca pe-un frate. El este fratele lui. Şi va avea pe cea mai tânără soţie a tetonului. Tachechana, cea mai mândră din fetele tetone, îi va pregăti vânatul, şi mulţi viteji îl vor privi cu ochi plini de pizmă. Iată: un dakota e

mărinimos!

Răceala cu care făcu tetonul asemenea îndrăzneaţă propunere îl puse în încurcătură până şi pe încercatul *trapper.* Se uită cu nemărginită uimire după făptura indianului ce se îndepărta, fără să caute măcar să şi-o ascundă; şi numai când şeful se pierdu în mulţimea războinicilor, care-l aşteptau cu răbdarea lor caracteristică să se reîntoarcă, începu să tălmăcească vorbele lui Mahtoree:

— Şeful tetonilor a vorbit foarte limpede, urmă atunci bătrânul, nu ţi-o va înapoia pe doamna asupra căreia, Dumnezeu ştie bine, n-ai nici un drept în afară de dreptul pe care-l are lupul asupra mielului. Şi nu-ţi va înapoia nici copila căreia-i spui nepoată; în privinţa asta, recunosc că nu sunt sigur dacă dreptatea e de partea lui. Şi, mai mult decât atâta, Mahtoree se împotriveşte cu toată tăria şi cererii tale în ceea ce mă priveşte, şi cred c-a luat o hotărâre foarte înţeleaptă, deşi sunt un om nefolositor; şi cred că a chibzuit cu înţelepciune, înţelegând că am pricini bine întemeiate ca să nu mă bucure o călătorie atât de lungă în tovărăşia voastră. Îţi face însă o propunere, pe care sunt silit să ţi-o aduc la cunoştinţă. Tetonul spune, prin mijlocirea mea, care nu sunt decât o unealtă a gurii lui, ceea ce înseamnă că nu sunt răspunzător de păcatul ce se ascunde în vorbele mele; tetonul spune, zic, că această vrednică femeie a trecut de vârsta frumuseţii şi că ai toată dreptatea să ţi se urască alături de ea. Aşa că te sfătuieşte s-o alungi, şi atunci când locuinţa ta va fi goală, el îţi va trimite în locul ei pe propria lui favorită, pe „Ciuta”, cum îi spun indienii sioux. Vezi, aşadar, că tetonul, deşi vrea să păstreze ceea ce-i al tău, e gata să te despăgubească.

Ishmael ascultă răspunsul dat de Mahtoree la feluritele lui cereri cu indignarea aceea specifică firilor domoale, care ajung însă, treptat-treptat, în culmea mâniei. Se prefăcu însă că-i vine să râdă la gândul de-a o schimba pe Esther a lui cea

mult încercată cu tânăra Tachechana, cu toate că vocea îi era spartă şi nefirească din pricina sforţării de a-şi ascunde mânia. Dar Esther era departe de-a primi asemenea propunere cu aceeaşi nepăsare. Aşa că izbucni, ridicându-şi vocea până la nota ei cea mai de sus şi trăgându-şi răsuflarea ca un om care fusese în mare primejdie de-a fi strangulat:

— Asta-i bună! Cine-i dă dreptul unui indian să facă şi să desfacă drepturile unei soţii luată cu cununie? îşi închipuie c-o femeie e un animal din prerie, şi că poate fi gonită din sat cu câinii şi cu carabina? Să poftească în faţa mea cea mai vrednică *squaw*[1] şi să se laude cu ceea ce-a făcut; şi care-mi poate arăta atâţia copii câţi am eu? Hoţomanul ăsta de indian e un despot nelegiuit, un tâlhar neruşinat, sunt sigură de asta. Ar vrea să poruncească şi străinilor aşa cum le porunceşte supuşilor. O femeie cinstită nu preţuieşte în ochii lui mai mult ca o coadă de mătură. Iar tu, Ishmael Bush, tată a şapte flăcăi şi a atâtor fete frumoase, încearcă numai şi deschide gura! Ţi-ai putea dezonora oare familia devenind părintele unui neam de bastarzi? Diavolul te-a ispitit de multe ori, omule, dar nu ţi-a pus niciodată în faţa ochilor o capcană aşa de ademenitoare ca asta. Întoarce-te lângă copiii tăi, prietene; întoarce-te lângă ei şi adu-ţi aminte că nu eşti un urs rătăcitor, ci un creştin, şi mulţumeşte lui Dumnezeu că-mi eşti soţ legiuit!

Înţeleptul *trapper* prevăzuse revolta lui Esther. Nu-i fusese greu să-şi dea seama că sângele i se va înfierbânta la auzul propunerii neruşinate a lui Mahtoree, aşa că profită de furtuna care izbucnise şi se retrase tiptil, punându-se la adăpost măcar de furia lui Ishmael, mai puţin aprins dar mult mai primejdios. Colonistul ceruse ceea ce i se cuvenea cu hotărârea neclintită de a căpăta ceea ce ceruse, dar fu abătut din drum, ca atâţia alţi soţi de altfel, de torentul acesta de mânie; şi pentru a potoli gelozia soţiei sale, care semăna cu o

[1] Femeie.

ursoaică ce-şi apără puii, se arătă gata să se îndepărteze de casa unde ştia că se află nevinovata pricină a izbucnirii ei pătimaşe.

— Să poftească destrăbălată aceea arămie aici şi să-şi arate frumuseţea dinaintea unei femei care-a auzit bătând clopotele atâtor biserici şi care-a văzut câtă putere are virtutea cea adevărată, strigă Esther vânturându-şi triumfătoare mâinile, în timp ce-i împingea pe Ishmael şi pe Abiram spre tabără, ca şi cum ar fi fost doi băieţaşi chiulangii. Sunt sigură, sunt sigură că se află pe-aici cineva care-ar dezvăţa-o repede de lucrurile astea. Nici prin gând să nu vă treacă să mai zăboviţi prin locurile astea, prieteni; nici prin gând să nu vă treacă să aţipiţi într-o tabără în care diavolul umblă ca la el acasă, asemenea unui domn şi stăpânitor. Ei, Abner, Enoch, Jesse, unde v-aţi băgat? Puneţi-vă pe treabă, puneţi-vă pe treabă; dacă omul ăsta aşa de slab de înger cum e tatăl vostru va mânca şi va mai bea prin locurile astea, va fi otrăvit de viclenia pieilor roşii. Nu că mi-ar păsa de cine mi-ar lua locul meu în ziua în care va scăpa, după lege, de îndatoririle lui de soţ; dar, Ishmael, eu n-aş fi crezut niciodată că ţie, care ai avut o femeie cu pielea albă, îţi va face plăcere să te uiţi la o neruşinată cu pielea arămie; căci nimeni nu se poate îndoi că are pielea arămie, iar că e şi neruşinată, nu mai încape nici o îndoială.

În faţa acestei izbucniri, încercatul soţ nu fu în stare să se împotrivească decât cu o slabă exclamaţie prin care căuta să-şi dovedească nevinovăţia. Furia femeii nu putu fi însă potolită. Era surdă la orice în afară de propria ei voce, aşa că nu mai auzi altceva decât ordinul de plecare.

Colonistul îşi adună toate vitele şi-şi încarcă toate căruţele ca mijloc de precauţie, înainte de-a lua şi cele din urmă măsuri pe care le plănuise. Aşa că Esther îşi văzu dorinţele împlinite. Băieţii se uitau unii la alţii văzând cât de tare îşi pierduse cumpătul mama lor, deşi nu se prea sinchiseau de

un lucru care se repetase de nenumărate ori de-a lungul vieţii lor plină de încercări. La ordinul dat de Ishmael, corturile fură încărcate şi ele în vehicule, ca un fel de demonstraţie a lipsei de încredere pe care o încercau faţă de foştii lor aliaţi, apoi convoiul părăsi locul în felul lui obişnuit, fără zgomot şi fără grabă.

Şi cum un grup de tineri bine înarmaţi apărau cele din urmă vehicule din convoi, indienii sioux se uitau cum pleacă fără să dea nici cel mai neînsemnat semn de mirare sau de mânie. Sălbaticii, ca şi tigrul, îşi atacă foarte rar duşmanii în clipele când aceştia se aşteaptă să fie atacaţi; iar dacă războinicii tetoni s-ar fi gândit totuşi la un eventual atac, apoi se gândeau la el în felul acela liniştit şi răbdător cu care felinele pândesc clipa de neatenţie a victimelor lor viitoare. Gândurile lui Mahtoree erau însă de nepătruns. Poate că se simţea mulţumit c-a scăpat atât de uşor de nişte oameni care ridicau pretenţii nespus de supărătoare; poate că era în aşteptarea unui moment ceva mai prielnic pentru a-şi desfăşura forţele; sau poate că-l frământau gânduri mai grave, aşa că nu avea timp să se îngrijească şi de altceva.

Deşi se părea că Ishmael şi-a părăsit tabăra îndemnat de mânia soţiei sale, nici prin minte nu-i trecea să renunţe la ţelul pe care-l urmărea. Convoiul merse de-a lungul râului cam o milă, apoi se opri pe povârnişul ţărmului celui mai înalt. Ajuns acolo, îşi ridică din nou corturile, deshămă animalele şi trimise vitele la păscut; făcu adică toate pregătirile pentru a petrece noaptea pe loc, şi asta cu aceeaşi nepăsare şi chibzuială de totdeauna, ca şi cum nu i-ar fi provocat printr-o jignire atât de adâncă pe primejdioşii săi vecini.

În timpul acesta, tetonii erau preocupaţi de lucruri care-i interesau mult mai mult decât plecarea lui Ishmael. Din clipa în care li se adusese la cunoştinţă că şeful lor se întoarce din expediţie cu mult temutul şi urâtul conducător al duşmanilor

lor,în tabăra indienilor se iscase o bucurie sălbatică. Şi după puţine, ceasuri, bătrânele tribului începură să umble din locuinţă în locuinţă pentru a-i aţâţa pe războinici la acte de cruzime. Unuia îi vorbeau despre un fiu al cărui scalp se usca la fumul unui cort pawnee. Altuia îi numărau propriile lui cicatrice, nenorocirile şi umilinţele. Unui al treilea îi aduceau aminte de pieile şi de caii pe care-i pierduse; iar pe un al patrulea îl îndemnau la răzbunare, punându-i cine ştie ce întrebare plină de tâlc, în legătură cu vreo întâmplare de unde se ştia că acesta ieşise destul de păgubit.

Aşa că bărbaţii, întărâtaţi din cale-afară, se strânseră cu toţii, după cum am văzut mai sus, deşi nici unul nu ştia până unde va merge cu răzbunarea. Fură rostite, felurite păreri despre cum ar trebui executaţi prizonierii, dar Mahtoree puse capăt oricăror vorbe de acest fel, căci voia să-şi dea seama în ce măsură ar putea sluji asemenea propuneri ţelurilor sale. Până atunci consfătuirea avusese mai mult un caracter introductiv, căci fiecare căpetenie urmărea să găsească un număr cât mai mare de partizani, pentru a-i susţine părerea atunci când pricina aceasta atât de tulburătoare ar fi ajuns în faţa unui sfat cu mai mare greutate. În cele din urmă clipa mult aşteptată sosi, iar pregătirile pentru ţinerea marelui sfat se făcură cu o solemnitate la fel de mare ca şi interesul iscat de evenimentul acesta.

Cu un rafinament al cruzimii, de care nimeni în afară de un sioux n-ar fi fost în stare, locul ales pentru ţinerea sfatului fu fixat foarte aproape de stâlpul unde se aflau prizonierii. Middleton şi Paul fură aduşi, aşa legaţi cum se aflau, şi aşezaţi la picioarele căpeteniei pawnee; apoi indienii sioux începură să-şi ocupe locurile potrivit rangului. Războinic după războinic se apropia şi se aşeza în cerc cu un aer atât de preocupat, de parcă fiecare din ei ar fi fost învestit şi cu divina însuşire a iertării. Pentru trei sau patru dintre căpeteniile mai de seamă fu oprit un loc anume iar câteva din

femeile mai vârstnice, peste care anii, greutăţile vieţii şi patimile nedomolite ce le încercaseră lăsaseră urme adânci, intrară în cercul din mijloc; cruzimea, niciodată pe deplin ogoită, le făcea cutezătoare, dar scuza lor era vârsta şi neclintita dragoste faţă de trib.

Toată lumea, în afară de şefii de care am pomenit, se afla adunată pentru sfat. Căpeteniile apărură şi ele după scurt timp, nutrind fiecare speranţa că va învinge propriul său punct de vedere; pentru că, deşi Mahtoree avea o înrâurire covârşitoare asupra supuşilor săi, n-ar fi putut să-şi păstreze puterea dacă uneori n-ar fi ţinut seama de dorinţele acestora şi nu le-ar fi făcut pe plac. Iar când, în cele din urmă, aceste personaje importante intrară şi ele în cerc, privirile crâncene şi sprâncenele lor încruntate arătau destul de limpede că sunt nemulţumiţi. În ochii lui Mahtoree se citea mereu altceva; uneori scânteiau scurt, şi atunci îi trădau impulsurile, alteori îşi recăpătau hotărârea aceea rece, mult mai potrivită unui şef în plin consiliu. Luă loc cu simplitatea calculată a unui demagog, deşi căutătura ascuţită cu care îmbrăţişa numaidecât întreaga adunare, ce păstra cea mai desăvârşită tăcere, vădea mai curând firea unui tiran.

Şi când toată lumea intră în cerc, un războinic bătrân aprinse marea pipă a tribului şi suflă fumul către cele patru zări. Iar după ce aduse ofranda aceasta prin care se cerea ocrotirea spiritelor binevoitoare, întinse pipa la Mahtoree; acesta, cu prefăcută umilinţă, i-o trecu uneia din căpeteniile mai în vârstă de lângă el. Şi, după ce pipa aducătoare de gânduri bune trecu pe la toată lumea, urmă un răstimp de tăcere adâncă; părea că nimeni dintre cei de faţă nu se gândea decât la ceea ce era de datoria lor să hotărască. Apoi se ridică un indian bătrân şi vorbi după cum urmează:

— Vulturul de la căderile fluviului fără sfârşit era în ou, căci multe zăpezi au căzut după ce mâna mea a lovit cei dintâi pawnee. Dar ceea ce spune acum limba mea; ochii mei

au văzut. Bohrecheena e foarte bătrân. Dealurile au stat mai multă vreme pe locurile lor decât el în propriul lui trib, iar râurile au fost pline şi seci înainte de-a se fi născut el; dar unde se află indianul sioux care să cunoască mai multe lucruri decât el? Ceea ce va spune el, ceilalţi vor auzi. Dacă parte din cuvintele lui vor cădea la pământ, ei le vor ridica şi le vor ţine la urechile lor. Dacă unele vor fi suflate de vânt, tinerii mei, care sunt foarte ageri, le vor prinde. Şi acum, ascultaţi! De când curg apele şi cresc arborii, indienii sioux i-au găsit pe indienii pawnee pe poteca războiului. Şi aşa cum iubeşte puma antilopa, tot aşa îşi iubeşte şi un dakota duşmanul. Când lupul întâlneşte o ciută, se culcă oare şi doarme? Când pantera zăreşte căprioara la izvor, închide oare ochii? Voi ştiţi că nu face astfel. Şi pantera bea, dar bea sânge! Un sioux e o panteră care se aruncă asupra prăzii; un pawnee e o căprioară care tremură. Copiii mei să mă asculte. Căci vor găsi cuvintele mele pline de înţelepciune. Am spus!

De pe buzele tuturor supuşilor lui Mahtoree ţâşni o guturală exclamaţie de simpatie la auzul sfatului pe care-l rostise gura unuia dintre cei mai vârstnici războinici ai tribului. Indienii sioux, a căror dragoste de răzbunare, sentiment adânc înrădăcinat în ei, alcătuia una dintre cele mai de seamă însuşiri ale firii lor, simţiră o mare mulţumire auzind acele aluzii metaforice, iar Mahtoree văzu în reacţia aceasta un semn cât se poate de bun pentru împlinirea propriilor lui planuri. Dar războinicii, care păreau a fi de partea prietenului său, nu alcătuiau încă majoritatea. După cuvintele primului vorbitor urmă o pauză destul de lungă, după cum cerea şi eticheta, pentru ca fiecare să poată chibzui cu toată seriozitatea asupra propriilor sale simţăminte şi păreri; apoi se ridică alt vorbitor, care respingea de obicei propunerile celui dintâi. Acesta al doilea orator, deşi trecuse de prima jumătate a vieţii, era foarte tânăr în comparaţie cu cel care vorbise înaintea lui. Simţi numaidecât că lucrul

acesta i-ar putea dăuna şi încercă să-şi facă uitată lipsa anilor printr-un prisos de umilinţă.

— Sunt doar un copil, începu el şi se uită pe furiş de jur împrejur, ca să vadă cum e primită asemenea mărturisire, căci faima lui de om chibzuit şi curajos era cunoscută de tot tribul. Iar dacă creştetul meu e sur, asta nu s-a întâmplat din pricină, c-aş fi bătrân. Parte din zăpezile care-au trecut peste el în timp ce dormeam pe câmpul de luptă au îngheţat acolo unde-au căzut, iar soarele din apropierea aşezămintelor osagilor n-a fost destul de fierbinte pentru a le topi. Din mulţime se ridică un murmur de admiraţie, ca un prinos adus isprăvilor pe care vorbitorul le amintise cu atâta dibăcie. Atunci oratorul se opri, plin de modestie, ca manifestarea aceasta de simpatie să se mai domolească, după care continuă cu o energie din ce în ce mai mare, ca şi când laudele i-ar fi dat curaj: Dar ochii unui om tânăr şi viteaz sunt buni. El poate vedea departe; e un linx. Uitaţi-vă bine la mine. Mă voi întoarce cu spatele, ca să mă puteţi vedea din toate părţile. Şi acum ştiţi că vă sunt prieten, pentru că vedeţi o parte pe care n-a văzut-o niciodată vreun pawnee. Iar acum priviţi-mi şi faţa; nu cicatricea asta, căci ochii voştri nu vor pătrunde niciodată în sufletul meu prin ea, căci ea nu-i decât o gaură tăiată de un konza. Dar pe faţa mea se află şi o deschizătură făcută de însuşi Wahcondah, prin care veţi putea privi în sufletul meu. Ce sunt eu? Un dakota şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Voi ştiţi bine asta, aşa că ascultaţi-mă. Sângele tuturor creaturilor din prerii e roşu. Cine poate deosebi locul în care a fost doborât un pawnee de acela unde tinerii mei au răpus un bizon? Au aceeaşi culoare. Stăpânul vieţii i-a creat unii pentru alţii. I-a făcut asemenea. Dar va mai creşte oare iarbă verde acolo unde va fi ucisă o faţă-palidă? Tinerii mei nu trebuie să creadă că tribul lor e atât de mare încât nu va simţi lipsa unuia din războinicii săi. Căci el îi strigă adesea şi se întreabă: „Unde sunt fiii mei?” Iar dacă îi va lipsi

unul, va trimite să fie căutat în prerie. Şi va spune iscoadelor lor să se ducă la indienii sioux şi să-l caute acolo. Fraţilor, oamenii albi nu-s nebuni. În mijlocul nostru se află acum unul din vracii lor cei mari; cine poate spune cât de tare e glasul lui sau cât de lung îi e braţul?...

Cuvântarea oratorului, care începuse să pătrundă în miezul subiectului, fu întreruptă brusc de nerăbdătorul Mahtoree; acesta se sculă pe neaşteptate şi, cu o voce de, stăpân ce-i dispreţuieşte oarecum pe ceilalţi, rosti pe un ton muşcător:

— Tinerii mei să aducă Spiritul-rău al feţelor-palide înaintea consiliului. Fratele meu îl va vedea pe vraci cu ochii lui.

După întreruperea aceasta neobişnuită, se lăsă o tăcere de moarte. Căci asta nu însemna numai o gravă jignire adusă etichetei, dar ordinul dat de Mahtoree părea să înfrunte puterea necunoscută a unei fiinţe misterioase, şi puţini indieni, având în vedere superstiţiile în care erau crescuţi, aveau îndrăzneala s-o privească în faţă. Cu toate acestea, indienii dădură ascultare şefului, şi Obed fu scos din încăperea în care se afla şi urcat pe Asinus cu o pompă deosebită, deşi intenţia lui Mahtoree era să-şi bată joc de el. Iar atunci când ajunse în faţa adunării şi intră în cerc, Obed se uită cu atenţie de jur împrejur, pentru a-şi afla soarta de pe feţele întunecate ale indienilor.

Adevărul este că aerul şi echipamentul naturalistului ar fi trezit uimirea oricui şi în orice loc. Capul îi fusese ras cu mare grijă, după obiceiul indienilor sioux. Din părul lui bogat nu-i mai rămăsese decât o elegantă şuviţă de scalp care, dacă i s-ar fi cerut şi lui părerea, ar fi fost rasă şi ea; şi având în vedere anotimpul friguros în care se aflau, lucrul acesta era tare neplăcut. Pe căpăţâna goală fuseseră întinse straturi groase de vopsea, iar în jurul ochilor şi gurii se vedeau diferite desene fanteziste; ele dădeau expresiei vioaie a

doctorului un aer de viclenie scăpărătoare, iar înfăţişării lui dogmatice ceva din ferocitatea unui vrăjitor. Fusese despuiat, de la brâu în sus, de toate veşmintele, iar în locul lor i se dăduse o tunică din piele de căprioară, plină de desene fantastice, care-l ferea în oarecare măsură de frig. Şi pentru a-şi bate joc de cercetările întreprinse de el, îi prinseseră, de unica şuviţă de păr din vârful capului, de urechi şi de alte părţi ale corpului, fel de fel de lighioane, cum ar fi broaşte, şopârle, fluturi şi altele, aşa cum le preparase însuşi doctorul, pentru a împodobi, într-un viitor ceva mai blând, cabinetul său de lucru. Dacă la efectul produs de aceste ciudate anexe ale costumului adăugăm şi căutătura lui plină de îndoială şi gravitate, ne putem da seama că nimeni nu se mai îndoia de puterile supranaturale ale onorabilului Obed, mai ales că acesta încerca să-şi menţină demnitatea personală neştirbită, deşi se simţea foarte umilit, căci avea convingerea că e victima unui sacrificiu păgân; aşa că cititorul îşi va putea imagina cu destulă uşurinţă veneraţia pe care-o iscă apariţia lui în mijlocul unor oameni pregătiţi mai dinainte să-l adore, căci îl luau drept emisar al Spiritului răului.

Weucha îl duse pe Asinus drept în mijlocul adunării şi, lăsându-l acolo împreună cu stăpânul său, fiindcă picioarele naturalistului erau legate de animal în aşa fel că cele două corpuri păreau contopite într-unul singur, se întoarse la locul lui; se uita însă la vrăjitor plin de uimire şi de admiraţie, sentimente foarte potrivite cu întunericul care domnea în mintea sa.

Mirarea părea însă să fi cuprins nu numai pe spectatori, dar şi pe naturalist. Dacă tetonii contemplau misterioasele atribute ale vraciului cu teamă şi cu veneraţie, doctorul privea în jurul său cu o privire în care se puteau citi aceleaşi sentimente, cu toate că-i era o frică nemaipomenită. Oriunde s-ar fi uitat, ochii lui nu întâlneau decât feţe întunecate, sălbatice şi împietrite; şi de pe niciuna nu putu culege măcar

o singură privire de simpatie sau de compătimire. În cele din urmă dădu de figura gravă şi cinstită a *trapper*-ului; acesta stătea la marginea cercului, cu Hector la picioare, rezemat în arma care i se dăduse înapoi, căci indienii sioux socoteau că li-e prieten.

— Venerabile vânător sau *trapper,* spuse prea nefericitul Obed. Sunt foarte mulţumit că te întâlnesc din nou. Mi-e teamă că preţiosul timp care mi-a fost destinat pentru a completa marea mea operă se apropie de un sfârşit prematur, şi aş fi fericit să-ţi pot comunica unele lucruri, căci, deşi nu eşti un adept al ştiinţei, posezi câte ceva din cunoştinţele pe care civilizaţia le împarte până şi celor mai neînsemnaţi supuşi ai ei. Nu există îndoială că multe societăţi ştiinţifice ale lumii vor face cercetări în ceea ce priveşte moartea mea şi poate că vor trimite şi câteva expediţii în regiunile acestea, pentru a căpăta lămuririle necesare. Mă consider fericit că se află de faţă şi un om care vorbeşte limba mea maternă, pentru a păstra amintirea sfârşitului meu. Vei spune că după o viaţă bine folosită şi acoperită de glorie, am murit ca un martir al ştiinţei şi ca o victimă a întunericului care mai domneşte încă în mintea unor anumiţi oameni. Sper să fiu deosebit de calm şi de firesc în aceste ultime clipe ale mele, aşa că vei adăuga şi unele amănunte privitoare la tăria sufletească şi la demnitatea scolastică cu care am înfruntat moartea, căci acestea i-ar putea încuraja pe cei ce vor veni după mine. Iar acum, prietene *trapper,* din datoria ce o am faţă de natura umană, voi termina prin a te întreba dacă nu mai am, într-adevăr, nici o speranţă; sau dacă mai există încă mijlocul ca atâtea informaţii preţioase să fie salvate din gheara ignoranţei şi să fie păstrate pentru paginile istoriei ştiinţelor naturii.

Bătrânul ascultă cu toată atenţia cuvintele doctorului şi păru să chibzuiască adânc înainte de a se hotărî să răspundă.

— Eu cred, prietene doctor, răspunse el cu gravitate, că

viaţa şi moartea ta stau în mâinile Providenţei. În ceea ce mă priveşte, eu nu văd prea mare deosebire dacă mori acum sau mai târziu, căci asta e un lucru care nu te priveşte decât pe tine.

— Crezi că prăbuşirea pietrei unghiulare a edificiului învăţământului e un fapt care-ar putea lăsa indiferenţi pe contemporani sau pe cei ce vor veni după noi? îl întrerupse cu violenţă Obed, sufocându-se de indignare, în afară de asta, adăugă el cu glas mustrător, interesul pe care-l are cineva ca să-şi salveze viaţa,nu poate fi trecut în nici un caz cu vederea, cu toate că acest interes poate fi eclipsat de devotamentul faţă de unele idei mai generale şi mai filantropice.

— Ceea ce-aş vrea să spun ar fi asta, reluă *trapper-ul,* departe de-a înţelege toate subtilităţile cu care naturalistul găsea de cuviinţă să-şi împodobească vorbirea: nu e decât o singură naştere şi o singură moarte pentru toate vieţuitoarele, fie că e vorba de un câine sau de o căprioară, de o piele roşie sau de un alb. Căci şi moartea şi viaţa se află în mâinile Domnului, şi e mare nelegiuire să încerci a împiedica naşterea sau a grăbi moartea cuiva. Dar nu vreau să spun că nu s-ar putea face ceva pentru a amâna cea din urmă clipă măcar pentru câtva timp, căci în privinţa asta fiecare om îşi are părerea lui, judecând după cât de departe vrea să meargă şi după câte vrea să îndure. Multe ierni friguroase şi veri calde au trecut în timp ce eu mă întorceam pe o parte şi pe alta pentru a adăuga, încă o oră vieţii mele, care numără optzeci de ani. În ceea ce mă priveşte, eu sunt gata să răspund „prezent” ca un soldat la apelul de seară. După judecata mea, politica şefului sioux va face ca mulţimea să vă sacrifice pe toţi. Iar eu nu pun nici un fel de temei pe prietenia care mi-o arată; aşa că întrebarea e dacă voi sunteţi gata pentru asemenea călătorie, iar dacă sunteţi gata, n-ar fi mai bine să porniţi la drum numaidecât? În caz că mi s-ar

cere părerea, aş spune că viaţa ţi-a fost neprihănită, când stai să te gândeşti câte nelegiuiri ai fi putut face; dar cinstea mă sileşte să adaug că nu cred să fi săvârşit ceva care să poată fi trecut în registrele cele mari.

Obed întoarse o privire tristă spre faţa calmă a bătrânului, în timp ce acesta-i dădea lămuririle cerute în cuvinte ce nu prevesteau nimic bun; apoi îşi drese vocea pentru a-şi ascunde deznădejdea, deşi mai păstra urme din mândria aceea care rareori părăseşte cu totul biata natură umană, chiar atunci când trece prin cele mai grele încercări.

— Cred, venerabile vânător, răspunse el, că studiind problema sub toate aspectele şi considerând că teoria dumitale e justă, cel mai bun lucru ar fi să tragem totuşi concluzia că nu mă simt pregătit pentru o plecare aşa de grabnică şi că, în consecinţă, ar trebui luate unele măsuri de precauţie.

— Dacă lucrurile stau aşa, răspunse prevăzător *trapper*-ul, voi face pentru tine întocmai cum aş face şi pentru mine, cu toate că timpul a început să se grăbească în ceea ce te priveşte; aşa că te sfătuiesc să fii cu ochii în patru, căci s-ar putea să-ţi auzi numele într-un moment la fel de neprielnic ca şi cel de-acuma.

Cu aceste cuvinte prieteneşti şi înţelegătoare, bătrânul se întoarse din nou în cerc, oprindu-se acolo unde stătuse şi mai înainte; apoi începu să chibzuiască asupra felului în care va trebui să se poarte de-acum înainte; făcu asta cu un ciudat amestec de hotărâre şi de resemnare, amestec care-şi avea obârşia în obiceiurile şi în umilinţa lui, căci toate acestea se îmbinaseră în aşa fel, încât dăduseră naştere unui caracter ce reunea în chip straniu un prisos de energie şi cea mai deplină supunere.

CAPITOLUL XXVIII

În Smithfield fi-va arsă vrăjitoarea;
Iar voi, tustrei, veţi fi urcaţi în ştreang,
(Shakespeare)

Răbdători ca totdeauna, indienii sioux aşteptară să se termine convorbirea de care am pomenit. Cea mai mare parte din ei se înfrânaseră din pricina veneraţiei cu care priveau misterioasa persoană a lui Obed, în timp ce parte din căpeteniile mai luminate profitară cu multă bucurie de răgazul acesta, pentru a-şi orândui ideile în vederea luptei ce avea să înceapă peste puţin. Mahtoree, care nu încercase nici unul din sentimentele ce însufleţeau cele două grupuri, era mulţumit că-i poate arăta *trapper*-ului cât de multe lucruri îi îngăduie, şi asta numai pentru a-i face plăcere; iar când bătrânul termină de vorbit, privirea lui Mahtoree îi reaminti din plin lucrul acesta. Urmă apoi un, răstimp de tăcere adâncă. După aceea, Mahtoree se sculă în picioare, pregătindu-se să vorbească. Îşi luă chiar de la început o atitudine plină de demnitate, aruncând asupra întregii adunări căutătura lui fermă şi severă. Dar expresia ochilor i se schimba pe măsură ce întâlnea feţele, atât de diferite, ale partizanilor şi ale celor care-i stăteau împotrivă. Privirea lui n-avea nimic ameninţător când se opri asupra celor dintâi; potrivnicilor însă, părea să le aducă aminte că e foarte primejdios să înfrunte dorinţele unui şef atât de puternic.

Cu toată trufia şi încrederea pe care-o avea în propria lui forţă, înţelepciunea şi viclenia, aceste două însuşiri de căpetenie ale oricărui teton, nu-l părăsiră nici o clipă; căci, după ce-şi aruncă provocarea în faţa întregului trib, chipul lui deveni ceva mai prietenos, iar ochii mai puţini mânioşi. Abia

în clipa aceea i se auzi glasul, în mijlocul unei tăceri de moarte, glas pe care şi-l modulă după caracterul imaginilor folosite şi după cerinţele artei oratorice.

— Ce este un sioux? începu şeful, plin de înţelepciune, este mai-marele preriilor şi stăpânul tuturor animalelor care trăiesc în prerie. Peştii din râurile cu apă tulbure îl cunosc şi-i ascultă chemarea. La sfat e asemenea vulpii, ochii îi sunt de vultur, iar pe câmpul de luptă ca un urs cenuşiu. Căci un dakota e un bărbat! Apoi Mahtoree se opri puţin, aşteptând ca murmurul de aprobare ce se iscă la auzul acestor vorbe măgulitoare să se stingă, după care urmă: Ce este un pawnee? Un hoţ care fură numai de la femei; o piele roşie lipsită de vitejie; un vânător ce-şi cerşeşte vânatul. La sfat e asemenea veveriţei, sare de la un lucru la altul; e o bufniţă care străbate preria numai după căderea nopţii; iar pe câmpul de luptă e un elan cu picioare lungi. Un pawnee e o femeie!

Urmă o nouă pauză, în timpul căreia ţâşni de pe mai multe buze un chiot de plăcere; apoi cineva ceru ca vorbele acestea batjocoritoare să-i fie tălmăcite şi lui Inimă-Tare ţinta muşcătorului lor dispreţ. Mahtoree îi făcu *trapper-ului* un semn din ochi şi acesta se supuse. Inimă-Tare ascultă cu gravitate, apoi, ca şi cum ar fi ştiut că momentul în care trebuia să vorbească nu sosise încă, îşi pironi din nou privirea asupra acelui lucru nevăzut de ceilalţi. Oratorul teton îi pândea chipul cu o expresie ce arăta câtă ură neţărmurită nutrea faţă de acea vitează căpetenie pawnee, a cărei faimă părea c-o întrece chiar şi pe a lui. Şi încercă o mare dezamăgire văzând că nu poate atinge mândria unui ins pe care-l socotea copil încă apoi începu să-şi aţâţe războinicii pentru a-şi atinge ţelul;

— Dacă pământul ar fi acoperit cu şobolani nefolositori, continuă el, n-ar mai fi loc pentru bivolii care dau indianului hrană şi îmbrăcăminte. Dacă preriile ar fi acoperite cu indieni

pawnee, n-ar mai fi loc nici pentru un singur picior de dakota. Un pawnee e un şobolan, un sioux, un bivol puternic; aşa că bivolii să-i calce pe şobolani în picioare şi să-şi facă loc. Fraţilor, v-a vorbit înainte un copil. V-a spus că părul său nu-i cenuşiu, ci acoperit de zăpezi, că iarba nu va creşte acolo unde va muri o faţă-palidă. Cunoaşte el culoarea sângelui unui cuţit-lung? Nu! Eu ştiu că n-o cunoaşte; nu i-a văzut niciodată culoarea. Care dakota, în afară de Mahtoree, a lovit vreodată o faţă-palidă? Niciunul. Dar Mahtoree trebuie să tacă. Iar tetonii trebuie să-şi închidă urechile când vorbeşte el. Scalpurile de deasupra locuinţei sale au fost luate de către femei. Ele au fost luate de către Mahtoree, şi el e o femeie. Gura lui e închisă; el a aşteptat sărbătorile ca să cânte laolaltă cu fetele.

Cu toate că aceste declaraţii atât de umilitoare stârniră multe exclamaţii de reproş, şeful teton se aşeză la loc, ca şi când ar fi fost hotărât să nu mai vorbească; dar când murmurele se ridicară de pretutindeni, şi mult mai puternice, ceea ce ar fi făcut ca sfatul să se termine fără să se fi luat vreo hotărâre, se sculă şi, schimbând tactica, îşi încheie discursul printr-o chemare pătimaşă şi plină de mânie, chemarea unui războinic pornit pe răzbunare.

— Tinerii mei să se ducă să-l caute pe Tetao, strigă el, îi vor găsi scalpul uscându-i-se la fumul unei locuinţe pawnee. Unde-i fiul lui Bohrecheena? Oasele lui sunt mai albe decât feţele ucigaşilor. Mai doarme oare Mahhat în culcuşul lui? Ştiţi foarte bine că sunt multe luni de când a pornit spre preriile binecuvântate. Dacă ar fi aici, ne-ar putea spune de ce culoare a fost mâna celui care i-a luat scalpul.

Dibaciul şef teton continuă în felul acesta mai multe minute la şir; îşi chema pe nume războinicii care-şi găsiseră moartea în luptă cu indienii pawnee, sau în ciocnirile acelea nelegiuite ce aveau loc între indienii sioux şi unele grupuri de albi foarte puţin deosebiţi de ei în ceea ce privea moravurile.

Iar timpul era prea scurt ca să se mai poată gândi cineva şi la lipsa de merite a celor pe care-i striga Mahtoree, căci trecea foarte repede peste numele lor; dar pomenea despre isprăvile tuturor cu atâta dibăcie şi cu un glas atât de impresionant, adânc şi răscolitor, încât fiecare cuvânt rostit de el lovea câte o coardă din sufletul ascultătorilor.

Mahtoree rostea tocmai una din cele mai înaripate tirade ale sale, când un bărbat foarte bătrân, care mergea cu mare greutate, păşi înăuntrul cercului şi se opri chiar în faţa vorbitorului. De îndată ce privirea lui Mahtoree căzu asupra acestui personaj neaşteptat, glasul i se schimbă; dar schimbarea aceasta era atât de imperceptibilă, că numai o ureche foarte fină sau cineva care-ar fi cunoscut îndeaproape legăturile dintre cei doi bărbaţi ar fi putut-o bănui. Bătrânul se bucurase odinioară de-o faimă nemaipomenită pentru frumuseţea chipului şi a trupului, cât şi pentru privirea de vultur căreia nu-i putea scăpa nimic. Dar acum pielea îi era zbârcită, iar faţa brăzdată de atâtea cicatrice, încât francezii din Canada îi dăduseră o poreclă cu care fuseseră cinstiţi câţiva eroi ai Franţei şi care fusese împământenită şi în limba tribului sioux, căci era cea mai potrivită pentru acest viteaz al lor. La apariţia lui, întreaga adunare fu străbătută de un singur murmur: Le *Balafré!* Lucrul acesta arăta nu numai preţuirea de care se bucura, dar şi faptul că venirea lui acolo era socotită ca ceva neobişnuit. Dar cum nu spuse nimic şi nici nu făcu vreo mişcare, murmurul de uimire se stinse; privirile indienilor se întoarseră din nou către Mahtoree, iar urechile lor sorbiră iarăşi otrava cuvintelor lui răscolitoare. Ar fi uşor să se urmărească felul în care se oglindea victoria lui Mahtoree pe feţele ascultătorilor. Căci nu trecu mult şi în ochii întunecaţi ai celor mai mulţi războinici tetoni străfulgera o undă de mare cruzime şi un dor aprins de răzbunare; iar vicleneles aluzii ale lui Mahtoree în legătură cu felul în care vor trebui să-şi nimicească duşmanii, fură urmate de un şir de

strigăte puternice, ce-i încuviinţau spusele. Îmbătat de succes, şeful teton îşi încheie cuvântarea printr-o răscolitoare chemare la mândria şi vitejia tribului său, după care se aşeză brusc.

În mijlocul murmurului de aprobare care salută cuvântarea aceasta atât de strălucită se auzi o voce slabă, mai mult o şoaptă; ea se înălţa încet, ca şi cum ar fi ieşit din cele mai adânci ascunzişuri ale pieptului omenesc, şi câştiga putere abia în clipa când se întâlnea cu aerul. Se făcu numaidecât tăcere, şi numai atunci se văzură mişcându-se şi buzele bătrânului.

— Ziua lui Le Balafré se apropie de sfârşit, fură cele dintâi cuvinte care se auziră desluşit. El e asemenea unui bivol pe care nu va mai creşte păr niciodată. Şi e gata oricând să-şi părăsească locuinţa pentru a porni în căutarea alteia, foarte departe de satele indienilor sioux; aşa că ceea ce va spune nu-l va privi pe el, ci pe cei care rămân în urma lui. Cuvintele lui sunt asemenea fructelor de pe pom, coapte şi gata pregătite pentru a fi dăruite şefilor. Multe zăpezi au căzut de când Le Balafré nu se mai află pe poteca luptelor. Sângele lui a fost foarte fierbinte, dar a avut timp să se răcească. Wahcondah nu-i mai trimite de mult timp visuri războinice; el vede că-i mult mai bine să trăieşti în pace. Fraţilor, unul din picioarele lui a şi pornit spre plaiurile fericitei vânători, iar celălalt îl va urma în curând; şi atunci şeful cel bătrân va căuta urmele mocasinilor tatălui său, ca nu cumva să se rătăcească, ci să fie sigur că va ajunge în faţa Stăpânului Vieţii pe acelaşi drum pe care au mers şi alţi indieni buni. Dar după el cine va veni? Le Balafré n-are fiu. Cel mai mare din ei a călărit pe prea mulţi cai de-ai indienilor pawnee; iar oasele celui mai tânăr au fost roase de câinii indienilor konza! Le Balafré a venit să caute un braţ tânăr, pe care să se poată sprijini, a venit să-şi găsească un fiu, ca după ce va pleca locuinţa lui să nu rămână goală. Tachechana, Ciuta tetonilor,

e prea slabă ca să sprijine un războinic bătrân. Ea priveşte înainte, nu înapoi: sufletul ei e în locuinţa soţului.

Bătrânul războinic vorbi liniştit, dar limpede şi cu hotărâre. Cuvintele lui fură primite în tăcere; şi cu toate că mulţi din şefii care făceau parte din sfatul lui Mahtoree îşi întoarseră privirea către acesta, nimeni n-ar fi îndrăznit să înfrunte hotărârea unui şef aşa de bătrân şi viteaz ca Le Balafré, mai ales că hotărârea aceasta respecta întocmai obiceiurile tribului. Până şi Mahtoree dorea să afle ceea ce avea să urmeze după spusele lui Le Balafré; şi aşteptă totul în linişte, deşi fulgere de mânie îi ţâşneau din ochi; acestea trădau tulburarea din sufletul lui când auzea pomenindu-se de obiceiul acesta ce ţintea să-i răpească tocmai victima pe care o ura mai mult.

În timpul acesta, Le Balafré înainta cu paşi înceţi şi anevoioşi către prizonieri. Se opri apoi în faţa lui Inimă-Tare cercetându-i îndelung statura desăvârşită, privirea nemişcată şi aeru-i mândru. După aceea, cu un gest de autoritate, aşteptă până ce ordinul lui fu îndeplinit, adică până când tânărul războinic fu dezlegat de stâlp şi eliberat din legături. Tânărul pawnee fu adus mai aproape de ochii slabi ai bătrânului, iar acesta începu să-l cerceteze din nou.

— E bun, şopti în cele din urmă prevăzătorul bătrân când îşi dădu seama că, deşi îl cântărise cu multă dibăcie, nu-i putuse găsi nici un cusur. E o panteră gata să sară. Vorbeşte oare fiul meu cu limba unui teton?

Prin ochii lui Inimă-Tare trecu o scurtă scânteie de înţelegere, căci pricepuse cât se poate de bine întrebarea, dar era prea trufaş pentru a-şi încredinţa gândurile unei limbi care aparţinea duşmanilor săi. Câţiva din războinicii care se aflau în apropierea lui Le Balafré îi explicaseră bătrânului şef că prizonierul e un lup-pawnee.

— Fiul meu şi-a deschis ochii pe „apele lupilor”, rosti bătrânul Le Balafré în limba acestora, dar şi-i va închide la

cotitura „râului cu ape tulburi”. S-a născut pawnee şi va muri dakota. Uită-te la mine; sunt un sicomor care-a acoperit odinioară pe mulţi cu umbra lui. Frunzele au căzut, iar crengile au început să se plece; un singur vlăstar mai ţâşneşte din rădăcinile mele; e o mlădiţă mică de viţă ce se caţără în jurul unui arbore verde încă. De multă vreme am căutat pe cineva potrivit care să crească alături de mine, iar acum l-am găsit. Le Balafré nu mai e fără fiu; numele lui nu va mai fi dat uitării după ce va pleca. Bărbaţi tetoni, îl iau pe acest tânăr în locuinţa mea!

Şi nimeni nu îndrăzni să se opună acestui drept de care se slujiseră de-atâtea ori războinici mult mai puţin însemnaţi decât cel de faţă, şi ceremonialul adoptării tânărului pawnee fu urmărit într-o tăcere gravă şi respectuoasă. Le Balafré îl luă de braţ pe cel pe care şi-l alesese drept fiu şi-l conduse triumfător spre mijlocul cercului, pentru ca indienii să-i poată preţui alegerea. Mahtoree nu-şi trăda prin nimic gândurile, aşteptând un moment mai prielnic. Căpeteniile mai cu experienţă îşi dădură seama numaidecât că e cu neputinţă ca cei doi faimoşi conducători, care se duşmăneau de moarte de-atâta vreme, să poatră trăi liniştiţi în mijlocul aceluiaşi trib. Personalitatea lui Le Balafré era însă atât de covârşitoare, iar calea aleasă de el atât de sacră, încât nimeni nu îndrăzni să-l înfrunte. Pândeau totuşi cu un interes din ce în ce mai mare, ascunzându-şi neliniştea sub masca unei nepăsări desăvârşite. Dar tânărul pawnee, interesat mai mult decât ceilalţi ca planurile lui Le Balafré să izbutească, luă o hotărâre care-i zgudui pe toţi tetonii, trezindu-i din uluiala ce-i copleşise.

În timpul scenei acesteia ar fi fost foarte greu să desluşim vreun semn de emoţie pe faţa prizonierului. Ascultase ordinul de a fi eliberat la fel de nepăsător cum ascultase şi ordinul prin care fusese legat de stâlp. Dar acum, când sosise clipa de-a lua o hotărâre, vorbi într-un fel ce dovedi că tăria de la

care-i venise porecla nu-l părăsise nici în clipele acelea.

— Tatăl meu e foarte bătrân, dar n-a privit încă asupra tuturor lucrurilor, spuse Inimă-Tare, cu glas ridicat, aşa ca să fie auzit de toată lumea. El n-a văzut niciodată un bivol preschimbat în liliac. Şi nu va vedea niciodată un pawnee care să fi ajuns sioux!

Căpetenia indienilor pawnee avea în glas o umbră de bruscheţe, dar şi mult calm, ceea ce îi asigură pe mulţi indieni că hotărârea îi era de nestrămutat. Dar inima lui Le Balafré jinduia după un fiu şi îngăduinţa ce stă în firea unui om de vârsta lui nu putea da înapoi prea uşor. Frânând izbucnirea de admiraţie şi de triumf pe care-o iscă îndrăzneala lui Inimă-Tare, ca şi noile speranţe de răzbunare ale tetonilor, bătrânul îşi roti privirea arzătoare de jur-împrejur şi se adresă din nou fiului său adoptiv, ca şi cum acesta nu i-ar fi respins propunerea:

— Foarte bine, spuse, astea sunt tocmai cuvintele pe care le foloseşte un viteaz pentru ca războinicii să-i poată cunoaşte inima. A fost o zi în care glasul lui Le Balafré a răsunat tare de tot printre locuinţele indienilor konza. Dar la rădăcina unui fir de păr alb se află înţelepciune. Copilul meu va arăta tetonilor cât e de viteaz zdrobindu-le duşmanii. Bărbaţi din tribul indienilor dakota, acesta e fiul meu!

Tânărul pawnee şovăi o clipă, apoi păşi în faţa bătrânului şef; îi luă mâna aspră şi zbârcită şi şi-o puse, plin de smerenie, pe cap ca şi când ar fi vrut să-i arate cât îi e de îndatorat. După aceea se dădu cu un pas înapoi, îşi înălţă capul, se uită plin de trufie şi de dispreţ la duşmanii care-l înconjurau şi începu să vorbească în limba tribului sioux:

— Inimă-Tare s-a cercetat şi pe dinăuntru şi pe dinafară: s-a gândit la tot ce-a făcut la vânătoare şi pe câmpul de luptă. E acelaşi peste tot. Nu se schimbă niciodată. În tot ce săvârşeşte rămâne pawnee. A răpus atâţia tetoni, că nu va putea mânca niciodată în locuinţele acestora. Săgeţile lui ar

zbura spre altă ţintă, iar vârful suliţei lui s-ar afla numai bine la capătul celălalt; prietenii lor ar plânge după fiecare strigăt de război pe care l-ar scoate; duşmanii lor ar râde. Ştiu oare tetonii ce înseamnă un lup? Să se uite la el din nou. Capul lui e vopsit, braţul lui e din carne, dar inima lui e din stâncă. Când tetonii vor vedea că soarele răsare dinspre Munţii Stâncoşi şi porneşte spre ţara feţelor palide, atunci mintea lui Inimă-Tare va scădea, iar spiritul lui va deveni sioux. Până în ziua aceea va trăi şi va muri pawnee!

Vorbitorul fu întrerupt de un chiot de bucurie, un ciudat amestec de cruzime şi totodată de admiraţie; acesta îi arătă însă lui Inimă-Tare cât se poate de limpede care îi va fi soarta. Prizonierul aşteptă o clipă ca zgomotul să se potolească şi apoi, întorcându-se din nou către Le Balafré, continuă pe un ton mult mai împăciuitor şi mai blând, aşa ca să nu rănească mândria celui care se oferise să-i ţină loc de tată:

— Tatăl meu să se sprijine cu mai multă tărie pe Ciuta indienilor dakota, spuse el. Acum e slabă, dar când locuinţa ei se va umple de tineri, va deveni puternică. Uite, adăugă el, îndreptându-şi privirea către faţa serioasă şi atentă a *trapper*-ului, Inimă-Tare nu-i lipsit de un cap sur care să-i arate cărarea spre preriile binecuvântate. Dacă va avea vreodată alt tată, acela va fi războinicul acesta plin de vrednicie.

Le Balafré îşi întoarse, dezamăgit, faţa de la tânărul pawnee, apropiindu-se de străin. Cei doi bătrâni se cercetară îndelung, plini de o mare curiozitate. Căci nu era uşor să dibui adevăratele trăsături ale *trapper*-ului prin masca pe care i-o puseseră pe faţă furtunile atâtor şi atâtor ani, mai ales că purta şi o îmbrăcăminte destul de ciudată; Se scurseră câteva clipe până ce tetonul începu să vorbească; iar atunci când vorbi, nimeni nu ştiu dacă se adresează vreunui războinic din seminţia lui, sau unui reprezentant al acelei rase rătăcitoare, despre care se spunea că se răspândise prin ţară asemenea

unui stol de lăcuste flămânde.

-— Capul fratelui meu e foarte alb, spuse el, dar ochiul lui Le Balafré nu mai e ca al vulturului. Care e culoarea pielii lui?

— Wahcondah m-a făcut la fel cu cei pe care-i vezi că aşteaptă judecata unui dakota; dar aerul şi vântul mi-au făcut faţa mai roşcată decât blana unei vulpi. Dar ce însemnătate are asta? Deşi coaja e jupuită şi crăpată, măduva copacului e sănătoasă.

— Fratele meu e un cuţit-lung! Să-şi întoarcă privirea spre soare-apune şi să-şi deschidă ochii bine. Vede el oare lacul sărat de dincolo de munţi?

— Era o vreme, tetonule, când puţini oameni puteau zări pata cea albă de pe creştetul vulturului de la o depărtare mai mare ca mine; dar lumina celor optzeci de ierni mi-a întunecat vederea, şi în zilele astea târzii ale vieţii mele nu mă prea pot lăuda cu ochii mei. Oare un sioux crede că o faţă-palidă e un zeu care poate vedea şi ce e dincolo de munţi?

— Să privească atunci fratele meu asupra lui însuşi. Sunt aproape de el, dar el poate vedea că nu sunt altceva decât o piele roşie care nu preţuieşte nimic. De ce oare poporul tău nu poate vedea totul, deşi râvneşte să pună mâna pe tot?

— Te înţeleg, bătrâne conducător; nu vreau să spun că nu se află şi adevăr în vorbele tale. Dar, cu toate că fac şi eu parte din rasa aceea pe care o iubeşti aşa de puţin, nici cel mai înverşunat duşman al meu, nici măcar un mingo mincinos n-ar îndrăzni să spună c-am pus vreodată mâna pe bunul altuia sau c-am râvnit vreodată la mai mult pământ decât atât cât i-a hărăzit Domnul fiecăruia.

— Şi cu toate astea, fratele meu a venit printre indieni ca să-şi găsească un fiu?

Trapper-ul puse un deget pe umărul gol al lui Le Balafré şi, uitându-se la faţa plină de cicatrice a acestuia, luă un aer încrezător şi spuse:

— Da, dar numai pentru că i-am dorit binele. Dacă-ţi închipui cumva că l-am înfiat numai ca să-mi fie toiag bătrâneților, mă judeci greşit; iar asta mă face să cred că nici nu-ţi dai seama de planurile pe care le urzeşte poporul tău. L-am înfiat ca să ştie că va rămâne cineva după el; linişte, Hector, linişte! E frumos oare, căţelule, când vezi că stau de vorbă două capete sure, să vii şi să le strici sfatul cu schelălăitul tău de câine? Câinele e bătrân, tetonule, şi cu toate că ştie cum să se poarte, cred c-a mai uitat şi el din obiceiurile deprinse în tinereţe.

Între cei doi veterani se înfiripă iarăşi vorba, dar fură întrerupţi de strigătul strident ce ţâşni de pe buzele unei duzini de femei bătrâne care, precum am mai pomenit, reuşiseră să pătrundă până spre mijlocul cercului. Strigătul acesta fusese provocat de schimbarea neaşteptată a atitudinii lui Inimă-Tare; iar când Le Balafré se întoarse către tânărul războinic pawnee, îl văzu stând chiar în mijlocul cercului, cu capul ridicat şi cu ochii aţintiţi în gol, ca şi cum şi-ar fi încordat toate simţurile pentru a prinde vreun sunet. Apoi pe faţa lui Inimă-Tare trecu lumina unui zâmbet; după aceea reveni la starea dinainte, reluându-şi aerul lui demn şi nepăsător. Gestul prizonierului fusese tălmăcit ca un act de dispreţ, şi până şi şefii începură să-şi piardă răbdarea. Femeile însă nu-şi mai putură stăpâni mânia şi năvăliră chiar în mijlocul cercului, acoperindu-l pe prizonier cu cele mai grele insulte. Se lăudau cu victoriile fiilor lor împotriva numeroaselor triburi pawnee. Puneau la îndoială faima lui de războinic, îi spuneau să se uite la Mahtoree dacă n-a văzut până în clipa aceea cum arată un viteaz adevărat. Îl luau în râs spunându-i că-l alăptase pesemne o căprioară şi că supsese laşitatea odată cu laptele ei. Pe scurt, aruncară asupra prizonierului un adevărat torent de ocări; şi se ştie că femeile indiene sunt foarte meştere în asemenea lucruri, dar acestea au fost povestite de prea multe ori, aşa că nu le vom

mai repeta şi aici.

Urmarea acestei izbucniri de mânie fu de neînlăturat. Deznădăjduit, Le Balafré se amestecă printre ceilalţi războinici ai tribului, în timp ce *trapper-ul,* a cărui faţă cinstită îşi schimbă numaidecât expresia, se apropie cât putu de tânărul pawnee, aşa cum fac prietenii unui condamnat, care sunt în stare să-i înfrunte pe toţi ceilalţi oameni şi să rămână în apropierea locului de execuţie, pentru a-l sprijini în clipa morţii. Războinicii de rang mai mic se simţiră şi ei aţâţaţi, cu toate că şefii întârziau să facă semnul care să încredinţeze victima bunului lor plac. Mahtoree, care aştepta ca iniţiativa să pornească de la partizanii săi, căci voia să-şi ascundă ura şi invidia care-l rodeau, obosi în cele din urmă şi făcu semn călăilor să înceapă supliciul.

Weucha, care ardea de nerăbdare să se apuce de lucru, pândea de multă vreme faţa şefului său; şi, văzând semnul făcut de Mahtoree, sări ca un câine slobozit din lesă. Îşi făcu loc până-n mijlocul femeilor care se pregăteau să treacă de la ocări la acte de violenţă şi, după ce le mustră din cauză că se arată aşa de nerăbdătoare, le sfătui să aştepte, căci îl va schingiui în aşa fel pe Inimă-Tare, încât îl vor vedea plângând ca o femeie.

Sălbaticul, a cărui cruzime era cunoscută, începu prin a-şi agita *tomahawk*-ul deasupra capului lui Inimă-Tare, în aşa fel încât se putea crede că tăişul acestuia avea să i se înfigă în orice clipă în carne, cu toate că nu-i atingea nici măcar pielea. Faţă de procedeul acesta atât de obişnuit, Inimă-Tare rămase cât se poate de rece. Ochii lui, păstraseră aceeaşi căutătură neclintită, aţintită undeva, în văzduh, cu toate că securea descria un cere strălucitor de lumină prin faţa lui. Văzând că încercarea aceasta dăduse greş, Weucha aşeză tăişul *tomahawk-ului* pe capul gol al victimei, după aceea începu să înşire feluritele metode prin care l-ar putea jupui. Femeile răspunseră printr-un nou val de ocări, dându-şi toată silinţa

să smulgă de pe faţa încremenită a războinicului pawnee o tresărire cât de mică. Acesta se stăpânea însă, dornic să rămână la fel de neclintit şi-în clipele de chin adevărat, când mândria lui s-ar fi putut arăta într-un fel mult mai potrivit cu faima lui nepătată.

Ochii, *trapper-ului* urmăreau mişcările securii cu interesul unui adevărat părinte; dar în cele din urmă nu-şi mai putu stăpâni indignarea şi începu să strige:

— Fiul meu şi-a uitat viclenia. Ăsta e un indian slab de minte, unul care poate fi scos foarte repede din fire. Eu nu pot face aşa ceva, căci obiceiurile mele nu îngăduie unui războinic aflat în pragul morţii să-şi umilească duşmanii, însă crezul unei piei roşii este altul. Să rostească războinicul pawnee vorbe crude, şi-şi va afla o moarte uşoară. Şi sunt sigur că va izbuti, dacă va avea grijă să vorbească mai înainte ca şefii cei înţelepţi să împiedice prostia acestui nebun.

Weucha, care auzise cuvintele dar nu le prinsese înţelesul, se întoarse spre *trapper* şi-l ameninţă că-l va ucide pe loc pentru îndrăzneala lui.

— Da, fă aşa cum doreşti, spuse bătrânul cu încăpățânare, căci sunt pregătit pentru moarte, cu toate că-i vorba de-o moarte pe care nu şi-o poate dori nici un om cinstit. Uită-te la şeful pawnee, tetonule, şi vezi cum se poartă o piele roşie care ştie de frica Stăpânului Vieţii şi care-i urmează legile. Câţi războinici din neamul vostru a trimis el în preriile cele îndepărtate? continuă bătrânul, socotind, că atâta timp cât primejdia nu-l ameninţă decât pe el, nu era păcat să preamărească meritele prietenului său; câţi luptători sioux n-a răpus el în luptă dreaptă, ca un războinic adevărat, în timp ce săgeţile zburau prin văzduh ca un roi de fulgi de zăpadă? Hai! să rostească Weucha numele unui singur duşman pe care să-l fi răpus cu propriile lui mâini!

— Inimă-Tare, strigă Weucha, întorcându-se furios şi pregătindu-se să-şi lovească duşmanul de moarte. Dar

securea ajunse în mâna victimei. Cei doi inamici rămaseră preţ de-o clipă ca vrăjiţi, unul încremenit de împotrivirea neaşteptată a tânărului pawnee, celălalt plecându-şi capul nu pentru că se temea să dea ochii cu moartea, ci pentru că, în aşteptarea ei, era absorbit doar de propriile sale gânduri. Femeile scoteau chiote de triumf, fiindcă îşi închipuiau că stăpânirea de sine a captivului se va nărui în cele din urmă. *Trapper*-ul tremura pentru onoarea prietenului său, iar Hector, ca şi când şi-ar fi dat seama de ceea ce se întâmplă, îşi ridică botul în aer şi scoase un chelălăit trist.

Războinicul pawnee şovăi doar o clipă. Apoi îşi ridică mâna cealaltă, asemenea unui fulger, securea scânteie prin aer, iar Weucha se prăbuşi la picioarele lui cu capul despicat până între sprâncene. Pe urmă, deschizându-şi drum cu arma însângerată, Inimă-Tare se repezi prin locul lăsat liber de femeile care se dăduseră înapoi speriate şi coborî povârnişul dintr-o singură săritură.

Dacă în mijlocul tetonilor ar fi căzut un trăsnet, aceştia n-ar fi rămas mai uluiţi decât în faţa acestui act de deznădăjduită îndrăzneală. De pe buzele tuturor femeilor izbucni un ascuţit strigăt de jale: şi câteva clipe se păru că până şi cei mai bătrâni războinici şi-au pierdut judecata.

Un răcnet de răzbunare ieşi apoi din sute de gâtlejuri, în timp ce tot atâţia războinici porniră pe urmele lui Inimă-Tare, hotărâţi să-i dea o pedeapsă cât mai cruntă. Dar Mahtoree scoase un strigăt puternic şi poruncitor, care-i opri pe loc; îşi întinse braţul către râu şi taina fu dezlegată.

Inimă-Tare străbătuse aproape jumătate din distanţa care despărţea povârnişul de malul apei. Şi chiar în clipa aceea un grup de indieni pawnee, înarmaţi şi călări, se iviră de după o înălţime şi începură să galopeze spre malul râului; Inimă-Tare ajunse numaidecât la mal, se aruncă în apă şi în câteva minute braţele lui vânjoase îl ajutară să treacă curentul. De pe malul celălalt răsună un chiot victorios, care acoperi de

umilinţă tribul tetonilor.

CAPITOLUL XXIX

> Dacă *ciobanul n-o fi însurat, dă-i drumul, blestemele şi torturile or să zguduie trupul omului, inima monstrului.*
>
> (Shakespeare)

Întâmplarea pe care-am istorisit-o mai înainte iscă o vâlvă nemaipomenită printre indienii sioux. Mahtoree îşi conduse, oamenii din nou în tabără; apoi, prevăzător, luă toate precauţiile pentru ca ochiul duşmanului să nu-i poată descoperi. Dar, cu toate acestea, grupul, indienilor pawnee nu numai că aflase unde se afla tabăra duşmană, dar descoperise şi punctele în care tetonii n-aveau nici măcar santinele; căci acestea se risipiseră printre numeroasele ridicături de pământ din apropierea locuinţelor şi nu-şi dădură seama de primejdie decât în ultima clipă.

În starea aceasta de mare îngrijorare, părea că nu mai e timp pentru a chibzui asupra măsurilor ce trebuiau luate. Dar Mahtoree, dând dovadă de acea forţă spirituală care-l ajutase să iasă din încurcături la fel de mari şi datorită căreia îşi întărise prestigiul în faţa tribului său, nu şovăi nici acum. Cu toată situaţia grea în care se afla, cu toată dezordinea din tabără şi cu toate strigătele, zbieretele şi urletele ce se ridicau de pretutindeni, Mahtoree îşi făcu simţită numaidecât autoritatea şi-şi rosti ordinele cu calmul unui veteran încercat.

În timp ce războinicii se înarmau, băieţii fură trimişi pe câmp după cai. Corturile fură strânse la repezeală de către femei şi puse de îndată pe spinarea animalelor care nu mai erau în stare să-şi servească stăpânii pe câmpul de bătălie. Pruncii fură aruncaţi în spatele mamelor, iar copiii mai mărişori, care puteau umbla şi singuri, fură mânaţi din urmă ca o turmă de mici animale. Cu toate că tabăra semăna cu un

al doilea turn Babei, din pricina strigătelor şi urletelor, pregătirile acestea se desfăşurau cu o iuţeală şi o pricepere de necrezut.

În timpul acesta Mahtoree nu-şi uitase nici îndatoririle pe care i le cerea poziţia lui de şef. Se suise pe o ridicătură de pe care putea cuprinde cu ochii pe toţi războinicii şi toate mişcările duşmanilor. Şi un zâmbet fioros îi lumină faţa când îşi dădu seama că prin număr, oamenii săi le erau cu mult superiori. Dar cu toate acestea, armata lui avea unele puncte slabe care-i puneau în mare primejdie victoria. Căci tribul lui locuia o regiune mai nordică şi mai puţin mănoasă decât cea a duşmanilor, aşa că erau săraci în cai şi arme, lucruri ce alcătuiesc toată bogăţia indianului din vest. Duşmanii lui erau cu toţii călare, iar când aceştia ajunseră destul de aproape pentru a-şi salva şeful, Mahtoree îşi dădu seama că sunt nişte războinici tot unul şi unul. Pe de altă parte, majoritatea supuşilor săi erau mai îndemânatici la vânătoare decât pe câmpul de luptă: oameni cât se poate de pricepuţi de-a abate atenţia duşmanului, dar de la care nu se putea aştepta la cine ştie ce isprăvi. Apoi ochii lui scânteietori se opriră asupra unui grup de războinici tetoni; care nu-l dezamăgise niciodată şi în care îşi pusese de nenumărate ori nădejdea; dar în împrejurarea de faţă găsi că e mult mai înţelept să amâne ciocnirea, cu toate că n-avea de gând s-o ocolească.

Şi nici indienii pawnee, care-şi atinseseră în mod atât de strălucit şi de neaşteptat primul şi cel mai de seamă ţel al lor, nu păreau gata să împingă lucrurile mai departe. Râul era o stavilă destul de periculoasă în cazul c-ar fi vrut s-o treacă, deşi pe malul celălalt se afla un duşman atât de hotărât; aşa că o retragere vremelnică, pentru a ataca la ceas de noapte şi în oarecare siguranţă, ar fi fost o soluţie mult mai potrivită cu firea lor precaută. Dar Inimă-Tare era înzestrat cu un curaj care-l ridica, în momentul acela, mult mai presus de obişnuita tactică de război a sălbaticilor. Pieptul lui ardea de dorinţa de-

a şterge ruşinea prin care trecuse, şi poate că nutrea şi speranţa că în tabăra duşmană îl aşteaptă o răsplată ce începuse să aibă în ochii lui un preţ mai mare decât cincizeci de scalpuri tetone. Oricare-ar fi fost pricina ce-l îmboldea să treacă numaidecât la fapte, de cum primi scurtele felicitări ale oamenilor săi, Inimă-Tare împărtăşi şi celorlalte căpetenii ceea ce avea de gând să facă; apoi se pregăti de luptă, hotărât să-şi păstreze faima câştigată şi să-şi împlinească în acelaşi timp şi dorinţele. Îi fu adus apoi un cal de rasă ce luase parte la nenumărate partide de vânătoare, deşi nu mai avea aproape nici o şansă să scape teafăr din lupta care se apropia. Pe spinarea animalului fuseseră aşezate, cu o delicateţe şi un respect ce dovedeau cât de mult preţuiau supuşii neobişnuitele calităţi ale tânărului conducător, arcul, lancea şi tolba menite să fie aduse jertfă pe mormântul eroului răpus în floarea vârstei; una din îndatoririle acelea pioase pe care se obligase să le aducă la îndeplinire şi *trapper*-ul.

Cu toate că Inimă-Tare era cât se poate de simţitor faţă de devotamentul războinicilor săi şi era pe deplin convins că un şef înzestrat cu un asemenea echipament poate pleca fără grijă spre îndepărtatele terenuri de vânătoare ale Stăpânului Vieţii, nu era mai puţin convins că atât calul cât şi echipamentul pot fi la fel de folositoare şi într-o ciocnire cu duşmanii. Faţa lui se lumină de plăcere când încercă elasticitatea arcului şi când îşi potrivi lancea. Privirea aruncată scutului fu trecătoare şi indiferentă faţă de elanul cu care se aruncă în spinarea calului său favorit, elan ce dezminţea întru totul obişnuita nehotărâre a indienilor. Apoi începu să călărească încoace şi încolo printre războinicii săi, la fel de înflăcăraţi, strunindu-şi calul cu o graţie şi o dibăcie neîntrecute; din când în când îşi vântura lancea în aer, iar uneori îşi cerceta carabina cu dragostea celui ce reintră pe neaşteptate în stăpânirea comorilor care înseamnă mândria şi

fericirea lui.

Tocmai în clipa aceea, Mahtoree se pregătea pentru actul hotărâtor. Tetonul avusese foarte multă bătaie, de cap în privinţa dispoziţiilor care-i priveau pe prizonieri. Corturile colonistului se aflau în acelaşi loc, nu departe de tabăra tetonilor, şi prevăzătorul Mahtoree îşi dădu seama că se putea aştepta în orice clipă la un atac din partea lui Ishmael; aşa că trebuia să supravegheze şi mişcările acestuia, şi cele ale indienilor pawnee. La început se simţi îmboldit să-şi înmoaie *tomahawk*-ul în sângele celor trei prizonieri, lăsându-le pe femei să împărtăşească soarta femeilor din tribul său. Dar, felul în care majoritatea războinicilor săi continuau să-l privească pe presupusul vraci al cuţitelor-lungi îl preveni că un asemenea act de cruzime ar fi fost destul de riscant în pragul bătăliei. Căci uciderea vraciului ar fi putut fi socotită ca o prevestire a propriei lor înfrângeri. Făcu atunci semn unui războinic foarte bătrân, care nu mai făcea parte dintre combatanţi, îl luă deoparte şi, punându-i un deget pe umăr, îi vorbi pe un ton autoritar, dar plin de încredere:

-— Când tinerii mei îi vor zdrobi pe indienii pawnee, înarmează-le pe femei cu cuţite. Şi asta e de ajuns, căci tatăl meu e foarte bătrân; n-are nevoie să înveţe înţelepciunea de la un băiat.

Bătrânul îi răspunse printr-o privire plină de tâlc; după care Mahtoree nu se mai gândi la soarta prizonierilor săi. Din clipa aceea se dedică în întregime planurilor sale de răzbunare. Se aruncă apoi pe cal, după care, cu aerul unui adevărat prinţ, făcu semn şi celor din suită ca să-i urmeze pilda, şi, fără multă vorbă puse capăt cântecelor de război şi riturilor solemne cu care-şi întăreau curajul cei mai mulţi războinici. Când totul intră în ordine, porniră în cea mai mare linişte şi foarte hotărâţi spre malul râului.

Între cele două tabere duşmane nu se afla în momentul acela decât stavila pe care le-o punea apa. Râul era prea larg

pentru obişnuitele atacuri indiene; dar câteva împuşcături tot fură schimbate între carabinele şefilor, mai mult ca un fel de bravadă decât în nădejdea că vor avea vreo urmare. Dar cum demonstraţiile acestea nefolositoare luară destul timp, îi vom părăsi o vreme pe războinicii celor două triburi indiene şi ne vom întoarce la prizonieri.

Ar însemna să facem, risipă de cerneală şi de hârtie, care ar putea fi întrebuinţate altfel şi cu mai mult folos, dacă am crede că e neapărată nevoie să aducem la cunoştinţa cititorului că puţine lucruri au scăpat privirilor încercate ale bătrânului *trapper.* Acesta rămăsese şi el uimit de gestul neaşteptat al lui Inimă-Tare căci, deşi era plin de înţelegere şi bunăvoinţă, ar fi fost foarte mâhnit dac-ar fi desluşit vreun semn de slăbiciune pe faţa războinicului care trezise în el un asemenea val de simpatie. Dar când, în locul unei agonii neputincioase şi nedemne de un bărbat, văzu că prietenul său îndură totul cu răbdarea plină de demnitate a unui războinic indian până când se ivi prilejul de-a fugi, mulţumirea bătrânului fu atât de mare, că nici nu încercă să şi-o ascundă. În mijlocul vaietelor şi a zarvei care se iscă după moartea lui Weucha şi fuga prizonierului, *trapper*-ul se aşeză în apropierea prietenilor săi albi hotărât ca, orice avea să se mai întâmple, să nu stea cu braţele încrucişate dacă furia sălbaticilor s-ar revărsa cumva asupra acestora. Dar apariţia indienilor pawnee îl scuti să-şi pună planurile în aplicare, aşa că rămase să-şi continue observaţiile şi să urzească noi planuri.

Băgă mai ales de seamă că, în timp ce majoritatea femeilor şi a copiilor, împreună cu întreaga avuţie a bandei, fuseseră trimise în mare grabă, ca să se ascundă, poate, prin pădurile din apropiere, cortul lui Mahtoree şi femeile dinlăuntrul lui rămăseseră pe loc. În preajma cortului aşteptau însă doi cai de rasă, păziţi de doi băieţandri prea nevârstnici pentru a lua parte la luptă, dar destul de mari ca

să se pricepă la îngrijirea animalelor. Aşa că *trapper*-ul trase concluzia că Mahtoree nu voia să-şi încredinţeze „florile” proaspăt găsite unor mâini străine, dar că-şi luase în acelaşi timp toate măsurile pentru cazul că ar fi fost cumva înfrânt.

Trapper-ul îl văzuse pe şeful teton când îi dăduse indianului celui bătrân porunca mai sus amintită şi observase totodată şi bucuria, plină de cruzime, cu care acesta îşi primise însărcinarea. Şi, băgând de seamă toate mişcările acestea misterioase, bătrânul *trapper* rămase încredinţat că sfârşitul e aproape, aşa că făcu apel la toate cunoştinţele şi la toată experienţa vieţii sale îndelungate, pentru a putea ieşi din situaţia aceea atât de deznădăjduită. În timp ce chibzuia asupra mijloacelor pe care ar trebui să le folosească, doctorul îi atrase iarăşi atenţia asupra lui, cerându-i desperat ajutor.

— Venerabile *trapper,* sau mai bine spus eliberatorule, începu Obed, îndurerat, cred c-a sosit momentul potrivit pentru a desface nefireasca legătură care uneşte membrele mele inferioare cu trupul lui Asinus. Poate că, dacă această porţiune a membrelor mele ar fi pusă în libertate, lucru care m-ar face stăpân şi peste celelalte, am putea trage oarecare folos din această împrejurare favorabilă încercând un marş forţat către aşezări, iar speranţele de-a putea păstra acele comori ale ştiinţei, al căror nedemn paznic sunt, n-ar fi cu totul pierdute. Marea importanţă a scopului îndreptăţeşte, cu siguranţă, riscurile unei încercări de felul acesta.

— Nu ştiu, nu ştiu, răspunse bătrânul cu cumpătare. Lighioanele şi târâtoarele pe care le cari după tine au fost create de Dumnezeu pentru a trăi în prerie, şi nu văd de ce-ar trebui duse în locuri nepotrivite cu firea lor. Şi, mai mult decât atât, tu poţi fi de foarte mare folos rămânând aşa, pe măgarul tău, cu toate că nu mă miră deloc că nu ţi-ai dat încă seama de asta, când pun la socoteală că nepriceperea face parte dintre virtuţile unui om atât de învăţat ca tine.

— S-ar părea că va fi o mare vărsare de sânge între cele

două tabere inamice de păgâni, şi cu toate că nu doresc prea mult acest lucru, ar fi mai bine să mă ocup de unele experimente chirurgicale decât să-mi pierd atâtea preţioase momente martirizându-mi sufletul şi trupul.

— Nu-mi prea vine-a crede că pieile roşii s-ar da pe mâna unui doctor în timp ce le răsună în urechi strigătul de luptă. Răbdarea e una din virtuţile oricărui indian, şi socotesc că nu l-ar face de ruşine nici pe-un creştin alb. Uită-te la zgripţuroaicele acelea, prietene doctor; dacă nu nutresc gânduri sângeroase şi dacă n-au de gând să se repeadă la noi şi să ne sfâşie de vii, atunci înseamnă că nu ştiu ce-i aceea un sălbatic. Dar atâta timp cât vei rămâne călare pe măgar şi-ţi vei păstra dârzenia, deşi asta e o virtute care n-are nici o legătură cu tine, frica ce-o încearcă orice sălbatic în faţa unui vraci mare i-ar mai putea domoli. Stau aici întocmai ca un general la începutul luptei, şi ştiu că e de datoria mea să fac aşa cum e mai bine, deoarece cunosc toate vicleşugurile indienilor. Şi crede-mă că e mult mai folositor pentru tine să rămâi acolo unde eşti, decât să te arunci în cine ştie ce isprăvi necugetate.

— Ia ascultă, bătrâne *trapper,* strigă Paul, a cărui răbdare ajunsese la capăt auzind cuvintele şi socotelile lor încâlcite, ce-ar fi să tai dintr-o dată două lucruri *?* Adică, ştii, în primul rând vorbăria ta, — foarte plăcută lângă o cocoaşă de bivol bine friptă — şi curelele astea blestemate de piele care nu pot fi plăcute nicăieri. O singură lovitură de cuţit ar fi de mai mare folos acum decât cel mai lung discurs care s-a ţinut vreodată într-o judecătorie din Kentueky.

— Da, judecătoriile sunt „fericitele terenuri de vânătoare”, cum ar spune o piele roşie, pentru cei care-au fost blagosloviţi numai cu darul de-a croi minciuni. M-au cărat şi pe mine pe vremuri într-una din găurile acelea nelegiuite, şi toate astea pentru un lucru care nu făcea nici cât o piele de căprioară. Dumnezeu să-i ierte! Dumnezeu să-i ierte! căci nu

ştiu nimic altceva şi s-au lăsat mânaţi de judecata lor cea slabă, aşa că nu merită decât milă; deşi era un lucru nemaipomenit să vezi un om în vârstă, care-a trăit totdeauna în aer liber, dar căruia legea îi pusese mâna-n gât şi-l făcuse de ocară în faţa femeilor şi copiilor, din oraşul acela al pierzaniei, ce-l arătau cu degetul.

— Dacă asta e lăudabila dumitale părere în ceea ce priveşte suprimarea libertăţii, cinstite prieten, ai face mult mai bine să ţi-o pui în practică eliberându-ne cât mai repede, spuse Middleton, care găsea, ca şi tovarăşul său, că şovăiala încercatului *trapper* e, pe cât de neaşteptată, pe atât de neplăcută.

— Ce n-aş da să pot face aşa ceva, mai cu seamă în ceea ce te priveşte, căpitane, căci ai putea trage multe foloase dac-ai vedea cu ochii dumitale şiretlicurile şi vicleniile unei lupte între indieni. În ceea ce-l priveşte pe prietenul nostru aici de faţă, n-ar avea de învăţat mare lucru, fiindcă albinele nu pot fi răpuse în acelaşi fel cu indienii.

— Socotesc, că vorbele astea batjocoritoare, judecând după starea nenorocită în care ne aflăm, n-au nici cap nici coadă, ca să nu întrebuinţez cuvinte mai tari...

— Da, bunicul dumitale avea sângele iute, şi nu te poţi aştepta ca puiul unei pantere să se târască în ţărână ca un pui de porc spinos. Acuma staţi amândoi liniştiţi şi faceţi aşa ca să se creadă că spun ceva în legătură cu luptele de pe câmpie; asta ca să închidă ochii celor care-i închid foarte rar când e vorba de cruzimi. Cred că mişelul, acela de teton a dat ordin să fim ucişi de îndată ce va crede că lucrul poate fi înfăptuit fără prea mare tărăboi

— Dumnezeule mare! Şi vrei să ne laşi să fim măcelăriţi ca nişte oi neputincioase?

— Tăcere, căpitane, tăcere! Nerăbdarea strică totdeauna atunci când şiretenia preţuieşte mai mult ca loviturile. Ah, ce nobil e tânărul pawnee! Ţi-ar încălzi inima dacă l-ai putea

vedea cum se îndepărtează de râu pentru a-i sili pe duşmani să treacă şi ei dincolo; şi deşi vederea mi-e slabă, cred că tetonii au câte doi războinici pentru unul de-ai lui. Dar, cum am mai spus, graba nu poate folosi la nimic şi nici lipsa de cumpătare. Lucrurile sunt totuşi aşa de limpezi, că şi-un copil le-ar putea, vedea. Sălbaticii au păreri diferite în ceea ce priveşte soarta noastră. Unii se tem de noi din pricina culorii noastre şi cu dragă inimă ne-ar da drumul să plecăm; în timp ce alţii ne-ar arăta tot atâta milă câtă arată un lup flămând unei căprioare. Iar când în sfatul unui trib părerile sunt împărţite, omenia câştigă foarte rar. Uitaţi-vă acum la acele *squaws* zbârcite şi crude, dar nu, nu le puteţi vedea aşa cum staţi voi, culcaţi; aflaţi atunci că sunt prin preajmă, gata să se năpustească asupra noastră ca nişte ursoaice rănite.

— Ascultă, bătrâne *gentleman trapper,* îl întrerupse Paul, cu oarecare amărăciune în glas, spui toate astea ca să te distrezi pe tine sau pe noi? Dacă e pentru distracţia noastră, atunci fă economie de vorbe, pentru că eu sunt gata să mă sufoc de atâta haz.

— Sst! spuse *trapper*-ul, tăind cu mare dexteritate şi cu o repeziciune nemaipomenită cureaua ce-i lega unul din braţe, după care-i puse cuţitul în mâna eliberată. Tăcere, băiete, tăcere! A fost o clipă norocoasă. Strigătul de pe câmpul de luptă a atras privirile harpiilor ăstora

într-acolo, şi atâta timp cât sunt cu ochii la bătălie, ne putem socoti în siguranţă. Aşa că foloseşte bine prilejul, ai însă grijă să nu te vadă nimeni.

— Îţi mulţumesc pentru bunătate, bătrâne eliberator; mormăi căutătorul de miere, cu toate că vine ca zăpada în luna mai, la timp destul de nepotrivit.

— Băiat nechibzuit! exclamă *trapper-ul,* care se depărtase puţin de prietenii săi, dând impresia că urmăreşte cu cea mai mate atenţie desfăşurarea ostilităţilor — n-ai să înveţi niciodată înţelepciunea răbdării? Şi dumneata de asemenea,

căpitane; cu toate că sunt un om care nu se pierde cu firea în faţa deşertăciunilor, văd că nu scoţi nici o vorbă, şi asta din pricină că nu găseşti demn de dumneata să ceri un hatâr unui ins aşa de neajutorat ca mine. Ştiu că sunteţi tineri amândoi şi plini de mândria forţei şi a bărbăţiei voastre, dar sunt sigur că vă închipuiţi că singurul lucru pe care-l aveţi de făcut, după ce vi se vor tăia curelele, e să vă năpustiţi asupra duşmanului. Cel care a văzut multe e în stare să şi chibzuiască mult. Dacă aş fi alergat ca o femeie deznădăjduită să vă eliberez, zgripţuroaicele astea ar fi văzut totul, şi-atunci unde aţi fi fost acuma? Sub *tomahawk* şi sub cuţitele lor, ca nişte copii plângăreţi şi slabi, cu toate că sunteţi clădiţi ca nişte bărbaţi. Întreabă-l pe prietenul nostru, căutătorul de miere, cu ce sorţi de izbândă ai putea lupta împotriva unui războinic teton, după atâtea ceasuri de încătuşare, ca să nu mai vorbim câţi sorţi de izbândă ai avea dacă te-ai repezi asupra unei duzini de *squaws* însetate de sânge!

— Adevărat, bătrâne *trapper,* răspunse Paul, întinzându-şi membrele, pentru a-şi pune sângele în mişcare; ai oarecare pricepere în lucrurile astea. Iată-mă pe mine, Paul Hover, un bărbat pe care puţini oameni se pot lăuda că-l întrec la luptă sau la fugă, dar mai neputincios acum decât atunci când mi-am făcut intrarea în casa tatălui meu Dumnezeu să-i ierte toate păcatele pe care le-a făcut cât timp a zăbovit prin Kentucky! Iată, de pildă, piciorul ăsta care n-are nici un chef să atingă pământul pe o distanţă mai mare de şase inci. Şi fiindcă ai făcut atâtea pentru noi; ai bunătatea şi ţine zgripţuroaicele astea, despre care ne-ai spus atâtea lucruri ispititoare, ceva mai departe de noi, până-mi voi pune sângele în mişcare ca să le pot primi aşa cum se cuvine.

Trapper-ul îi făcu un semn, dându-i a înţelege că a priceput totul, apoi se îndreptă spre bătrânul sălbatic care părea gata să aducă la îndeplinire ordinul primit de la şeful

suprem. Îl lăsă aşadar pe căutătorul de miere să-şi pună în mişcare membrele amorţite şi să-l elibereze şi pe Middleton, pentru a se putea apăra cum trebuie.

Mahtoree nu dăduse greş când alesese omul care trebuia să-i ducă planul la îndeplinire. Căci bătrânul sălbatic făcea parte din tagma acelor războinici fără milă şi fără cruţare, aşa cum se găsesc în orice trib; el îşi câştigase oarecare faimă fiindcă vădea un curaj ce-şi avea obârşia în dragostea lui înnăscută pentru cruzime. Contrar înaltului sentiment cavaleresc potrivit căruia indienii preriilor socotesc că e un mare merit să renunţi la trofeul câştigat prin victoria asupra inamicului căzut, acest bătrân era cunoscut prin faptul că prefera plăcerea pe care-o dă nimicirea vieţii în locul gloriei de-a lupta împotriva morţii. În timp ce alţi războinici, mai devotaţi şi mai ambiţioşi, erau preocupaţi de onoarea persoanei lor, chiar şi în toiul celor mai aprige lupte, el se punea întotdeauna la adăpost în vreun loc sigur, sau se îndeletnicea cu uciderea duşmanilor răniţi. Ori de câte ori se săvârşise în tribul său vreo faptă sângeroasă, el fusese întotdeauna în frunte, şi nici un sioux nu-l întrecea când era vorba de vreo cruzime.

Aşa că aşteptă cu mare nerăbdare momentul când va trece la îndeplinirea poruncii lui Mahtoree; căci fără încuviinţarea şi ocrotirea puternicului şef n-ar fi îndrăznit să facă nici un singur pas, deoarece avea nenumăraţi duşmani chiar în propriul lui trib. Evenimentele se precipitară însă şi, cum rezultatul luptei dintre cele două triburi duşmane era cât se poate de limpede, socoti, spre nemărginita lui bucurie, c-a sosit vremea să treacă la fapte *Trapper*-ul îl găsi împărţind cuţite femeilor; acestea îşi primeau darul cântând încet o melodie monotonă, în care se reaminteau pierderile suferite de indienii sioux ori de câte ori se ciocniseră cu albii, preamărind în acelaşi timp, bucuria şi gloria răzbunării. Ceremonia aceasta era aşa de tulburătoare, că orice om, mai

puţin obişnuit cu asemenea lucruri decât bătrânul, ar fi dat numaidecât înapoi. După ce-şi primiră armele, femeile porniră să se rotească în jurul bătrânului sălbatic într-un fel de dans magic, pe care-l executau cu nişte paşi înceţi şi măsuraţi, dar lipsiţi de orice graţie. Mişcările le erau comandate în oarecare măsură de cuvintele cântecului, aşa după cum gândurile comandă gesturile. Când pomeneau de pierderile pe care le suferise tribul, îşi ridicară pletele lor lungi şi cenuşii în sus sau şi le lăsau să cadă în dezordine peste gâturile lor zbârcite; iar când vreuna din ele simula loviturile date de indieni, celelalte, drept răspuns, scoteau cu toatele acelaşi strigăt, după care urma o înlănţuire de gesturi îndeajuns de grăitoare pentru a le aduce în starea de aţâţare cerută în asemenea împrejurare. Făcându-le semn să înceteze, bătrânul *trapper* le întrebă:

— De ce cântă oare mamele tetonilor cu glas plin de amărăciune? Prizonierii pawnee nu sunt încă în locuinţele lor, iar tinerii lor fii nu s-au înapoiat încă încărcaţi de scalpuri!

I se răspunse cu un alt urlet, îngrozitor, iar câteva femei mai îndrăzneţe încercară să se apropie, agitându-şi cuţitele chiar pe lângă ochii lui; dar *trapper*-ul nici nu clipi măcar.

— În faţa voastră stă un războinic, nu un servitor al cuţitelor-lungi, care păleşte la vederea unui *tomakawk,* spuse neclintit *trapper*-ul: să se gândească bine femeile indienilor sioux; dacă moare o singură faţă albă, în locul în care-a căzut răsar o sută.

Cu toate acestea, zgripţuroaicele începură să dănţuiască şi mai repede şi-şi ridicară glasul din ce în ce mai ameninţător. Şi pe neaşteptate, una din femeile cele mai bătrâne şi mai fioroase rupse cercul şi porni în fugă spre prizonieri; era asemenea unei păsări răpitoare care s-a rotit câtva timp deasupra prăzii, iar în cele din urmă se aruncă asupra ei. O urmară şi celelalte, ca un cârd gălăgios, de teamă să nu întârzie şi să scape prilejul de a-şi potoli setea de sânge.

— Puternice vraci al poporului meu! strigă atunci *trapper*-ul în limba tetonilor, înalţă-ţi glasul şi vorbeşte, aşa ca să te poată auzi şi tribul indienilor sioux!

Fie că Asinus dobândise destul de multă înţelepciune cu prilejul ultimei lui experienţe şi-şi dădea seama de valoarea calităţilor lui vocale, fie că strania înfăţişare a celor douăsprezece furii, care zburau pe lângă el umplând văzduhul cu strigăte ce zgâriau chiar şi urechile unui măgar, îl sperie prea tare, dar animalul făcu ceea ce i se ceruse lui Obed să facă; şi, bineînţeles, cu un efect mult mai mare decât ar fi avut vocea naturalistului, chiar dacă doctorul şi-ar fi dat toate silinţele. De când fusese adus în tabăra indienilor, animalul nu-şi deschisese gura niciodată. Auzind glasul acela înfricoşător, femeile se risipiră asemenea unor hultani înfricoşaţi de propria lor pradă; continuau să ţipe, dar uitaseră că trebuie să-şi sacrifice prizonierii.

Între timp, în vinele lui Paul şi ale lui Middleton sângele prinse să alerge cu o viteză neaşteptată atunci când tinerii văzură apropiindu-se cele douăsprezece femei însetate de răzbunare. Paul se ridică numaidecât în picioare, într-o ţinută mult mai ameninţătoare decât şi-ar fi putut lua în alte împrejurări, şi până şi Middleton reuşi să se ridice în genunchi, gata să facă tot ceea ce-i stătea în putere pentru a-şi apăra viaţa. Femeile puseră această inexplicabilă eliberare a captivilor din legăturile lor tot pe seama puterilor vrăjitoreşti ale lui Obed, şi greşeala aceasta le fu tot aşa de folositoare albilor, ca şi intervenţia miraculoasă a lui Asinus.

— A venit clipa să părăsim poziţiile, rosti *trapper-ul,* grăbindu-se să se alăture prietenilor săi, şi să pornim la luptă deschisă ca nişte bărbaţi adevăraţi. Ar fi fost mai bine să amânăm lupta până s-ar fi înzdrăvenit şi căpitanul, dar fiindcă suntem descoperiţi, trebuie să ne apărăm vieţile cu orice preţ.

Dar se opri numaidecât, căci simţi pe umăr o mână

gigantică. Se întoarse ca ars, având impresia că locul acela ar fi supus unei nefaste influenţe magice, când văzu că se află în faţa unui vrăjitor la fel de primejdios şi de puternic: Ishmael Bush. Grupul alcătuit din băieţii colonistului, înarmaţi până-n dinţi, care apăru chiar în clipa aceea de după cortul lui Mahtoree. Îi făcu să înţeleagă pe dată nu numai că li s-a tăiat orice cale de fugă, dar şi că orice împotrivire ar fi zadarnică.

Nici Ishmael şi nici fiii lui nu găsiră de cuviinţă să le dea vreo explicaţie. Middleton şi Paul fură legaţi din nou cu *o* repeziciune nemaipomenită şi într-o linişte desăvârşită; iar bătrânul *trapper* avu de data aceasta aceeaşi soartă. Cortul fu demontat, femeile aşezate pe spinarea cailor, iar convoiul porni la drum spre tabăra colonistului cu o viteză atât de mare, încât ar fi putut sta mărturie pentru a dovedi existenţa magiei.

În timp ce toate acestea se urmau cu repeziciune, bătrânul războinic al lui Mahtoree şi fioroasele lui tovarăşe o luară la goană peste câmpie, pentru a-şi ajunge din urmă familiile pornite la drum mai înainte; iar în clipa când Ishmael părăsi tabăra cu prizonierii şi cu prada, locul acela, care răsunase numai cu puţin mai înainte de larma obişnuită a unei tabere indiene, rămase la fel de tăcut şi de pustiu ca oricare alt punct al preriei.

CAPITOLUL XXX

Cinstită e puterea asta? Dreaptă-i?
(Shakespeare)

În timp ce pe tăpşanul unde era aşezată tabăra aveau loc evenimentele de care am pomenit, războinicii, aflaţi în plină câmpie, nu-şi pierdură vremea nici ei. Părăsisem cele două bande duşmane ce se spionau reciproc — una de pe un mal al râului şi cealaltă de pe altul — şi încercau, prin insultele şi sudălmile cele mai înjositoare, să-şi împingă adversarul spre cine ştie ce faptă nechibzuită. Dar Inimă-Tare îşi dădu destul de repede seama că vicleanul lui vrăjmaş caută să amâne ciocnirea. Aşa că-şi schimbă tactica şi se îndepărtă de mal, după cum am aflat puţin mai înainte, prin mijlocirea *trapper*-ului, pentru a-i sili pe tetoni, mult mai numeroşi decât războinicii lui, să treacă râul. Provocarea nu prinse însă, şi lupii fură nevoiţi să întrebuinţeze alt mijloc.

Şi, în loc să-şi piardă timpul tot încercând să-şi convingă inamicul să treacă râul, tânărul şef pawnee îşi călăuzi trupa, într-un galop rapid, de-a lungul malului, în căutarea unui punct prielnic pe unde să-şi treacă oamenii dincolo, luându-şi duşmanul prin surprindere. Dar Mahtoree dibui numaidecât planul urzit de căpetenia pawnee, şi în spatele fiecărui teton călare apăru şi câte un războinic pedestru, căci şeful teton era hotărât să întâmpine atacul vrăjmaş cu forţe cât mai mari. Atunci Inimă-Tare, văzând că Mahtoree i-a dejucat planurile şi cum nu voia să-şi obosească animalele într-o cursă fără rost, se opri chiar pe malul apei.

Fiindcă terenul era mult prea descoperit pentru hărţuielile cu care obişnuiesc indienii să se sâcâie şi pentru că nu aveau nici timp prea mult, Inimă-Tare hotărî să pună capăt luptei printr-una din faptele acelea de curaj personal ce duc faima războinicilor indieni până departe şi-i fac să câştige cel mai de

preţ renume. Locul pe care-l alesese viteazul pawnee era foarte potrivit pentru asemenea planuri. Râul, adânc şi iute pe aproape tot parcursul, îşi lărgise matca destul de mult în locul acela, iar încreţiturile care-i brăzdau faţa vădeau că nici adâncimea nu-i era prea mare. În mijlocul curentului se afla un banc de nisip ce se ridica numai cu puţin deasupra nivelului apei; iar un ochi încercat îşi dădea numaidecât seama, după culoarea şi compoziţia nisipului, că e destul de solid. Inimă-Tare cercetă câtva timp locul şi în scurt timp se şi hotărî, apoi împărtăşi şi războinicilor săi ceea ce plănuise; după aceea se aruncă în valuri şi, mai înotând, mai folosindu-se de picioarele calului său, ajunse curând pe banc.

Felul în care-şi aduse planul la îndeplinire îl mulţumi din cale-afară pe Inimă-Tare. Când armăsarul ieşi din apă sforăind, se afla pe o fâşie de nisip umedă şi compactă, de-a lungul şi de-a latul căreia putea să alerge în voie. Iar calul părea că-şi dă bine seama de lucrul acesta şi începu să-şi poarte călăreţul în pas vioi şi cu o semeţie care nu l-ar fi dat de ruşine nici pe cel mai nobil cal de luptă. Sângele din vinele călăreţului începu să alerge mai iute, biciuit de ciudăţenia situaţiei în care se afla. Stătea pe cal ca şi cum ar fi ştiut că ochii oamenilor din cele două triburi îi urmăresc fiece mişcare, ca şi cum nimic n-ar fi fost mai pe placul alor săi decât dovada aceea de graţie firească şi de curaj, şi nimic mai umilitor pentru duşmanii lor.

Apariţia atât de neaşteptată a căpeteniei pawnee pe bancul de nisip fu primită de tetoni cu un strigăt sălbatic de furie. Porniră numaidecât spre mal, apoi sloboziră vreo cincizeci de săgeţi şi câteva carabine; o parte din războinici se arătară gata să se arunce în apă pentru a pedepsi îndrăzneala trufaşului lor vrăjmaş. Dar ordinul dat de Mahtoree îi opri, potolind în acelaşi timp şi zelul celorlalţi oameni ai săi. Nu numai că Mahtoree nu îngădui nici unui singur războinic să se arunce în valuri sau să-şi urmărească

duşmanii prin salve care n-ar fi folosit la nimic, ci dădu poruncă ca toată lumea să se retragă de pe mal; apoi spuse câteva cuvinte celor mai apropiaţi războinici.

Când indienii pawnee văzură mişcarea vrăjmaşului, săriră în apă vreo douăzeci de războinici; dar de îndată ce tetonii se retraseră, făcură şi ei la fel, lăsîndu-şi şeful să-şi arate iscusinţa lui mult încercată şi curaju-i bine cunoscut. Poruncile date de Inimă-Tare atunci când îşi părăsise războinicii erau demne de devotamentul şi de îndrăzneala sa. Căci atâta timp cât va fi atacat numai de un singur vrăjmaş, acesta trebuia lăsat în grija lui Wahcondah şi a propriului său braţ, dar dacă aveau să-l atace în număr mare, atunci ai săi trebuiau să-l ajute, rând pe rând, până la ultima lui suflare. Ordinele date de şeful pawnee fură ascultate cu sfinţenie; şi cu toate că mulţi războinici ai tribului ardeau de nerăbdare să împartă gloria şi primejdia alături de el, nu se găsi totuşi nici un singur om care să nu-şi poată ascunde nerăbdarea sub obişnuita mască a stăpânirii de sine, însuşire atât de des întâlnită la indieni. Pândeau desfăşurarea evenimentelor cu ochii lor neastâmpăraţi şi ageri, dar nici un strigăt de mirare nu le scăpă atunci când băgară de seamă, aşa cum se va vedea în curând, că încercarea lui Inimă-Tare părea să ducă mai curând la o înţelegere.

După ce Mahtoree le împărtăşi şi celorlalţi ceea ce avea de gând să facă şi-şi trimise oamenii înapoi pe mal, intră în apă, făcu vreo câţiva paşi, apoi se opri. După aceea, ţinându-şi palmele în afară, îşi ridică mâinile de mai multe ori: erau semnele prin care indienii obişnuiesc să-i asigure pe cei din faţa lor că nutresc cele mai paşnice sentimente. Şi, ca şi când ar fi vrut să-şi dovedească credinţa, îşi aruncă flinta pe mal; în sfârşit, mai înaintă puţin, dar se opri din nou pentru a vedea cum primeşte căpetenia pawnee propunerile lui de pace.

Vicleanul sioux îşi făcuse foarte bine socotelile când se

bizuise pe firea nobilă şi cinstită ă vrăjmaşului său mai tânăr. Chiar şi în clipa când duşmanii îşi descărcaseră armele asupra lui şi când păreau că vor porni cu toţii la atac, Inimă-Tare continuase să galopeze de-a lungul fâşiei de pământ cu acelaşi aer mândru şi încrezător cu care-i înfruntase şi prima dată. Iar când îl zărise pe şeful teton intrând în apă, îşi fluturase mâna în semn de triumf şi, vânturându-şi lancea prin aer, scosese puternicul strigăt de război al tribului său, căci era nerăbdător să înceapă lupta. Dar când văzu că Mahtoree cere să se pună capăt neînţelegerilor, deşi cunoştea cât se poate de bine viclenia de care se folosea un sioux în timpul luptei, nu voi să dea dovadă de mai puţină încredere în el însuşi decât aceea ce-o arăta duşmanului său. Călărind până la marginea bancului de nisip, îşi aruncă şi el flinta, apoi se întoarse pe locul de unde pornise.

Cei doi şefi erau înarmaţi acum la fel. Îşi avea fiecare lancea, arcul şi tolba de săgeţi, securea de luptă şi cuţitul, şi, de asemenea, scutul de piele, minunat mijloc de apărare împotriva surprizei pe care le-ar fi pregătit-o fiecare dintre aceste arme. Căpetenia tetonă nu mai şovăi şi înaintă în şuvoi până ce puse piciorul pe marginea bancului de nisip pe care i-o lăsase nobilul său adversar.

Dacă cineva ar fi putut citi pe chipul lui Mahtoree în timp ce străbătea vâna de apă aflată între el şi vrăjmaşul său, temut şi totodată urât, ar fi putut crede că desluşeşte o sclipire de mare bucurie ce-i lumina faţa pe care şiretenia şi josnicia aşternuseră o mască de nepătruns; cu toate acestea, erau şi momente când observatorul ar fi putut pune fulgerele din privirea tetonului şi freamătul nărilor sale, pe seama unor simţăminte mai înalte şi ceva mai potrivite unui adevărat şef indian.

Inimă-Tare se retrase la unul din capetele bancului de nisip, aşteptându-şi inamicul cu calm şi demnitate. Tetonul se roti de câteva ori în galop pentru a potoli nerăbdarea

armăsarului şi pentru a-şi regăsi echilibrul în şa în urma efortului pe care-l făcuse trecând şuvoiul; după aceea înaintă până în mijlocul insulei poftindu-şi rivalul, printr-un gest plin de curtenie, să se apropie. Inimă-Tare călări spre el până ajunse la o distanţă la fel de prielnică şi înaintării, şi retragerii, apoi se opri, aţintindu-şi privirea scânteietoare asupra vrăjmaşului. Urmă o pauză destul de lungă, când cei doi războinici, care nu mai stătuseră niciodată unul în faţa celuilalt cu armele în mână, se priviră ca nişte luptători capabili să preţuiască meritele unui inamic chiar dacă-l urau de moarte. Faţa lui Mahtoree însă era mai puţin încremenită şi avea un aer ceva mai paşnic decât aceea a căpeteniei lupilor. Aruncându-şi scutul peste umăr, ca şi cum ar fi vrut să-şi încredinţeze duşmanul de gândurile lui cele bune, Mahtoree făcu un semn de salut şi începu să vorbească:

— Să se urce indienii pawnee pe culmea dealurilor; spuse, şi să privească de la soare-răsare până la soare-apune, de la ţara zăpezilor până spre câmpiile acoperite cu flori, şi or să vadă că pământul e foarte întins. De ce nu-şi pot găsi oare oamenii roşii loc destul pentru satele lor?

— A văzut oare cândva vreun teton un lup venind în aşezămintele indienilor sioux ca să cerşească loc pentru locuinţă? răspunse viteazul Inimă-Tare şi cătă spre Mahtoree cu o privire din care nici nu încercă să-şi alunge mândria şi dispreţul. Când lupii ies la vânătoare, trimit ei oare crainici la Mahtoree să-l întrebe dacă se află sau nu indieni sioux prin prerie?

— Când foametea-şi face loc în locuinţa unui războinic, el caută bivolii care i-au fost hărăziţi drept hrană, continuă tetonul încercând să-şi stăpânească furia ce-l cuprinsese în faţa privirii dispreţuitoare a celuilalt. Wahcondah a făcut mai mulţi bivoli decât indieni. Şi n-a spus: bivolul ăsta e pentru un pawnee, iar celălalt pentru un dakota; castorul ăsta e pentru un konza, iar celălalt pentru un omaha. Nu! Ci a spus: e de

ajuns pentru toată lumea. Eu îmi iubesc copiii roşii şi le-am dăruit bogăţii mari. Şi nici cel mai iute cal nu va ajunge prea repede de la satul tetonilor la cel al lupilor. Şi e mare depărtare de la aşezările indienilor pawnee până la râul osagilor. E loc destul pentru cei care-l iubesc. De ce să-şi lovească omul roşu fratele?

Inimă-Tare îşi îndreptă vârful lăncii sale spre pământ şi-şi aruncă şi el scutul peste umăr, apoi, rezemându-se uşurel în lance, răspunse zâmbind:

— Sunt oare tetonii obosiţi de vânătoare şi de războaie? Vor ei oare să nu mai vâneze, ci numai să-şi frigă vânatul? Vor ei oare să lase să le crească părul lung ca să le acopere capetele, aşa ca duşmanul să nu le mai poată găsi scalpul?

O groaznică licărire de cruzime trecu pe faţa neclintită a şefului dakota la auzul acestor insulte muşcătoare; dar vădi destulă stăpânire de sine pentru a-şi înăbuşi sentimentele, păstrându-şi o expresie mult mai potrivită cu scopul pe care-l urmărea.

— Asta e felul în care trebuie să vorbească un tânăr războinic despre lupte, răspunse el cât se poate de calm; dar Mahtoree a văzut nenorocirile mai multor ierni decât fratele său. În timp ce nopţile nu se mai sfârşeau şi în locuinţa lui era întuneric, în timp ce tinerii lui dormeau, el se gândea la greutăţile pe care le are de îndurat tribul său. Şi-şi spunea: Tetonule, numără scalpurile care se afumă în locuinţa ta! Toate sunt roşii, în afară de două. Oare lupul sfâșie lupii, sau şarpele cu clopoţei îşi loveşte fratele? Ştii bine că animalele nu fac aşa; de aceea, tetonule, păcătuieşti când apuci pe poteca ce duce spre satul celorlalte piei-roşii ţinând *tomahawk*-ul în mână.

— Indianul sioux vrea oare să-i răpească războinicului faima de care se bucură? Ar fi oare în stare să spună tinerilor lui: Duceţi-vă în prerie, săpaţi gropi şi îngropaţi *tomahawk-urile* în ele, pentru că nu mai sunteţi războinici?

— Dacă limba lui Mahtoree ar spune vreodată aşa ceva, răspunse vicleanul şef teton, prefăcându-se cât se poate de indignat, atunci femeile sale să i-o taie şi să i-o ardă laolaltă cu măruntaiele bivolului. Nu, adăugă el, înaintând câţiva paşi către Inimă-Tare, care nici nu se clinti din loc; nu, căci omul roşu nu duce niciodată lipsă de duşmani; duşmanii lui sunt mai numeroşi decât frunzele copacilor, decât păsările cerului şi decât bivolii preriilor. Fratele meu să-şi deschidă bine ochii; nu vede el oare nicăieri un duşman pe care-ar trebui să-l lovească?

— Cât timp a trecut de când a numărat tetonul scalpurile războinicilor săi, care se usucă la fumul unei locuinţe pawnee? Mâna care le-a luat e aici, şi e gata să facă din optsprezece douăzeci!

— O, dar să nu rătăcească mintea fratelui meu pe-o cărare greşită! Dacă pieile roşii vor lovi întotdeauna pieile roşii, cine va mai stăpâni atunci preriile dacă nu vor mai rămâne războinici care să spună: „Astea sunt ale mele!” Ascultă glasul celor bătrâni. Ei spun că în zilele tinereţii lor un mare număr de indieni au ieşit din păduri către soare-răsare şi au umplut preriile cu plângerile lor, povestind despre jafurile făcute de cuţitele-lungi. Unde apare o faţă-palidă, nu se mai găseşte loc nici pentru un singur indian. Ţara e prea mică. Şi ei sunt întotdeauna flămânzi. Priveşte-i, sunt foarte aproape de noi!

Şi de îndată ce termină de vorbit, tetonul arătă spre corturile lui Ishmael, ce se vedeau destul de bine din locul acela; apoi tăcu, pentru a-şi da seama de impresia pe care-o făcuseră cuvintele lui asupra isteţului său adversar. Inimă-Tare ascultă întocmai ca omul în mintea căruia s-a ivit un şir de gânduri noi şi neaşteptate. Şi înainte de a întreba, rămase câtva timp tăcut:

— Şi ce spun înţelepţii şefi ai tetonilor c-ar trebui să facem?

— Ei gândesc că mocasinii feţelor-palide ar trebui urmăriţi întocmai ca urmele unui urs. Că albii care vin în prerie nu trebuie să se mai întoarcă niciodată înapoi. Că drumul să fie deschis pentru cei ce vin şi închis pentru cei ce vor să plece. Iar albii pe care-i vezi acolo sunt puternici. Au cai şi puşti. Ei sunt bogaţi, dar noi suntem săraci. Lupii să stea la sfat cu tetonii; iar când soarele va cobor*î* după Munţii Stâncoşi, să poată spune: „Asta e pentru un lup, şi asta pentru un teton”.

— Nu, tetonule! Inimă-Tare n-a lovit niciodată în străini. Ei vin în locuinţa lui şi se ospătează şi pleacă din ea în deplină siguranţă. Un şef puternic e totdeauna prieten cu ei! Nu, tetonule, braţul lui nu se va ridica niciodată asupra vreunui străin!

— Nebunule, mori atunci cu mâinile goale! strigă Mahtoree punându-şi o săgeată în arc şi slobozind-o pe neaşteptate spre pieptul gol al generosului şi încrezătorului său duşman.

Tetonul săvârşi totul cu atâta repeziciune şi chibzuială, că şeful pawnee nu se mai putu apăra cu mijloacele care-i stăteau la îndemână. Scutul îi atârna de umăr şi nici chiar săgeata nu mai era la locul ei, căci o ţinea în palmă. Dar ochiul lui ager avu destul timp să prindă mişcarea, iar prezenţa de spirit nu-l părăsi nici o clipă. Trăgând cu putere de căpăstru, îşi sili armăsarul să se ridice pe picioarele din spate, în timp ce el se plecă cât putu de mult, aşa că animalul îi sluji drept pavăză. Mahtoree îl ochise însă cu atâta precizie şi forţă, încât săgeata pătrunse în gâtul animalului şi-i găuri pielea şi de partea cealaltă.

Dar, iute ca gândul, Inimă-Tare răspunse şi el printr-o săgeată. Scutul tetonului fu străpuns, dar trupul îi rămase nevătămat. Şuieratul arcurilor şi scânteierea săgeţilor dură câteva clipe. Nu trecu mult până ce tolbele fură golite, şi curse şi sânge, dar nu îndeajuns de mult pentru a slăbi elanul luptătorilor.

După aceea Mahtoree şi Inimă-Tare începură să călărească în galop, executând o serie de figuri iuţi şi pline de măiestrie. Întoarcerile, şarjele, înaintările şi retragerile păreau un zbor rotit de rândunele. Se loviră cu lancea, nisipul fu zvârlit în aer, iar loviturile părură de foarte multe ori fatale; dar cei doi adversari stăteau încă în şa şi-şi ţineau frâiele cu o mână sigură.

În cele din urmă tetonul fu nevoit să se arunce de pe cal pentru a se feri de-o lovitură care i-ar fi putut aduce moartea. Inimă-Tare îi străpunse armăsarul cu lancea şi în iureşul galopului scoase un strigăt de triumf. Când se întoarse însă, gata să treacă din nou la atac, armăsarul său, istovit, se poticni şi căzu. Mahtoree răspunse numaidecât strigătului de triumf al lui Inimă-Tare, scos mult prea de timpuriu, şi se năpusti asupra tânărului său potrivnic, care nu se eliberase încă din şa, cu *tomahawk*-ul şi cuţitul. În ciuda agerimii lui, Inimă-Tare nu putu scăpa la timp din legăturile ce-l ţineau înlănţuit de animal; îşi dădu seama că situaţia e deznădăjduită. Întinse mâna după cuţit, îi apucă lama între două degete şi-l azvârli cu un nemaipomenit sânge rece în duşmanul care venea spre el. Arma ascuţită zbură câtva timp prin aer; apoi, întâlnind pieptul gol al năvalnicului sioux, intră în carne până-n mâner.

Mahtoree puse mâna pe ea şi păru că şovăie; s-o scoată din rană sau nu? Ura şi cruzimea îi întunecară preţ de-o clipă faţa, apoi, ca şi cum i s-ar fi dat de ştire că viaţa îi e pe sfârşite, porni, poticnindu-se, spre marginea bancului de nisip şi se opri cu picioarele în apă. Viclenia şi făţărnicia ce-i schimonosiseră de atâtea ori trăsăturile nobile şi generoase ale feţei se pierdură în nepieritorul sentiment al mândriei de care era pătruns încă din tinereţe.

— Odraslă a lupilor! spuse el, zâmbind cu mulţumire, scalpul unui şef dakota nu se va usca niciodată la fumul unei locuinţe pawnee!

Îşi smulse cuţitul din rană şi îl aruncă dispreţuitor în duşman. Apoi, fluturându-şi braţul către Inimă-Tare, în timp ce pe faţa lui întunecată părea că se dă o luptă crâncenă între ura şi dispreţul pe care nu şi le mai putea arăta prin vorbe, se aruncă numaidecât în valuri; braţul său mai flutura încă, triumfător, deasupra apei, chiar şi după ce trupul îi fusese înghiţit, pentru totdeauna, de talazuri. Dar între timp se eliberase din şa şi Inimă-Tare.

Liniştea care domnise până atunci în sânul celor două bande fu sfâșiată pe neaşteptate de un urlet general şi sălbatic. Vreo cincizeci de războinici, şi dintr-o parte şi din alta, se aruncară numaidecât în râu; unii se grăbeau să-l nimicească, iar alţii să-l apere pe învingător, aşa că lupta era abia la început. Dar Inimă-Tare, beat de victorie, cu toată primejdia care se apropia şi cu toate că era aşa de slab înarmat, rămase nepăsător. Sări numaidecât după cuţit şi, alergând de-a lungul bancului de nisip cu iuţeala unei antilope, începu să-şi caute prada în undele care se rostogoleau prin faţa lui. O pată întunecată de sânge îi arătă locul unde se afla Mahtoree şi, înarmat numai cu cuţitul, Inimă-Tare se cufundă în valuri, hotărât să-şi găsească moartea în adâncul lor sau să se întoarcă purtându-şi trofeul.

În timpul acesta bancul de nisip se transformă într-un adevărat câmp de luptă. Având, cai buni, indienii pawnee izbutiră totuşi să ajungă pe banc într-un număr destul de mare pentru a-şi sili inamicul să se retragă. Învingătorii trecură apoi pe celălalt mal, câştigând, în vălmăşagul luptei, o însemnată suprafaţă de teren. Dar fură întâmpinaţi de restul tetonilor pedeştri şi siliţi să se retragă şi ei.

După aceea, lupta luă apoi o altă întorsătură. Când elanul celor dintâi impulsuri ce-i îndemnaseră pe indieni să se arunce într-o bătălie pe viaţă şi pe moarte, începu să se mai răcească, conducătorii celor două tabere căutară să-şi mai domolească oamenii, aşa că indienii sioux porniră să-şi caute

adăpost printre ierburi şi prin tufişurile semănate ici şi colo, sau pe câte-o ridicătură de pământ; în timpul acesta se mai răriră şi atacurile războinicilor pawnee, care deveniră mai puţin primejdioase.

Încăierarea continuă în felul acesta, fără prea multe pierderi, în timp ce balanţa victoriei se apleca, şovăitoare, când într-o parte când în cealaltă. La capătul unor mari strădanii, indienii sioux izbutiră să se retragă pe o porţiune de pământ acoperită cu ierburi foarte înalte şi încâlcite, unde caii inamicilor nu puteau să pătrundă, iar dacă totuşi pătrundeau, nu mai erau buni de nimic. Tetonii trebuiau deci scoşi cu orice preţ de acolo; altfel, lupta era zadarnică. Şi deoarece nenumăratele încercări ale indienilor pawnee fură respinse, aceştia, descurajaţi, începură să se gândească la o posibilă retragere, când deodată răsună strigătul de luptă al lui Inimă-Tare, şi după o clipă tânărul şef apăru în mijlocul lor, fluturând scalpul căpeteniei tetone, asemenea unui steag ce avea să-i poarte spre victorie.

Fu întâmpinat cu un strigăt de bucurie şi urmat spre ierburile unde se ascunseseră tetonii; pentru o clipă avântul războinicilor săi mătură din cale toate piedicile. Dar însângeratul trofeu din mâna conducătorului pawnee îi îndemnă la luptă şi pe cei atacaţi; Mathoree lăsase în urmă mulţi războinici cutezători, iar vorbitorul care, în timpul sfatului mai sus pomenit, dăduse dovadă de nişte gânduri atât de paşnice, vădi acum cel mai generos devotament: cu toate că nu-l iubise niciodată pe Mahtoree, porni la luptă pentru a-i smulge scalpul din mâinile lui Inimă-Tare, cel mai înverşunat duşman al tribului său.

Bătălia fu câştigată de cei mai numeroşi. După o luptă crâncenă, în cursul căreia şefii indieni îşi puseseră în joc onoarea şi tot curajul, lupii fură siliţi să se retragă în câmp deschis, urmăriţi pas cu pas de tetoni; aceştia luau în stăpânire fiecare palmă de pământ părăsită de duşman. Dacă

tetonii s-ar fi oprit la marginea regiunii de ierburi, s-ar fi putut ca ziua să se încheie cu victoria lor, cu toată pierderea de neînlocuit pe care o suferiseră prin moartea lui Mahtoree. Dar câţiva dintre războinicii mai nechibzuiţi ai tribului se făcură vinovaţi de-o faptă smintită, ce schimbă numaidecât soarta luptei, văduvindu-i dintr-odată de toate avantajele câştigate cu atâta trudă.

Unul din conducătorii indienilor pawnee se prăbuşi la un moment dat din pricina numeroaselor răni căpătate şi deveni pe dată ţinta unei duzini de săgeţi, căci războinicul lup se afla în ariergarda bandei care se retrăgea. Fără să se gândească la urmările nesăbuite ale acestui fapt, războinicii sioux porniră în goană, cu strigătul de luptă pe buze, să lovească trupul mortului, lucru socotit ca un act de mare bravură. Fură întâmpinaţi însă de Inimă-Tare, cu o ceată de războinici viteji pe care-i mâna, la rându-le aceeaşi dorinţă neabătută de a salva onoarea tribului, înlăturând o pată atât de ruşinoasă. Urmă o luptă corp la corp şi sângele începu să curgă şiroaie. Iar când indienii pawnee se retraseră cu trupul neînsufleţit al celui căzut, tetonii se năpustiră pe urmele lor; în timpul acesta ieşiră din ascunzişuri şi ceilalţi indieni sioux, care scoteau strigăte sălbatice şi ameninţau să reteze orice împotrivire datorită superiorităţii lor numerice.

Soarta lui Inimă-Tare şi a tovarăşilor lui, care mai curând ar fi murit cu toţii decât să părăsească trupul mortului, ar fi fost pecetluită dacă nu le-ar fi sărit nimeni în ajutor. În clipa aceea se auzi însă un strigăt ce venea dinspre un mic desiş din stânga, şi numaidecât răsunară salvele câtorva carabine din vest. Cinci sau şase indieni sioux ţâşniră înainte, seceraţi pe loc de gloanţe, în timp ce restul îşi ridicară armele în semn de supunere. Era ca şi cum ar fi căzut trăsnetul din cer pentru a veni în ajutorul lupilor. Atunci apărură Ishmael şi feciorii lui, care se năpustiră asupra foştilor aliaţi trădători cu nişte strigăte înfiorătoare.

Lovitura fusese prea puternică pentru forţele tetonilor. Parte dintre cei mai viteji şefi ai lor căzuseră în luptă, iar cei rămaşi în viaţă fură numaidecât părăsiţi de cei laşi. Câţiva dintre cei mai vajnici zăboviră încă în apropierea scalpului lui Mahtoree, primindu-şi moartea din mâna indienilor pawnee, cu toată nobleţea cuvenită unor şefi indieni. Iar cea de-a doua salvă trasă de carabinele grupului de albi pecetlui fără nici un fel de tăgadă victoria.

Supravieţuitorii bandei lui Mahtoree porniră apoi în goană spre adăposturile lor îndepărtate cu acelaşi zel şi deznădejde cu care se năpustiseră cu puţin înainte în vălmăşagul luptei. Lupii, îmbătaţi de victorie, se luară după ei. Strigătul victoriei şi al răzbunării răsuna din toate părţile. O parte din fugari îndrăzniseră să care cu ei şi trupurile războinicilor căzuţi, dar elanul urmăritorilor îi sili să-şi părăsească morţii pentru a salva viaţa celor vii.

Am arătat ceva mai înainte ce atitudine luase în sfatul din dimineaţa aceea una din căpeteniile tetonilor, care îndrăznise să se împotrivească planurilor sângeroase ale lui Mahtoree şi ale partizanilor săi. Dar după ce-şi ridicase zadarnic glasul în apărarea păcii, braţul său îşi făcuse pe deplin datoria în timpul luptei. Am pomenit în treacăt de curajul cu care susţinuse moralul tetonilor după moartea lui Mahtoree. În inima acestui războinic căruia, în limbajul figurat al poporului i se spunea Vulturul-ce-se-năpusteşte, speranţa victoriei licări mai îndelung decât în oricare alta. Când îşi dădu seama că ajutorul dat de temutele arme de foc ale albilor răpeşte tribului său tot ceea ce câştigase până atunci, se retrase, cu moartea în suflet, în hăţişul unor ierburi foarte înalte unde-şi lăsase calul, în timp ce gloanţele plouau în jurul lui cu nemiluita. Aici îl găsi însă pe Bohrecheena, bătrânul prieten al lui Mahtoree, cel care-şi înălţase glasul împotriva sfaturilor înţelepte ale Vulturului; bătrânul războinic fusese străpuns de o săgeată şi, cu toate că moartea îi dădea târcoale, se chinuia

să încalece.

— Am fost pentru cea din urmă oară pe cărarea războiului, spuse Bohrecheena când îşi dădu seama că Vulturul venise să-şi ia animalul; să ducă oare un pawnee părul alb al unui războinic sioux în satul său ca să ajungă batjocura femeilor şi a copiilor săi?

Vulturul îi strânse mâna, răspunzând la dorinţa bătrânului cu o privire gravă, în care lucea o hotărâre de nestrămutat. Şi, după ce-l linişti prin această mărturie mută, ajută rănitului să încalece. Apoi îşi mână calul până la marginea ascunzătorii, se aruncă şi el pe spinarea animalului şi, apucându-şi tovarăşul de cingătoare, ieşi în câmp deschis şi porni într-un galop nebun. Câţiva războinici pawnee îl zăriră, îşi întoarseră caii şi porniră după el. Cursa ţinu aproape o milă, fără ca rănitul să scoată un singur geamăt măcar, deşi pe lângă suferinţa care-i macină trupul, încerca şi durerea de a vedea cum se apropie duşmanul pas cu pas.

— Opreşte! spuse, ridicându-şi braţul slab pentru ca tovarăşul său să-şi micşoreze viteza; vulturul tribului meu să-şi întindă aripile mai departe. El să fie acela care să ducă părul alb al unui bătrân războinic în satul lemnului-ars!

Nu era nevoie de prea multe cuvinte între aceşti doi bărbaţi stăpâniţi de aceleaşi legi ale gloriei şi adânc încredinţaţi că principiile romanticei lor demnităţi se bizuie pe o temelie de neclintit. Vulturul se dădu jos de pe cal şi-l ajută pe bătrân să coboare. Bătrânul izbuti să rămână în genunchi, deşi se clătina rău de tot, şi aruncându-i tovarăşului său o privire prin care părea că-şi ia rămas bun, îşi întinse gâtul pentru a primi lovitura fatală, cerută chiar de el. Câteva lovituri de *tomahawk,* apoi mişcarea circulară a cuţitului şi capul bătrânului fu separat de trunchi. După care tetonul încalecă din nou şi tocmai la timp pentru a scăpa de zborul săgeţilor trimise cu mult zel de urmăritori. Fluturând prin aer

faţa însângerată şi groaznică la vedere a bătrânului, ţâşni în goană, cu un strigăt de triumf; apoi lupii îl văzură gonind nebuneşte peste câmpie, ca şi cum ar fi fost purtat de aripile păsării aceleia puternice de la care primise măgulitorul său nume. Vulturul-care-se-năpusteşte ajunse în satul său nevătămat. El fu unul din puţinii şefi sioux care scăpară din masacrul acelei zile nenorocite; şi, pentru o bună bucată de timp, el singur îşi ridică glasul în sfatul tribului său, unde era ascultat cu aceeaşi încredere.

Cuţitul şi lancea tăiară retragerea celor mai mulţi războinici sioux. Până şi grupul format de către femei şi copii fu risipit de învingători; iar soarele coborâse de multă vreme linia ondulată a zării înainte ca lupta să fi luat sfârşit.

CAPITOLUL XXXI

Neguţătorul care-i? Dar evreul?
(Shakespeare)

Zorile dimineţii următoare se ridicară peste o scenă mult mai liniştită. Măcelul încetase cu desăvârşire, iar când răsări soarele, razele lui se răspândiră asupra păcii şi a singurătăţii. Corturile lui Ishmael erau tot în locul unde le-am văzut ultima oară; dar pe întinsul preriei nu se mai zărea nici un alt semn de viaţă. Ici şi colo, mici cârduri de păsări de pradă se roteau şi ţipau deasupra locurilor în care-şi găsise moartea vreun teton istovit, dar orice altă urmă a bătăliei din ajun dispăruse. Panglica râului putea fi urmărită până departe, şerpuind pe nesfârşitele întinderi ale preriei, din pricina aburului ridicat de pe faţa lui; apoi micii nouraşi argintii ce pluteau peste ochiurile de apă şi peste pârâiaşele răspândite pe câmpie începură să se mistuie în aerul care se încălzea din ce în ce mai tare, în bătaia razelor dogoritoare ale soarelui; razele lui învăluiau totul într-o lumină blândă şi transparentă, specifică regiunii acesteia nemărginite şi lipsite de umbră. Preria era întocmai ca cerul după furtună: blândă, calmă şi odihnitoare.

Familia colonistului se adună într-o linişte desăvârşită, pentru a hotărî odată pentru totdeauna soarta celor ce căzuseră iarăşi în puterea lor, în urma cursului schimbător al întâmplărilor pe care vi le-am istorisit. Băieţii se aflau în picioare încă din clipa când apăruseră, spre răsărit, cele dintâi dungi cenuşii; şi vlăstarele cele mai tinere ale acestui neam rătăcitor îşi dădeau seama că sosise clipa când întâmplările prin care trecuseră trebuiau să ia o întorsătură ce va putea înrâuri în mare măsură viaţa lor pe jumătate sălbatică.

Ishmael se mişca prin mica lui tabără cu importanţa unui om pe umerii căruia începuse să apese, dintr-odată, grava răspundere a unor lucruri ce întreceau cu mult experienţa de

toate zilele a existenţei lui pline de zbucium. Băieţii, deşi avuseseră adesea prilejul să simtă pe propria piele asprimea tatălui, arătau, prin înfăţişarea lor dârză şi strălucirea rece a ochilor, că sunt gata să-i sprijine hotărârile ce altădată trebuiau, de cele mai multe ori, să fie impuse cu forţa. Esther era şi ea mişcată de evenimentele acelea care păreau să fie atât de strâns legate de interesele familiei lor. Dar nu-şi uita nici una din îndatoririle ei domestice, care şi-ar fi urmat cursul lor normal în orice fel de împrejurări, întocmai după cum pământul continuă să se rotească în ciuda faptului că există cutremure ce-i sfâşie coaja şi vulcani ce-i distrug măruntaiele; dar puterea glasului ei scăzuse atât de mult, încât ocările, deşi plouau ca de obicei, puteau să fie luate drept nişte blânde mărturii ale autorităţii părinteşti.

Abiram părea, ca întotdeauna, cel mai îngrijorat şi mai şovăielnic. Dar din privirile aruncate când şi când spre chipul neînduplecat al lui Ishmael, se putea ghici că înţelegerea şi încrederea ce dăinuiseră înainte vreme între ei se risipiseră cu totul. Şi, lucru destul de ciudat, privirile lui Abiram păreau că pregetă între speranţă şi teamă. Faţa lui se lumina uneori de razele unei bucurii josnice, în timp ce-şi oprea privirea pe cortul în care se găsea Inez, ca apoi bucuria aceasta să-i fie din nou alungată de umbrele unei spaime adânci. Iar atunci ochii lui căutau spre faţa încruntată şi de nepătruns a lui Ishmael. Dar acesta îi dădea mai curând temei de îngrijorare, fiindcă din înfăţişarea colonistului reieşea un adevăr înfiorător: acela că se eliberase pe de-a întregul de sub influenţa hoţului de copii şi că nu se gândea la nimic altceva decât la felul în care avea să aducă la îndeplinire hotărârile sale de neclintit.

Aşa stăteau lucrurile când fiii lui Ishmael, potrivit ordinului dat de tatăl lor, conduseră prizonierii — asupra cărora meditase atât de mult colonistul, ba luase chiar şi unele hotărâri — din locul unde fuseseră închişi în aer liber. Nici

unul din prizonieri nu fusese scutit de asemenea tratament. Middleton şi Inez, Paul şi Ellen, Obed şi *trapper*-ul fură aduşi cu toţii afară şi aşezaţi aşa ca să poată auzi cât mai bine sentinţa dată de acest neobişnuit judecător. Copiii se strânseseră şi ei în preajma captivilor, plini de-o curiozitate din ce în ce mai mare; şi până şi Esther îşi părăsi îndeletnicirile-i culinare şi se apropie cât putu de mult pentru a auzi totul.

Din banda indienilor pawnee nu era prezent decât Inimă-Tare, în calitatea lui de martor într-o judecată atât de ieşită din comun. Stătea rezemat, plin de gravitate, în lance, în timp ce armăsarul său înspumat, ce păştea în vecinătatea locului mărturisea că făcuse drum lung şi greu pentru a putea lua parte la ea.

Ishmael îl întâmpină pe noul său aliat cu răceală, cea mai bună dovadă că nu se simţea prea impresionat de delicateţea care-l hotărâse pe tânărul şef pawnee să vină singur, ca nu cumva prezenţa războinicilor săi să trezească nelinişte sau neîncredere. Ishmael nu-i dorea pe indieni, dar nici nu se temea de duşmănia lor, căci în momentul acela pornise cu atâta calm să pună capăt tuturor neînţelegerilor, ca şi cum autoritatea patriarhală pe care se pregătea s-o exercite ar fi fost recunoscută de toată lumea.

Există ceva înălţător în faptul că cineva stăpâneşte o anumită autoritate, cu toate că în numele ei se pot făptui şi abuzuri. Dar asupra lui Ishmael Bush autoritatea aceasta avu un efect îmbucurător. Grav ca înfăţişare, morocănos din fire, de-o neobişnuită forţă fizică şi o încăpăţânare fără margini, bătrânul Ishmael Bush trezi în toţi cei de faţă un sentiment de respect ce sfârşi prin a-l tulbura chiar şi pe Middleton, cu toată inteligenţa lui. Dar nu avu la îndemână decât foarte puţină vreme pentru a-şi pune oarecare ordine în gândire, căci Ishmael, deşi nu era obişnuit cu graba, îşi luase hotărârile mai dinainte, aşa că nu dorea să-şi piardă vremea

cu amânările. Când văzu că sunt acolo cu toţii, şi că fiecare se afla la locul cuvenit, îşi aruncă privirea-i întunecată asupra prizonierilor, apoi i se adresă căpitanului, acesta fiind persoana cea mai de seamă dintre ei toţi:

— Sunt chemat să îndeplinesc o sarcină pe care voi, în oraşe, o încredinţaţi judecătorilor; căci ei hotărăsc asupra neînţelegerilor ivite între oameni. Am prea puţine cunoştinţe despre felul cum merg lucrurile în curţile de judecată, cu toate că este o lege bine cunoscută tuturor, iar aceasta ne învaţă că trebuie să plătim cu măsura cu care ni s-a plătit şi nouă, adică dinte pentru dinte şi ochi pentru ochi. N-am călcat prea des pragul tribunalelor şi nu se află om căruia să-i placă şerifii mai puţin decât mie. Dar am credinţa că şi legea care te pune la adăpost de orice primejdie, dacă-i dai ascultare, îşi are rostul ei, aşa că şi judecata asta, potrivit căreia îşi va primi fiecare ceea ce i se cuvine şi nimic mai mult, îşi are greutatea ei.

După ce Ishmael rosti cuvintele acestea, eliberându-şi mintea de-o grea sarcină, se opri o clipă şi se uită în jur, ca şi cum ar fi vrut să vadă ce efect au avut cele spuse de el asupra ascultătorilor. Când ochii colonistului întâlniră privirea lui Middleton, acesta din urmă răspunse:

— Dacă răufăcătorul trebuie pedepsit, iar cel care n-a făcut nici un rău nimănui trebuie lăsat să plece unde-i place, atunci dumneata ar trebui să-ţi schimbi soarta cu mine şi să devii prizonier în loc de judecător.

— Vrei să spui, cu alte cuvinte, că ţi-am pricinuit vreun rău luând-o pe doamna din casa părintelui ei şi aducând-o, împotriva voinţei ei, în regiunile astea pustii? răspunse nepăsător colonistul, căci nu simţea nici un fel de remuşcare pentru fapta de care se făcuse vinovat. N-am să iau spusele tale drept minciună şi nici n-am să te contrazic. De când s-au întâmplat lucrurile de care vorbeşti, am chibzuit în tihnă asupra lor şi, cu toate că n-am o minte prea ageră, pentru că

nu sunt din oamenii aceia care numai ce-şi aruncă privirea asupra cuiva şi ştiu cu ce fel de ins au de-a face, sunt totuşi în stare să văd totul aşa cum este, să judec şi să nu mai răstălmăcesc adevărul. Şi tocmai de aceea am ajuns la convingerea c-a fost o mare greşeală să fi luat copila de lângă părintele ei, aşa că doamna aici de faţă va fi dusă înapoi cu aceeaşi grijă cu care a fost adusă şi până aici, atâta cât ne stă în putinţă însă.

-— Da, da, adăugă şi Esther, omul are deplină dreptate. Sărăcia şi munca l-au apăsat din greu, iar oamenii stăpânirii l-au hărţuit într-atâta, c-a fost de ajuns doar o clipă de slăbiciune ca să se dedea la o asemenea nelegiuire; dar mi-a ascultat cuvintele, şi mintea lui a intrat din nou pe făgaşul cel drept. Căci e un lucru groaznic şi tare primejdios să aduci fiicele străinilor în familia ta paşnică şi bine orânduită!

— Şi cine îţi va mulţumi pentru asta? Căci ceea ce s-a făcut s-a făcut, bombăni Abiram, cu un rânjet plin de lăcomie, în care frica şi răutatea se împleteau într-un chip atât de dezgustător. Când dracu ţi-a făcut o dată socotelile, trebuie să-ţi iei chitanţa chiar din mâinile lui.

— Linişte! spuse Ishmael, întinzându-şi braţul puternic spre cumnatul său, astfel că acesta tăcu numaidecât. Glasul tău sună în urechile mele ca croncănitul unui corb. Dacă tu n-ai fi vorbit niciodată, niciodată n-aş fi cunoscut ruşinea asta !

— Pentru că ai început să nu mai preţuieşti răul şi să vezi adevărul, spuse Middleton, nu lăsa lucrurile la jumătate; poartă-te mai generos şi câştigă-ţi prieteni, ca aceştia să te ajute şi să te apere în viitoarele neajunsuri pe care ţi le-ar putea pricinui legea...

— Tinere, îl întrerupse colonistul, uitându-se încruntat la el, ai vorbit şi tu destul. Dacă mi-ar fi teamă de lege, n-ai vedea în ce chip face dreptate Ishmael Bush!

— Nu-ţi uita bunele intenţii şi nici nu uita că dacă ai de gând să săvârşeşti vreun act de violenţă împotriva cuiva

dintre noi, braţul legii aceleia pe care o dispreţuieşti se întinde foarte departe, şi cu toate că uneori zăboveşte, asta nu înseamnă că nu loveşte la sigur.

— Da, cuvintele căpitanului cuprind foarte mult adevăr, Ishmael Bush, rosti *trapper*-ul, care era foarte atent la ceea ce se vorbea şi nu scăpa o singură silabă. Pare să fie un braţ lung şi uneori cât se poate de sâcâitor, chiar şi aici, în ţara asta a Americii.

În timpul acesta, Ishmael se mulţumi să păstreze cea mai deplină tăcere, deşi privirea cu care căuta spre *trapper* n-avea nimic de-a face cu prietenia. După ce bătrânul isprăvi, colonistul se întoarse către Middleton şi-şi reluă firul vorbirii de acolo de unde fusese întrerupt.

— Dar în ceea ce ne priveşte pe noi, căpitane, greşeala e de amândouă părţile. Dacă eu te-am făcut să suferi atâta pentru că ţi-am luat soţia, cu toate că aveam de gând să ţi-o înapoiez atunci când planurile diavolului ăstuia împieliţat s-ar fi împlinit, tot aşa ai făcut şi tu, năvălind în tabără şi ajutând, aşa cum se spune când e vorba de afaceri ceva mai cinstite, să mi se răpească avutul.

— N-am făcut decât să eliberez...

— Socoteala-i încheiată, îl întrerupse colonistul, cu aerul unui om care şi-a format o anumită părere asupra unui lucru şi prea puţin îi pasă de ceea ce cred alţii. Tu şi soţia ta sunteţi liberi să plecaţi sau să veniţi când şi unde vă place. Abner, pune-l în libertate pe căpitan; şi acum, dacă vrei să mai zăboveşti până ce-o să ajung în preajma vreunui oraş, putem folosi căruţele împreună; dacă nu, n-ai să poţi spune că nu te-am poftit ca pe-un prieten.

— Pedeapsa cerului să cadă asupra mea, iar păcatele să mi se întoarcă numaidecât împotrivă dacă-ţi voi uita vreodată cinstea, cu toate că a ieşit la iveală cu atâta întârziere, strigă Middleton grăbindu-se către Inez, care începuse să plângă chiar în clipa eliberării ei, — prietene, îţi dau cuvântul meu de

soldat că rolul pe care l-ai avut în toată tărăşenia asta va fi dat uitării, în ciuda a tot ce-aş crede eu că trebuie făcut atunci când voi ajunge într-un loc unde mă pot folosi de braţul guvernământului.

Zâmbetul lipsit de orice expresie cu care răspunse colonistul auzind toate acestea dovedi cât de puţin preţ punea el pe făgăduiala făcută de tânărul căpitan sub acel prim impuls al sentimentelor.

— Nici frica şi nici dorinţa de-a fi răsplătit, ci numai ceea ce numesc eu dreptate m-a făcut să iau asemenea hotărâre, spuse; fă aşa cum găseşti tu că e drept şi crede-mă, lumea e destul de largă ca să încăpem în ea amândoi, fără a fi nevoiţi să ne încrucişăm iarăşi drumurile. Dacă eşti mulţumit, bine; iar de nu, încearcă să te linişteşti după cum ţi-e obiceiul. Nu-ţi voi cere să mă eliberezi dacă vei izbuti să pui vreodată mâna pe mine. Iar acum, doctore, am ajuns şi la pagina dumitale din carnetul meu de însemnări. A venit timpul să punem rânduială şi în socotelile noastre. Noi doi am încheiat o înţelegere făţişă şi bărbătească; dar în ce fel ai înţeles să-ţi cinsteşti cuvântul dat?

Ideea fericită a lui Ishmael Bush care încerca acum să treacă răspunderea faptelor sale pe umerii prizonierilor, mai ales că împrejurările nu îngăduiau o cercetare mai amănunţită, îi puse într-o încurcătură destul de mare, căci se văzură astfel nevoiţi să dea socoteală de nişte fapte pe care le socotiseră, potrivit judecăţii lor simple, cât se poate de îndreptăţite. Viaţa lui Obed fusese condusă de nişte legi atât de rigide, încât uimirea lui nici nu mai cunoscu margini, deşi în situaţia în care se găsea, lucrul acesta n-ar fi trebuit să i se pară aşa de extraordinar dacă ar fi fost ceva mai obişnuit cu obiceiurile lumii. Vrednicul naturalist nu fu totuşi cel dintâi om pus în situaţia de-a da socoteală de faptele sale exact în clipa când se aştepta să primească laude. Cu toate că era destul de indignat de întorsătura atât de neaşteptată a lucrurilor,

era gata să facă tot ce-i stătea în putinţă în clipele acelea, aducând în apărarea sa toate faptele de care-şi aducea aminte, deşi mintea îi era cam înnegurată.

— Că a existat un contract sau înţelegere între Obed Bat şi Ishmael Bush, fermier rătăcitor — rosti el, folosind nişte termeni care să nu poată jigni pe nimeni — e cu neputinţă să neg. Recunosc că prin acest contract s-a căzut la învoială sau stipulat că se va face o anumită călătorie în comun sau în tovărăşie, timp de un anumit număr de zile. Dar cum timpul menţionat în contract a expirat, presupun că e cât se poate de drept să considerăm învoiala căzută în desuetudine.

— Ishmael! îl întrerupse Esther nerăbdătoare; nu mai lungi vorba cu un om care-ţi poate rupe oasele cu aceeaşi uşurinţă cu care ţi le şi pune la loc, şi lasă diavolul ăsta veninos să plece unde-o pofti. E un şmecher fără pereche; aşa că dă-i lui jumătate din prerie, iar cealaltă jumătate ia-ţi-o tu. Căci de un lucru sunt sigură, Ishmael! Nu-mi plac tovarăşii de drum care fac aşa ca limba unei femei cinstite să nu mai poată lega nici două vorbe, şi fără să-i pese măcar dacă gospodăria ei merge sau nu cum trebuie.

Faţa posacă a colonistului se mai însenină câteva clipe din pricina privirii jucăuşe pe care-o avu când răspunse:

— Nu toată lumea judecă la fel ce poate el ca vraci, Esther. Dar, fiindcă doreşti să-i dau drumul să plece, n-o să ard preria ca să-i fac călătoria mai anevoioasă. Eşti liber, prietene, să te duci în aşezăminte, şi te sfătuiesc să rămâi acolo, căci oamenii ca mine, care încheie, atât de rar câte o învoială, nu se prea bucură când văd cu câtă uşurinţă o rup ceilalţi.

— Iar acum, Ishmael, încheie soţia lui, victorioasă, pentru ca liniştea să domnească şi mai departe în familia noastră şi să se stingă orice urmă de neînţelegere între noi doi, arată-i indianului aceluia şi fiicei lui — şi rostind cuvintele acestea făcu semn către bătrânul *Le Balafré* şi tânăra văduvă

Tachechana — drumul spre satul lor, şi să le spunem dintr-o suflare un „Dumnezeu să vă binecuvânteze şi călătorie uşoară!”

— Ei sunt prizonierii lui Inimă-Tare, potrivit legilor războiului indian, şi nu-i pot încălca drepturile.

— Fereşte-te de diavol, bărbate, căci e mare şarlatan şi ispititor şi nimeni nu se poate socoti în deplină siguranţă când are în faţă groaznicele năluciri pe care i le arată. Primeşte sfatul ăsta din partea cuiva care are cinstea să-ţi poarte numele în suflet, şi trimite-o pe această neagră Jezebel în satul ei.

Colonistul îşi puse mâna-i puternică pe umărul ei şi i se uită ţintă în ochi, apoi îi răspunse pe un ton sever, dar totodată solemn:

— Femeie, în faţa noastră stau îndatoriri mari şi ne silesc să ne gândim la cu totul alte lucruri, nu la prostiile astea care-ţi întunecă mintea. Adu-ţi aminte câte mai avem de făcut şi mai slăbeşte-mă cu gelozia!

— Ai dreptate, ai deplină dreptate! murmură Esther, întorcându-se spre fiicele lor. Dumnezeu să mă ierte c-am putut uita!

-— Iar acum, tinere, cu tine care-ai venit atât de des pe lângă tabăra mea sub cuvânt că umbli după albinele ce roiau prin scorburi, reluă Ishmael, după o scurtă pauză, ca şi cum ar fi vrut să-şi regăsească limpezimea minţii, cu tine am de încheiat o socoteală ceva mai grea. Nu te-ai mulţumit că mi-ai răvăşit tabăra, ci ai furat şi pe nepoata nevestei mele, pe fata hărăzită să-mi fie într-o bună zi noră.

Cuvintele acestea stârniră mult mai multă mirare decât tot ceea ce rostise colonistul până atunci. Băieţii lui Ishmael îşi îndreptară, plini de curiozitate, privirea spre Paul şi Ellen; Paul era cât se poate de încurcat, iar Ellen îşi plecase ochii în pământ, ruşinată.

— Ascultă, prietene Ishmael Bush, răspunse căutătorul de

miere, auzind că fusese învinuit de spargere şi de răpire, că nu m-am purtat aşa cum trebuie cu oalele şi cu găleţile tale, recunosc. Şi dacă mi-ai spune cât costă, s-ar putea întâmpla să fii despăgubit fără prea multă vorbărie. N-aveam gânduri prea paşnice când am ajuns pe stânca voastră, şi-am dat cu multă sete în mărfurile tale, dar până şi gaura din cea mai bună haină a omului se poate cârpi când ai bani. Dar fiindcă veni vorba şi de Ellen Wade, aici trebuie să ne oprim mai mult. Oamenii au fel de fel de păreri în privinţa căsătoriei. Unii cred că-i de ajuns să spui DA şi NU la întrebările judecătorului sau ale preotului, şi cu asta s-a şi pus temelia unui cămin liniştit; dar eu cred că acolo unde-şi găseşte sprijin sufletul unei femei tinere, acolo trebuie să-i fie lăsat şi trupul. Nu c-aş vrea să spun prin asta că Ellen n-a fost forţată să facă ceea ce-a făcut, aşa că ea e tot aşa de nevinovată în privinţa asta ca şi măgarul acela de colo care-a purtat-o în spinare; şi pentru lucrul ăsta, aş fi gata să jur, căci tot aşa ar spune şi el dac-ar putea vorbi.

— Nelly, reluă colonistul care dăduse foarte puţină atenţie acestor vorbe, deşi Paul credea că sunt deosebit de convingătoare şi de dibace, Nelly, lumea în care te-ai aruncat cu atâta grabă e mare şi rea. Ai mâncat şi ai dormit în tabăra mea un an de zile, şi am tras nădejde că aerul curat al câmpiilor o să priască atât de mult sufletului tău, încât o să doreşti să rămâi mereu printre noi.

— Lasă fata să facă ce vrea, bombăni din spatele lui Esther, acela care ar fi putut s-o convingă să rămână cu noi doarme afară, în pământul rece şi gol al preriilor; şi-apoi, mintea unei femei e plină de încăpăţânare şi nu se lasă prea uşor abătută din cale atunci când a luat o hotărâre. Lucrul ăsta-l ştii foarte bine, căci altfel nu m-aş afla eu aici, mama fiilor şi a fiicelor tale!

Colonistul însă nu păru să renunţe la planurile lui în legătură cu Ellen, şi înainte de a-i răspunde nevestei sale, îşi

mai întoarse o dată privirea spre feţele curioase ale băieţilor lui, să vadă dacă nu cumva se află printre ei vreunul care să-l poată înlocui pe cel dispărut. Paul îşi dădu numaidecât seama de gândurile tainice ale lui Ishmael şi crezu c-a găsit mijlocul prin care să poată înlătura orice piedică.

— E lucru cât se poate de sigur, prietene Bush, spuse el, că în privinţa asta sunt două păreri: a ta în ceea ce-i priveşte pe fiii tăi, şi a mea în ceea ce mă priveşte pe mine. Dar nu se află decât o singură cale paşnică pentru a pune capăt neînţelegerii şi anume: alege dintre băieţii tăi unul singur, oricare ar fi el, şi lasă-ne să facem o mică plimbare prin prerie — numai câteva mile; iar cel ce va rămâne acolo nu va mai tulbura în vecii vecilor căminul cuiva, însă cel ce se va întoarce va căuta să facă tot ce-i va sta în putinţă pentru a-i fi pe plac lui Ellen.

— Paul! exclamă aceasta cu glas căzut, dar mustrător.

— Nu te teme, Nelly! şopti căutătorul de miere, a cărui minte, cu totul lipsită de subtilitate, nu putea bănui că prietena sa ar putea avea şi alt motiv de îngrijorare, în afară de siguranţa propriei lui persoane. I-am cântărit pe toţi şi poţi avea toată încrederea într-un ochi care-a văzut roind atâtea albine în scorbura lor.

— Eu nu vreau să pun ordine în pornirile fireşti ale oamenilor, îl întrerupse colonistul. Dacă inima lui Ellen o îndeamnă cu adevărat spre oraşe, să spună; şi n-am să-i pun nici o piedică. Vorbeşte, Nelly, şi ceea ce vei spune, spune-o din adâncul inimii, fără frică sau părtinire. Vrei să ne părăseşti ca să te duci cu tânărul ăsta în aşezăminte, sau vrei să rămâi şi să împarţi împreună cu noi, puţinul ce-l avem, dar pe care ţi-l dăruim cu cea mai mare bucurie?

Pusă în faţa situaţiei de-a lua o hotărâre, Ellen nu mai putu şovăi. La început, căutătura îi fu sfioasă şi furişă. Dar pe urmă, sângele îi năvăli în obraji, respiraţia i se iuţi şi, lăsând sfiala la o parte, începu să vorbească:

— M-aţi luat orfană de tată, sărăcită şi fără nici un fel de rubedenie, spuse ea, făcând un mare efort pentru a-şi stăpâni vocea, în timp ce alţii, care trăiau mai curând în belşug dac-ar fi să-i compar cu voi, m-au dat uitării; şi cerul să vă binecuvânteze pentru asta! Puţinul pe care l-am făcut pentru voi nu va putea răsplăti niciodată binefacerea asta. Mie nu-mi place însă felul vostru de viaţă: e foarte deosebit de cel cu care am fost obişnuită în copilăria mea, şi e foarte departe de dorinţele mele; totuşi, dacă n-aţi fi luat-o pe această blândă şi nevinovată *lady* de la prietenii ei, nu v-aş fi părăsit niciodată până în clipa în care nu mi-aţi fi cerut voi singuri s-o fac, spunându-mi: „Du-te, şi binecuvântarea Domnului fie cu tine”!

— Felul în care ne-am purtat cu tânăra lady n-a fost deloc un lucru înţelept, dar ne-am căit destul din pricina asta şi-o să dregem totul în măsura în care se va putea drege. Iar acum, vorbeşte limpede: vrei să rămâi sau vrei să pleci?

— I-am promis acestei *lady,* spuse Ellen, plecându-şi din nou ochii în pământ, că n-o voi părăsi; şi după ce s-au abătut asupra ei atâtea nenorociri, şi asta datorită nouă, are tot dreptul să ceară să-mi ţin cuvântul dat.

— Dezlegaţi-l pe tânărul acela, spuse Ishmael. Iar după ce ordinul fu executat, făcu un semn către fiii lui, poruncindu-le să se apropie de el cu toţii, după care îi înşirui în faţa lui Ellen. Acum, continuă el, lasă gluma la o parte şi dechide-ţi inima! Iată tot ce-ţi pot dărui, împreună cu un „bun venit” din toată inima.

Nenorocită, fata îşi plimbă privirea-i sfioasă de la unul la altul, până când ochii ei întâlniră figura încurcată şi îngrijorată a lui Paul. Şi atunci natura triumfă asupra convenienţelor. Se aruncă în braţele căutătorului de miere, subliniindu-şi alegerea prin puternice hohote de plâns. Ishmael făcu fiilor lui semn să se retragă şi jignit, deşi poate nu dezamăgit de rezultat, nu mai şovăi nici o clipă.

— Ia-o, spuse, şi poartă-te cinstit şi prietenos cu ea. Fata asta are toate darurile care pot ferici casa oricărui bărbat, şi nu mi-ar plăcea s-aud c-a supărat-o vreodată cineva. Acum, c-am încheiat socotelile şi cu tine, trag nădejde că nu ţi s-au părut prea grele, ci dimpotrivă, drepte şi cinstite, aşa că-ţi mai pun o singură întrebare, aceea pe care i-o pun şi căpitanului: Vrei să te întorci în aşezăminte în căruţele mele sau ai alte planuri?

— Aud că un grup din soldaţii care fac parte din compania mea au fost văzuţi pe lângă satele indienilor pawnee, răspunse Middleton, şi am de gând să-l însoţesc pe Inimă-Tare până-mi voi întâlni oamenii.

— Atunci, cu cât ne vom despărţi mai repede, cu atât va fi mai bine. Cai găsiţi din belşug pe câmpie. Plecaţi, deci; alegeţi orice animal vă place şi lăsaţi-ne cu ale noastre!

— E cu neputinţă să facem aşa ceva, atâta vreme cât bătrânul acesta, care a fost prietenul familiei mele aproape o jumătate de secol, rămâne aici ca prizonier. Ce-a făptuit oare de nu i se dă şi lui libertate?

— Nu întreba lucruri la care ţi s-ar putea da un răspuns neplăcut, spuse posac colonistul; am de încheiat cu el anumite socoteli, nişte socoteli unde n-are ce căuta un ofiţer al Statelor. Şi acum du-te, atâta timp cât ţi-e calea deschisă.

— Omul ţi-ar putea da sfaturi cinstite şi care-ar putea privi pe toată lumea, rosti bătrânul captiv, fără să arate nici cel mai mic semn de nelinişte, deşi se găsea într-o situaţie aşa de proastă. Indienii sioux sunt un trib numeros şi au o fire crudă şi nimeni n-ar putea spune cât va mai trece pân-or găsi prilej de răzbunare. Aşa că vă spun şi eu tot aşa: duceţi-vă şi fiţi cu mare băgare de seamă când străbateţi locurile deschise, ca să nu vă treziţi iarăşi înconjuraţi de flăcări, căci vânătorii dau de multe ori foc ierburilor în anotimpul ăsta, pentru ca bivolii să găsească la primăvară păşuni verzi şi gustoase.

— Asta ar însemna să uit nu numai recunoştinţa faţă de bătrân, dar şi datoria pe care-o am faţă de legi, dacă l-aş lăsa în mâinile voastre, fie chiar şi cu consimţământul lui, fără să cunosc natura crimei făptuite, la care s-ar putea să fi luat parte cu toţii, chiar dacă nu ne-am dat seama de nimic.

— O să te socoteşti mulţumit când o să afli că i se cuvine pedeapsa pe care i-o voi da?

— Îmi va schimba, oricum, părerea pe care-o am despre el.

— Atunci priveşte asta, spuse Ishmael, punând sub ochii căpitanului glonţul găsit în trupul lui Asa; a răpus cu bucăţica asta de plumb pe cel mai straşnic băiat care-a bucurat vreodată ochii părinţilor lui!

— Nu pot crede să fi făcut asemenea faptă dacă n-ar fi fost în legitimă apărare, sau ca răspuns la vreo provocare. Că avea cunoştinţă de moartea fiului tău, recunosc, fiindcă ne-a arătat desişul în care zăcea trupul neînsufleţit al acestuia, dar că i-ar fi răpit viaţa în chip mişelesc, nimic nu mă va putea convinge în afară de propria lui mărturisire.

— Am trăit mult, începu *trapper*-ul, care-şi dădu seama, după tăcerea generală care se lăsase, că-i aşteptau cu toţii cuvântul de apărare, ţinând seama cât de grea era învinuirea — şi am văzut multe ticăloşii în viaţa mea. Am întâlnit mulţi urşi rătăcitori şi multe pantere gata să se repeadă asupra prăzii sau luptându-se pentru bucata care li se ivise în cale; şi am văzut mulţi oameni înzestraţi cu darul gândirii, răfuindu-se unii cu alţii până când îi ajungea moartea, aşa ca şi nebunia omenească să-şi aibă partea ei. În ceea ce mă priveşte, trag nădejde că nu-mi va lua nimeni în nume de rău dacă voi spune că, deşi mâinile mele au curmat deseori nelegiuirea şi împilarea, n-au dat niciodată vreo lovitură pe care să-mi fie ruşine atunci când voi da socoteală în faţa unui judecător mult mai mare decât cel ce-mi stă acum în faţă.

— Dacă tatăl meu a luat viaţa unuia din propriul său trib,

spuse tânărul pawnee, al cărui ochi ager desluşi înţelesul celor ce se petreceau, să se predea prietenilor celui mort ca un războinic. El e prea drept ca să aibă nevoie de curele pentru a fi dus în faţa judecăţii.

— Băiete, trag nădejde că-mi vei face dreptate. Dacă aş fi săvârşit fapta aceea mârşavă care mi-o pun în spinare, aş avea destul curaj ca să-mi plec capul pentru a fi lovit de dreapta pedeapsă, aşa cum fac toţi indienii buni şi cinstiţi; apoi, încredinţându-şi prietenul indian, printr-o singură privire, că e nevinovat, se întoarse spre ceilalţi şi continuă în englezeşte: vreau să vă povestesc o scurtă întâmplare, şi cel ce-o va crede va crede adevărul, iar cine nu, va porni pe o cale greşită, şi poate că-l va îndemna la asta şi pe cel de lângă el. Eram în jurul taberei tale cu toţii, prietene Ishmael, când am aflat că în ea se găseşte închisă pe nedrept soţia căpitanului, şi-atunci am luat hotărârea, nici cinstită, nici necinstită, de-a o elibera prin dreptul pe care ni-l dădea natura cât şi legea. Socotind că sunt o iscoadă destul de pricepută m-au trimis în prerie pentru recunoaştere, în timp ce ei au rămas ascunşi. Şi nici prin cap nu v-ar fi trecut că se află cineva atât de aproape de voi, încât să poată vedea tot ce se întâmplă în tabără; eu eram însă acolo, când culcat în vreun tufiş, când lângă vreun snop de iarbă, iar alte ori rostogolindu-mă de pe vreo movilă jos pe câmpie, iar voi nici nu visaţi că vă pândeam toate mişcările, aşa cum pândeşte pantera căprioara când se adapă. Doamne! Ishmael, când eram bărbat în floarea vârstei m-am uitat în corturile duşmanilor chiar prin deschizătura cea mare, iar ei dormeau, da, dormeau şi visau că se află acasă şi că-i pace! Aş vrea să am destul timp ca să vă pot da amă...

— Continuă-ţi povestirea; îl întrerupse nerăbdător Middleton.

— Ah, şi ceea ce am văzut a fost o nelegiuire sângeroasă! Stăteam întins într-un culcuş de ierburi, când s-au întâlnit doi

dintre vânătorii voştri. Nu s-au întâlnit ca doi prieteni, şi nici aşa cum obişnuiesc să se întâlnească bărbaţii în deşert; dar am crezut că se vor despărţi paşnic, până când am văzut că unul din ei pune puşca la umăr şi şi-o aţinteşte în spinarea celuilalt, săvârşind ceea ce socotesc că se cheamă o crimă mârşavă şi trădătoare. A fost un tânăr nobil şi plin de curaj băiatul acela! Şi deşi glontele i-a pătruns prin haină, a rămas în picioare mai mult de-un minut. După asta s-a ridicat în genunchi şi a început să-şi facă loc prin desiş ca un adevărat bărbat; era asemenea ursului rănit care se trage spre vizuină.

— Şi pentru ce, în numele justiţiei cereşti, ai ascuns lucrul acesta? strigă Middleton.

— Ce, crezi oare, căpitane, că un om care-a petrecut mai mult de şaizeci de ani în pustietate n-a învăţat ce-i aceea prevedere? Care războinic roşu aleargă să spună cele văzute de el înainte de-a sosi momentul potrivit? L-am dus apoi pe doctor în locul acela pentru a vedea dacă priceperea lui mai poate fi de folos la ceva; iar prietenul nostru, căutătorul de miere, era şi el de faţă, aşa c-a văzut şi el că ramurile desişului îi ţineau trupul în picioare.

— Da, e adevărat, spuse Paul; dar, neştiind pricina pentru care acoperă *trapper*-ul asemenea întâmplare, am vorbit cât se poate de puţin despre ea adică mai nimic.

— Şi cine-a fost autorul acestei fapte? întrebă Middleton.

— Dacă prin autor îl înţelegi pe acela care-a săvârşit asemenea faptă, iată omul; şi e o ruşine şi-o înjosire pentru neamul nostru că e din acelaşi sânge şi din aceiaşi familie cu cel ucis.

— Minte! Minte! strigă Abiram. N-am comis nici o crimă! Am lovit pentru c-am fost lovit şi eu !

Ishmael răspunse cu o voce adâncă şi îngrozitoare!

— Ajunge. Lăsaţi-l pe *trapper* să plece. Băieţi, puneţi-l pe fratele mamei voastre acolo unde i-e locul.

— Nu vă atingeţi de mine! strigă Abiram. Vă blestem dacă

vă atingeţi de mine!

Sălbaticele străfulgerări din ochii lui Abiram îi tulburară în aşa măsură pe băieţi, încât nu îndrăzniră să facă nici un pas; dar când Abner, cel mai în vârstă şi mai hotărât dintre ei, porni, plin de ură, spre Abiram, acesta se întoarse îngrozit şi încercă să fugă. Alunecă şi căzu cu faţa la pământ, rămânând nemişcat ca un mort. În mijlocul exclamaţiilor de groază ce urmară, Ishmael făcu un gest, poruncind fiilor săi să ducă trupul într-un cort.

— Iar acum, spuse, întorcându-se spre cei străini de familie, nu ne mai rămâne decât să ne despărţim. Vă urez fiecăruia numai bine; iar ţie, Ellen, îţi spun, cu toate că nu ştiu dacă pui preţ pe-asemenea dar: „Fii binecuvântată!”

Middleton, îngrozit de lucrul acesta, pe care-l socotea ca o pedeapsă a cerului, nu mai avu nimic de adăugat şi se pregăti de plecare. De îndată ce fură gata, îşi luară un scurt rămas bun de la colonist şi de la familia lui, după care tot grupul, alcătuit din oameni atât de deosebiţi, îl urmă încet şi în linişte pe Inimă-Tare, spre îndepărtatele lui aşezări.

CAPITOLUL XXXII

Smerit te rog:
Desparte-odată legea de puterea-ţi
Şi printr-un rău de mică-nsemnătate
Vei săvârşi un bine drept şi mare.
(Shakespeare)

Ishmael aşteptă răbdător, timp îndelungat, ca pestriţul grup condus de Inimă-Tare să dispară. Iar când iscoada îi aduse la cunoştinţă că toţi indienii care se alăturaseră şefului lor, la o distanţă destul de mare de tabăra colonistului, pentru a nu isca nici un fel de îngrijorare din cauza mulţimii lor, se mistuiseră după colina cea mai îndepărtată a preriei, dădu numaidecât ordin să se strângă corturile. Animalele fură înhămate în mare grabă, iar mobilele mutate în locurile lor obişnuite din diferitele vehicule ale convoiului.

Şi când toate pregătirile acestea luară sfârşit, căruţa care-o adăpostise atâta vreme pe Inez fu trasă înaintea cortului unde zăcea trupul căzut în nesimţire al răpitorului de copii. Şi abia atunci când apăru şi Abiram, palid, îngrozit, împleticindu-se sub povara crimei care ieşise la iveală, aflară şi cei mai tineri dintre membrii familiei că acesta mai făcea parte încă dintre cei vii. O tulburătoare stare de nelinişte le spunea că fărădelegea înfăptuită de Abiram era dreapta pedeapsă pe care le-o trimisese cerul; începură să se uite la unchiul lor ca la o fiinţă dintr-o altă lume, nu ca la un muritor căruia îi mai era dat să treacă prin multe încercări înainte de-a se desprinde din marele lanţ al existenţei umane.

Criminalul părea să fie şi el într-o stare foarte ciudată; frica lui nu cunoştea margini, dar trupu-i zăcea într-o desăvârşită nesimţire. Adevărul era că, în timp ce trupul nu-şi revenise încă de pe urma zguduirii prin care trecuse, teama îi chinuia mintea fără încetare. Când se văzu în aer liber, cătă

de la unul la altul sperând să desluşească pe feţele celor ce făceau roată în jurul lui un semn cât de mic privitor la soarta lui viitoare. Ochii lui întâlniră numai feţe grave, dar calme, şi pe nici una din ele nu putu să citească vreo ameninţare, aşa că ticălosul începu să-şi revină; şi în timp ce rămase închis în căruţă, viclenia lui porni să pună la cale felurite planuri, menite să preîntâmpine ura atât de îndreptăţită a rudelor sale şi să caute mijlocul de-a scăpa de pedeapsa aceea îngrozitoare care presimţea că-l aşteaptă.

În timpul pregătirilor de care am pomenit, Ishmael vorbi foarte puţin. Era de ajuns un singur gest sau o singură privire pentru ca băieţii să-i ghicească dorinţele, şi calea aceasta atât de simplă de-a comunica între ei părea să fie pe placul tuturor. Când se dădu semnalul de plecare, colonistul, cu puşca subsuoară şi toporul în spinare, îşi luă, ca de obicei, rolul de conducător. Esther se ascunse în căruţa în care aflau fetele; băieţii îşi ocupară locurile lor obişnuite, printre vite sau la atelaje; iar convoiul porni la drum, păstrându-şi înfăţişarea lui de totdeauna, de nepăsare dar şi de statornicie.

Şi pentru prima oară după atâtea zile, colonistul se îndreptă spre soare-răsare. Porni pe drumul ce ducea spre ţinuturile civilizate, iar din felul cum călca, înţeleseră cu toţii, pentru că familia învăţase să desluşească hotărârile părintelui numai cât se uita la el, că expediţia lor prin prerie se apropie de sfârşit. Multe ceasuri în şir însă, nu se întâmplă nimic din care s-ar fi putut observa că s-a petrecut vreo schimbare atât de neaşteptată în planurile sau sentimentele lui Ishmael. În tot timpul acesta merse singur, ţinându-se la câteva sute de metri de convoi şi dând din când în când semne de mare tulburare. O dată sau de două ori, băieţii lui îl văzură oprindu-se pe creştetul unei coline mai îndepărtate unde rămase pe gânduri câteva clipe, cu capul plecat în pământ şi rezemându-se în carabină. Umbrele caravanei începuseră să se lungească de multă vreme spre soare-răsare, dar direcţia

spre care porniseră la început rămase neschimbată. Trecură prin vadurile feluritelor cursuri de apă, străbătură câmpii, urcară şi coborâră nenumărate ridicături de pământ, dar marşul lor nu suferi nici o modificare. Obişnuit de atâta vreme cu greutăţile unei călătorii prin prerie, colonistul ocolea piedicile care i se iveau în cale printr-un fel de instinct, cotind exact atunci când trebuia, fie la dreapta fie la stânga, după cum îi dicta înfăţişarea solului, prezenţa copacilor sau cursul apelor.

În cele din urmă sosi şi ora când, din milă pentru oameni şi pentru animale, fu nevoit să facă un popas. Ishmael alese locul pentru tabără cu obişnuita lui pricepere. Configuraţia oarecum regulată a regiunii, despre care am pomenit în primele pagini ale acestei cărţi, se schimbase; şi în locul colinelor se iviseră, ici şi colo, porţiuni destul de accidentate. În general însă, se întâlneau aceleaşi vaste pustietăţi, aceleaşi pământuri bogate şi întinse şi acea unică şi sălbatică alternanţă de şesuri unduitoare şi de suprafeţe cu desăvârşire lipsite de vegetaţie, care dădea regiunii înfăţişarea unor pământuri străvechi, rămase, nu se ştie de ce, şi fără locuitori, şi fără aşezări omeneşti. Dar aspectul acesta, caracteristic pentru ceea ce se cheamă *rolling prairies,* se schimbase de mult şi convoiul trecea acum printr-o regiune acoperită de dealuri neregulate, masive stâncoase aruncate ici şi colo, la întâmplare, şi limbi întinse de pădure.

Ishmael alese un izvor care ţâşnea de la poalele unei stânci de vreo patruzeci-cincizeci de metri înălţime, un loc cât se poate de potrivit pentru a-şi adăpa cireada. Apa curgea printr-un vad îngust, săpat chiar în spatele stâncii, mărginit de smocuri bogate de iarbă. O singură salcie izbutise să-şi înfigă rădăcinile în pământul acesta sărac şi-şi înălţase trunchiul la o înălţime mult mai mare decât aceea a stâncii din apropiere, al cărei creştet fusese, odinioară, umbrit de ramurile ei; ramurile acestea însă se uscaseră, fiind nevoite

să se supună misteriosului principiu al vieţii. Şi, ca o ironie faţă de sărăcăcioasa vegetaţie a locului, salcia rămăsese ca un nobil şi solemn monument al unei fertilităţi apuse. Crengile ei lungi, aspre, împletite într-un fel fantastic, tot mai atrăgeau privirea, în timp ce trunchiul, alb şi scorţos, stătea gol în bătaia vântului. Nici o singură frunză, nici un singur semn de viaţă nu se putea zări pe trunchi sau pe crengi. Stătea acolo ca un simbol al fragilităţii şi al trecerii timpului.

Ishmael, după ce făcu semnul obişnuit de oprire, se aruncă jos şi rămase pe gânduri, părând să cugete asupra răspunderii ce-i apăsa grumazul. Fiii lui sosiră şi ei peste puţin, deoarece animalele, simţind că apa şi nutreţul sunt pe-aproape, îşi grăbiră pasul, după care urmă obişnuita forfotă şi acel dute-vino prilejuit de fiecare haltă.

Impresia pe care-o făcuse scena din dimineaţa aceea asupra copiilor lui Ishmael şi ai Estherei nu fusese nici atât de adâncă şi nici atât de trainică ca ei să poată trece cu vederea cerinţele naturii. Dar în timp ce băieţii căutau în coşurile cu provizii ceva cu care să-şi astâmpere foamea, iar cei mai mici dintre ei se ciorovăiau în jurul mesei frugale la care erau aşezaţi, pe părinţii lor îi frământau lucruri mult mai grave.

Când colonistul văzu că toţi ceilalţi, chiar şi Abiram, care-şi revenise cu totul, se preocupau de mâncare, îi aruncă tovarăşei sale de viaţă o anumită privire; apoi se îndreptă spre răsărit, către una din înălţimile preriei, întâlnirea celor doi soţi în locul acela sterp era asemenea unei vizite pe care-ar fi făcut-o la mormântul fiului lor ucis. Ishmael îi spuse soţiei sale să se aşeze alături de el, pe o bucată de stâncă; după aceea se scurse un lung răstimp de tăcere, căci nu păreau dornici să vorbească.

— Am călătorit mult împreună şi-am împărţit şi binele şi răul, începu în cele din urmă Ishmael; am fost puşi la nenumărate încercări, şi multe cupe amare am fost nevoiţi să bem, femeie! Dar ceea ce ni s-a întâmplat acum nu ni s-a mai

ivit niciodată în drum.

— E o cruce prea grea pentru o biată femeie rătăcită şi păcătoasă, răspunse Esther cu capul plecat pe genunchi şi faţa ascunsă în cutele rochiei. E o greutate prea mare pentru umerii unei mame şi a unei surori!

— Da, căci aici stă toată greutatea. Sufletul meu se pregătise destul de uşor ca să-l pedepsească pe *trapper*-ul acela fără căpătâi, pentru că omul nu-mi făcuse cine ştie ce bine, şi Dumnezeu să mă ierte dacă l-am bănuit pe nedrept de asemenea mârşăvie! Asta ar fi fost ca şi cum mi-aş fi adus ruşinea în casă printr-o uşă şi aş fi dat-o afară prin alta. Dar ca unul din fiii mei să fie ucis, şi ca cel care-a săvârşit omorul să plece liber din casa mea, asta ar însemna ca băiatul să nu-şi găsească niciodată odihna!

— Oh, Ishmael, am împins lucrurile prea departe! Dac-ai fi vorbit mai puţin, nu crezi c-ar fi fost mai înţelept? Cugetul nostru ar fi putut fi liniştit.

— Esther, răspunse bărbatul întorcându-se spre ea cu o privire aspră şi mustrătoare: a fost o clipă, femeie, când ai crezut şi tu că ticăloşia a fost săvârşită de altă mână, nu-i aşa?

— Sigur c-am crezut! M-am uitat în *Carte,* Ishmael, şi acolo mi-am găsit mângâierea.

— Poate că ai *Cartea* aceea la îndemână. Ne-ar putea da vreun sfat, căci trecem printr-o încercare prea crâncenă.

Esther se scotoci prin buzunare şi după câtva timp scoase un fragment din *Biblie.* Era singura carte care se găsea în bagajele colonistului, păstrată de soţia lui ca o tristă amintire a unor zile mai îmbelşugate, şi fără doar şi poate mai puţin împovărate de rele. Şi de multă vreme luase obiceiul să-i ceară ajutorul ori de câte ori era vorba de lucruri pe care înţelepciunea omului nu le putea da de capăt; deşi tăria caracterului ei căuta numai rareori sprijin în nişte precepte ce îngăduiau ca răul să fie plătit şi prin alte mijloace decât

răzbunarea. Aşa că Esther îşi făcuse mai curând un aliat din cuvântul Domnului, cerându-i cât mai rar sfatul, şi numai în împrejurări cu totul deosebite. Încredinţăm cazuiştilor sarcina de-a hotărî cât de mult semăna ea în privinţa asta cu ceilalţi credincioşi, în timp ce noi vom merge cu povestirea mai departe.

— În *Cartea* asta se află multe versete care te umplu de groază, Ishmael, rosti ea, întorcând încet paginile; iar în unele se vorbeşte şi despre pedeapsă.

Ishmael ascultă cu toată gravitatea, în timp ce tovarăşa lui de viaţă îi citi câteva din versetele pe care i le indicase memoria; acestea se potriveau întru totul situaţiei lor. Îi ceru apoi să-i arate cuvintele; se uită la ele cu un fel de stranie evlavie. Hotărârea luată de un ins care se urnea cu atâta greutate era îndeobşte de nestrămutat. Puse mâna pe carte şi o închise el însuşi, părând mulţumit de rezultat. Esther, care-i cunoştea atât de bine firea, începu să tremure când îl văzu că închide cartea; şi uitându-se la el ţintă, spuse:

— Şi totuşi, Ishmael, sângele meu, ca şi sângele copiilor mei, curge şi prin vinele lui. N-ar putea afla nici un fel de îndurare?

— Femeie, răspunse cu asprime bărbatul, când am crezut că fapta a fost săvârşită de nenorocitul acela de *trapper* bătrân, nu s-a pomenit nici un cuvânt despre îndurare.

Esther nu răspunse nimic ci, încrucişându-şi braţele peste piept, rămase câtva timp tăcută şi îngândurată. Pe urmă îşi întoarse din nou căutătura îngrijorată spre faţa soţului ei, dar nu întâlni decât o mască de rece nepăsare, sub care se pitiseră toate grijile şi simţămintele ce-l frământau. Încredinţată că soarta fratelui său e pecetluită şi gândind, poate, că pedeapsa i se cuvenea din plin, socoti că nu mai are nimic de făcut. Aşa că nu mai schimbară nici nu cuvânt. Privirile li se întâlniră doar o clipă, apoi se ridicară de jos amândoi şi porniră în cea mai deplină linişte către tabără.

Colonistul îşi găsi băieţii aşteptându-i întoarcerea cu obişnuita lor nepăsare. Vitele fuseseră strânse laolaltă, iar caii, înhămaţi, stăteau gata să pornească în orice clipă ar fi dorit Ishmael. Copiii cei mici se suiseră în căruţa lor, aşa că numai lipsa părinţilor îi mai împiedica să pornească la drum.

— Abner, spuse tatăl, cu hotărârea aceea care-i caracteriza toate acţiunile; scoate-l pe fratele soţiei mele din căruţă şi lasă-l afară!

Abiram ieşi din închisoarea lui tremurând, dar departe de a fi pierdut speranţa c-ar putea domoli dreapta mânie a cumnatului său. Se uită cu atenţie de jur împrejur, în nădejdea zadarnică că va descoperi vreo rază de simpatie pe feţele nepoţilor săi; în acelaşi timp încerca să-şi domolească temerile care-l cuprinseseră cu aceeaşi tărie de la început şi căută să reînnoade vechea prietenie dintre el şi cumnatul său.

— Vitele au obosit, frate, spuse el, şi cum am mers destul de repede până aici, n-ar fi bine să aşezăm tabăra? Căci va trebui să cauţi mult şi bine până vei mai da de-un loc aşa de potrivit pentru noapte.

— Îmi pare bine că-ţi place. Fiindcă se pare că vei rămâne multă vreme aici. Băieţi, daţi-vă mai aproape şi luaţi aminte! Abiram White —, adăugă el, scoţându-şi boneta din cap şi rostind cuvintele cu o tărie şi solemnitate care izbutiră să-i transforme înfăţişarea greoaie într-una impunătoare — l-ai ucis pe întâiul meu născut şi, după toate legile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, trebuie să mori şi tu!

Răpitorul de copii încremeni auzind acea sentinţa îngrozitoare şi neaşteptată şi fu cuprins de groaza celui ce s-ar găsi prins pe neaşteptate în ghearele cine ştie cărui monstru, fără nici o putinţă de scăpare. Cu toate că avusese cele mai negre presimţiri în privinţa asta, n-avea curajul să privească pericolul în faţă, ci-şi căuta refugiu în mângâierea înşelătoare a sufletelor laşe, gândindu-se să scape prin cine

ştie ce şiretlic, în loc să se pregătească de moarte.

— Să mor? repetă el cu glas abia şoptit. Un om trebuie să se afle în siguranţă când trăieşte laolaltă cu rudele lui!

— Aşa a crezut şi băiatul meu, răspunse colonistul, apoi, în timp ce-şi cercetă cu mult sânge rece încărcătura armei, făcu semn spre căruţa în care i se afla soţia şi fiicele să pornească. Cu carabina l-ai răpus pe fiul meu, aşa că trebuie să-ţi afli moartea de pe urma aceleiaşi arme.

Abiram se uită la Ishmael ca şi cum ar fi vrut să-i spună că nu-i în toate minţile. Ba chiar începu să şi râdă, vrând să-i convingă şi pe ceilalţi, nu numai pe el, că ceea ce auzise fusese doar o simplă, glumă, iar Ishmael încercase să-l sperie. Dar hohotul acela fioros nu găsi ecou în sufletul nimănui. Cei din jur rămaseră gravi şi tăcuţi. Feţele nepoţilor săi, deşi aţâţate, se arătau cât se poate de reci, iar cea a cumnatului său îngrozitor de hotărâtă. Tăria de pe chipurile rudelor sale prevestea lucruri de o mie de ori mai rele şi mai neîndurătoare; decât mânia. Căci mâniei i s-ar fi putut împotrivi, pe când aşa fu silit să, se sprijine numai pe slabele mijloace pe care le avea la îndemână în clipa aceea.

— Frate, spuse el, într-un fel de şoaptă grăbită şi nefirească, te-am auzit oare bine?

— Cuvintele mele sunt cât se poate de limpezi, Abiram White; ai făptuit un omor, aşa că trebuie să mori şi tu!

— Unde-i Esther? Soră, soră, ai de gând să mă părăseşti? Oh, soră, nu-mi auzi strigătul?

— Aud glasul cuiva care strigă din mormânt! îi răspunse vocea răguşită a lui Esther, în timp ce căruţa ei trecea pe lângă ucigaş. E glasul primului meu născut şi cere să i se facă dreptate! Dumnezeu să te ierte şi să aibă grijă de sufletul tău!

Căruţa îşi continuă drumul în linişte; Abiram pierdu atunci orice strop de nădejde. Dar nu găsi atâta putere în el ca să-şi privească moartea în faţă, şi ar fi încercat să fugă dacă l-ar fi

ţinut picioarele. Apoi, trecând numaidecât de la speranţă la deznădejde, căzu în genunchi şi începu să se roage lui Dumnezeu, cerând, pe lângă iertarea propriilor lui păcate, aspră pedeapsă pentru cumnatul său. Fiii lui Ishmael îşi întoarseră faţa, scârbiţi, de la un spectacol atât de dezgustător, şi până şi firea neclintită a colonistului începu să se moaie, văzând până unde poate merge laşitatea unui om.

— Ceea ce-i ceri Domnului să ţi se întoarcă însutit; spuse, dar un tată nu-şi poate uita niciodată fiul ucis mişeleşte.

I se răspunse cu cele mai umile cuvinte, cerându-i-se măcar o amânare. O săptămână, o zi, o oră; şi toate astea fură rostite cu un patos ce dovedea cât de mult preţuia Abiram un răgaz, fie el oricât de scurt. Colonistul se simţi foarte tulburat, aşa că, până la urmă se înduplecă într-o oarecare măsură. Hotărârea pe care-o luase cu puţin timp înainte rămase neclintită, numai că modifică mijloacele.

— Abner, spuse, suie-te pe stâncă şi uită-te în toate părţile, ca să fim siguri că nu se află nimeni prin preajmă!

În timp ce băiatul îi executa ordinul, pe faţa răpitorului de copii se iviră noi raze de speranţă. Răspunsul fu favorabil: nu se zărea nici o vietate, nimic în afară de căruţa care se îndepărta; dar se vedea apropiindu-se, în mare grabă, un sol trimis din partea lui Esther. Ishmael aşteptă până la sosirea acestuia. Şi primi, din mâna uneia din fiicele lui, uimite şi înspăimântate, un fragment din *Cartea* aceea pe care o păstrase cu atâta grijă Esther. Colonistul trimise fata înapoi, apoi aşeză foile în mâinile asasinului.

— Ţi le-a trimis Esther, rosti.

— A fost întotdeauna bună şi îngăduitoare cu mine? Dar am nevoie de timp ca să pot citi toate astea; timp frate, timp!

— Nu vei duce lipsă de timp, căci vei fi propriul tău călău; nu eu voi săvârşi fapta!

Ishmael porni apoi să facă ceea ce hotărâse. Iar temerile îl părăsiră numaidecât pe Abiram, când află că va mai putea

trăi câteva zile, cu toate că pedeapsa era de neînlăturat. Pentru un om atât de josnic şi de ticălos ca Abiram, păsuiala avu efectul unei graţieri. Ţinu să ia chiar parte activă la îngrozitoarele pregătiri ce se făceau; şi dintre toţi actorii tragediei doar el avu inima să vorbească şi încă pe un ton destul de glumeţ.

Stânca avea o ieşitură care înainta chiar sub una din crengile scorojite ale sălciei. Steiul acela se afla la o înălţime de câteva picioare de pământ şi era foarte potrivit scopului urmărit de colonist; deşi poate că tocmai faptul acesta îl inspirase pe Ishmael. Criminalul fu dus pe mica platformă stâncoasă; avea braţele legate la spate, în dreptul coatelor, luându-i-se astfel orice posibilitate de a se elibera; iar cu altă funie, care-i fusese trecută în jurul gâtului, fu legat de creanga copacului, aşezată în aşa fel, încât în clipa când omul ar fi încercat să se ridice, picioarele lui n-ar mai fi găsit nici un punct de sprijin. Fragmentul din *Biblie* îi fu pus între picioare; apoi fu lăsat să-şi găsească mângâierea în paginile ei, aşa cum va putea.

— Iar acum, Abiram White, spuse colonistul, de îndată ce fiii lui terminară toate pregătirile, îţi pun o ultimă şi solemnă întrebare: Moartea care-ţi stă în faţă are două înfăţişări. Carabina asta ţi-ar putea scurta suferinţele numaidecât, pe când funia îţi va veni de hac mai devreme sau mai târziu.

— Mai lasă-mă să trăiesc încă! Oh, Ishmael, nu ştii cât e de dulce viaţa când ultima ta clipă se află aşa de aproape!

— Gata! spuse colonistul, făcând semn băieţilor să pornească după convoi. Iar acuma, nenorocitule, dacă asta ar putea să-ţi uşureze în vreun fel ultimele clipe, află că te iert pentru tot răul pe care mi l-ai făcut şi te las în mâna Dumnezeului tău!

Apoi Ishmael plecă, pornind de-a curmezişul preriei cu mersul lui greoi şi măsurat. Cu toate că-şi ţinea capul plecat în pământ, nu se putu împiedica să nu arunce o privire în

urmă. O dată chiar i se păru că-l şi strigă cineva, cu un glas sugrumat, dar nu se opri din drum.

Locul unde se sfătuise nu de mult cu Esther era punctul cel mai îndepărtat din care se putea zări stânca. Se opri şi se încumetă să se uite într-acolo. Soarele stătea gata-gata să se mistuie dincolo de marginea zării, iar ultimele lui raze învăluiau în lumină golaşele crengi ale sălciei. Văzu forma ei neregulată profilându-se pe cerul învăpăiat şi putu să zărească şi silueta, încă nemişcată, a omului pe care-l lăsase pradă nenorocirii. În clipa în care începu să coboare panta colinei, încercă un sentiment foarte ciudat: acela de-a se fi despărţit pentru totdeauna, şi într-un fel aşa de neaşteptat, de unul din cei mai apropiaţi tovarăşi ai săi.

După vreo milă, colonistul se întâlni cu restul caravanei; Fiii lui descoperiseră un loc destul de potrivit pentru a aşeza tabăra în noaptea aceea şi acuma îl aşteptau să-şi dea încuviinţarea; ceea ce Ishmael făcu în foarte puţine cuvinte. Întocmirea taberei se petrecu într-o linişte cu totul neobişnuită. Esther nu-i mai certă decât rareori pe cei mici, dar cu multă blândeţe, nu arţăgoasă ca de obicei.

Între soţ,şi soţie nu avu loc nici un fel de explicaţie, şi nimeni nu puse nici o întrebare. Numai în clipa în care Esther se pregătea să se retragă pentru noapte, laolaltă cu copiii cei mici, băgă soţul ei de seamă că aruncase o privire furişă spre tigăiţa carabinei. Ishmael porunci băieţilor să se ducă şi ei la culcare, spunându-le că va veghea singur asupra taberei. Iar când totul se linişti, porni prin prerie, căci simţea că nu va putea respira în voie dacă va rămâne în apropierea, corturilor. Noaptea era cât se poate de potrivită pentru a-i stimula sentimentele care-l năpădiseră în urma evenimentelor din timpul zilei.

Vântul începu să bată exact în clipa când răsărea şi luna, iar din când în când trecea printre ierburile preriei şuierând; dar aşa de straniu, încât lui Ishmael i se păru că-n şuierul lui

se amestecau şi glasuri supranaturale. Se lăsă în voia puternicelor impulsuri ce puseseră stăpânire pe el şi se uită cu grijă de jur împrejur pentru a se convinge că tabăra nu-i ameninţată de nimeni; porni apoi spre colina de care am pomenit. Acolo sus, colonistul se afla într-un punct de unde putea vedea până departe, şi spre apus şi spre răsărit. Peste faţa lunii, umedă şi rece, treceau nori uşori şi pufoşi, cu toate că erau şi momente când blândele ei raze se răspândeau peste nesfârşitele întinderi albastre, părând că împrumută lucrurilor pe care le atingea ceva din dulceaţa ei fermecătoare.

Pentru prima dată în viaţa lui atât de bogată în aventuri sălbatice, Ishmael avu cumplita revelaţie a sentimentului de singurătate. Preriile, lipsite de orice urmă de viaţă, arătau ca un pustiu fără margini, iar şuierul vântului părea că poartă, cu el şoaptele morţii. Nu trecu mult şi i se păru că aude un ţipăt; nu părea strigăt de om pământean, căci străbătu aerul într-un chip înfricoşător, însoţit de vuietul lugubru al vântului. Dinţii colonistului se încleştară, iar mâna-i puternică i se strânse pe armă, ca şi cum ar fi vrut să-i strivească metalul. După aceea vântul se mai potoli şi se auzi un strigăt de groază: lui Ishmael i se păru c-a pornit chiar de lângă urechile lui. Şi, fără să vrea, de pe buze i se desprinse un fel de ecou, aşa cum se întâmplă cu cei mai mulţi oameni, atunci când se află sub impresia unor evenimente extraordinare; apoi îşi aruncă puşca pe umăr şi porni spre stâncă cu nişte paşi de uriaş.

Nu se întâmplă prea des ca sângele lui Ishmael să alerge aşa cum aleargă de obicei în venele celorlalţi oameni; dar în momentul acela simţea că e gata să-i ţâşnească prin toţi porii trupului. În timp ce înainta, auzi din nou strigătele acelea ce păreau uneori că se lasă din nori, iar altădată treceau atât de aproape de el, c-avea impresia că răsar din pământ. În cele din urmă prinse un ţipăt ce nu mai putea fi luat drept închipuire, iar imaginaţia nu mai trebuia să-i adauge nici o

notă de groază. Părea că umple fiecare gol al aerului, aşa cum un singur fulger, scânteietor, încarcă uneori orizontul până la refuz. Auzi în mod cât se poate de clar numele lui Dumnezeu, dar însoţit de groaznice blesteme. Colonistul se opri pentru o clipă în loc şi-şi acoperi urechile cu mâinile. Când şi le retrase, o voce sugrumată şi răguşită întrebă, pe un ton blând, chiar lângă el:

— Nu auzi nimic, bărbate?

— Sst! se întoarse soţul, trecându-şi braţul său puternic în jurul trupului lui Esther; dar nu arătă nici cea mai mică surpriză văzând-o alături de el. Sst! Dacă ţi-e teamă de Cel de Sus, stai liniştită!

Urmă un răstimp de tăcere profundă. Cu toate că vântul bătea ca şi mai înainte, şuierul lui nu mai era amestecat cu strigăte de groază. Suflarea îi era înălţătoare şi plină de profunzime, gravă şi măreaţă ca natura în singurătatea ei.

— Să mergem într-acolo, spuse Esther, nu se mai aude nimic!

— Femeie, de ce-ai venit aici? o întrebă bărbatul; sângele lui începuse să curgă iarăşi potolit, iar gândurile prindeau să i se domolească.

— L-a ucis pe primul nostru născut, Ishmael; dar nu se cuvine ca fiul mamei mele să zacă pe pământ asemenea unei scârne de câine.

— Să mergem atunci, răspunse colonistul, punând din nou mâna pe puşcă.

Porniră amândoi spre stâncă. Distanţa era însă destul de mare, şi viteza cu care înaintau scădea tot mai mult, căci îi cuprinsese groaza. Trecură mai multe minute până ajunseră într-un loc de unde se puteau desluşi siluetele obiectelor întunecate.

— Unde i-ai aşezat trupul? şopti Esther. Iată o sapă şi o lopată, aşa ca fratele meu să-şi poată găsi odihna în pământ.

În clipa aceea luna apăru de după o perdea de nori, iar

ochii femeii putură urmări degetul lui Ishmael, îndreptat spre o formă omenească ce se bălăbănea în bătaia vântului sub creanga scorojită a sălciei. Esther îşi plecă fruntea şi-şi acoperi ochii în faţa unei asemenea privelişti. Dar Ishmael se apropie şi se uită la trupul cumnatului său cuprins de groază, deşi nu simţea nici un fel de căinţă. Foile *Cărţii Sfinte* se împrăştiaseră pe pământ, iar o bucăţică din colţul acela de stâncă, unde îl aşezase pe Abiram, se clintise din locul ei în clipa în care răpitorul de copii fusese cuprins de frigurile agoniei. Dar în momentul acela, liniştea morţii domnea, atotputernică. Chipul înfricoşător al victimei trecea când şi când în bătaia razelor lunii. Şi cum vântul se mai domolise, frânghia se proiecta, asemenea unei dungi de întuneric, peste discul ei luminos. Colonistul îşi ridică arma cu cea mai mare grijă şi trase. Frânghia se rupse, iar trupul căzu la pământ cu un zgomot înfundat: o masă grea şi neînsufleţită.

Până în clipa aceea Esther nici nu se mişcă şi nici nu vorbi. Dar mâinile ei înfăptuiră, harnice, tot ceea ce trebuia. Groapa fu săpată în scurtă vreme şi apoi pregătită pentru a-şi primi victima. Când trupul fu coborât înăuntru, Esther,
care-i susţinea capul, cătă la faţa soţului ei cu o privire plină de teamă şi spuse:

— Ishmael, băiete, e îngrozitor! Nu pot săruta cadavrul copilului tatălui meu!

Colonistul îşi aşeză mâna lui uriaşă pe pieptul mortului şi rosti:

— Abiram White, avem nevoie de îndurare cu toţii; te iert din tot sufletul.

Femeia îşi plecă faţa şi depuse un sărut îndelung şi fierbinte pe fruntea palidă a fratelui ei. După aceasta rostogoliră peste el bulgări de pământ şi groapa se umplu. Esther rămase îngenuncheată, iar Ishmael îşi descoperi capul. Apoi totul se sfârşi.

A doua zi dimineaţa, atelajele şi cirezile colonistului îşi

urmară drumul către aşezăminte. Când se apropiară de hotarele lumii civilizate, caravana lui se amestecă printre alte o sută. Cu toate că unii din numeroşii descendenţi ai acestei ciudate perechi au fost trimişi mai târziu în judecată din pricina vieţii nelegiuite şi pe jumătate barbare pe care-au dus-o, Ishmael şi Esther Bush n-au mai făcut nici un rău nimănui.

CAPITOLUL XXXIII

Nu voi pleca. Mereu în preajma ta,
De-ar fi pământul să-l străbat, voi sta.
(Shakespeare)

Drumul făcut de tânărul şef pawnee până în satul său nu fu tulburat de nici un fel de întâmplare neplăcută. Căci răzbunarea lui fusese deplină şi neîndoielnică. Pe terenurile de vânătoare pe care era nevoit să le străbată nu mai rămăsese nici o singură iscoadă tetonă; astfel că şi călătoria grupului condus de Middleton avu parte de linişte, ca şi cum ar fi făcut o simplă plimbare prin centrul Statelor Unite. Îşi întrerupeau din când în când marşul numai pentru a preîntâmpina oboseala femeilor. Pe scurt; se părea că indienii învingători nu mai păstrau nici cea mai mică urmă de cruzime după ce-şi răpuseseră duşmanul şi acum păreau gata să prevină dorinţele cele mai ridicole ale acestui neam hrăpăreţ, care le încălca în fiecare zi drepturile, silindu-i să devină, din acei mândri şi liberi oameni ai vestului, nişte fugari rătăcitori.

Limitele povestirii noastre nu ne îngăduie să redăm pe de-a întregul intrarea triumfală a cuceritorilor în satul lor. Entuziasmul tribului era tot atât de mare ca şi descurajarea de care fusese cuprins mai înainte. Mamele se făleau cu moartea glorioasă a fiilor, nevestele arătau tuturor cicatricele de pe trupul soţilor, iar fetele îi răsplăteau pe tinerii viteji prin cântece de triumf. Războinicii expuseră numaidecât trofeele luate de la duşmani, aşa precum se desfăşoară steagurile în regiunile civilizate. Faptele de arme ale războinicilor de odinioară, pe care le povestiseră bătrânii tribului, fură întunecate de gloria acestei victorii proaspăt dobândite; iar Inimă-Tare, care se făcuse cunoscut prin isprăvile sale încă din adolescenţă, fu proclamat în unanimitate drept cel mai vrednic şi cel mai neînfricat războinic pe care-l dăruise

vreodată Wahcondah celor mai iubiţi copii ai lui, indienii pawnee.

Cu toate că Middleton îşi dădea seama că Inez se află în deplină siguranţă, se bucură nespus de mult când îi văzu pe credincioşii şi îndrăzneţii lui artilerişti, care-l aşteptaseră în satul lupilor, amestecându-se printre indieni şi întâmpinându-l cu uralele lor soldăţeşti.

Prezenţa soldaţilor, deşi puţini la număr, îi alungă din suflet orice urmă de nelinişte. Lucrul acesta îl făcu stăpân pe mişcările sale, îi redădu demnitatea şi importanţa cuvenită, ajutându-l să învingă toate greutăţile acelui drum lung ce trebuiau să-l străbată din satul indienilor pawnee până la fortul cel mai apropiat.

Celor două fete, Inez şi Ellen, li se dădu o locuinţă aparte; şi chiar şi Paul se simţi foarte mulţumit că se poate plimba fără nici o grijă printre locuinţele pieilor roşii, interesându-se cu multă discreţie de viaţa lor casnică; şi vorbea cu multă bunăvoinţă şi înţelegere despre diferitele lor datini, iar uneori încerca să se facă înţeles de gospodine, care-l priveau uimite, şi să le dea explicaţii în legătură cu obiceiurile albilor.

Dar Paul, cu firea lui iscoditoare, nu-şi găsi nici un singur imitator printre indieni. Delicateţea şi rezerva: lui Inimă-Tare se răspândiră şi printre ceilalţi lupi. Deşi curiozitatea pe care-o arătară străinii cu privire la simplitatea obiceiurilor fu satisfăcută pe deplin, nici un singur picior de indian nu fu lăsat să se apropie de locuinţele destinate albilor; aceştia fură lăsaţi să se odihnească după pofta inimii şi potrivit propriilor lor obiceiuri.

Cântecele de veselie ale tribului continuară, cu toate acestea, până noaptea târziu; iar de pe acoperişurile câtorva locuinţe se puteau auzi vocile războinicilor care povesteau faptele vitejeşti ale lupilor şi gloria lor legendară.

Toţi indienii însă, deşi vegheaseră aproape toată noaptea, se sculară odată cu primele raze ale soarelui. Entuziasmul

care le luminase feţele cu o zi mai înainte făcuse loc unei expresii ceva mai potrivită cu evenimentele care se pregăteau în clipele acelea.

Căci toată lumea înţelesese că feţele-palide, care se împrieteniseră aşa de mult cu şeful lor, erau pe cale să-şi ia rămas bun de la trib. Soldaţii lui Middleton tocmiseră, încă înainte de sosirea acestuia în satul indienilor, barca unui negustor păgubos; barca se şi găsea pe apă, gata să-şi primească pasagerii, astfel că pregătirile pentru lunga lor călătorie puteau fi socotite ca şi încheiate.

Middleton aştepta clipa plecării cu oarecare temeri. Admiraţia cu care-o privea Inimă-Tare pe Inez nu-i scăpase căpitanului, după cum nu-i putuse scăpa nici căutătura încărcată de dorinţe a lui Mahtoree. Cunoştea, pe de altă parte, şi iscusinţa cu care-şi putea ascunde un sălbatic simţămintele, aşa c-ar fi dat dovadă de o nemaipomenită slăbiciune dacă nu s-ar fi pregătit să preîntâmpine chiar şi cele mai rele lucruri. Îşi instrui, deci, oamenii în mare taină, deşi pusese măsurile acestea pe seama paradei militare prin care aveau de gând să-şi anunţe plecarea.

Se mustră însă singur atunci când văzu că tot tribul îi însoţeşte până la marginea apei; indienii nu aveau nici un fel de armă, iar pe feţele lor se putea citi o sinceră părere de rău. După aceea, se adunară roată în jurul străinilor şi al şefului lor, privind în linişte şi cu foarte mare atenţie ceea ce se petrecea.

Şi pentru că Inimă-Tare făcu semn că vrea să spună câteva cuvinte, iar indienii îşi arătară dorinţa de a-l asculta, *trapper*-ul se pregăti să slujească drept tălmaci. Atunci tânărul şef pawnee se adresă supuşilor săi folosind limbajul obişnuit al indienilor, încărcat adică de metafore, începu prin a aminti de vechimea seminţiei lor şi de gloria trecută. Vorbi apoi despre izbânzile obţinute la vânătoare şi pe câmpul de luptă, despre felul în care au ştiut întotdeauna să-şi apere

drepturile şi să-şi alunge duşmanii.

Şi după ce spuse destul de multe lucruri pentru a-şi arăta respectul faţă de măreţia lupilor, trecu numaidecât la rasa din care făceau parte străinii. Compară numărul fără sfârşit al acestora cu stolurile păsărilor călătoare în anotimpul în care firea se trezeşte la viaţă, sau când aşteaptă, istovită, venirea iernii. Şi, cu o delicateţe caracteristică pentru iscusinţa unui războinic indian, nu aduse nicidecum vorba despre firea lacomă pe care o vădiseră atâţia albi în relaţiile lor cu pieile roşii.

Deoarece ştia că neîncrederea era adânc înrădăcinată în firea oamenilor din tribul său, Inimă-Tare încercă să îmblânzească dorul de răzbunare al acestora, scuzându-i pe albi într-un fel cât se poate de dibaci, dar nu de-a dreptul, ci pe ocolite; reaminti celor ce-l ascultau că înşişi lupii pawnee fuseseră nevoiţi să alunge din satele lor o puzderie de indieni, netrebnici. Wahcondah însuşi *îşi* întorsese de multe ori faţa de la oamenii roşii. Şi, fără îndoială că şi Marele Spirit al oamenilor albi îşi priveşte de multe ori copiii cu ochi mânioşi. Căci cei ce se află în puterea răului nu se pot arăta niciodată viteji sau cinstiţi, oricare ar fi culoarea pielii lor.

Îi rugă apoi pe tinerii lui să privească mâinile cuţitelor-lungi. Acestea nu erau goale ca ale unor cerşetori flămânzi; dar nici nu erau pline de bogăţii, ca ale unor negustori prădalnici; cuţitele-lungi erau, întocmai ca şi ei, războinici, şi purtau asupra lor arme de care ştiau să se folosească în chip desăvârşit, şi erau demni să-i numească fraţi.

După aceea îşi îndreptă atenţia asupra căpeteniei străinilor. Acesta era unul din fiii Marelui lor Tată Alb. El nu venise în prerie pentru a speria bizonii de pe întinsul păşunilor şi nici pentru a se face stăpân pe vânatul indienilor. O mână de oameni răi îi răpise una dintre soţii; şi, fără îndoială, aceasta fusese cea mai ascultătoare, cea mai blândă şi cea mai frumoasă dintre toate. Şi nu era nevoie decât ca

tinerii lui războinici să-şi deschidă bine ochii, şi vor vedea că spune numai şi numai adevărul. Iar acum, după ce şeful alb şi-a găsit soţia, se pregăteşte să se întoarcă în mijlocul poporului său. El vrea să spună însă străinilor că indienii pawnee sunt nişte oameni drepţi, şi că între cele două naţiuni va exista întotdeauna un şir întreg de *wampums.* Aşa că toţi supuşii lui trebuiau să dorească străinilor o întoarcere norocoasă în oraşele lor. Războinicii lupi ştiu cum trebuie să-şi primească duşmanul, dar şi cum să cureţe de spini calea prietenilor.

Inima lui Middleton începuse să bată mult mai repede atunci când tânărul conducător indian pomeni despre frumuseţea lui Inez, şi privirea lui cată plină de nerăbdare spre micul grup de artilerişti; dar Inimă-Tare păru c-a uitat, din clipa aceea, c-a văzut vreodată o fiinţă aşa de suavă. Simţămintele lui, dac-ar fi fost însufleţite vreodată de chipul, minunat al lui Inez, fură ascunse sub masca rece a renunţării; apoi strânse mâna tuturor războinicilor albi, fără să-l uite nici pe cel mai neînsemnat soldat, dar privirea lui nu se opri nici o clipă asupra celor două femei. Făcuse tot ce-i stătea în putinţă pentru ca Ellen şi Inez să poată călători cât mai la largul lor, iar grija şi risipa aceasta de bunăvoinţă trezi oarecare mirare printre războinicii lui; dar Inimă-Tare se feri să jignească orgoliul lor bărbătesc şi prin altfel de atenţii acordate femeilor.

Despărţirea fu deosebit de mişcătoare. Fiecare războinic lup se arătă cât se poate de prevenitor, ca nu cumva războinicii străini să fie lipsiţi de grija ce li se cuvenea, aşa că ceremonia aceasta dură destul de mult. În privinţa asta se făcu totuşi o excepţie, deşi afirmaţia nu-i priveşte pe toţi indienii; iar excepţia aceasta îl privea pe doctorul Battius. Adevărul este că mare parte din tinerii războinici pawnee nu găsiră de cuviinţă să-şi piardă vremea cu un om care avea o profesie atât de îndoielnică; dar vrednicul naturalist găsi oarecare

mângâiere în dovezile de preţuire pe care i le arătară războinicii mai vârstnici; aceştia ajunseseră la concluzia că, deşi în timp de război nu fusese de cine ştie ce folos, vraciul cuţitelor-lungi ar putea aduce mari servicii în timp de pace.

Când Middleton şi cu toţi ai lui se suiră în barcă, *trapper*-ul ridică o mică legătură de la picioarele lui, îl fluieră pe Hector să vină mai aproape, apoi se aşeză. Artileriştii scoaseră uralele lor obişnuite, la care tribul răspunse printr-un strigăt general, apoi barca fu împinsă spre mijlocul curentului şi începu să alunece încet la vale.

Urmă după aceea un lung răstimp de tăcere, îmbibat cu oarecare melancolie. Cel dintâi vorbi *trapper*-ul, ai cărui ochi, încărcaţi de tristeţe, trădau cât se poate de limpede părerile lui de rău.

— E un trib viteaz şi cinstit, rosti el, şi spun asta cu toată convingerea. Vai, căpitane, dacă ai fi văzut cât bine şi cât rău sunt în stare să facă triburile pieilor roşii, ţi-ai putea da seama cât de mare preţ pun ei pe un războinic viteaz şi curat la suflet! Ştiu că sunt oameni care-şi închipuie că un indian e numai puţintel mai bun decât fiarele de pe câmpiile astea pustii. Adevărul e că trebuie să fii tu însuţi cinstit, pentru a putea judeca cum trebuie cinstea celorlalţi. Nu încape îndoială că ei îşi cunosc duşmanii, şi nu-şi dau nici cea mai mică osteneală să le arate dragoste şi încredere!

— Aşa trebuie să fie un adevărat bărbat, răspunse căpitanul, şi sunt sigur că nu le lipseşte nici una din calităţile fireşti ale unui bărbat.

— Sigur că nu; puţine lucruri ar mai fi trebuit să le dăruiască natura! Dar cel care n-a văzut decât un singur indian în viaţa lui nu poate cunoaşte cu adevărat firea lor, ba nici chiar dac-a văzut un trib întreg; aşa după cum nimeni nu-şi poate da seama de culoarea penelor dacă n-a văzut în viaţa lui decât o singură cioară. Acum, prietene cârmaci, îndreaptă barca spre bancul acela de nisip de-acolo!

— De ce? întrebă Middleton. Suntem purtaţi de-un curent foarte repede, iar dacă vom acosta, îl vom pierde.

— Oprirea va fi de scurtă durată, răspunse bătrânul, punând el însuşi mâna pe cârmă. Cârmaciul îşi dădu seama că bătrânul avea destulă influenţă asupra căpitanului şi că acesta n-avea de gând să i se opună; şi mai înainte de-a fi avut timpul necesar să ceară vreo lămurire, botul bărcii atinse malul.

— Căpitane, reluă *trapper-ul,* începând să-şi desfacă legătura cu cea mai mare chibzuială şi într-un fel care dovedea că-i face plăcere să mai zăbovească; vreau să-ţi propun o mică afacere. Nu-i cine ştie ce afacere, asta-i drept; dar e cea mai bună afacere pe care ţi-o poate propune înainte de despărţire un om ce nu mai poate mânui arma cu dibăcia lui de odinioară şi care nu-i nimic altceva decât un biet *trapper.*

— Despărţire! se desprinse cuvântul, asemenea unui ecou, de pe buzele tuturor celor ce împărţiseră nu de mult primejdiile laolaltă cu el şi care profitaseră de experienţa şi grija lui.

— Ce dracu, bătrâne *trapper,* ai de gând s-ajungi la aşezăminte pe jos, cu toate că poţi face drumul ăsta cu barca şi încă numai în jumătate din timpul care ţi-ar trebui ca să mergi pe spinarea măgarului dăruit de doctor lui Inimă-Tare?

— Aşezăminte! Ei, băiete, e multă vreme de când mi-am luat rămas bun de la zădărnicia şi de la deşertăciunile oraşelor şi ale satelor.

— Nu m-am gândit c-o să ne despărţim, răspunse Middleton şi-şi întoarse privirea spre fetele pline de compătimire ale prietenilor săi, încercând, în felul acesta, să scape de senzaţia aceea de apăsare care-l cuprinse; dimpotrivă, am sperat că ne vei întovărăşi până acolo unde, fac cea mai solemnă făgăduială, nu vei duce lipsă de absolut nimic din ceea ce ţi-ar putea face viaţa mai uşoară.

— Da, tinere, te cred; nu ţi-ai face decât datoria; dar ce preţ au sforţările unui om faţă de uneltirile celor răi? Dar ce preţ are bogăţia fără mulţumire? În faţa mea, oricum, nu se mai află decât puţin timp; şi nădăjduiesc că nu poate fi socotit drept păcat pentru un om care-a trăit cât se poate de cinstit optzeci de ierni şi de veri, să-şi petreacă şi puţinele ceasuri ce i-au mai rămas în mulţumire şi tihnă. Dacă socoţi, căpitane, c-am făcut o faptă rea venind aşa de departe cu tine, ca apoi să te părăsesc, trebuie să recunoşti că motivul care m-a îndemnat la asemenea lucru n-are nimic josnic în el. Cu toate că m-am obişnuit să trăiesc în singurătate, trebuie să mărturisesc că simţirea mea, la fel ca şi pielea, e întocmai ca a unui alb. Dar nu cred c-ar fi prea potrivit pentru lupii pawnee să vadă cum cade pradă slăbiciunii un bătrân războinic, în clipa când se va despărţi pentru totdeauna de cei pe care-i iubeşte, cu toate că n-are puterea să-i poruncească inimii să meargă cu ei în aşezăminte !

— Ascultă, bătrâne *trapper,* spuse Paul, dregându-şi cu mare greutate glasul. Vreau să fac şi eu o afacere cu tine, fiindcă te-am auzit vorbind despre afaceri; vreau să-ţi ofer, adică, jumătate din coliba mea, chiar dac-ar fi vorba de partea cea mai mare; cea mai dulce şi cea mai curată miere pe care-o poate da salcâmul sălbatic; mâncare de ajuns întotdeauna când şi când o bucată de vânat sau, mai bine zis, câte o bucată de cocoaşă de bivol — căci am de gând să fac cât mai des cunoştinţă cu animalul ăsta — gătită aşa cum s-or pricepe mai bine mâinile unei Ellen. Wade, deşi îşi va schimba numele curând; şi toate astea împreună cu primirea pe care un om cu bun simţ înţelege s-o facă prietenului său cel mai bun; sau, în cazul de faţă, propriului său tată. Iar pentru toate astea tu ne vei dărui, atunci când vei găsi de cuviinţă, câte una din vechile tale povestiri, sau câte un sfat potrivit cu împrejurările laolaltă cu tovărăşia ta, atâta timp cât îţi va face plăcere.

— Bine, bine, băiete, răspunse bătrânul scotocind prin traistă; ai vorbit, cinstit, dar eu deşi îţi sunt recunoscător, trebuie să spun nu, căci aşa ceva nu se poate; nu, asta nu se poate în ruptul capului!

— Venerabile vânător, rosti doctorul Battius, sunt anumite obligaţii pe care le are orice om faţă de societate şi de natura umană. Şi a venit timpul să te întorci printre cei de-un neam cu tine, ca să împărtăşeşti parte din cunoştinţele şi experienţele dobândite în decursul unei vieţi întregi petrecute în mijlocul naturii; aceste cunoştinţe, deşi ar putea fi greşite din pricina ideilor tale preconcepute, se vor dovedi cât se poate de folositoare celor pe care, după cum spui, va trebui să-i părăseşti în curând şi pentru totdeauna.

— Prietene doctor, răspunse *trapper*-ul, uitându-i-se drept în ochi; după cum n-ar fi prea uşor să judeci firea unui şarpe cu clopoţei uitându-te la făptura unei gazele, tot aşa de greu e să vorbeşti şi de foloasele pe care le-ar putea aduce un om, gândindu-te numai la nevoile altora. Ai şi tu cu ce te lăuda, şi nici prin gând nu-mi trece să-ţi pun însuşirile la îndoială. Dar în ceea ce mă priveşte, Dumnezeu m-a făcut să preţuiesc mai mult fapta decât vorba, şi de aceea cred că nu greşesc când îmi închid urechile auzind ceea ce mă pofteşti să fac.

— Şi cu asta, gata, interveni Middleton, am auzit şi am văzut atâtea lucruri în ceea ce-l priveşte pe omul acesta nemaipomenit, încât îmi dau seama că nimic nu-i va putea schimba hotărârea luată. Întîi îţi vom asculta dorinţele, prietene, iar după aceea vom vedea ce se va putea face ca să fii cât mai mulţumit cu putinţă.

— E un lucru mărunt, căpitane, răspunse bătrânul, reuşind în cele din urmă să-şi desfacă legătura; un lucru mic şi fără însemnătate, faţă de ceea ce am fost eu obişnuit să ofer într-o afacere; dar e cel mai preţios lucru pe care-l am, aşa că nu trebuie să-l priviţi cu dispreţ. Aici se află pieile a patru castori pe care i-am prins cu vreo lună înainte de-a ne fi întâlnit, iar

dincoace, e una de urs-spălător, ce nu preţuieşte prea mult, dar face ca balanţa să nu stea chiar aşa de ridicată în partea mea.

— Şi ce vrei să faci cu ele?

— Le dau drept schimb. Nemernicii aceia de tetoni; Dumnezeu să mă ierte pentru că i-am învinovăţit pe nedrept pe indienii konza, mi-au furat cele mai bune capcane, silindu-mă să născocesc fel de fel de cârpăceli; şi dacă viaţa mea s-ar mai prelungi încă un anotimp, apoi asta înseamnă că voi avea de trecut o iarnă foarte grea. Aşa că vă rog să luaţi pieile astea şi să le daţi vreunui ins care se îndeletniceşte şi el cu întinderea curselor, vreunui alt *trapper* adică, căci sunt sigur că veţi întâlni destui puţin mai încolo, şi spuneţi-i să trimită capcanele, pe numele meu, în satul lui Inimă-Tare. Dar luaţi seama ca să fie însemnate cu semnul meu: litera N, alături de urechea unui câine şi de trăgaciul unei carabine. Şi nu se află nici un indian care să-mi pună drepturile la îndoială. Iar pentru toată osteneala asta, am prea puţine lucruri cu care să vă răsplătesc, în afară de mulţumirile mele, numai dacă prietenul meu, căutătorul de miere, n-ar vrea să primească pielea de urs-spălător şi să ia asupra lui toată povestea asta.

— Dacă voi lua-o, să nu fiu..

Gura lui Paul fu astupată de mâna drăgălaşă a lui Ellen, aşa că fu nevoit să-şi înghită restul frazei.

— Bine-bine, răspunse cu blândeţe bătrânul. Trag nădejde că propunerea mea nu-i o jignire prea mare. Ştiu că pielea unui urs-spălător nu preţuieşte cine ştie cât, dar nici ceea ce cer eu în schimb nu-i un lucru prea greu.

— Ai înţeles cu totul greşit ce-a vrut să spună prietenul nostru, îl întrerupse Middleton, care observase că Paul se uita în toate părţile numai acolo unde trebuie nu; şi nici nu era în stare să se apere. El n-a vrut să spună că refuză să-ţi îndeplinească dorinţa ci că, dimpotrivă, refuză orice fel de

răsplată. Dar nu mai e nevoie să vorbim despre asta; e de datoria mea să mă îngrijesc ca tot ceea ce-ţi datorăm, în semn de recunoştinţă pentru cele făcute pentru noi toţi, să fie îndeplinit până la capăt şi ca toate nevoile tale să fie preîntâmpinate.

— Ce? spuse bătrânul şi-l privi întrebător pe căpitan, cerându-i, în felul acesta, să se explice.

— Totul va fi precum doreşti. Pune pieile în bagajele mele. Ne vom tocmi pentru tine aşa cum ne-am tocmi pentru noi.

— Îţi mulţumesc, îţi mulţumesc, căpitane ! Bunicul tău era darnic la suflet şi-avea o minte limpede; şi nu pe degeaba l-au numit indienii delaware Mână-Deschisă. Aş dori acum, aşa cum am fost obişnuit să fac şi altădată, să-i pot trimite doamnei tale câteva blănuri gingaşe, pentru gulere şi haine, ca să vă arăt că ştiu cum se răspunde la bunăvoinţă. Dar să nu vă aşteptaţi la asemenea lucru, căci sunt prea bătrân ca să mai pot făgădui ceva. Totul va fi după cum va crede de cuviinţă Cel de Sus. Nu vă pot dărui nimic mai mult, deşi aş fi vrut, căci n-am trăit atâta în ţinuturile astea sălbatice ca să fi uitat purtările unui adevărat *gentleman.*

— Ascultă, bătrâne *trapper,* strigă căutătorul de miere, lovind puternic cu mâna în palma deschisă a celuilalt, am să-ţi spun două lucruri. Întâi, că prietenul nostru căpitanul a lămurit cât se poate de bine ceea ce avusesem de gând să spun; şi al doilea, că, dacă-ţi lipseşte vreo piele, fie pentru folosinţa ta, fie pentru a o trimite peste hotare, este una care-ţi stă tot timpul la dispoziţie : pielea unuia Paul Hover.

Bătrânul răspunse şi el la această strângere de mână şi începu să râdă în felul lui aparte, adică în desăvârşită linişte.

— Cred că n-ai fi bătut palma pentru aşa ceva, băiete; atunci când în jurul tău se aflau zgripţuroaicele acelea tetone, înarmate cu cuţitele lor, spuse el. Ah, eşti în plină tinereţe, în plină forţă şi fericire, dar vezi de mergi pe calea cinstei. Apoi expresia feţei lui aspre se schimbă brusc, devenind

îngândurată şi serioasă. Vino încoace, băiete, spuse el şi, apucându-l de unul din nasturi, îl trase spre mal şi începu să-i vorbească în mare taină: — Multe lucruri am spus despre bucuriile şi cinstea pe care ţi le dăruieşte viaţa petrecută în păduri şi la hotare. Nu vreau să-ţi spun acum că ceea ce ai auzit n-ar fi adevărat; numai că oamenii au firi deosebite, şi unii din ei au nevoie de-o anumită îngrijire. Ai strâns la pieptul tău o copilă bună şi blândă, aşa că e de datoria ta să ţii seama şi de ea, nu numai de tine, când vă veţi orândui viaţa. Văd că nu prea simţi îndemnul să trăieşti în aşezăminte, dar, după biata mea judecată, fata va înflori mai curând în razele soarelui din luminişuri decât în bătaia vânturilor din prerie. Aşa că uită ceea ce ai auzit de la mine în legătură cu frumuseţea vieţii trăită în singurătate, ceea ce nu înseamnă că vorbele mele n-ar fi adevărate, şi întoarce-ţi privirea spre drumurile din inima ţării.

Paul nu putu răspunde decât tot printr-o strângere de mână, care i-ar fi făcut să scoată gemete de durere pe cei mai mulţi dintre bărbaţi; dar asupra muşchilor căliţi ai *trapper*-ului, ea nu avu altă urmare decât aceea de a-l face să râdă şi a da din cap, ca şi cum ar fi vrut să spună c-a luat strângerea aceasta de mână drept o făgăduială că Paul va ţine seama de sfatul primit. După aceea, *trapper*-ul îşi întoarse faţa de la tovarăşul său, aspru dar cu o inimă de aur, şi chemându-l pe Hector din barcă, rămase pe gânduri, ca şi cum ar fi vrut să mai spună câteva cuvinte.

— Căpitane, continuă el în cele din urmă, ştiu că atunci când un biet om nevoiaş vorbeşte despre credit, foloseşte un cuvânt tare gingaş, dac-ar fi să ne luăm după obiceiurile lumii; şi cind un om bătrân vorbeşte despre viaţă, vorbeşte despre un lucru pe care nu-l va mai avea niciodată: cu toate astea, a mai rămas ceva despre care aş vrea să-ţi vorbesc, şi asta nu atât în legătură cu mine, cât în legătură cu altcineva. Iată-l pe Hector, un căţel bun şi credincios, care-a trecut de

multă vreme marginea hărăzită vieţii unui câine; şi el, ca şi stăpânul său, se îngrijeşte mai mult de bunăstarea lui decât de orice alt lucru. Dar creatura asta are şi ea simţămintele ei, întocmai ca orice suflet de creştin. S-a întovărăşit în timpul din urmă cu cineva din neamul lui, ceea ce-i face mare bucurie, aşa că vă aduc la cunoştinţă că m-ar durea foarte mult să despart perechea aşa de repede. Dacă ţii aşa de mult la câinele tău, voi încerca să ţi—l trimit înapoi în primăvară, rugându-te să mi-l împrumuţi numai peste iarnă. Cred că nici câinele meu nu va mai duce-o mult după ce va ieşi din iarnă, şi judecata mea nu dă greş niciodată când e vorba de lucruri din astea, căci am văzut plecându-mi nenumăraţi prieteni, cu toate că Dumnezeu n-a dat încă poruncă îngerilor săi să-mi rostească numele cu glas tare.

— Ia-l, ia-l, strigă Middleton, ia tot, ia orice doreşti! Atunci, printr-un fluierat, bătrânul îl chemă la mal şi pe câinele cel tânăr; după aceea porni să-şi ia cel din urmă rămas bun. Puţine vorbe s-au rostit cu prilejul acesta. *Trapper*-ul dădu mâna cu toţi, şi asta în chip solemn, adresându-le tuturor cuvinte pline de căldură şi prietenie. Middleton amuţise, prefăcându-se că-şi caută ceva prin bagaje. Paul începuse să fluiere din răsputeri, iar Obed se despărţi de bătrân într-un fel care aducea mai curând cu o deznădăjduită hotărâre filozofică. După ce-şi luă rămas bun de la toată lumea, bătrânul împinse barca spre mijlocul curentului cu propria lui mână, dorindu-le ca Dumnezeu să-i ajute să ajungă la capătul călătoriei lor cât mai repede. Şi-apoi, nici o vorbă, nici o singură mişcare de vâsle până ce fură nevoiţi să cotească; iar atunci nu-l mai putură zări pe *trapper.* Îl lăsară pe malul apei, rezemat în carabină, cu Hector încolăcit la picioare, în timp ce câinele celălalt alerga în jurul movilelor de nisip, zburdalnic la anii lui tineri şi plini de vigoare.

CAPITOLUL XXXIV

Mi s-a părut c-aud un glas.
(S h a k e s p e a r e)

Nivelul apei era în creştere, iar barca zbura la vale asemenea unei păsări purtată de iuţeala curentului. Călătoria se dovedise norocoasă şi fusese făcută în foarte scurt timp; datorită râurilor acelora iuţi, drumul durase de trei ori mai puţin decât dacă s-ar fi mers pe uscat. Trecând dintr-un râu într-altul, aşa cum venele corpului omenesc comunică între ele şi ajung până la cele mai de seamă canale purtătoare de viaţă, călătorii noştri au ajuns până la artera principală a apelor din vest şi au debarcat, sănătoşi şi teferi, chiar în faţa casei tatălui lui Inez.

Bucuria lui don Augustin şi încurcătura în care a fost pus cuviosul frate Ignatius e uşor de imaginat. Cel dintâi a ridicat şi el rugi de mulţumire cerului, dar n-a plâns. Blânzii locuitori ai acelui oraş de provincie erau mult prea bucuroşi ca să mai pună şi întrebări asupra felului în care s-a ajuns la un sfârşit atât de fericit; şi, nu după multă vreme, toată lumea era convinsă că mireasa lui Middleton fusese răpită de un răufăcător, dar că a fost eliberată din mâinile acestuia şi redată familiei cu ajutorul câtorva prieteni devotaţi. Mai erau, fără îndoială, şi unii ce se arătau destul de neîncrezători auzind asemenea explicaţie, dar aceştia nu şi-au împărtăşit părerile decât între cei patru pereţi ai casei, bucurându-se doar de răsplata cu totul dezinteresată pe care o încearcă un avar atunci când îşi priveşte, în taină, comorile.

Pentru a da şi vrednicului preot prilej de bucurie, Middleton îi încredinţă misiunea de a-l uni pe Paul cu Ellen.

Paul primi bucuros ca această ceremonie să fie săvârşită, căci îşi dădu seama că toţi prietenii lui pun mare preţ pe asemenea lucru; dar câtva timp după asta îşi duse mireasa în

ţinutul Kentucky, sub cuvânt că trebuie să facă unele vizite, cerute de obiceiul pământului, nenumăraţilor membri ai familiei Hover. Odată ajuns acolo, folosi prilejul pentru a-şi legaliza căsătoria cu ajutorul unui judecător de pace, o veche cunoştinţă, în destoinicia căruia avea mai multă încredere decât în a oricărui slujitor al Bisericii romane. Ellen, care-şi dădea foarte bine seama că e nevoie de multă răbdare pentru a îngrădi o fire atât de nărăvaşă ca cea a tovarăşului ei de viaţă, nu se împotrivi acestui dublu legământ, aşa că toată lumea se arătă mulţumită.

Importanţa socială pe care a căpătat-o Middleton în provincia respectivă în urma căsătoriei sale cu fiica unui proprietar atât de avut ca don Augustin, importanţă la care se adăugau şi meritele sale personale, atrase atenţia guvernului. Şi peste puţină vreme i s-au încredinţat numeroase şi mari însărcinări, acordându-i-se toată încrederea, lucru care-l înălţă în stima concetăţenilor săi şi-i dădu, totodată, şi prilejul de a-şi arăta bunăvoinţa faţă de ei.

Căutătorul de miere se bucură de favoarea lui Middleton printre cei dintâi. Căci nu era prea greu să găseşti o slujbă potrivită unui om cu calităţile lui Paul, într-o societate care se afla în stadiul acela specific de dezvoltare de acum douăzeci şi trei de ani. Strădaniile lui Middleton şi ale lui Inez, care lucra în numele soţului ei, susţinute cu căldură şi înţelepciune de către Ellen, izbutiră, în decursul timpului, să aducă o mare şi binefăcătoare schimbare în caracterul lui Paul. Aşa că, nu după mult timp, deveni proprietar de pământ, apoi cultivator cu greutate, iar în cele din urmă demnitar al oraşului.

Prin creşterea treptată a avutului său, fapt care, în republica noastră, oricât ar fi de straniu, face să crească în aceeaşi măsură cunoştinţele şi respectul de sine, Paul a urcat scara onorurilor treaptă cu treaptă; şi aceasta până când soţia sa avu marea fericire să vadă că pe copiii ei nu-i mai pândeşte primejdia întoarcerii la starea de la care porniseră

părinţii lor.

Paul se numără, astăzi, printre membrii ramurei inferioare în legislaţia statului; şi-a câştigat oarecare faimă prin discursurile pe care le rosteşte; acestea aduc o undă de bună dispoziţie printre membrii acelei instanţe atât de cumpătate, căci, întemeiate pe o solidă cunoaştere a regiunii respective, au acel merit ce lipseşte cu totul discursurilor mult mai subtile, rostite aproape, zilnic de anumiţi politicieni în asemenea adunări. Dar roadele acestea îmbelşugate fură culese târziu de tot, după un lung şir de ani şi după multe necazuri.

Middleton, care ocupă, potrivit unei educaţii mult diferită de a lui Paul, un post foarte important în legislaţia superioară, este izvorul de unde ne-am adăpat cât am putut mai mult pentru adunarea informaţiilor necesare alcătuirii povestirii de faţă. În cele din urmă a adăugat şi o scurtă istorisire a vizitei ulterioare pe care a făcut-o în prerie; vizita aceasta, credem, noi, ar fi cea mai bună încheiere, a întâmplărilor povestite mai înainte.

În toamna anului ce urmă după evenimentele relatate până acum, tânărul Middleton, aflându-se încă în armata ţării, se găsea pe apele fluviului Missouri, la un punct nu prea îndepărtat de aşezările indienilor pawnee. Şi cum în momentul acela datoria nu-l chema în altă parte, şi cum Paul, care îl întovărăşea, era nerăbdător să facă asemenea călătorie, se hotăr*î* să-şi ia calul şi să străbată ţinutul pentru a-l vizita pe stăpânitorul acestuia şi pentru a se interesa de soarta prietenului său, *trapper*-ul. Dar era urmat de o suită numeroasă, potrivit funcţiei şi rangului său, aşa că drumul a fost destul de anevoios, căci trebuia să biruie felurite greutăţi şi lipsuri, cu toate că nu mai avea de întâmpinat pericolele şi spaima care-i însoţiseră pe călătorii noştri prima dată.

Când fură la o distanţă potrivită, îi trimise lui Inimă-Tare un sol indian dintr-un trib prieten, ca să-şi anunţe sosirea. În

timpul acesta, Middleton îşi continua drumul în pas domol, pentru ca vestea să poată ajunge, aşa cum se cuvenea, mai înainte de sosirea lui. Spre mirarea călătorilor însă, solia rămase fără răspuns.

Trecu oră după oră, străbătură milă după milă, dar nu văzură nici cel mai mic semn c-ar fi aşteptaţi cu onorurile cuvenite, ba nici măcar că vor fi primiţi cu bunăvoinţă, în cele din urmă cavalcada, în fruntea căreia călăreau Middleton şi Paul, cobor*î* platoul înalt, unde zăboviră timp destul de îndelungat, şi ajunse într-o câmpie cu vegetaţia bogată, ce se întindea până la satul lupilor.

Soarele sta să apună, şi un mănunchi de raze aurii se răspândiseră peste tot, învăluind întinderile necuprinse în culorile şi nuanţele acelea strălucitoare, cu care imaginaţia omului înfrumuseţează, de obicei, scenele cele mai impresionante.

Herghelii de cai şi de catâri păşteau netulburate de nimeni pe acele imense pajişti naturale sub paza câtorva tineri pawnee. Paul arătă numaidecât spre silueta lui Asinus. Măgarul doctorului Obed se îngrăşase, blana îi lucea de curăţenie şi părea că trăieşte în deplină mulţumire. Stătea în mijlocul câmpiei cu urechile lipite de cap şi cu ochii închişi, părând că meditează asupra existenţei sale prezente şi a privilegiilor de care se bucura.

Grupul călătorilor noştri trecu destul de aproape de unul din tinerii pawnee, cărora li se încredinţase o sarcină atât de importantă ca paza celei mai de seamă bogăţii a tribului. Băiatul auzi tropotul cailor şi-şi aruncă privirea spre grupul călăreţilor, dar în loc să dea vreun semn de curiozitate sau de teamă, privirea lui se întoarse numaidecât către sat.

— Se petrec lucruri curioase, şopti Middleton, destul de rănit în amorul său propriu, căci socotea că purtarea indienilor nu vădea numai un nemărginit dispreţ faţă de rangul său, dar era totodată şi o ofensă adusă lui însuşi.

— Băiatul acela a auzit de venirea noastră, căci altfel s-ar fi repezit să-şi vestească tribul şi, cu toate astea, abia binevoieşte să ne onoreze cu o privire. Controlaţi-vă armele, oameni buni; s-ar putea s-avem nevoie de ele.

— În privinţa asta, căpitane, cred că greşeşti, răspunse Paul, dacă se află cinste prin preriile astea, atunci o vei găsi la vechiul nostru prieten, Inimă-Tare; nu poţi judeca un indian după legile unui alb. Priveşte! nu suntem cu totul trecuţi cu vederea, căci iată un grup care vine în întâmpinarea noastră, deşi e cam ponosit la înfăţişare, iar despre număr, nici să nu mai vorbim!

Paul avea deplină dreptate. Căci se zări, într-adevăr, un grup de călăreţi care ocolea tocmai un desiş de mărăcini şi se îndrepta, străbătând câmpia de-a curmezişul, drept spre ei. Indienii înaintau încet şi cu multă demnitate. Când ajunseră mai aproape, călăreţii noştri văzură în fruntea grupului de indieni pe însăşi conducătorul lupilor, înconjurat de-o duzină de tineri războinici. Erau complet neînarmaţi şi nu purtau nici acele podoabe sau pene prin care indienii îşi arătau respectul faţă de oaspeţi, cât şi propriul lor rang.

Întâlnirea fu prietenoasă, deşi cât se poate de reţinută. Middleton, care ţinea foarte mult ca ceilalţi să-i dea consideraţia cuvenită, bănui c-ar fi la mijloc o anumită influenţă a agenţilor canadieni, aşa că se văzu nevoit să se poarte cu răceală, ceea ce nu avea nici o legătură cu adevăratele lui sentimente. Nu era uşor să înţeleagă purtarea indienilor pawnee. Calmi, demni, şi cu toate acestea departe de a fi prea distanţi, dădeau dovadă de o anumită politeţe, dar şi de multă rezervă, atitudine la care zadarnic ar fi năzuit atâţia diplomaţi ai unor ţări mult mai civilizate.

Cele două grupuri de călăreţi îşi continuarea astfel calea spre aşezările indiene. Middleton avu timp, în cursul drumului ce le mai rămăsese de făcut, să se gândească la tot ce i-ar fi putut hotărî pe indieni să le facă o primire atât de stranie. Cu

toate că era întovărăşit de un interpret oficial, cei doi şefi se salutară în aşa fel, încât nu mai fu nevoie de serviciile acestuia. De douăzeci de ori îşi întoarse căpitanul privirea spre vechiul său prieten, încercând să înţeleagă de ce faţa acestuia e atât de rigidă. Dar toate strădaniile şi toate presupunerile se dovediră la fel de nefolositoare. Ochii lui Inimă-Tare erau neclintiţi, fermi şi oarecum îngrijoraţi. Nu vorbea şi nici nu înclina să-şi îmbie musafirii la vorbă; aşa că Middleton fu nevoit să facă acelaşi lucru şi să aştepte explicaţiile cuvenite la timpul lor.

Când intrară în aşezăminte, văzură, strânşi într-o piaţă deschisă, pe mai toţi locuitorii acestora, aşezaţi potrivit vârstei şi rangului fiecăruia. Indienii formau un cerc larg, iar în mijloc se aflau vreo duzină din şefii cei mai de vază ai tribului. Inimă-Tare făcu, apropiindu-se, un semn cu mâna; iar când masa aceea de trupuri se dădu la o parte, deschizându-le drum, tânărul războinic trecu prin mijlocul lor călare, urmat de toţi cei care îl întovărăşeau. Apoi descălecară, şi după ce caii fură duşi în altă parte, străinii se văzură înconjuraţi de vreo mie de feţe grave şi serioase, dar primitoare.

Middleton privi de jur împrejur cu îngrijorare crescândă, fiindcă nu se auzea nici un strigăt, nici un cântec şi nici o singură exclamaţie de bun-venit, deşi se afla în mijlocul unui trib de care, nu de mult, se despărţise cu multă părere de rău. Sentimentul acesta de nelinişte, ca să nu-i spunem de teamă, era împărtăşit de toţi oamenii din suită. Dar îngrijorarea din ochii oamenilor săi se preschimbă numaidecât în hotărâre, aşa că fiecare bărbat începu să-şi pipăie arma în linişte, asigurându-se că e gata pregătită să-i vină în ajutor dac-ar fi avut nevoie de sprijinul ei. Dar nu observară nici cel mai mic semn de duşmănie din partea gazdelor. Inimă-Tare îi rugă, pe Middleton şi pe Paul, să-l urmeze către grupul de oameni care se zărea în centrul cercului. Şi în locul acela vizitatorii aflară răspuns la tot ceea ce le dăduse până atunci

motive de îngrijorare.

Bătrânul *trapper* stătea pe un fel de jilţ primitiv, alcătuit cu multă pricepere însă, pentru a-i susţine trupul într-o poziţie demnă şi în acelaşi timp comodă. Fu de ajuns o singură privire doar, şi vechii lui prieteni îşi dădură seama că bătrânul era pe cale să-şi plătească cel din urmă tribut faţă de natură. Ochii, sticloşi, erau fixaţi în gol şi păreau lipsiţi de orice expresie. Trăsăturile îi erau puţin răvăşite şi mult mai pronunţate ca înainte; dar acestea erau singurele schimbări în ceea ce privea persoana lui fizică. Sfârşitul, care se apropia, nu putea fi pus pe socoteala vreunei boli, ci numai pe socoteala unei slăbiri treptate şi destul de blânde a forţelor sale. E drept că suflarea vieţii mai zăbovea în trupul lui lipsit de vlagă, gata uneori să-l părăsească, însufleţind apoi iarăşi chipul lui sfârşit, ca şi cum nu s-ar fi îndurat să plece din lăcaşul acela neîntinat de nici un viciu şi de nici un fel de boală. Nu e nevoie de o imaginaţie prea aprinsă ca să-ţi dai seama că spiritul plutea în jurul buzelor nemişcate ale bătrânului pădurar, refuzând să părăsească trupul, care-i fusese atâta timp locuinţă cinstită şi cuviincioasă.

Era aşezat în aşa fel, încât lumina soarelui ce cobora spre apus cădea peste faţa lui gravă. Avea capul gol, iar buclele argintii ale părului lui lung şi subţire fluturau în bătaia brizei de seară. Puşca îi era aşezată pe genunchi, iar celelalte unelte de vânătoare alături de el, ca să-i fie la îndemână. Între genunchi se afla trupul unui câine, cu capul lipit de pământ, ca şi cum ar fi dormit; iar poziţia lui era aşa de firească, încât Middleton fu nevoit să se uite încă o dată la el, pentru a-şi da seama că nu era decât blana lui Hector, dar împăiată de indieni cu atâta pricepere şi dragoste, încât dădea iluzia unui animal viu. Câinele lui Middleton se juca nu prea departe, cu copilul frumoasei Tachechana şi al lui Mahtoree. Până şi tânăra mamă se afla prin preajmă, ţinând în braţe o nouă progenitură, care se putea mândri cu o

paternitate nu mai puţin onorabilă, aceea a lui Inimă-Tare. Le *Balafre* stătea în apropierea *trapper*-ului, iar trupul lui vădea că şi plecarea lui va avea loc în curând. Ceilalţi războinici din centrul cercului celui mare erau oameni în vârstă, care se apropiaseră, pesemne, pentru a vedea în ce fel va trebui să pornească la cea mai lungă dintre călătorii un războinic drept şi neînfricat.

Bătrânul *trapper* culegea, printr-o moarte paşnică şi liniştită, răsplata unei vieţi cu totul deosebite în ceea ce priveşte cumpătarea şi vrednicia. Vigoarea organismului său rezistase, într-un fel, până la urmă. Iar declinul, atunci când venise, fusese fulgerător şi fără să-i pricinuiască vreo suferinţă. Se dusese la vânătoare cu bărbaţii tribului toată primăvara, ba chiar şi o bună bucată din vară când, brusc, membrele lui refuzaseră să-i mai dea ascultare. Slăbiciunea pusese stăpânire pe întreaga lui fiinţă, iar indienii pawnee crezuseră că-şi vor pierde foarte curând sfetnicul pe care începuseră să-l iubească şi să-l respecte cu toţii. Dar, aşa cum am mai spus, nemuritorul locuitor ce hălăduise în trupul bătrânului *trapper nu* părea grăbit să-şi părăsească lăcaşul. Flacăra vieţii pâlpâia numai, dar de stins nu se stingea.

În dimineaţa zilei în care sosise Middleton, bătrânul *trapper* se mai învioră puţin. Buzele articulară din nou o parte din maximele lui atât de înţelepte, iar ochii lui recunoşteau din când în când vechii prieteni. Dar înviorarea aceasta de-o clipă se dovedi numai un scurt şi ultim contact cu lumea al unui om care îşi luase de multă vreme rămas bun de la ea.

După ce-şi rândui oaspeţii în faţa muribundului, Inimă-Tare păstră un scurt răstimp de tăcere, pricinuit atât de întristare cât şi de convenienţe, apoi se plecă puţin înainte şi întrebă:

— Aude oare tatăl meu vorbele fiului său?

— Vorbeşte, răspunse *trapper-ul,* cu un glas care venea parcă din adâncul pieptului, dar îngrozitor de limpede datorită

tăcerii de moarte din jur. Sunt pe cale de-a părăsi satul lupilor, şi în curând n-o să-ţi mai aud vocea.

— Să n-aibă nici o grijă înţeleptul nostru şef pentru călătoria sa, continuă Inimă-Tare, cu asemenea zel, că uită, pentru moment, că mai sunt şi alţii care vor să schimbe câteva cuvinte cu părintele, lui adoptiv; o sută de lupi îi vor curăța drumul de spini.

— Tinere pawnee, eu mor aşa cum am trăit, ca un creştin, reluă *trapper*-ul, cu o nouă forţă în glas, care avu acelaşi efect răscolitor asupra celor de faţă, ca şi sunetul unei trompete ce se înalţă liber şi pe neaşteptate în văzduh, după ce mai înainte se auzea anevoie şi de la mari depărtări; aşa cum am venit pe lume, aşa vreau s-o şi părăsesc. În faţa Marelui Spirit al poporului mei nu e nevoie nici de cai, nici de arme. El cunoaşte culoarea feţei mele şi îmi va judeca faptele potrivit darurilor care mi-au fost hărăzite.

— Tatăl meu va spune tinerilor mei războinici câţi mingo a răpus şi ce fapte de vitejie şi de dreptate a săvârşit, ca să le fie drept pildă.

— Glasul unui om care se laudă nu-i auzit niciodată în cerul unui om alb, răspunse cu solemnitate bătrânul. Marele Spirit cunoaşte toate faptele mele. Ochii Lui sunt întotdeauna deschişi. Şi faptele mele bune şi le va reaminti; iar dacă am greşit, nu-şi va uita pedeapsa, cu toate că va avea îndurare de mine. Nu, fiule, o faţă palidă nu se poate lăuda singură, şi nici nu poate nădăjdui că laudele acestea vor fi primite de Dumnezeul căruia i se închină.

Puţin dezamăgit, tânărul conducător păşi cu modestie la o parte, făcând loc şi celorlalţi să se apropie. Middleton apucă una din mâinile *trapper-ului* şi, făcând mari sforţări să se stăpânească, izbuti să-i spună că se află şi el acolo.

Bătrânul ascultă ca şi cum gândurile lui ar fi rătăcit asupra altor lucruri, dar când tânărul ofiţer reuşi să-l facă să înţeleagă că se află lângă el, peste trăsăturile lui veştede

trecu o undă de mare bucurie.

— Sper că nu i-ai uitat atât de repede pe cei cărora le-ai făcut atâta bine, continuă Middleton, aş fi foarte îndurerat dac-aş vedea că m-ai uitat.

— Puţine lucruri din câte mi-a fost dat să văd am uitat, răspunse *trapper*-ul. Am ajuns la capătul unui lung şir de zile grele, dar nu se află printre ele nici una singură măcar, pe care aş dori s-o trec cu vederea. Îmi aduc bine aminte de tine şi de toţi prietenii tăi, da, şi de bunicul tău pe care l-am cunoscut cu mult înaintea ta. Mă bucur că te-ai întors în prerie, fiindcă aveam nevoie de cineva care să vorbească englezeşte, căci nu prea poţi avea încredere în negustorii ce străbat ţinuturile astea. Vrei, băiete, să-i faci un bine unui om bătrân care se află în pragul morţii?

— Spune despre ce e vorba, răspunse Middleton, şi dorinţa îţi va fi împlinită.

— E un drum foarte lung pentru a trimite asemenea nimicuri, continuă bătrânul, vorbind rar, după cum îi îngăduiau puterile şi răsuflarea; e un drum lung şi greu, dar dragostea şi prietenia sunt lucruri care nu se uită. Se află o aşezare printre munţii Otsego...

— Cunosc locul, îl întrerupse Middleton, dându-şi seama că bătrânul vorbeşte din ce în ce mai anevoie, aşa că spune-mi numai ce trebuie să fac.

— Ia puşca asta atunci, cartuşiera şi cornul ăsta de praf şi trimite-le celui ce-şi are numele săpat pe placa de pe patul puştii. Literele le-a săpat un negustor cu cuţitul, căci e multă vreme de când am vrut să-i trimit acest zălog al iubirii mele.

— Voi face întocmai. Altceva nu mai doreşti?

— De dăruit am prea puţine lucruri. Capcanele le dăruiesc fiului meu indian, fiindcă şi-a ţinut credinţa cu cinste şi cu dragoste. Să vină în faţa mea.

Middleton explică şefului indian ceea ce spusese *trapper*-ul şi-i cedă locul.

— Tinere pawnee, continuă bătrânul, vorbind iarăşi în limba acestuia, în poporul meu e obiceiul ca tatăl să-şi binecuvânteze fiul înainte de-a închide ochii pentru totdeauna. Binecuvântarea asta ţi-o dau ţie; primeşte-o, căci rugăciunile unui creştin nu vor face ca drumul unui adevărat războinic spre preriile binecuvântate să fie mai lung sau mai anevoios. Fie ca Dumnezeul unui om alb să privească cu îngăduinţă faptele tale, şi fie ca tu să nu săvârşeşti niciodată ceva care să-i întunece faţa. Nu ştiu dacă ne vom mai întâlni vreodată. Sunt multe legende cu privire la locul în care se adună sufletele celor drepţi. Tu crezi în preriile binecuvântate, iar eu în cele de care vorbesc strămoşii mei. Dacă amândouă credinţele astea sunt adevărate, atunci despărţirea noastră e veşnică; dar dacă s-ar dovedi cumva că nu e decât un singur adevăr, ascuns însă sub cuvinte deosebite, atunci vom fi din nou împreună, tinere pawnee, în faţa lui Wahcondah al tău, care va fi totuna cu Dumnezeul meu. Sunt multe lucruri de spus în sprijinul celor două religii, fiindcă fiecare pare potrivită cu credincioşii ei, şi nu e nici o îndoială că asta s-a şi urmărit. Mă tem că n-am urmat întru totul chemările darurilor ce mi-au fost hărăzite de culoarea pielii mele, pentru că, uite, mi se pare cam dureros să nu mai mânuiesc niciodată carabina şi nici să mai încerc bucuriile vânătorii. Dar greşeala a fost a mea, pentru că nu putea fi a Lui. Da, Hector, continuă bătrânul căutând urechile câinelui, clipa despărţirii noastre a sosit şi ea, căţelule, şi-are să fie o vânătoare cam lungă. Ai fost un câine cinstit, curajos şi credincios. Tinere Pawnee, nu poţi ucide câinele pe mormântul meu, căci unde cade câinele unui creştin, acolo şi rămâne în vecii vecilor; dar poţi fi blând cu el după plecarea mea, şi asta în numele iubirii pe care i-o porţi stăpânului.

— Cuvintele tatălui meu au rămas în urechile mele, răspunse tânărul conducător pawnee, consimţind la toate acestea printr-un gest grav şi plin de respect.

— Auzi ce-a făgăduit şeful, căţelule? întrebă *trapper*-ul, făcând un oarecare efort pentru a atrage atenţia formei neînsufleţite a câinelui său. Dar cum nu i se aruncă nici o privire drept răspuns şi nu auzi nici un scheunat prietenos, bătrânul prinse a-i căuta botul, încercând să-şi vâre mâna între buzele reci ale animalului. În clipa aceea pricepu tot adevărul, deşi nu mai era în stare să simtă durerea pe care ar fi încercat-o altădată. Căzu din nou în jilţ şi-şi lăsă capul pe piept, ca un om care a primit o lovitură grea şi neaşteptată. Folosindu-se de slăbiciunea aceasta trecătoare, doi tineri indieni luară numaidecât câinele de acolo.

— A murit câinele, murmură *trapper*-ul, după un lung răstimp de tăcere; un câine îşi are şi el sorocul lui, întocmai ca un om; şi a trăit aşa cum se cuvine! Căpitane, adăugă el, forţându-se să facă un semn spre Middleton, mă bucur c-ai venit, pentru că aceşti indieni, cu toată bunăvoinţa, dragostea şi celelalte daruri ale lor, nu sunt prea potriviţi ca să aşeze în mormânt trupul unui alb. M-am gândit şi la câinele ăsta care zace la picioarele mele; şi asta nu pentru că un creştin s-ar aştepta să-şi mai întâlnească vreodată câinele; nu poate fi totuşi nimic rău dacă s-ar aşeza rămăşiţele unui slujitor atât de credincios lângă osemintele stăpânului său.

— Nu, sigur că nu; totul va fi aşa precum doreşti.

— Îmi pare bine că eşti de aceeaşi părere cu mine.
Atunci, ca să te scutesc de osteneală, pune câinele la picioarele mele, sau, dacă vrei, chiar lângă mine. Unui vânător nu trebuie să-i fie niciodată ruşine că se află în tovărăşia câinelui său.

— Iau asupra mea îndeplinirea acestei dorinţe.

Bătrânul făcu atunci o pauză mai lungă, părând că meditează. Din când în când însă, îşi ridica privirile încărcate de gânduri ca şi cum ar fi vrut să i se adreseze din nou lui Middleton, dar părea că vorbele îi sunt stăvilite de un fel de barieră lăuntrică. Căpitanul însă, care observase şovăiala

bătrânului, îl întrebă, mai mult ca să-i dea curaj, dacă mai are să-i împărtăşească vreo dorinţă.

— N-am nici prieteni, nici rude în lumea asta largă, răspunse *trapper*-ul, aşa că, după ce voi pleca, se va sfârşi cu neamul meu. Noi n-am fost niciodată şefi, dar am fost oameni cinstiţi şi folositori. Tatăl meu zace îngropat aproape de malul mării, iar oasele fiului său se vor albi în prerie...

— Spune-mi numele locului, şi rămăşiţele tale pământeşti vor fi aşezate lângă tatăl tău, îl întrerupse Middleton.

— Nu, nu, căpitane. Lasă-mă să mă odihnesc acolo unde am trăit, departe de gălăgia aşezămintelor. Cu toate că nu văd pricina pentru care mormântul unui om cinstit ar trebui să fie ascuns întocmai ca o piele roşie pitită într-un tufiş. Am plătit unui om din aşezăminte să pună o piatră pe locul unde odihneşte tatăl meu. I-am plătit douăsprezece piei de castor, şi piatra a fost lucrată cât se poate de iscusit. Şi toţi cei ce treceau pe acolo aflau că sub piatra aceea zace trupul unui creştin; şi mai aflau şi despre viaţa care-o dusese, despre vârsta şi cinstea lui. Când s-a terminat războiul cel mare cu francezii, m-am dus până acolo ca să văd dacă lucrurile sunt aşa cum trebuie să fie, şi-mi pare bine că pot spune că meşteşugarul nu şi-a făcut cinstea de ruşine.

— Ai vrea să ai pe mormânt o piatră de felul acesta?

— Eu? Nu, nu; eu nu am decât un fiu, pe Inimă-Tare, şi un indian nu prea cunoaşte obiceiurile şi deprinderile celor albi. Iar pe lângă asta, îi sunt foarte îndatorat, căci am făcut mult prea puţin de când trăiesc în tribul lui. Carabina ar putea acoperi preţul unui asemenea lucru, şi ştiu că i-ar face mare plăcere băiatului să şi-o poată agăţa în tinda casei, pentru că multe căprioare şi păsări a doborât odinioară. Nu, nu; arma trebuie trimisă celui al cărui nume stă scris pe patul ei.

— Există însă cineva care s-ar simţi fericit dacă şi-ar putea dovedi dragostea în felul acesta; cineva care-ţi este îndatorat nu numai fiindcă l-ai salvat de atâtea ori pe ei înşuşi, ci şi

fiindcă are de plătit cu recunoştinţă o datorie grea, lăsată de strămoşii săi. Piatra aceasta va fi pusă la căpătâiul mormântului tău.

Bătrânul îşi întinse braţu-i vlăguit şi mulţumi căpitanului printr-o strângere de mână.

— Eram sigur că vei face asta pentru mine, dar îmi venea greu să-ţi cer asemenea hatâr, spuse *trapper*-ul, căci nu eşti rudă cu mine. Nu săpa cuvinte de laudă, ci numai numele, vârsta, data morţii şi vreun verset din Biblie; nimic mai mult, nimic mai mult. Numele meu nu va pieri cu desăvârşire; iar de altceva nu am trebuinţă.

Middleton îi dădu să înţeleagă că va face întocmai; apoi urmă o nouă pauză, întreruptă din când în când de frazele fără înţeles pe care le rostea muribundul. Părea că şi-a încheiat socotelile cu viaţa şi că nu aşteaptă decât chemarea cea din urmă ca s-o părăsească pentru totdeauna. Middleton şi Inimă-Tare se aşezară de o parte şi de alta a jilţului veghind, copleşiţi de întristare, schimbările din înfăţişarea bătrânului. Timp de două ore, pe faţa lui veştedă şi bătută de vreme, ce vădea numai calm şi demnitate, nu se văzu nimic deosebit. Din când în când şoptea câteva cuvinte, propoziţii scurte prin care dădea unele sfaturi sau se interesa de soarta prietenilor săi. În timpul acesta, oamenii tribului pawnee rămaseră fiecare la locul său, aşteptând cu cea mai mare răbdare. Când bătrânul începea să vorbească, îşi plecau cu toţii capul, ca să asculte; şi după ce cuvintele erau pronunţate, păreau să mediteze asupra înţelepciunii şi folosului pe care le cuprindeau.

Şi cum lumina ajunse mai aproape de ochii bătrânului, vocea i se stinse; apoi urmară câteva clipe când cei de faţă crezură că nu se mai află printre cei vii. Middleton, care pândea fiecare schimbare ivită pe faţa aceea bătută de vânturi cu interesul unui ager observator al naturii umane, interes îndulcit însă de emoţia ce-o încerca; îşi imagina că

poate citi pe trăsăturile feţei bătrânului *trapper* toată lupta lăuntrică a acestuia. Şi e sigur că tot ceea ce căpitanul luă drept dezamăgire nu era decât o greşeală, căci cine s-a întors vreodată din lumea aceea necunoscută pentru a povesti cum şi-a făcut intrarea în împărăţia cea înfricoşătoare? Fără pretenţia de-a putea lămuri acest veşnic mister pentru cei vii, vom istorisi cât mai simplu tot ceea ce s-a întâmplat.

Trapper-ul rămase complet nemişcat aproape o oră. Numai ochii i se mai deschideau din când în când, dar i se închideau apoi la loc. Iar atunci când se deschideau, păreau aţintiţi asupra norilor care pluteau la orizont către soare-apune, oglindind tot coloritul strălucitor al cerului şi toate nuanţele acelea de-o nefirească măreţie ale unui apus de soare american. Ora, frumuseţea calmă a ano-; timpului, ca şi gravitatea momentului treziră în toţi cei de faţă o anume frică, nu lipsită însă de-o ciudată solemnitate. Şi dintr-odată, în timp ce medita asupra celor ce se petreceau sub ochii lui, Middleton simţi că mâna pe care-o, ţinea într-a sa îl strânge cu o forţă neobişnuită, şi bătrânul, susţinut şi dintr-o parte şi din cealaltă de către, prietenii săi, se sculă în picioare. Privi doar o clipă de jur împrejur, ca şi cum ar fi vrut să-i invite pe toţi cei de faţă să ia aminte (urme întârziate ale slăbiciunii omeneşti), apoi, înălţându-şi capul într-un fel triumfal, şi cu o voce care putu fi auzită de toată lumea, rosti cu o neasemuită mândrie: „Prezent!”

Un gest atât de îndrăzneţ, ca şi aerul acela de măreţie şi de umilinţă ce se îmbinaseră atât de impresionant în ţinuta bătrânului *trapper,* ca şi limpezimea şi neobişnuita forţă a felului în care pronunţase cuvântul sus-pomenit, iscară oarecare tulburare în sufletul celor din jur. Când Middleton şi Inimă-Tare care, fără să vrea, îşi întinseseră mâinile ca să susţină trupul bătrânului, se întoarseră către el, îşi dădură seama că acesta plecase din mijlocul lor şi că nu mai avea nevoie de nici un sprijin. Aşezară, îndureraţi, trupul în jilţ, iar

Le Balafré, se sculă pentru a vesti şi celor din trib că totul s-a terminat.

— Un războinic drept, înţelept şi vrednic de laudă a plecat pe drumul care îl va duce spre plaiurile binecuvântate ale poporului său, spuse acesta. Când glasul lui Wahcondah l-a strigat, el era gata pregătit să-i răspundă. Duceţi-vă, copiii mei: amintiţi-vă de înţeleptul şef al feţelor-palide şi curăţaţi calea voastră de spini !

Mormântul i-a fost săpat la umbra unor stejari uriaşi. Şi a fost păzit cu toată grija de indienii pawnee până în clipa de faţă, fiind deseori arătat călătorilor şi negustorilor ca un loc unde odihneşte un om alb, care a cinstit dreptatea. Iar la timpul cuvenit, la căpătâiul bătrânului *trapper* a fost aşezată o piatră funerară pe care era săpată doar o singură inscripţie, aşa cum ceruse chiar el. Singura libertate pe care şi-a luat-o Middleton a fost aceea de a adăuga: „Fie ca rămăşiţele sale pământeşti să nu fie tulburate niciodată de mâna vreunui pângăritor!”

Lector: BIANCA ZAMFIRESCU
Tehnoredactor: POMPILIU STATNAI

Bun de tipar 7.VI.1975. Tiraj 170 *110 ex. Broşate 16 110 ex. Legate ½ 5 000 ex. Coli ed. 11,98. Coli tipar 8,50.*

Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”
Bucureşti — Piaţa Scânteii nr. 1
Republica Socialistă România
Comanda nr. 50 261

fenimore cooper

ÎN «BIBLIOTECA PENTRU TOȚI»
VOR APARE:

Petru Maior	— *Scrieri*
D. Anghel	— *Proză*
Cao Xue-qin	— *Visul din pavilionul roșu*, roman, 3 vol.
Baltasar Gracián	— *Oracolul manual. Criticonul*, 3 vol.
Walter Scott	— *Frumoasa din Perth*, roman, 2 vol.
Goethe	— *Afinitățile elective*, roman
Las Cases	— *Memorialul din Sfînta-Elena*, 3 vol.
Karl May	— *Old Surehand*, roman, 4 vol.
***	— *Cartea magică: O mie și una de nopți*, vol. 13
Terențiu	— *Fata din Andros*, Teatru, vol. I
Fénélon	— *Aventurile lui Telemah*, roman, 2 vol.
Martínez Estrada	— *Radiografia pampei*, 2 vol.
E. Gibbon	— *Istoria declinului și prăbușirii Imperiului roman*, 3 vol.

Vol. I—II, lei 10

editura minerva